דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסד ועורך ראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

ג', ד' באב תשל"ד, 23 ביולי 1974 • גליון 15044 • השנה החמישים

היום 12 עמודים • המחיר 85 אגורות

היום ב"דבר"
- המשך הדו־שיח / חגי אשר
- השנאה למשטר האשמי / דני רובינשטיין
- באמת לא כדאי? / ד"ר יוסף בורג
- מכתבי הרצוג השני / אהרן מגד
- לקחי קפריסין / יהושע תדמור
- המושבים פונים לתעשיה / א. סדומי
- האם יש להצמיד מלווה חובה / יעקב ארנון
- מוסף כלכלה ומשק / עמ' 9
- מדריך לבידור, ברידג' וביקורת קולנוע / עמ' 11
- לבריאות / עמ' 12

מזג האוויר

צפויה ירידה בטמפרטורות בעיקר בפנים הארץ ובהרים.
הטמפרטורות: ירושלים 19—28 מעלות, תל־אביב 23—28, חיפה 24—29, רמת־הגולן 21—28, נהריה 22—30, צפת 22—29, טבריה 24—34, נצרת 21—29, עפולה 23—32, השומרון 20—28, לוד 23—30, יריחו 23—36, עזה 22—29, באר־שבע 22 ו־31, אילת 25—41, כפר־בלום 28—40.

סימקה · קרייזלר 1975
החלה ההרשמה
בית קרייזלר - מכשירי תנועה בע"ם
תל־אביב: דרך פתח־תקוה 74, טל. 36115
חיפה: דרך העצמאות 104, טל. 524475

טורכיה תדרוש בז'נווה מעמד חדש לקפריסין

[...]ית מעמדת כוח אף שלא השיגה יעדיה הצבאיים. - קיסינג'ר: ברה"מ [...] תגרום סיבוכים. - קאלאהן: הפסקת־האש אינה נשמרת

ניקוסיה (יו"פ, ואמ"פ). — הפסקת־האש בקפריסין נכנסה אמש בצלצליים לתוקף, אף כי גם בשעות הערב דווח על חילופי אש מפוזרים ומזכיר האו"ם ד"ר קורט ואלדהיים הודיע במועצת הבטחון, כי מטוסים תורכים ביצעו גיחות הפצצה בניקוסיה ובפמגוסטה, שעה־שעתיים לאחר תחילת הפסקת האש — ב־5 אחר הצהרים לפי שעון ישראל.

גם הנציב הבריטי העליון באי הודיע בתחנת השידור של אפיסקופי על קרבות שנמשכו לאחר הפסקת האש ונמסר על כניסת כוחות תורכים רכובים על גמ"שים לציבורי גמל קרניה, לאחר שהנחיתו תגבורות נוספות בראש "הגשר" שכוננו בקרבת מקום עוד בשבת.

כוחות תורכים במשאיות נכנסו אתמול גם לרובע התורכי של ניקוסיה שבו נתקה אספקת המים והחשמל. בכך הוסר המצור מעל מובלעת תורכית זו.

אזור הצהריים פינו מטוסים אמריקאיים כמה מאות נתינים זרים מן האי ואפשר שהיום יוחל בפינוי לונדון של כ־9000 היהודים הסקאנדינאביים הנמצאים שם.

בריסל, (יו"פ). — שר־החוץ הבריטי ג'יימס קאלאהן אמר אמש, כי הפסקת־האש לא נכנסה למעשה לתוקפה. — נמסר אחר חצות.

בתדריך לשרי־החוץ של מדינות השוק המשותף אמר קאלאהן, כי תורכיה יוזמת את מרבית הלחימה.

דובר בריטי אמר, כי החיילים התורכים תוקפים, אחרי שנאמר להם, כי היוונים מבצעים "רצח עמים".

בריסל, (א.פ.). — שר החוץ הבריטי ג'יימס קלאהאן הודיע הלילה, כי ארצו הציעה להעמיד חיילים וציוד צבאי בריטי לעזרת או"ם לשם הפסקת הלחימה בקפריסין.

קלאהאן מסר, בבואו לבריסל, כי ההצעה הבריטית מדברת על שתי פלוגות חי"ר — כ־400 חיילים — ושתי פלוגות של שיריונות.

לדבריו, מסכימים התורכים להצעה זו.

מיופה־הכוח התורכי: לא חלוקה

תורכיה אינה מתכוונת להביא לחלוקת קפריסין, והיא תכבד את הפסקת האש, אם היוונים יכבדו אותה — אמר אמש מיופה־הכוח התורכי בישראל מנסורקר ורפן ב"בימה לאקטואליה" של סניף כפ־לגת ליג בתל־אביב.

מטען־נפץ בירושלים

מטען נפץ קל התפוצץ אמש סמוך לשעה 11 ליד סניף בנק הפועלים ברחוב אל הזהרא, שבמזרח ירושלים.

מהתפוצצות לא נפגע איש, אך נגרמו נזקים לחלון הראווה של הבנק.

כוח משטרה החל סורק את השטח. איש לא נעצר לפי שעה. (ע)

כתבות ודיווחים נוספים — ראה בעמוד 3

[...]יים בנורמליזציה בשני שלבים:

✫ בתקופת הפסקת־האש לא ישוגרו כוחות נוספים לאי ואף לא משלוחי נשק וחיילי או"ם יפקחו על הפסקת האש, בעוד תורכיה שומרת לעצמה זכות להפעיל כוח במקרה הצורך.

✫ הכוחות התורכיים יישארו באי עד לקביעת "המעמד החדש", אשר יבטיח הגנה מוחלטת לזכויות התורכים המקומיים.

שר־החוץ הצרפתי ז'אן סובאר־ניארג' אמר אמש, כי קיסינג'ר מילא תפקיד מפתח בהשגת הפסקת־האש והיווה באופן כלא על התקדמותו לעמיתיו במערב־אירופה.

קיסינג'ר מציע לדון בהסדר כולל

וואשינגטון, (א.פ. יו"פ). שר החוץ האמריקאי ד"ר הנרי קיסינג'ר אמר אמש, כי הוא מאמין שהפסקת האש בקפריסין תוביל בעמד יוצג שורשיה השלום המשולשת בז'נווה תדון בשרשי הסכסוך היווני־תורכי לרבות הסדר כולל של כל חלקי הבעיה הקפריסאית.

קיסינג'ר סירב לומר, אם יש, לדעתו, לבטל את משטר המהפיכה של ניקוס סאמפסון והוסיף, כי אין להוציא מכלל חשבון אפשרות החזרתו לנשיאות של הארכיבישוף מאקאריוס. קיסינג'ר ומאקאריוס נפגשו אמש בשעה מאוחרת בוואשינגטון.

"בריטים שיתפו פעולה"

קיסינג'ר אמר, כי הבריטים שיתפו פעולה באורח פורה במאמצי התיווך שלו בקפריסין והוסיף: "אני מאמין כי לא יהיו סיבוכים סביב זה". הוא גילה, כי בריטים בקשה שמטוסים אמריקאיים יפנו 150 אזרחים סובייטיים מניקוסיה.

קיסינג'ר סקר את מאמצי התיווך הטלפוניים שלו ואת שליחותו של סיסקו לאנקרה ולאתונה. הוא אמר, שעם הפלישה התורכית היו מטרותיה של ארה"ב — למנוע מלחמה יוונית־תורכית כוללת, להשאיר דלת פתוחה להסדר פוליטי של בעיית קפריסין ולמנוע ביזאם הסכסוך.

הוא הדגיש, כי הקפיד לקיים תיאום מלא עם בריטניה ויתר בנות־הברית האירופיות.

מאת שלמה גינוסר
[כת]ב "דבר" בבריטניה

לונדון. (מיוחד ל"דבר"). [...]חות בין בריטניה, [...]כיה ויוון על הסדר [...]ם בקפריסין ייפתחו [...] בז'נווה. שר החוץ [...]יטי ג'יימס קאלאהאן [...]יע אמש בפרלמנט, כי [...] מקווה להיפגש שם [...] ראש ממשלת תור[כיה] [...] בולנט אצ'ויט, ועם [...] החוץ של ממשלת [...]נה.

[...]דים החליטו שלא לקיים [...] הוועידה בלונדון, אלא ב[...] קרובה יותר לאיזור הא[...] והעדיפו את ז'נווה על פני [...]

[...]ורות בריטיים הביעו סברה, [...] בשיחות, אמנם החלטת מו[...]קיפים אמריקאיים יהיו [...] הבטחון קוראת לשיחות בין [...] המדינות שחתמו ב־1960 [...] ההסכם לערוב לבטחונה, [...] ושלמותה של קפריסין, [...] חלקה של ארה"ב בהשגת [...]קת האש היה כה מכריע עד [...] לא הגיוני יהיה לוותר על [...]וף משקיפים אמריקאיים.

[...]וגים ב"וייטהול" [...] כי ללא הלחץ [...] ד"ר קיסינג'ר, לא היה סיכוי [...] בשיחות אלה.

[...]תורכים נהנים עתה מעמדת [...] לקראת תחילת השיחות: אף [...] המשמר הלאומי היווני לנלחם [...] ובלם את המתקפה [...] שתות (ראה ניתוח מפורט [בעמ]וד 3). אילו רצו התורכים [...] להישגים גדולים יותר היה [...] להטיל למערכה כוחות [...], אלא שלא־זו היתה מטרת [...]ישה.

[...] משקיפים בלונדון אמרו, כי אין [...] שיהיה עתה צורך להגביר את [...] החירום של או"ם באי ומזכיר [...] קורט ואלדהיים אכן קרא [...] אמש למדינות המחזיקות [...] בחיל או"ם בקפריסין לשגר [...] תגבורות במהירות.

[...] סוכנות הידיעות הצרפ[תית] [...] מסר אמש מאנקרה, כי [...] תעמוד על הפגנת מעמד [...] לקפריסין בדיוני הוועידה [...]שולשת. כרמזות לכך ההודעות [...] התורכיות, כי "עכשיו [...] קפריסין חדשה".

[...] המטרה היא, כי התורכים מעוני[...]

נשיא משטר התפיכה בקפריסין ניקוס סאמפסון מחזיק בידה של תורכיה פצועה בבית החולים של ניקוסיה. היא נפגעה בהפצצות חיל האוויר התורכי.
צילום־רדיו של "אסושיאייטד פרס"

ציפיה לתגובת סאדאת להחלטת הממשלה לגבי ירדן והפלשתינאים

מאת חגי אשר, סופר "דבר"

בירושלים מתעתדים לנאום של הנשיא סאדאת היום, לרגל יום השנה למהפכת ה־23 ליולי 1952, ולצפ־יה כה יגיב על החלטת הממשלה בשלשום לנהל מו"מ על הסכם שלום עם ממשלת ירדן (ראה דברי ראש הממשלה והשרים פרס וברי"לב בעמוד 2).

ההחלטה הישראלית הושפעה במידה ניכרת מההודעה המשותפת המצרית—ירדנית, עליה החלטו באלכסנדריה בעת ביקורו של המלך חוסיין ואשר בה נקבע למעשה, בסייגים מילוליים, כי המלך חוסיין הוא שצריך לייצג את הפלשתינאים במו"מ עם ישראל. ההחלטה הישראלית הושפעה גם מן הרושם שהנשיא סאדאת החליט להיעצר בהתקדמות המגעים עם ישראל על השלב הבא של ההסדרים בין ישראל למצרים. לפי שעה, לא ברור אם סאדאת רוצה להרוויח זמן עד להשלמת הכשרתו הצבאית ליצירת אופציה התקפית על ישראל, או עד להשלמת העבודות של ניקוי התעלה, המתנהלות באיטיות גדולה יותר מכפי שהוערך קודם לכן — כדי שיוכל להשתמש בשני אלה כקלפי מיקוח ולחץ על ישראל להשגת ויתורים גדולים מבנות. מכל מקום, ישראל אינה רואה עצמה חייבת או נאלצה "להמתין בתור" אצל סאדאת, אם לקבל כפי שקן את החלטותיו לגבי הצורך ב"הסכם הפרדה" גם עם ירדן.

נוכח השינוי הכפול שחל בעמדת מצרים — האטת הקצב במגעים עם ישראל והחלטת התמיכה ב"ארגון השחרור הפלשתינאי" לטובת חוסיין — יכולה היתה ישראל לבצע שינוי טקטי מקביל. הדגיש את נכונותה לנהל מו"מ עם ירדן על הסכם שלום ולא על הסכם הפרדה. בתגובתו של סאדאת היום על התגובה הישראלית לעמדותיו, ניתן יהיה להעריך ביתר דיוק את כוונותיו לקראת המהלכים הבאים באיזור — למלחמה או לשלום.

רבין שולל הסדר בשלבים עם ירדן

מאת נחום ברנע, סופר "דבר" בארה"ב

וואשינגטון, (מיוחד ל"דבר"). — ראש הממשלה יצחק רבין הביע בשיחה עם עתונאי אמריקאי את התנגדותו להסדר בשלבים בגזרה המזרחית. "אם תהיה נסיגה ישראלית בגזרה ירדן זה רק במסגרת הסדר יחיד ולאחר שהבנית הנסיגה תובא בפני הבוחרים הישראלים", אמר רבין לבעל הטור רולאנד אוונס.

עם זאת אמר אוואנס, כי תחת לחץ אמריקאי כבר מציין עתה רבין באפשרות לתת לירדן תפקידים מנהליים בערים בגדה כבו ידיהו.

רבין ושר הבטחון שמעון פרס אמרו לאוואנס, כי ישראל לא תהיה מוכנה לשקול אפילו הרפייה באחיזתה הצבאית בגדה עד שכל הערבים, לרבות יאסר עראפאת ומרעיו, יכירו בקיום ישראל.

לדברי אוואנס, כינה שר בכיר בממשלת ישראל את המינשר מדרישו אישים ישראליים, בדרישה חדשה כלפי הפלשתינאים כ"באר־בי". לדבר פרס, פונה דעת הקהל ימינה מאז מלחמת יום הכיפורים.

ארה"ב מאוכזבת

מאת נחום ברנע, סופר "דבר" בארה"ב

וואשינגטון, (מיוחד ל"דבר"). — פקידים, העוסקים בענייני המזרח התיכון במשרד החוץ האמריקאי, הביעו אתמול אכזבה מתוכן הודעת ממשלת ישראל בנושא הפלשתינאי.

עם זאת לא הגיב משרד החוץ על ההודעה ונראה, כי בוואשינגטון ממתינים לביקורו של שר החוץ יגאל אלון, כדי לקבל מידע מפורט. הביקור יחל ביום א' הבא.

נודע, כי במשרד החוץ התקיימו בירורים בשאלה אם להביע בפומבי אכזבה מהודעת ממשלת ישראל, שתוכנה הוגדר על־ידי אחד הפקידים כ"חמור" ו"בלתי מובן".

בינתיים נמסר, כי ביקורו של אלוף מרדכי הוד בארה"ב הפתיע את משרד החוץ האמריקאי. למשרד זה נודע על הביקור, רק לאחר שהוד כבר קיים כמה פגישות בפנטגון.

קיסינג'ר ביטל איום ההתפטרות

וואשינגטון, (מיוחד ל"דבר"). — ד"ר הנרי קיסינג'ר הסיר את איומו להתפטר מתפקיד שר החוץ האמריקאי — כותב "יו. אס. ניוז אנד וורלד ריפורט".

לדברי השבועון, עורר האיום בשעתו "בהלה" בבית הלבן.

העתונאית המצרית היום בירושלים

קאהיר עלולה לשלול דרכונה

מאת סופר "דבר"

סאנה חאסן, אזרחית מצרית שבאה לישראל כעתונאית, תבקר היום בראשונה בירושלים. ביקור זה מוגדר כ"סיור התרשמות", אך בשהותה בישראל תיפגש סאנה חאסן עם אנשים רשמיים ישראליים. מטרת ביקורה היא כתיבת סידרת מאמרים לעתונים אמריקאיים ולעתון מצרי, וכן כתיבת ספר על ישראל.

אתמול סיירה סאנה חאסן בתל אביב, בחברת ידידיה הצייר היהודי מארק הלטר ורעייתו קלרה. היא מתגוררת בדירה פרטית אצל מכרים.

לקורא הישראלי ידוע על סאנה חאסן מפרסום דו־שיח פומבי שניהלה לא מזמן בארה"ב עם ח"כ ליובה אליאב. הדרישה אחר שניהלה עם העתונאי עמוס אילון. היא כותבת את עבודת הדוקטור שלה באוניברסיטת הארווארד בהדרכת פרופ' נדב ספרן.

סאנה חאסן היא בתו של כי שהיה שגריר מצרים בוואשינגטון, והיתה רעייתו של אחד העובדים הבכירים בשגרירות המצרית. היא ביטאה בפומבי את דעתה, בעד הסדר בין ישראל ומצרים, המבוסס על נסיגה לגבולות 4 ביוני ועל הכרה מצרית בישראל. ביקור

(המשך בעמ' 2 טור 4)

חודשו המגעים "העבודה"־מפד"ל

מאת א. נבע, סופר "דבר"

החלטת מפלגת העבודה לא פורשה בהלכה ולא נותקו הגשרים עם המפד"ל — אמר אתמול מ. ורטמן, יו"ר סיעת המערך בכנסת בדיוני הסיעה.

ורטמן אמר שהדיונים יתנהלו במישור המפלגתי והקואליציוני, כדי להכשיר את הקרקע לצירוף המפד"ל לממשלה.

נראה, כי המגעים עם המפד"ל חודשו. על כך נודע מפי צעירי המפד"ל שהביעו התמרמרות על השיחות הבלתי־רשמיות שהחלו שוב בין המפד"ל ומפלגת העבודה, על אף ההודעות הפסקניות של מנהיגי המפד"ל בדבר סוף פסוק ועל אף מדיניותם האופוזיציונית התקיפה.

מזכיר סיעת המפד"ל בכנסת א. מלכר הכחיש אתמול שיש מגעים כאלה אך כמה אישים במפלגת העבודה אישרו כי השיחות מתקיימות. במפלגת העבודה חלוקות הדעות בדבר הסיכוי לצרף את המפד"ל לממשלה בתקופה הנראית לעין.

דורשים לאייש תיקי המפד"ל

צעירי "העבודה" מפ"ם, ל"ע ורי"ץ, שהתכנסו ביוזמת מפ"ם, הודיעו אתמול על דרישתם לאייש לאלתר את תיקי המפד"ל.

שביתת טייסי הריסוס מסכנת את יבול הכותנה

מאת א. סדומי, סופר "דבר"

טייסי חברת "כימאוויר" השביתו אתמול את העבודה, על אף התקפת המזיקים בכותנה, המחייבת להגביר את קצב הריסוסים.

מנהל מועצת הכותנה צבי גור־ברק אמר כי עד אתמול הועסקו בעבודת הריסוס כ־20 מטוסים ליום, מהם כ־60 אחוז מטוסי חברת "כימאוויר" וכ־40 אחוז מטוסי חברת "כרמל". אתמול הוסיפה חברת "כרמל" מטוסים, אך לא היה בכך לספק את הדרישה. מנהל המועצה אמר שכל איחור בריסוסים עלול לגרום נזק חמור לכותנה. המועצה ביקשה ממשרד החקלאות להתערב.

הסכסוך — איוש מישרת הטייס הראשי

מנהל "כימאוויר" יעקב טוביה אמר כי השביתה פרצה בגלל סכסוך בין ההנהלה והטייסים בענין הטייס הראשי שלא ציית להוראות הנהלת החברה. [...] החליטה החברה להחליף. הטייסים התנגדו לכך.

הפסקות חשמל בשל תקלות ב"אשכול ג'"

מאת סופרי "דבר"

הפסקות חשמל לזמנים קצובים אירעו אמש בתל־אביב ובאזורים שונים של הארץ, בגלל תקלה בתחנת הכוח "אשכול ג'", אשר הופעלה לפני חודשיים ונמצאת עדיין בשלבי הרצה.

התקלה אירעה אמש ביחידה בהספק של 228 מגאוואט. עדיין אין יודעים מה מקור התקלה, אך לא מניחים, כי היה כנראה פרצוק בציור הדוד. מאחר שהדוד חם, יש להמתין להצטננותו, ורק אחר כך יוכלו מכוני חברת החשמל להיכנס לתוכו לבדיקה.

זוהי היחידה השניה המשותקת עתה. כזכור, אירע לפני חודשים פיצוץ בדוד ביחידה בהספק 214 מגאוואט בתחנת הכוח רידינג בתל־אביב.

שתי היחידות המשותקות מהוות יחד 442 מגאוואט, שהן 20 אחוז בקירוב מכושר הייצור הכללי של חברת החשמל המסתכם ביום ב־1873 מגאוואט.

לאור עובדה זו הוכרח בשעות השיא בביקוש לחשמל להפסיק את הזרם לצרכנים באזורים שונים של המדינה. אם התקלה שקרתה אתמול בתחנת הכוח "אשכול ג'", היא קלה, אפשר יהיה לתקן אותה בזמן קצר. אולם אם התקלה היא מסובכת ומצריכה תקופת תיקונים ממושכת — יתכנו שיבושים באספקת החשמל.

נמסר, כי חברת החשמל מקווה להפעיל את היחידה בתחנת הכוח רידינג ד' כבר בחודש הבא, לאחר שיסתיימו התיקונים בדוד.

אם ו־2 ילדיה נהרגו בתאונה

האב ובן נוסף נפצעו קשה

משפחה בת 5 נפשות נפגעה בתאונת דרכים שאירעה אתמול בערבה. האם ושני ילדיה נהרגו, האב ובן נוסף נפצעו קשה.

משפחת ברדה מבת־ים נסעה במכונית פרטית לטיול באילת. בשעה 11 לפנה"צ, במרחק כ־15 ק"מ צפונה לקיבוץ יוטבתה, איבד כנראה אלפונסו ברדה, בן 37, את השליטה על המכונית שהיתה בסיבוב, והמכונית התהפכה לצד הדרך ונמחצה.

אמבולנס של קיבוץ יוטבתה העביר את הנפגעים לבית החולים "יוספטל" באילת. בדרך מתו סוני ברדה, בת 30, הבת אוריה, בת 8, והבן אדירי, בן שנתיים. האב אלפונסו ובן נוסף, שבצוני, בן 5, נפצעו קשה מאוד ואושפזו בבית החולים "יוספטל". (ע)

הרוג ו־12 פצועים

נוסע נהרג, 4 נוסעים נפצעו קשה ו־8 נפצעו קל כאשר התהפך טנדר מסחרי, שהסיע 13 איש, בכביש ברדסיכה—קיבוץ מגל. ההרוג הוא באליב רדאד, בן 30 מהכפר דורה שבאיזור טול־כרם. הטנדר היה נהוג בידי אחיו של ההרוג, סלדמה נוכעים. תושבי הכפרים דורה והרידה והנהג נפצעו קשה הובאו לבית־החולים בטול־כרם.

שמונה נוסעים אחרים, מהכפר חרידה, נפצעו קל. (ע)

סכסוך נפט בין מלטה ולוב

מאת חגי אשר סופר "דבר"

בין מלטה לבין לוב התעוררה לאחרונה מחלוקת חריפה סביב החלטת ראש ממשלת מלטה דום מינטוף לבצע קידוחי נפט בחופים הדרומיים של מלטה. שליט לוב מועמר קזאפי מערער על ריבונות מלטה במים אלה.

הסכסוך בין שתי המדינות הידידות לשעבר פרץ לאחר שמינטוף החליט להעניק לחברת "טקסאקו" האמריקאית זכיון לחיפושי נפט במימיה הדרומיים של מלטה. המחלוקת החריפה לאחרונה כאשר ניתן לחברה הרשיון להתחיל בקידוחים על אף התנגדות קזאפי.

גם קודם לכן חלה הצטננות ביחסי מינטוף — קזאפי לאחר שהוברר למינטוף, כי ההבטחות הלוביות הגדולות לסיוע כלכלי למלטה על מנת שתרחק מישראל — לא קויימו. כזכור, נטה מינטוף להתפתות להצעה הלובית וגרם להרעה ביחסי מלטה—ישראל. הדבר בא לידי ביטוי בעיקר בוועידה לבטחון אירופה שבה היה מינטוף ראש המדברים בעד מתן ייצוג למדינות ערב הים התיכון. גם בפגישת מנהיגי האינטרנציונל הסוציאליסטי התנגד מינטוף בתוקף לפגישה זאת עם ראש הממשלה לשעבר גולדה מאיר. בפגישה האחרונה של מנהיגי האינטרנציונל הסוציאליסטי, בה השתתף ראש הממשלה יצחק רבין, כבר ניכר שינוי חיובי ביחסו של דום מינטוף לישראל ונראה, כי אחת הסיבות לכך היא המתיחות הנוצרת ביחסי מלטה — לוב.

בגדי עור וזמש
מוצרי יצוא
נרכשו מכונסי בית המשפט
בטלדרסים לגברות — 250.- ל"י
זיקטים לגברות — 350.- ל"י
זיקטים ובטלדרסים לגברים — 350.- ל"י
מעילים לגברות — 450.- ל"י
* המכירה במזומנים בלבד
שעות המכירה 8—1; 4—7
המלך ג'ורג' 88 תל־אביב

הלוח החדש
דבר דחף
ראה עמ' 5
• דירות למכירה • מכוניות למכירה • דירות מרוהטות • וילות ובתים • מגרשים • חנויות • אולמות • משרדים • הצעות עבודה • עסקים • חוגים • שידוכים • אופניים וקטנועים • ועוד שפע של הצעות
בלוח החדש
דבר דחף

מודעות דרושים
ראה עמוד 10

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י, החוג הפועל
המחלקה לחינוך, להכשרה והשתלמות מקצועית
רשת עמל

ביום רביעי, 24.7.74, ה' באב תשל"ד, ייערך בבית הספר המקיף התיכוני "עמל" ע"ש לידיה דהויט, רח' בני אפרים 226 ת"א

כנס ארצי של מרכזי הכשרה והשתלמות המקצועית במועצות הפועלים

בהשתתפות נתן אלמוזלינו, יו"ר המחלקה — חבר הוועדה המרכזת

סדר יום:
- סיור מודרך בסדנאות ובמעבדות בית־הספר
- דיון על קווי פעולה לעתיד.

דברי פתיחה י. בן, מרכז ארצי להכשרה מקצועית.
ההתכנסות והכיבוד עד 10.00 — מסתיים 14.00

מזכירי מועצות הפועלים - מוזמנים

החברים המשתתפים בהסעה מאורגנת, מתבקשים להגיע אל בית הוועד הפועל, ליד המדריכים עד 10.30.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו הפתאומית של
בעלי, אבינו, סבנו וחברנו היקר
עזרא גולדמן
ההלוויה תצא מבית העם בבאר טוביה היום, יום שלישי, ד' באב תשל"ד, 23.7.74 בשעה 4.00 אחר־הצהריים
המשפחה
וחברי מושב באר־טוביה

במלאת ארבע שנים לפטירת יקירתנו
קילה ורנר ז"ל
נעלה לקברה והתייחד עם זכרה בבית העלמין בצופית ביום חמישי ו' באב תשל"ד, 25.7.74 בשעה 4.00 אחה"צ
נפגשים בביתנו
המשפחה

ביום רביעי, ה' באב 24.7.74
חמש שנים לנפילת בנינו חברינו
דני ואזה ז"ל
וחיים שטורמן ז"ל
בפשיטה על האי גרין. נתייחד עם זכרם ב־5 לפנות ערב בבית העלמין במשקנו
המשפחות
ובית עין חרוד
הקיבוץ המאוחד

במלאת שלושים לפטירתו של חברנו
בנו אנגלברג ז"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום רביעי ה' באב תשל"ד, 24.7.74, בשעה 3 אחה"צ.
המשפחה
ובית דפנה

במלאת שנה לפטירתו של
חיים ליבוביץ ז"ל
מייסד ונשיא "עץ הזית"
תתקיים אזכרה ביום ה' ו' באב תשל"ד 25.7.74.
העליה לקברו
בבית העלמין של פ"ת בשעה 16.30.
טקס גילוי גל־עד לזכרו
יתקיימו במפעל "עץ הזית"
בשעה 17.30 אחה"צ.

רבין: ללא הסדר בין ישראל למדינות הערביות לא תיפתר בעיית הפלשתינאים

יש להעביר הפליטים מהרצועה לירדן"; "ישלהפריד בין פתרון פוליטי לדתי בירושלים"; בר־לב: לא תהיה נסיגה נוספת ללא פתיחת התעלה; בגין: הכל שוללים שיבה ל־4 ביוני

מאת סופר "דבר" בכנסת

"ללא פתרון בעיית היחסים בין מדינות ערב וישראל אי־אפשר לפתור את בעיית הפלשתינאים", אמר אתמול ראש הממשלה יצחק רבין לחברי הפרלמנטים האירופיים אוהדי ישראל שקיימו כנוס הזדהות בבניין הכנסת.

רבין אמר, כי יש נטייה לייחס חשיבות מוגזמת לבעיה הפלשתינאית, אם כי המפתח לעתיד האיזור תלוי בבכלול היחסים בין המדינות הערביות וישראל. הוא חזר והדגיש, כי ארגוני הטרור אינם נציגי הפלשתינאים בעיניו.

לשאלה בנושא הפליטים השיב רבין שאם יושג הסדר מדיני, יוכלו כמה פליטים, לחזור לשכנה כדינת ישראל מסיבות הומניטריות, אולם ברובם המכריע יהיו הפליטים גם בעתיד במדינות ערביות.

לעיכוב אותו מספר דיפלומטים כמו לארה"ב

רבין אמר, כי מספר הדיפלומטיה של כל המדינות הערביות בגיע למספר הדיפלומטים של ארה"ב. המצב הסובייטי והאיזור הגורם אליהן מדהים בגודלו ובאיכותו. לדעתו הסיכוי הטוב ביותר להמשך ההידברות הוא עם מצרים.

מדינות ארצות אירופה, לישראל — אמר רבין אינטה למעשה את הקו הערבי. היום הזה בחבור כשפות מדיניות, הראיה: ארצות הברית תמכה בישראל, ובכל זאת הצליחה לספר מאוד את מעמדה בעולם הערבי.

על ירושלים אמר, כי אין מניעה שהסדרים אדמיניסטרטיביים מעשיים יאפשרו לכל הדתות ולכל הכנסיות פיקוח על המקומות הקדושים. איחוד ירושלים יכול להתקיים רק תחת שלטון ישראל, ואין זה צריך להפריע לבני הדתות האחרות לקיים את כל מסגרות החיים הדתיים שלהם. בגין: דוחים כל איום ולחץ

בישיבת כינוס חברי הפרלמנטים אתמול דיבר גם חבר הכנסת מנחם בגין. הוא אמר, כי 97 אחוז מהעם בישראל דוחה כל דרישה, איום או לחץ לסגת לקווי 4 ביוני 1967.

"לאפשר לפלשתינאים להשמיע קולם"

בראיון אמר, לכתב השבועון האיטלקי "אפוקה" אמר רבין, כי "אין להתעלם מכך שהפלשתינאים קיימים או שקיימת בעיה פלשתינאית. אולם בכאן עד להכרה בכב שכבים בכוונות הישות הפלשתינאית" — רב המרחק.

בראיון הוסיף ראש הממשלה, "עלינו לפתור את הבעיה בצורה שתאפשר לפלשתינאים, אם רצונם בכך, להשמיע את קולם. אולם רק במסגרת של מדינה ירדנית־פלשתינאית. איני מאמין כלל וכלל, כי יש מקום למדינה שלישית בין ישראל וירדן. יש צורך במקום, כאילו אפשר יהיה להעביר את רבע מיליון הפליטים היושבים בצפיפות ברצועת עזה: מקום זה אינו יכול להיות אלא ירדן, המדינה היחידה בה נקלטו הפלשתינאים בחברה, במידה כי כאת שהם מספקים את מחצית שרי הממשלה. על כל פנים, בנקודה אחת אני רוצה לאמר בבירור: ישראל לעולם לא תיכנס והיתן עם המחבלים".

ראשית כל מצרים

לגבי היתום השלום אמר ראש הממשלה, כי לדעתו הצעד הראשון שיש לעשות, אחרי התיכת הסכמי ההפרדה הצבאית, הוא להסב לשולחן אחד עם המצרים. לדעת משל אני חושש, כי הילוקי הדעות לגבי כוס, השלום עדיין עמוקים מדי.

לדעת רבין קיימת "אפשרות טובה", והיא "להתקדם בשלבים בשקר שלב אחר אשר לכנותו אילהמה והיא יכול לכלול מצד ישראל, סיגי של איזורים נוספים של הטריטוריה שנכבשה במלחמת ששת הימים, ומצד כביים, עורה של כוונות בצלות משמעות כמסיה בכיוון השלום. בחזר סימן ברור ליתור על תעימות בכוח".

"כל נשבת סכנת המלחמה"

אשר לשיתוף פעולה בעתיד בין ערבים וישראלים, אמר ראש הממשלה: "אין אדם החפץ בכך יותר ממני. יש לזכור, כי ב־26 שנות קיומה של מדינתנו, לא היה לנו אף יום אחד של שלום. אולם לא יהיה זה נחוץ להשמיע נבואה בבורח התיכון. כדאי להנות שלום בעתיד, אולם ביני...

רבין הדגיש, כי "פתרון פוליטי לירושלים חייב להיות נפרד מה־בעיית הדתיות. קיומה של ירד שלים מאוחדת בתוך בירת ישראל, איננו מוציא מכלל אפשרות הסדרים ביטחוניים ואחרים המענייקים לכנסיות השונות את זכויקה על מקומותיהן הקדושים, וזה נוגע כמובן, בראש וראשונה, למוסלמים".

תיים אל גא נכסה את הסכנה של מלחמה חדשה".

בר־לב: נמשך שוקים ערי התעלה

"ישראל תהיה מוכנה לעשות צעד נוסף לקראת הסדר עם מצרים, רק כאשר תהיה בטוחה שפני מצרים לשלום. אם תעלת סואץ לא תפתח לשייט חופשי לא תהיה כל סיבה לעשות את הצעד הנוכחי" — אמר אתמול שר המסחר והתעשייה חיים בר־לב בהרצאה בפני סטודנטים באקדמיה להקלאות ברחובות.

השר אמר כי לא הספיק לציין בתהועת פקידים מצרים, שצוטטה בעתונות, שתעלת סואץ לא תי־פתח אם לא תהיה נסיגה ישראלית נוספת. אך ברור, כי ישראל תהיה מוכנה לצעד נוסף במו"מ עם מצרים רק כאשר נהיה בטוחים בפני מצרים לשלום. "שיקום ערי התעלה נמשך, ולדעתי רוצים המצרים בשיקום הכלכלי והחברתי של איזור התעלה".

"לא יהיה מו"מ עם התומכים בהקמת מדינה פלשתינאית"

השר בר־לב אמר שוב, כי יש לפתור את הבעיה הפלשתינאית במסגרת מדינת ירדן. הוא אמר כי כל התארגנות פוליטית ביהודה ושומרון, שמטרתה המוצהרת היא להקים מדינה ערבית נוספת בין ישראל וירדן, מנוגדת להחלטות הממשלה שאין מקום למדינה כזאת, וישראל לא תנהל מו"מ עם גופים שיתארגנו לשם כך.

לשאלה בדבר התנגדותו למתן מינוי צבאי לאלוף (מיל.) אריאל שרון, אם כי הוא עצמו קיבל מינוי צבאי בכיר במלחמת יום הכיפורים כאשר היה שר, ענה השר בר־לב שאין דמיון בנסיבות של שני המקרים. "במלחמת יום הכיפורים, שבאה עלינו כהפתעה, פנה צה"ל למפקדים במילואים שלא היו משובצים בתפקידים ספציפיים והטיל עליהם משימות. כך קרה לאנשים הממלאים בדרך כלל תפקידים פוליטיים, שידעו בצבא, ואחרי המלחמה התברר שזה גרם. לפחות, דיבורים על פוליטיזציה בצבא. בעקבות נסיון זה אין מקום לשלב פוליטיקאים בתפקידים קבועים בצה"ל, אם בשרות קבע ואם במילואים." אמר בר־לב.

עם זאת לא הוציא בר־לב מכלל אפשרות שעשוי להתעורר צורך לבנות אדם פוליטי לתפקיד מסויים בצה"ל, לתקופה מוגבלת. (ע)

הנה השגריר של בלגיה, ל־ציון יום העצמאות ה־144, נציין אתמול בחיפה, במסיבה שערכה ה־אגודה לידידות ישראל—בלגיה. (ע)

> ## חברי הפרלמנט מאירופה אורחי הכנסת וירושלים
>
> 140 חברי הפרלמנטים אוהדי ישראל, מ־12 מדינות אירופה, נכחו אתמול בפתיחת דיוני הכנסת.
>
> יו"ר הכנסת בירך אותם והביע תקווה שלא ירחק היום ויבואו לכנסת נציגי פרלמנטים דמוקרטיים ערביים.
>
> בהחלטות כינוס חברי הפרלמנטים האירופיים נאמר: המועידה בטוחה כי הפרדת הכוחות ותחיות משאדמתן של שלום בדינמה הן יוזמות חיוביות שיובילו לשלום בר־קיימא. לשלום כזה אפשר להגיע אך ורק באמצעות מו"מ ישיר. על השלום לאשר, בהתאם לתוכן החלטת מועצת הבטחון 242, את זכותה של ישראל להכרה, לריבונות ולעצמאות בגבולות בטוחים ומוכרים.
>
> **קולק: בירושלים קיים דו־קיום בשלום**
>
> בקבלת־הפנים שערכו אתמול ראש עיריית ירושלים טדי קולק ונכבדים במגדל העיר לחברי הפרלמנטים. אמר קולק כי בירושלים מתקיים דו־קיום בשלום בין בני דתות שונות.
>
> בדברי תשובתו ציין אחד מחברי הפרלמנט הצרפתי כי ירושלים מנוהלת בסובלנות, ויש בה חיים משותפים של בני כל הדתות. הוא סיים את דבריו בברכה: "תהי ירושלים בידת ישראל".

פרס: יתכן מו"מ למרות ההרעה בהצהרות קאהיר

מו"מ עם ירדן — לא לפי תכתיבי חוסיין

מאת י. מיכלסקי, סופר "דבר" בחיפה

שר הבטחון שמעון פרס אמר אמש שישראל מוכנה לנהל מו"מ עם ירדן ועם מצרים, על אף ההרעה בהצהרותיה של מנהיגות מצרים, המתקרבת לעמדה פלשתינאית.

הוא שלל אפשרות לנהל מו"מ עם ארגוני הטרור, ואמר כי הקמת גוף מייצג של האוכלוסיה הערבית בשטחים, כשפוסר למו"מ עם ממשלת ישראל איננה מצד אותות מאחר שגוף כזה יהיה מוכרח להזדהות בסופו של דבר עם ארגוני הטרור ולא יוכל להתעלם מעמדה ממשלת ירדן.

השר אמר זאת כשהתארח אצל ארגון אמהות עובדות בחיפה.

"ישראל — אמר השר — תנהל מו"מ עם ירדן מתוך יחס של כבוד אולם לא לפי תכתיבי המ־לך חוסיין. אפשר לנהל מו"מ על היחסים בין שתי המדינות ו־על ההסדר לגבי אוכלוסי השטחים שרובם מחזיקים בדרכונים ירדניים, שיאפשר להם להשתלב במערכת פוליטית רצויה להם, להעניק להם ביטוי עצמי לאומי, חופש תנועה והתאמה לטעם הערבי ולשוק ה־ערבי. השר פרס אמר שאין מקום להסדר הפרדה בין שתי המדינות ולהקמת איזור הייץ ביניהן, כ־

דוגמת ההסדרים עם סוריה ו־מצרים.

נגמת ארגוני הטרור היא להח־ליף את הרוב היהודי בארץ ב־רוב ערבי עם מיעוט יהודי, ול־חסל את מדינת ישראל. חילוקי הדעות בין הארגונים השונים הם על טאקטיקה ולא על המטרה ה־סופית הזאת. אין להקים מדינה שלישית בין ירדן לישראל. ב־הנהגת ארגוני הטרור, גם משום שמדינה כזאת תסלול דרך לה־דירה סובייטית טוטאלית "ותוך זמן קצר יכוונו טילים סובייטיים נגד ירושלים ותל־אביב ונגד רבת עמון".

מסתפק בכנונות סוריה

השר פרס הביע ספקנות לגבי נכונות סוריה לנהל מו"מ עם ישראל. דיבר נגד תתורת רמת הגולן לסוריה ואמר שסוריה שו־מרה לה אפשרות לאופציה צב־אית תוך חצי שנה. לסורים יש היום כוח אווירי שווה בכוחו לזה של מצרים.

על ישראל למצות את האפ־שרויות לנהל מו"מ ולהכין את העם והצבא "נגד הגורמים הרו־צים לקצץ בנו". הוא הזכיר כי "אין להעלים עין מאיומים ומאפ־שרויות של מימושם". לדעתו צפויים בקרוב רמזים למו"מ ולח־צים כבדים בפלי אותי צבאי. ר־אלים על ישראל. וישראל תוכל לעמוד בכך.

13,000 נוסעים ב־63 טיסות הטיסה "אל־על" מאז שבת

חברות זרות מתעניינות בנתיב החדש

מאת סופר "דבר" לענייני תעופה

גם אתמול היתה חברת "אל על" היחידה שקיי־מה קשר אווירי עם ישראל, והמוכה כל מי שפנה אליה, מאחר שהחברות ה־תעופה הזרות לא הודיעו את טיסותיהן לישראל וה־כנת.

אתמול קיימה החברה 16 טי־סות, מזה 10 טיסות לפי לוח הזמנים ו־6 טיסות מיוחדות, הי־טיסה יותר כ־3000 איש. שתי טיסות היו למוקרסט, וכך חידשה החברה את הטיסות לרומניה. אחת הטיסות המיוחדות היתה ללונדון, להביא משם ישראלים שפנו מ־קפריסין לפני יומיים. טיסה אחת היתה לקופנהגן, להביא משם הי־רים, כן היו טיסות מיוחדות ל־ציריך ולמינכן.

היום הקיים הברה "אל על" 10 טיסות רגילות ו־3 טיסות מיו־חדות. יתכן שיהיו בנוספר הטי־סות, בגלל הביקוש מצד הנוס־עים.

הטיסות המתוכננות להיום: ש־תיים לבוקרסט, אחת ליוהנסבורג, שתיים לציריך, אחת לניו־יורק, אחת לאמסטרדאם, שתיים לפריס, אחת לפרנקפורט, שתיים ללונדון ואחת לרומא.

חברת התעופה הסקנדינבית ס.א.ס. שתבחרה להחיש את טיסו־תיה לארץ, הודיעה אמש, כי לפי שעה לא יחודשו הטיסות.

חלק מהמפונים הישראלים מ־קפריסין עומד להגיע הבוקר ל־נמל התעופה בן־גוריון.

פגישה עם "הרקולס" תורכי

הדובר "אל על" הודיע אתמול, כי קברניט המטוס בטיסה 001 מלוד לניו־יורק, סכה אתמול מ־מסלול־טיסתו כדי להגדיל את ה־מרחק בינו ובין מטוס הובלה תור־כי מדגם "הרקולס" שהיה באוויר במרחק 150 ק"מ דרומית־מערבית לקפריסין. דובר "אל על" הודיע כי קברניטי המטוסים שומרים ב־מרחב האווירי על קשר־רדיו ו־קפריסין ביניהם.

חברות התעופה הזרות הפעי־לות בישראל ניסו אתמול לברר אצל מינהלת נמל לוד, באמצעות נציגיהן בארץ, כמו הנתיב ש"אל על" טסה בו לאירופה ולארה"ב. הן גם ניסו לברר אם הנהיג העוקף את יוון פתוח ואם "אל על" איננה חוששת לטוס. במגמה לקבל את הסכמת מרכזיהן לחדש את טיסותיהן לישראל. אך לא ברור אם אמנם יחדשו חברות התעופה הזרות את טיסותיהן ה־יום.

מנכ"ל לוד נודע על מטוס כ־דגם "סופר קומט" של חברת ה־תעופה "דנאייר", העוסקת בעיקר בטיסות־שכר ומופעלת על ידי איסתי"א (איגוד הנסיעות של הת־אחדות הסטודנטים), להגיע לארץ היום עם כ־80 סטודנטים מברי־טניה. טיסת סטודנטים זו בוטלה. אך אנשי איסתי"א מקווים, שה־טיסה תגיע היום או מחר.

שר התחבורה נפגש עם מנכ"ל "אל על"

מנכ"ל חברת "אל על" הודיע אתמול לשר התחבורה גד יעקבי כי משבת עד אתמול כתצות ביצ־עה "אל על" 63 טיסות יוצאות ונכנסות (31 יוצאות ו־32 נכנ־סות) הוטילה כ־13,000 נוסעים, מזה כ־4,000 נוסעי חברות אח־רות וכ־9,000 נוסעים שנרשמו מ־בתחילה ב"אל־על".

תורכים קפריסאים נלהבים מקדמים את פני הצנחנים התורכיים ליד מצודת סט. הילריון במחוז קיריניה. צילום־רדיו של "אסושיאייטד פרס"

מכס פישר מעורב בהתרמות ניקסון

מאת נחום ברנע, סופר "דבר" בארה"ב

ואשינגטון, (מיוחד ל־"דבר"). — יו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות מכס פישר מעורב בפרשיה של הכפתת טובות ה־נאה מטעם הבית הלבן למוי־יהודים, שתרמו לקרן הבחירות של הנשיא ניקסון.

חלקו של פישר בפרשה מוזכר בתקציר סודי של הבית הלבן ש־נמסר על ידי פרקליטי הנשיא לוועדה המשפטית של בית הנב־חרים ופורסם על ידם.

התזכיר נכתב לה. ר. הולדמן ראש מטה הבית הלבן ועוזרו ה־ראשי של ניקסון על ידי גורדון סטרכן. תאריך התזכיר הוא 24 לספטמבר 1971. בתחילת ה־תזכיר מזכיר סטרכן שורה ארוכה של אישים שפרקליט הנשיא דאן הרברט קלמבך הבטיח לסדר להם טובות שונות אך שחקקו ה־מפלגתיות אחרות, אם יתרמו כסף לקרן הבחירות של ניקסון.

בהמשך הוא כותב: "(הנרי) פורד (בניא מפעל המכוניות) הס־כים ל־100. פישר עשוי להסכים ל־250, אבל בגבנים אתו לא הייתי בטוח, שאנחנו מטוגלים ל־שלם את המחיר שהוא דורש".

כוונה התקציר היא להרומה של 100.000 ו־250.000 דולאר.

קיבת בירסה, שנודע התגאה עבוקם פישר היו איסיות, לפי איתה בירסה, הרם פישר לבכוך את הסכום הנזכר בתקציר. אך אין יודעים בינתיים אם קיבל תמו־רה לתרומתו.

שלשום ואתמול ניסה סופר "דבר" להשיג טלפונית את פישר בביתו ובמשרדו בדטרויט. תתד־בה ההודעה שקיבל היתה, שפישר עסוק ויתקשר עבי כשיתפנה. אך עד למסירת הידיעה לא התקשר פישר או מישהו מטעמו. לפני כ־שבוע, כאשר נשאל פישר על ידי סופר "דבר" על חלקו בהאבק ה־בית הלבן נגד הודח ניקסון, סירב להשיב. פישר נמנה עם תומכיו ה־נאמנים של ניקסון ואף הוא לפני כמה חודשים על מדענינגנו, ש־ניגונה את בבקריו.

> ## האמריקאים נזהרים מהבטחות למצרים
>
> מאת נחום ברנע, סופר "דבר" בארה"ב
>
> ואשינגטון, (מיוחד ל"דבר"). — שגריר ארה"ב במצרים הרמן אילטס נסע ערב ביקור שר האוצר האמריקאי ויליאם סיימון בקאהיר באופן בהול לצרפת, כדי להזהיר את סיימון מהבעת אופטימיות מדי בקשר לסיוע האמריקאי למצרים.
>
> עתונאי אמריקאי המלווה את סיימון מסר, כי לדברי אילטס המצרים נלהבים כל כך מהסיפת היחסים עם ארה"ב עד שהם מצפים לנסים וארה"ב איננה יכולה להשביע את רצונם. ואכבם לפי "פילדלפיה אנקווירר" נמנע סיימון מהבטחות מרחיקות לכת במצרים.
>
> לדברי הכתב, יש הוכחות ברורות שהמצרים שומרים לעצמם אופציה מלחמתית. בשטח שבין קאהיר וסואץ ראו הכתבים בקים רבים וטפסף הארמיה השניה נבראל צוין אף אמר להם, כי מצרים מוכנה מבחינה צבאית למלחמה.

לווייה נפרדת לחללי המלחמה

צה"ל נענה לבקשת משפחות רבות ומרכז "יד לבנים", והחד ליום לקיים לוויה לכל אחד מ־חללי מלחמת יום הכיפורים ש־יועברו מבתי הקברות הארעיים לבתי קברות קבועים.

בהסדר הקודם תוכנו עד אר־בע לוויות ליום, בקבוצות של חמישה חיילים. לפי ההסדר שתו־כן מחדש יקויימו שבע לוויות ב־יום. החל משעה 9 בבוקר עד שעה 8 בערב, ברווחי זמן של שעה וחצי (בימי ו' ארבע לוויות).

בשלוש הערים הגדולות (ירושלים, תל־אביב, חיפה) יתקיימו שתי לוויות במקביל בחלקות נפרדות. כלוח 14 לוויה כל יום, ולוח הזמנים של הלוויות יקבעה. הלוו־יות יתחילו ב־6 באוגוסט 1974 ו־יסתיימו לקראת תחילת אוקטובר 1974.

משפחות שקיבלו הודעה בנציגי קציני הערים על ביצוע ושעה ה־הלוויות יראו אותה כמבוטלת.

החל ב־19 ביולי 1974 יבקרו נציגי קציני הערים אצל הכשפ־חות השכולות ויודיעו להן את כוי־ בדי הלוויות.

משרד הבטחון בפנה בחדש את תשומת לב המשפחות השכולה לכך שבתי הקברות הארעיים יסג־רו החל ב־29 ביולי 1974.

הליכוד מקים מסגרת להתנחלות

מאת סופר "דבר" בכנסת

הנהלת סיעת "הליכוד" בכנסת החליטה אתמול להקים מסגרת להתנחלות כפרית ועירונית בכל שטחי ארץ־ישראל, לפי הצעת ח"כ מ. בגין.

דיברו יוסף תמיר ואליעזר ליבה. ה התנחלות בכל ב־לכות הארץ ר אבנר לין. שמואל תמיר אמר, כי יש בקבוצות שהממשלה עצמה מכוננת "התנחל בהם, כמו בפתחת רפיח־הגדמית. הציע ש. הלי־כוד" יתחיל בפעולות התיישבות באזורים אלה.

וההחלטה התקבלה פה־אחד.

בהאת על דברי ספיר

התנהלה העולמית של התנו־עה הציונית כינסה ישיבה מיוחדת ל־דיון בהצהרתו של יו"ר ההנהלה הציונית, ח"כ פנחס ספיר, נגד ההתנחלות בבקעת הירדן.

נתקבלה החלטה למחות נגד ההתבטאותו של כר ספיר לרעיון הציוני ולהחלטות הוועד הפועל הציוני.

העתונאית המצרית

(המשך מעמוד 1)

לבנה בארה"ב ושם היא מתגוררת באורח קבע, היא ביקרה רק ביקורים קצרים במצרים. במצרים הכירה את בעלת המקיד הבכירי ה־בכיר, ולאחר הנישואין באה לגור במצרים, וביקרה פגישות עם מנהיגים מצריים, כדי לכתוב ספר על מאבר ונלחמה שעת הימים.

זה מבטא את דעתה, שבגני תייחד אינם באים במקום בנצים בדרג האנושי.

סאנה האמן השתה בישראל כב־לושה חדשים, תבקר במקומות רבים, תיפגש עם כמה חוגי ציבור ותבלה זמן גם בקיבוץ, כדי להכ־כיר את המציאות הישראלית בכל צורתה. היא תתעניין במיוחד ב־השקפות של אנשים רשמיים ובל־תי רשמיים.

את האשרה הישראלית, שניתנה לה בבוסטון (הקרובה לתאריגה) השיגה בהגבילה של סולי אבן רעיית שר החוץ הקודם.

אתמול נפגשה האורחת עם כמה ממכריה בתל־אביב ונתן מתלואה המסה, שנתעכבה בדומא שעה רבות בגלל מלחמת קפריסין.

איננה חברה באגודת העתונאים המצרית

קאהיר, (צ"ק). — מקורות ידועי דבר בקאהיר אמרו אמש, כי אין להוציא מכלל אפשרות ש־עלטונות מצרים ישללו את דרכונה המצרי של סאנה חסן, העתונאית המצרית הצעירה שהגיעה שלשום לפנות בוקר מארה"ב לישראל.

אותו מקור אמר, כי בעלה של גב' חסן, פקיד מצרי בכיר שביצע שליחויות דיפלומטיות רבות בוד שינגטון ובניו־יורק, התגרש ממנה לאחר שהיא פירסמה גילויים על כלוהמת ששת הימים ב"ניו יורק טיימס" שלא היו לרוחם של של־טונות מצרים.

גב' חסן היא בתו של כתחבוד חסן, בעבר כיהנה כוח בשגרירות מצרים בוואשינגטון. היא איננה חברה במצרים ואין היא רשומה באגודת העתונאים המצרית. היא לא עבדה בעתונים מצריים. היא

אחרי חצות

הסא"ל שהורשעה הוחזר לתפקידו

תיבדק אחריותם של שלושה קצינים אחרים

בחקירה, שנערכה בעניין תהד־נה על מסמך בתחבולה ביחידה מסויימת, לא נמצאה אשמה בבגוד אלוף שהורשעה. והקצין הוחזר להפקידו.

בעקבות החקירה תיבדק אחרי־יותם של שלושה קצינים אחרים. שהיו ביתפקידים על הנושא.

מפגינים מול ביתו של קולק

קבוצה של תושבי שכונת גילה שבירושלים פתחה אמש בהפגנה בטל ביתו של ראש עיריית ירוש־לים טדי קולק בשכונת רחביה. (ע)

לפת הילדים במחוז הקמפ... לקלוט כ־15 רופאים כלליים בברפואיה באזור. על כך נמכר ביקובה כועצת הבריות...

בוועדת הכספים גובר הביקורת על בנק ישראל

מחלוקת על ההחלטה לתפוס את בנק א"י־בריט

מאת סופרי הכלכלי של "דבר"

בוועדת הכספים של הכנסת גוברת הדעה שיש למתוח ביקורת חריפה על בנק ישראל ו־על כל מהלכיו לפני תפיסת "בנק ארץ ישראל — בריטניה". כן תיכתבת ביקורת על הפיקוח, שלא פעל לבגיעת התמוטטות הבנק, שבעליותו ה־קשיין הין היהודים הושב לבנק ישראל.

מגמה זו הסתמנה ביומיים האח־רונים בהתייעצויות פנימיות של חברי הוועדה.

כמה מחברי הוועדה הציגו של־שום כאלות רבות בעניין הפיקוח על הבנקים ובוכחו של הנבקה על הבנקים דיו"ר כאיר תח, ח"כ חיים קורפו ("הליכוד") אמר כי בדובר לא בפירצה בפקודת הבנק־את אלא בהיעדר דריכה והיעדר כעקב אחר הבנקים מצד הפיקוח בבנק ישראל. נגיד בנק ישראל משה זנבר הגיב בחריפות על ה־ביקורת יציין את השכלתו הרחבה

ובישוריו של יו"ר תח כמפקח. אבל בקרב חברי הוועדה רווחת הדעה שהפיקוח לא היה יעיל ושיש למתוח עליו ביקורת בסיכומים. יו"ר ועדת הכספים ח"כ ישראל קרגמן אמר כי יש לציין בהבקמה שיש להעמיק ולהגביר את הפיקוח על הבנקים ולהנהיג ביטוח פקדונות מידי בבנקים.

בוועדה צפויים חילוקי דעות לגבי החלטת הממשלה לאפשר לבנק ישראל לתפוס את "בנק ארץ ישראל — בריטניה". נראה שה־רוב בוועדה יאשר פעולות אלה, אם כי כמה מחברי הוועדה סוב־רים שנגיד בנק ישראל עדיין לא הוכיח לוועדה שהתנהגותו הי־תה נכונה, על אף המיסכבים הי־עובדות שהציג. לדעתם אפשר היה להסדיר את הענין אחרת. המחלו־קה על סעיף זה תהיה גם ב־מערך וגם ב"ליכוד".

> ## זנבר זומן לוועדת־הכלכלה
>
> מאת סופר "דבר"
>
> יו"ר ועדת הכלכלה של ה־כנסת שמואל תמיר זימן ל־מחר את נגיד בנק ישראל משה זנבר לדווח לוועדה על השלכות פירסת בנק א"י — בריטניה על המשק הישראלי.
>
> ח"כ תמיר אמש אמש ל־סופר "דבר", כי המכך ש־עלה של הוועדה בנושא ייק־בע על פי תוכן דברי הנגבר, כפי שיחייב הענין.

תמיכה במדיניות או כיסוי הפסדי השערוריה הלהנדרונית

נראה שוועדת הכספים של הכ־נסת תתמוך במדיניות הממשלתית המסתמנת, שהממשלה לא תקבל על עצמה את כיסוי הפסדי הש־לוחה הלונדונית של "בנק ארץ־

ישראל — בריטניה" ושהיא את עצמה בהחלטה הזאת. אבר שהחלטה בעניין זה בידי הממשלה. והוא איננו בה. הברי הוועדה המינו ש־באפשרם להיכתק מהשלוחה.

נראה שוועדת הכספים תא רוב קולות את החלטת הה־להחזיר 50 אחוז מפקדונות־קים הישראליים ומן פקדונ־חברות זרות.

עדיין לא ברור אם הוחר דה הגיכה בהצעה כבת ה"ליכוד", לדרוש מראשי בנק ישראל להוציא מסקנות אישיות מהפר התצבה צריך בחוגים

> ### מי תומך במי
>
> מאת א. גבעו, סופר "דבר"
>
> בוועדת הכספים של הכנסת המכו אתמול נציגי האופוזיציה בממשלה ואילו נציגי הקואליציה התנגדו להצעה.
>
> הממשלה הציעה לשחרר דירה יחיד ממס רכוש. והאופוזיציה קיבלה את עמדת הממשלה. המתנגדים היו אנשי ה־מערך ד. קורן, ע. אמוראי, צ. גרשוני, וי. רונן, שהציעו להטיל מס רכוש על דירות יחיד שערכן יותר מ־300,000 ל"י.
>
> ועדת הכספים המשיך ב־דיון בסוגיה זו.

שינוי עמדת הכספי בעקבות תמיכה

בקרב חוגים פרלמנטריים תמיהה השינוי בעמדת בני כפד"ל בוועדת הכספים של כה, ובייחוד בעמדתו של אברהם מלמד. בישיבות ה־של הוועדה היה ח"כ מלמד של הבנקים בחריפות או ישראל. ואף הגיע להתנגשות זנבר. עלקום נמנע מלסור ובשאלות. גם ח"כ דיר זה כאיר לא גילה פעילות ב־הקודמות.

בחוגים פרלמנטריים הוב השערות על שינוי זה בעמ במפד"ל, הקשור אולי בע הגיש בנק ישראל לבנק המאוחד בסכום של 3.5 מיל לאר. או אולי ביליים אח קשורים בפרשה. אמש א היה להשיב את הטובה ה־מד.

מרכז תנועת המנהלים ריב התחיל אתמול לא בהליף לשלום כהן, שפרש קידו כמזכיר הכללי.

ראש משרת את מקנן התפור ובמקומו כ... הקיבר היילה כלאכי א... אירדה.

הרבנות מונעת בחירת עשרה רבנים מקומיים

מאת סופר "דבר"

שר הדתות ח. צדוק מבקש לארגן בחירות לרבנים ראשיים בעשר ערים, אך הרבנות הראשית מונעת כ־כמה מועמדים אפשרות ל־הגשת מועמדותם, משום זה, וכן מטעמים אחרים, מציעה אגודת ישראל לפזר את הרבנות הראשית ולק־יים בחירות חדשות.

ח. פרוש הגיש לכנסת הצעת חוק פרטית שבה הוא הובע לפזר את הרבנות הראשית ואת מועצת הרבנות הראשית, ולקיים בחירות למועצה תוך ארבעה חודשים.

בדברי ההסבר להצעה נאמר כי חלה ירידה בעמדה ובכבודה של הרבנות הראשית. הרבנות הרא־שית מסרבת לתת לרבנים ידוע־שם וגדולי תורה כושר לכהן כ־רבני ערים בגלל התנגדותו של הרב גורן. לקראת הבחירות לרב־נים הראשיים בתל־אביב, שהתד־קיימו לפני כשנה, כגון הרב גורן מהרבנים י. קולץ וא. חפוהא את הגשת מועמדותם. ובימים אלה נמנעת הרבנות הראשית מכהן כושר לרבנים הרוצים להציג את מועמדותם.

כוועצת הרבנות הראשית הח־ליטה להעניק כושר לדיינות ל־ארבעה מבין חברי המועצה ללא בחינות. אם כי אחד מהמקבלי הכושר נכשל בעבר בבחירות ל־דיינות.

סו"ב: לא צפוי הפסד בקפריסין

מאת סופרו הכלכלי של "דבר"

הנהלת חברת "סולל בונה" בקפריסין יהודה בשיחה כי החיים באי לכללו התקין, וגם אם שלא צפויים לה הפסדים בגלל הפסקת העבודה — נודע אמש מהנהלת "סולל בונה".

חברת "סולל בונה" פועלת בקפריסין זה 29 שנים. בזה 26 שנים בשותפות עם גורם מקומי. לשותפות יש צוות עובדים באופן המסוגל לחדש את העבודה כל רגע. בין העבודות הקבת רשתות־ביוב בניקוסיה ובלימסול ובניית תחנת כוח ובפעל לצמנט. הצוות הישראלי של "סולל בונה" בקפ־ריסין מונה 7 משפחות העשודות לחזור לארץ עד שיצבוך המסבר באי.

המחבלים בוועידת קארקאס

קארקאס, (יו. פ.) — נציגי "ארגון השחרור הפלשתינאי" נת־קבלו אבש כמשקיפים לוועידת האו"ם להוק ים שהתכנסה בבירת ונצואלה.

מחנה עבודה בין־לאומי נפתח בערד

במחנה־עבודה בין־לאומי למתנדבים, מטעם אגודת אכסניות הנוער בישראל, נפתח אתמול באכס־ניית הנוער בערד, בהשתתפות 30 צעירים מאירופה ומישראל, שיעבדו שלושה שבועות בהתקנת כבישים ובפיתוח סביבת האכסניה. האגודה במסיבה להביא צעירים בחופת בגנות "אל על", על אף הקשיים בתחבורה האוויר־ית. (ע)

בשחמט: ישראל הפסידה להולנד

קליבלנה, (פ"ד). — נבחרת ישראל באלופת העולם לשחמט לסטודנטים הפסידה אמש בבתחרות עם הולנד 1—3.

בתום סיבוב זה, הובילו בצמ־רת צרפת ישראל לגמר ב־של יאליפות, לאחר שהפסה את הבקים המלידי בבית ג', אחרי הולנד (16 נקודות, ושבדיה נגדב־לה (15).

דבר DAVAR
העורכת חנה זמר
סגנו לעורך דוד פדהצור
מזכיר המערכת אליהו אגרס
מנהל כללי גדעון גאמון
המו"ל — "דבר" בע"מ
נדפס בדפוס "דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה: תל־אביב, רחוב שינקין 45, ת"ד 199, טלפונים 286141 (6 קווים)
סניפים: תל־אביב, בית "דבר", רחוב שינקין 45, טלפון 286141; ירושלים, מערכת ומנהלה, רח' הלל 16, טלפונים 231251; חיפה, רחוב הנביאים 37, טלפונים 642111-2-3

מערך השירות הגדול בישראל לציוד קשר אלחוטי

מוטורולה

מעבדות שירות אזוריות ב: —
תל־אביב, רח' מיטב 8, טל. 38973
חיפה, בניין המפרץ (פינת I. P. C.) טל. 724149
באר־שבע, רח' האבות 28, טל. 73968
בית בן־גוריון, צריף "אל־על" מס. 2, טל. 971152
ירושלים, אזור התעשייה תלפיות, טל. 261160
טבריה, אזור התעשייה, טל. 22771
ובנוסף 26 מעבדות ניידות בדרבי הארץ.

למד בפנימיה הטכנית של חיל חימוש

המקצועות הנלמדים:
* חשמלאות רכב
(ההרשמה מסתיימת ב־26 ביולי 74).
* מכונאות רכב
- מתקבלים נערים בני 16—17½, בוגרי ט' כיתות ומעלה.
- פרטים והרשמה בכל לשכות הגיוס האיזוריות.
- פרטים בכתב אפשר לקבל בדואר צבאי 2375/ש.
- נערים המעוניינים לבקר בפנימיה, יפנו בכתב לדואר צבאי 2375/ש.

צבא הגנה לישראל

תורכים לא השיגו יעדיהם

גם העליונות האווירית התורכית גילו היוונים שליטה ביבשה; לכוח הפלישה לא היו די ים וארטילריה; היוונים השתלטו על כל המובלעות התורכיות ואנקרה טוענת שערכו טבח בקרב אוכלוסייתן.

מאת גם גיבסון,
שן „יונייטד פרס״

...דון, (יו.פ.). — על־... רשה ימי הלחימה לא ... כוח הנחיתה התורכי ... ין להשלים, כנראה, את ... ועדיו האסטרטגיים ה־ ... — זו הערכתם של ... צבאיים בריטיים ה־ ... מקרוב אחר ההתפתחות ... ם בן האי. ה„בליק״ ה־ ... נתקע. אבדו כוחותיו...

...בקפריסין עודנו מעורפל ... ואולם נראה, כי ה־ ... היוונים־קפריסאים הצלי־ ... ל מן התורכים במרותיהם ... — מתקני הנמל של ... על החוף הצפוני, נמל ... של ניקוסיה ומעבר הה־ ... גאה, התולש על הדרך ש־ ... נקודות אלה.

...חים הבריטיים מסוכבעים, ... ים ביצעו את הנחיתה ב־ ... להשיג כסרה מוגבלת — ... בשתי אל הקהילה התור־ ... גדולה בניקוסיה באמצעות ... שיקבר אותה עם קירב־ ... גם כך הורידו התורכים ... 6,000 חיילים במקום ... כפי שהיו צריכים לע־ ... היה בדעתם לכבוש את ... כולה.

פרוזדור מקירניה לניקוסיה

...ה הקרבות העיקריים הת־ ... לאורך הפרוזדור שניסו ה־ ... לכונן בין קירניה והבי־ ... לאורך כביש בן 26 ק״מ. ... לקרב המרכזי הזה הת־ ... קרבות־אש סביב כל ה־ ... ות התורכיות המפוזרות ב־ ... חלקי קפריסין. מקורות הוד־ ... אומרים, כי אורחים תור־ ... נרצחו בעשרות בלימסול, ... ופה, פאפוס, פליס, לארנקה...

...ישה התורכית באה בשני ... ים:

...כוח העיקרי נחת מן הים ... לקירניה התקפות־הנגד ... ות הבטו ממנו להפרש את ... עצמו.

...ות מכני של צנחנים וקו־ ... כוסע במסוקים הונחת מ־ ... לרכס ההרים המפריד בין ... יה לקירניה. כדי לתפוס את ... התעופה של הבירה. אך ... על ידי הגדוד הסדיר של ... היווני, המוצב דרך קבע ... קפריסין.

התגבורת הארטילריה הגיעה באיחור

...תורכים זכו לעליונות אווירית ... בשמי קפריסין אולם ה־ ... גילו עדיפות על הקר־ ...

...סס. הילדים הידשבת על מצבר ההרים האסטרטגי מובאן.

הצנחת הספקה והרכב התורכי בניקוסיה

ה„בליץ״ התורכי לא פעל, אי־ פוא, כהלכה האתמול, בגלל קר־ יים בייצוב הפרוזדור היבשתי אף הצניחו התורכים מן האוויר אס־ פקה לרובע התורכי של ניקוסיה ולראש הגשר שלהם מצפון לקי־ רניה.

פעילות המטוסים התורכים נמ־ שכה גם אתמול, אם כי בקצב מחולש. ולפחות מטוס אחד כדגם „פ־100״ הופל מצורה לניקוסיה. היוונים טוענים, כי הפילו 18 מטוסים בקרבות אך אין שום אישור למספר זה.

נראה, כי כל המובלעות התור־ כיות באי עברו במהלך הקרבות לידי היוונים־קפריסאים למעט זו שבניקוסיה. מובלעת קוקינה שב־ חוף המערבי וקבוצת הכפרים ה־ תורכים שבמוצי האי קרפסיה.

יוון העבירה תגבורת

ממשלת יוון מצידה, הצליחה להעביר, לפי כל הסימנים, תג־ בורות וציוד לכוחות „המשמר ה־ לאומי״ בקפריסין. מטוסי הצבא היווני נחתו בנמל התעופה הבינ־ לאומי של ניקוסיה שבו הצליחו היוונים להחזיק במסלול נחיתה אחד בכצב שמיש על אף התקפות האוויר התורכיות. לאחר שהיו־ נים העבירו „רכבת אווירית״ קט־ נה לניקוסיה מורכבת ממטוסי תו־ בלה הפעילו התורכים את חיל האוויר שלהם כדי לעצור תנו־ עה זו.

בחזית הימית תקפו אתמול ספי־ נות קרב תורכיות עמדות יווניות ליד קירניה וכן טובעה, לפי טע־ נת אנקרה. משחתת יוונית נוס־ פה.

„דוד מכה את גלית בנשק בידישו״

בבסיבת־עתונאים שנערכה בניקוסיה אמר שר־החוץ של משטר ההפיכה דימיטריו, כי ההתקפה התורכית הביאה להתמודדות „בין דוד וגלית״. הוא הוסיף, „דוד מכה את גלית בעזרת נשק מיושן כימי מלחמת העולם בעוד שגל־ ית מפעיל נשק חדיש בלבד״. כן האשים את התורכים בהפ־ צצות נפלים רצופות.

היוונים טוענים, כי התורכים ביצעו שגיאות רבות בהתקפותיהם ובין היתר טיבעו שתי ספינות תורכיות מן האוויר כול חופי פאפוס והפציצו כמה כפרים תור־ כיים כגון קאזיקאראן שבמרכז האי.

המפקד הבריטי בקפריסין מר־ שאל ג׳ון אייקן הכחיש בינתיים את הסענות בדבר התערבות חיי־ ליו בקרבות והכחיש כי נושאת ה־ מטוסים „הרמס״ המשייטת ליד קפריסין תומכת בנחיתה התור־ כית.

צנחנים תורכיים מניפים את דגל מולדתם, לאחר שצנחו סמוך לניקוסיה.
(צילום רדיו של אי. פי.)

צנחנים ומסוקים תורכיים במהלך הנחיתה ליד הבירה הקפריסאית.
(צילום רדיו של אי. פי.)

קץ הואיל והצליחו לרכז כבר בשלבים הראשונים עדיפות בסב־ קים ובארטילריה. עדי ראייה מס־ רו, כי הצנחנים התורכים שירדו ליד נמל התעופה של ניקוסיה היו חסרים כל סיוע ארטילרי והם ספגו מכה קשה, כאשר הארטי־ לריה היוונית הפגיזה את משטח הצניחה וגרמה לשריפת קוצים גדולה שהביאה להתפוצצויות תח־ מושת רבות. כך איבדו התורכים חלק גדול מציודם עוד לפני ש־ ניגשו לתקוף את נמל התעופה.

אתמול טענה תחנת השידור התורכית־קפריסאית „בבייראק״, כי הצבא התורכי כבר החל להנחית תותחים בקירניה — זו פעם ראשונה מאז פרוץ הקרבות. אך מיד אחר כך נכנסה הפסקת האש לתוקף.

מהלך מדיטציוני?

בהודעה של המטכ״ל התורכי אמש נאמר, כי כוח הנחיתה גילה, שכוחות הכוחות היוונים־קפרי־ סאים היו טנקים וציוד צבאי אחר בכמויות גדולות כאלה שי־ עיצבו תחילה. כן היה מספר ה־ קצינים היוונים הסדירים באי גדול מכפי שהניחו ולדעת ה־ מטכ״ל התורכי, רבים מהם הי־ סטו לאי זמן קצר לפני הנחיתה התורכית. האולם המטכ״ל טוען, כי גורמים אלה לא הביאו להא־ טת „מבצע השלום״ שלו.

נוספים שהגיעו לניקוסיה אמרו בשעה מאוחרת יותר, כי כוחות יוונים אכן שולטים בקירניה ב־ עוד שהתורכים חולשים על פרוז־ דור ברוחב כ־15 ק״מ ממערב ל־ קירניה ועד לרובע התורכי של ניקוסיה. כן נאמר מנהרש הי־ דיעות, כי נמל התעופה של ה־ בירה עודנו בידיים יהודיות.

באזור קירניה נמשכו הקרבות גם אתמול בעיקר סביב מצודת...

אתונה: לא היתה הפיכה

א ת ו נ ה, (יו. פ). — ממשלת יוון הכחישה אמש את ה־ ידיעות בתורכיה, כאילו בו־ צעה הפיכה צבאית באתו־ נה והשלטון עבר לידי מפ־ קד הארמיה השלישית גנ־ ראל יאנים דאוויס.

הודעה רשמית יוונית אמרה, כי „שמועות אלו מופצות עתה על ידי חוגים שחלומותיהם לא התגשמו וציפיותיהם נופצו בגלל עמידת הגבורה של העם היווני בקפריסין״.

הידיעה על ההפיכה שודרה ב־ רדיו אנקרה שטען, כי הא־ החוק בכת הקצינים גנראל יואנידס נעצר בידי הקושרים. לפי הרדיו התורכי, נעו כוחות הארמיה הש־ לישית בבאלקניקי לאתונה ותפסו את השלטון מידי ראש המדינה גנראל פודן גיזיקיס.

ידיעות אלה עוררו בהלה בחו־ צות הבירה, בפרט לאחר שטנקים נראו ברחובות. חנויות נסגרו ואנשים עזבו את מקומות עבו־ דתם. בעיר עברה שמועה, שהמלך המודח קונסטאנטין חזר למולדתו והקים ממשלה גולה בלאריסה. אך לקראת שעות הערב שקטו הרוחות ועם ההודעה על כניסת הפסקת האש לתוקף הורגשה הק־ לה ברחובי יוון, אם כי צעדי החירום נשארו בתקפם וכך גם מצב הכוננות בצבא.

אצ׳וויט: קירניה תהיה תורכית לעד

א נ ק ר ה, (א. פ. ויו.פ.). — ראש ממשלת תורכיה בו־ לנט אצ׳וויט שהפך עתה לגיבור לאומי בארצו, הכריז אמש, כי קירניה שבחוף ה־ צפוני של קפריסין, תישאר לעד בידיים תורכיות. הוא טען, כי העיר כולה נמצאת בידי כוחות הנחיתה — ו־ זאת בניגוד לידיעות ממקו־ רות אחרים.

במסיבת עתונאים אמר אצ׳וויט, כי יתכן שיהיה קשה יותר לעשות שלום מאשר להילחם. הוא הביע ספק לגבי כוונות היוונים־קפרי־ סאים לכבד את הפסקת האש בהצביעו על העובדה שהם היו מעורבים בעבירת יוקים האחרונים בכפשי טבח הכוונים גם בינם לבין עצמם.

אצ׳וויט נמנע מלהגיב על הי־ דיעות בדבר הורדת תגבורות תורכיות נוספות לאי במשך יום אתמול אך הודה, כי נמל התעופה של ניקוסיה לא נכבש בידי החיי־ לים. הוא קרא להתערבות מיידית של ארים להפסקת הרצח ההמוני של אזרחים תורכיים.

שר החוץ התורכי, גונס, אמר מצידו, כי קפריסין חייבת להיש־ אר מדינה ריבונית ושתי הנזדות ההיות בה חייבות לשמוד על של מונה הטריטוריאלית. הוא הד־ גיש, כי ארצו לא תכיר במשטר ההפיכה של ניקוס סאמפסון.

ערפאת דורש להקדים הפיסגה

מאת סופר „דבר״ לענייניים ערביים

מנהיג המחבלים יאסר ערפאת, שחזר אתמול ל־ ביירות ממסעו בצפון אפ־ ריקה, דרש אתמול להחיש את כינוס ועידת הפיסגה הערבית שנועדה לספטמבר וזאת בעקבות דרישתה של ירדן להיות את הוועידה שתיערך במארוקו.

ערפאת לא הגיב על קריאתו של ראש ממשלת ירדן זייד ריפאעי לקיים כינוס בהשתתפות שרי החוץ מירדן, מצרים וסוריה ונציג „ארגון השחרור הפלסטי־ נאי״.

ארגוני מחבלים אחרים יצאו בינתיים בהתקפה על ערפאת בגלל „פמדוחיו התבוסתניות הי־ ביקורת מכוונת בעיקר למוכנות על נכונותו להידבר עם המלך חוסיין. בינתיים נבנע ערפאת מלהביא החלטה ברוח זו במוסדות „ארגון השחרור הפלשתינאי״ ו־ הוא מבתין, כרבים אחרים בעולם הערבי, לנאומו של הנשיא סאדאת הבוקר לרגל יום השנה ה־22 למהפכה המצרית, כאודאת אמור לטפל בהרחבה בנושא הפלשתינאי.

עתונים בארצות ערב הגיבו אתמול בשלילה על החלטת במ־ שלת ישראל שלשום בעניין הי־ מו״מ עם ירדן ואילו דוברי ה־ מחבלים כינו את ההחלטה „פרס לחוסיין״ ויצאו בביקורת נוכח העובדה, שאין בדינות ערב מנוסה לנצל את חילוקי־הדעות בישראל בנושא הפלשתינאי.

מזכיר הליגה הערבית, מחמוד ריאד, אמר, שהוא ושר החוץ של כווית, סייך אחמד, יבקרו בצרפת החודש כדי לעשות את הסידורים לכינוס הוועידה המתוכננת בין מדינות ערב לבין מדינות השוק האירופי.

מגן דוד אדום הודיע לצלב האדום הבין־לאומי, כי הוא מוכן לשלוח עזרה רפואית לנפגעים בקפריסין. במקביל נעשות במד״א הכנות להיענות מיידית לכל קריאת עזרה להספקת פלסמה ועזרה בציוד רפואי.

יו״ר איגוד הכירורגים בישראל פרופ׳ מ. פויכטונגר הודיע שארגונו נכון לסייע לנפגעים באי השכן. אם תתקבל בקשה, יישלחו לאי צוותים של רופאים כירורגים, נוירו־ כירורגיים או מנתחים פלסטיים בהתאם לבקשה. הודעה זו הועברה לצלב האדום ולבית־החולים הקפריסאי המר־ כזי בניקוסיה.

צילום: אריה ליברמן

הפליטים: נחלי דם בערי קפריסין

מדווחים על המתות המוניות

ל י י נ ה א ם, (יופ״ייי). — פלי־ טים בני לאומים רבים, ש־ הגיעו למקום מבטחים ב־ בריטניה, לאחר שחולצו מ־ קפריסין, סיפרו עם בואם, על הוצאות המוניות להורג ועל נחלי דם הזורמים בר־ חובות הערים בקפריסין.

דרק ריד, איש עסקים בן 31, מדאבלין, אמר, כי ראה גופות רבות נטמנות בקבר המוני בקר־ בת פאפוס לאחר ההפיכה של יום ב׳, אשר בה הופל הנשיא מאר־ קאריוס. „אנשים אשר נחשדו על־ ידי מאקאריוס להיות את נשקם, נורו מניה וביה על ידי אנשי המשמר הלאומי ונקברו בקברים המוניים״, סיפר.

ארגירוס קיריאקידס, יווני קפ־ ריסאי, בן 21, המתגורר בלונדון, ואשר שהה בקפריסין, סיפר על אכזרות רבות שהלכו לבתי תולים ו„באלצו להפש את בניהן בתוך ערימות של מתים, שהיו מוטלים במעזרוביהם על מיסות בתי החו־ לים״.

עוד סיפר כי 13 שוטרים אשר הסגירו את עצמם לידי התורכים נמצאו אחר כך הרוגים, ונקבי כדו־ רים בראשיהם.

תייר בריטי, אשר נמלט מניקו־ סיה, ב„סיירת הרהמים״ בת אלף כלי הרכב, אמר, כי ראה גופות מתגלגלות ברחוב ו„דם בכל מקום״. „לא ספרתי את הגופות״.

בארגרטה קאריאני, בת 19, תו־ שבת פאמגוסטה, סיפרה, כי בעלה הנגר, אנדריאס, בן 28, בצפוה להצטרף אל „המשמר הלאומי״ ב־ שבת בבוקר. שאם לא כן ייהרג בירייה. „אנו היינו בין מתנגדי היוונים, אולם כל אדם חייב היה להצטרף אליהם או להרצח בירייה במקום״, אמרה. „אינני יודעת היכן נמצא אנדריאס עתה. הוא פשוט אולץ לעזוב את בית המלאכה שלנו וללכת״.

מפלגת העבודה תקיים סמינרים משותפים עם הסוציאליסטים הגרמניים

משלחת המפלגה הסוציא־ ליסטית הגרמנית (ס.פ.ד.) מצפון ריהוין־וסטפליה סיי־ מה אתמול סידרת שיחות עם ראשי מפלגת העבודה בתל־אביב, על מימוש ה־ הסכם לשיתוף־פעולה שנח־ תם בין שתי המפלגות בי־ נואר השנה.

סוכם על סמינרים משותפים, שהראשון מהם יתקיים בישראל בחודשים הבאים וידון בבעיות יש־ ראל־ערב. הסוציאליזם האיגודים המקצועיים באירופה והסוציאל־ דמוקרטיה במדינות הרווחה.

כן סוכם על חילופי משלחות־ נוער ובדיקה האפשרות לצורה בילגות להתהלמויות בשתי המ־ דינות.

ברכו קהילתי בשיכון בבלי

ארבעת חברי המשלחה ביקרו בבעלות, התפעו ייפגשו עם ראשי כפלגה העבודה, שרים וחברי כנסת. המשלחת הביאה תרומה להקבת מרכז קהילתי לאבהות ו־ ילדים בשיכון בבלי בתל־אביב.

חברי המשלחת הסוציאליסטית הם הורסט בקר, ליתר הבשל, הנ־ דס דונקל וקארל היינץ הומן. ניהלו את השיחות עם המשלחת מזכיר מחוז תל־אביב במפלגת ה־ עבודה דב ברקאיר, אליהו ספיר־ זר, סדי קאופמן, זלמן בגדל וצור פרלמן. (ע)

תמונות ראשונות מן הפלישה התורכית: שני צנחנים תורכיים צופים בצניחת חבריהם מצפון לניקוסיה בשבת.
צילום־רדיו של „אסושיאייטד פרס״

קיסינג׳ר צופה גידול קרוב בעלייה מברה״מ

מאת נחום בריגע, סופר „דבר״ בארה״ב

ו א ש י נ ג ט ו ן, (מיוחד ל„דבר״). — אם יתאמתו ההערכות של ד״ר קיסינג׳ר, עימודים הסוב־ ייטים להגביר בשבועות ה־ קרובים את עליית היהודים מברה״מ ולהתאים את יחסם כלפי פעילים היהודים ומבק־ שי עלייה.

השינוי הצפוי במדיניות הסוב־ ייטית מיועד להוכיח לתוכני תיקון ג׳קסון את רצונו הטוב של הקר־ מלין ונכונותו להשגר עסקה עם תומכי התיקון.

אם יהיו סימנים לטובה במדי־ ניות הסובייטית, יכבירו הסנא־ טורים בפגישתם עם קיסינג׳ר. ל־ גיבוש נוסחה מפורשת להסדר בין הסוטל לקונגרס. בשבוע שעבר הסתבר, שהרוסים לא יהיו מוכנים להצהיר בגלוי על כוס התחייבות בשאלת היהודים והדבר יוכל להפ־ שות רק על סמך הבנה בעלפה בין קילסונת ברה״מ למבשל ה־ אמריקאי, התחייבות של הבבשל לקונגרס.

60—50 אלף בשנה?

אף כי שאלת מספר האוזרים ביורשו להגר לא נדונה בפגורש בפגישה עם קיסינג׳ר, התרכמו ה־ סנאטורים, כי קיסינג׳ר „איננו בר־ הלי מהיכסה הבוצעת עליהם. הכביעה ל־60.000—50.000 יוצאים בשנה. אך מוסכם על הסנאטורים לפתוח בדיון על מכסת ההגירה רק לאחר שתיפתר שאלת ההסדר דוה, בין השאר בהם שאינם רו־ צים להניח לסובייטים לפרוץ את הגו״ם על נושא זה.

בעקבות הפגישה אמר אחד ה־ סנאטורים, שהתנהגות הסובייטים בשבועות הקרובים היא ה אם קי־ סינג׳ר דיבר בשמם או לא.

איראן הציעה אשראי לבריטים

ל ו נ ד ו ן, (ע״ן). — איראן הציעה לבריטניה אשראי בסך 1.2 מיליארד דולאר — הודיע אמש שר האוצר הבריטי דניס הילי בבית הנבחרים.

אשראי זה יינתן לתקופה של שלוש שנים.

סיימון סיים סיורו במזה״ת

כ ו ו י י ת, (ע״ר). — שר ה־ אוצר האמריקאי, וויליאם סיימון, אמר את״ל, כי סיורו הראשון בעולם הערבי, אשר במסגרתו ביקר בצרים, סעודיה וכוויית (וכן בישראל), נסתיים לשביעות רצונו המוחלטת.

בבסיבת עתונאים לפני צאתו מכוויית לפרעב גרמניה, אמר סיי־ מון, כי לא הושג הסכם בעניין מחירי הנפט.

קלבצניק אצל צ׳אושסקו

ב ו ק א ר ש ט, (עטס״א). — פי־ ליפ קלוצניק, מראשי יהדות אר־ ה״ב הבבקר ברומניה, נפגש עם הנשיא ניקולאי צ׳אושסקו.

מזכבות הידידות הרומנית הנ־ דידה את הפגישה כ„לבבית״. קלוצניק נפגש גם עם חברים אחרים של ממשלת רומניה.

אסיפה סוערת של עובדי „דן״

בתביעה למזכיר ההסתדרות ידי־ הם בכפל לפטול לביטול מסקנות ההסתדרות ומועצת פועלי תל־ אביב־יפו לגבי עובדי „דן״, ש־ הנהלת הקואופרטיב מסרבת ל־ בצע — יצאה אסיפה רבת משת־ תפים הסוערת של עובדי „דן״, בתל אביב.

המסקנות נוגעות לשודת השבות ותיקוני שכר, סיצויים ויום עבו־ דה מוקטן, פרטיות ועוד.

מסיבה לדובר צה״ל

תא הכתבים הצבאיים ערך אמש כסיבת פרידה לדובר צה״ל היוצא תת אלוף אברים פורן וקידם בברכה את הדובר בצה״ל הנכנס תת אלוף דב שיאון.

דברי הפרכה לדובר היוצא ול־ דובר הנכנס השמיעו יו״ר התא אלתר ולנר, ממלא מקום יו״ר אגודת העתונאים חיים זבור, ו־ עורכת „דבר״ חנה זמר.

תת אלוף פורן ותת אלוף שי־ און הסיבו לברכות.

ניהל הנוה מזכיר אגודת ה־ עתונאים בתל אביב מאיר בני־ גור. (ע)

מקי״י צורפה לקונגרס היהודי העולמי

לצרף את נציג המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מקי״י) החליט בישיבה מיוחדת ההנהלה הישראלית של הקונגרס היהודי העולמי, ההנהלה הישראלית בראשותו האחרונה, לפי הצעת יו״ר ההנהלה הישראלית יצחק קורן.

קורן אמר כי בפעם הראשונה בתולדות ההנהלה הישראלית כו־ צו לצרף אליה את נציגות המפ־ לגה הקומוניסטית הישראלית, וזאת בשל „השינוי החיובי המשמעותי שחל בשנים האחרונות בהשקפת ההנהלה הפוליטית של מקי״י לגבי הציונות הערבית״.

הקונגרס היהודי העולמי החליט להקציב 22 מילגות ליהודים ב־ מוסדות חינוך עלייתיים בישובי הפיתוח בצפון הארץ. לזכר 22 התלמידים שנרצחו בידי מחבלים ערבים במעלות. כל מילגה היא בת 250 דולאר (יותר מ־1000 ל״י) לשנה לתקופה של שלוש שנים.

בציגים של הגוש המשותף רבל וזכבות העסד ההנוסקה של אר״ם, החליטו על הסכם לפיו יסייע הגוש המשותף בבימון פעולות חינוך בקרב פועלי פלסתינים.

אמץ לפשרה על בחירת ראשי ערים

מאת סופר „דבר״

...המערך פתח בדיונים עם ...פד״ל, וכן עם הליברלים, ...במאמץ להגיע לפשרה על ...בחירת ראשי ערים.

...המערך בביצוע: קיבל מעמד 40 ...מהקולות, יהיה ראש עיר. ...לא קיבל אותו אחוז של ...ת, הבחר המועצה את ראש...

...הליברלים מציעים: קיבל מוע־ ...45 אחוז מהקולות, יהיה ראש ...לא קיבל אחוז המועמדים ...אחוז כל קולות, יתקיים ...ב בני שבו יתמודדו שני ...מבדים שצברו את המספר ה־ ...של כל קולות.

...המפד״ל מציעה: קיבל מועמד ...הבית הקולות ועוד קול ...יהיה, גם ציר ולא — ...יע המועצה.

...דיון שהתקיים בעניין זה ב־ ...קה המוניציפאלית של המערך ...הדעות בחלוקות. לפי הצעת ...מבלבר לא התקיימה הצבעה ...ועתה כתנהלים מגעים עם המפד״ל ועם הליברלים.

תיתכן פשרה עם הליברלים: 40 אחוז מהקולות — נבחר, ואם לא — יתקיים „סיבוב שני״. כן היתכן פשרה עם המפד״ל: 45 אחוז מהקולות — נבחר, ולא — תכריע המועצה.

הנושא הירדני־פלשתינאי היום בכנסת

מאת סופר „דבר״ בכנסת

כליאת הכנסה תדון היום באר־ בע הצעות דחופות לסדר היום בנושא מדיניות הממשלה בעניין ירדן והפלשתינאים.

את ההצעות יעלו ג. אליעד (ל״ע), מ. בר־פורת (מערך), ב. הכיר („ליכוד״) וד״ר י. רפאל (מפד״ל). על ההצעות יענה בשם הממשלה שר החוץ יגאל אלון. הצעתו של אליעד באה על רקע סירת ל״ע באתמול. המאשרת את עמדת שריה שהובעה בישיבת הממשלה בנושא זה.

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה „הדרים״

הוד השרון / רעננה טל. 924078

...בזה הודעה כי הוגשה לוועדה המקומית לדיה, בקשה ...ית תוספת לבית בגוש 6661, חלקה 82 על ידי הגרזוד ...ב. רחוב אשך 11, ג. באבה. ובשזה העיקה היינו: בניה המהלה ...אחוזי הבניה המותרים בהגבלה הקלה של 6%.

...כינוי, אם כבעל ואם כבזוכה אחרת, בקרקע, בבניינים ...בבספם אחרים, שהתכנית כשפיה עליהם, יכול להיזק מהבקשה ...בית במשרדי הוועדה המקומית בבעות הקבלה, ולהגיש התנגדות ...להבניה תוך 14 יום מתאריך פרסום זה.

ב. כהנא
יו״ר הוועדה המקומית לתכנון ולבניה „הדרים״

חוק התכנון והבניה, תשכ״ה — 1965

מרחב תכנון מקומי רמת־השרון

הודעה על הכנת שינוי לתכנית המתאר

בהתאם לסעיף 77 לחוק התכנון והבניה, תשכ״ה—1965, ניתנת ...ת הודעה כי הוועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב רמת־השרון ...החליטה בישיבתה ביום 16.12.73, להכין שינוי לתכנית המתאר.

ואלה השטחים הכלולים בהתאם השינוי של התכנית המוצעת:
גוש: 6616.
חלקות: חלק מ־31.

תאריך: 15.7.74
ת.ב. 456

פסח בלקין
יו״ר הוועדה המקומית לתכנון ולבניה רמת־השרון

בנק ישראל

הודעה
על ההגרלה והפדיון הראשון של תעודות
מילווה חסכון תש״ל-1970

ביום 1.10.1974 יחול מועד הפדיון של קבוצה אחת מתוך שלוש קבוצות תעודות מילווה חסכון תש״ל 1970. בהגרלה הראשונה שהתקיימה ביום 16.7.1974 עלתה בגורל קבוצה 3 (שלוש). כל התעודות מקבוצה 3 (שלוש) תפדינה, בתוספת ריבית והצמדה, החל ביום 1.10.1974.

תמורת הפדיון תשולם רק לבעלים הרשומים על פני התעודה, לאחר זהוי לפי תעודת זהות.

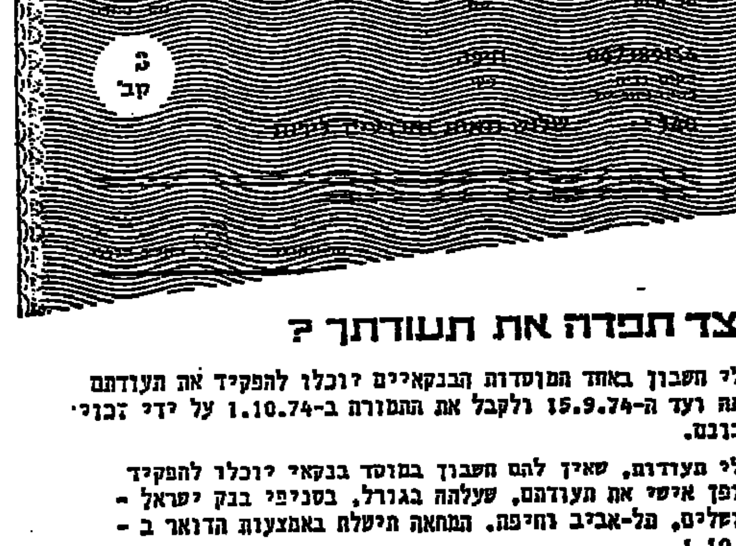

כיצד תפדה את תעודתך?

א. בעלי חשבון באחד המוסדות הבנקאיים יוכלו להפקיד את תעודתם מעתה ועד ה־15.9.74 ולקבל את התמורה ב־1.10.74 על ידי זכוי חשבונם.

ב. בעלי תעודות, שאין להם חשבון במוסד בנקאי יוכלו להפקיד באופן אישי את תעודתם, שעלתה בגורל, בסניפי בנק ישראל - ירושלים, תל-אביב וחיפה. המחאה תישלח באמצעות הדואר ב - 1.10.74.

ג. לאחר תאריך הפדיון (1.10.74) ניתן לפדות את התעודות בכל סניפי המוסדות הבנקאיים וסניפי בנק ישראל.

כבר עתה תוכל להפקיד תעודתך לפדיון ותבטיח קבלת התמורה במועד.

אזרח! בבואך לבנק זכור להביא עמך תעודת זהות.

לשכת הפרסום הממשלתית

במלאות שלושים להבאתו לקבורה של יקירנו
סרן אריה דובנוב הי"ד
תתקיים אזכרה ביום חמישי ו' באב תשל"ד, 25.7.74, בשעה 5.00 אחה"צ.
אוטובוס ייצא מבית הוריו בעפולה
לכל מנחמינו תודה
המשפחה

במלאות שלושים להבאתו לקבורה של החבר היקר
סרן אריה דובנוב הי"ד
תתקיים אזכרה ביום חמישי, ו' באב תשל"ד, 25.7.74, בשעה 5.00 אחה"צ.
אוטובוס ייצא מבית הוריו בעפולה
לכל מנחמינו תודה
לאה ומרדכי שטיל, עפולה

במלאות שלושים לפטירתו של בעלי, אבינו וסבנו היקר
שמואל חפר (פפר) ז"ל
תערך אזכרה וגילוי מצבה על קברו ביום חמישי ו' באב תשל"ד, 25.7.74 בבית העלמין שבצור־שלום בשעה 5.00 אחה"צ.
נפגשים בדרך עכו 25 קרית־מוצקין.
אשתו: פרידה
בניו: יצחק ודרור ובני משפחתם
בתו: בת־שבע ובני משפחתה

במלאות עשרים ושש שנים לנפול יקירנו
בנימין (בני) שפירא
איש גנוסר
נתייחד עם זכרו ביום רביעי, ה' באב 24.7.74 ב־8 בערב בבית אמו ד"ר שפירא מרים, ת"א רמת־אביב, רדינג 11 — הדר 6.
העליה לקברו ביום חמישי בקיבוץ גנוסר.
המשפחה

הנהלת ההסתדרות הציונית העולמית
נשיאות הועד הפועל הציוני
אבלות על מותו של
ד"ר מקס נוסבאום
חבר נשיאות הועד הפועל הציוני
ולשעבר נשיא ההסתדרות ציוני אמריקה

לשמחה סורוקר
אתך באבלך במות אמך
דבורה ז"ל
בית "מקורות"

אנו משתתפים בצערם של חברנו בעבודה
שמעון לוי ורעיתו
במות עליהם ילדם הרך
הרצל ז"ל
בית גמיד בע"מ, נתניה

הננו משתתפים בצער רב באבלו של חברנו לעבודה
מר מאיר כהן (מסלטון)
במות
אשתו ז"ל
המשביר המרכזי
ההנהלה והעובדים

בצער רב ובינון קודר אנו מודיעים על פטירתה של
סוניה ציקרמן
מראשוני העליה השלישית וותיקי ירושלים
מתאבלים בה:
בעלה
בנה
כלתה
ונכדותיה

לחברנו בנימין אנוליק
השתתפותנו הכנה במות אחיך
ניסן ז"ל
איגוד יוצאי וילנה והסביבה בחיפה

מניות ושערים

ירידה במחזור במניות

שוק המניות ממשיך בתרדמת הקיץ שלו. המסחר אתמול נערך תוך אווירת שעבום העוסר ענין. הפעילות ברוב המניות היתה קלה והמחזור הצטמצם ל־986,100 ל"י בלבד.

במניה הפעילה ביותר — בל"ל סטוק — לא הגיע המחזור אף ל־50,000 ל"י. שערה ירד ב־3.5 נקודות והיתה זו הירידה הבולטת בין המניות הפיננסיות שטפסו פחות או יותר על יציבותן. במניות כור עלו אתמול ב־40 נקודות תוך מחזור לא גדול. היתה זו תגובה על ההודעה מ־שלשום בדבר חלוקת מניות הטבה ביחס של 1:3. עליה קלה (3 נקודות) ב"אריה" — בלטה אף היא — ניקר על רקע הפעילות הנמוכה במניות המקרקעין (עליה ברסקו וישרס וירידה בהכשרת הישוב) והתעשיה. ראויה לציון עליה נאה (8.5 נקודות) במניות קרור.

גם בין חברות ההשקעה — לא היו אירועים בולטים ומעט השינויים בשערים לא היו משמעותיים.

פרי־אור יחלק דיבידנד במזומן

חברת "פרי־אור" הודיעה לבורסה על החלטתה לחלק דיבידנד מזומן בשיעור של 12% (יום אקס 6.8.74). גם בשנה הקודמת חולק דיבידנד בשיעור זהה.

גם אתמול נמשכה מגמת היציבות בשוק צמודי המדד והמחזור הצטמק ל־7.981 מיליון ל"י.

מגמה מעורבת היתה בעיקר במילוות בטחון 6.5% כאשר העליות היו בעיקר בסדרות ה־מאוחרות וכן במלוות הקליטה.

במילוות הפיתוח מסוג ברירה — נטו שערי הסדרות לרדת, מלבד אלו שפדיונן בשנת 1979 — שזכו לעליות לא גדולות. במילוות הפיתוח החדשות — היו עליות של כחצי נקודה במבצע במלוות ל־5 שנים וירידות בשיעור דומה במילוות ל־10 שנים. ירידות של כ־1.5 נקודות במבצע הקיפו את רוב סה"ת מילוות הבטחון 68—69.

היצע של 25,100 דולר נת"ד נקלט ללא שינוי בשער 4.71 תוך מחזור של 85,000 דולר.

הכשר הישוב ב	156	−4.0
ישרס	151	+1.5
רסקו מב'	88.5	
רסקו	65.5	+1.5
תעשיה		
אליאנס	549	
אלקו 2.5	96	−0.5
אלקטרה 5	203	−1.0
אתא ב'	120.5	
דובק	450	+12.5
כבלים	179	−1.0
גיד חגרה	287	+5.0
הצל	219.5	+2.0
חברות להשקעה ולאחזקות		
אלרן ב	170	
פז	97.5	+2.5
וולפסון ב	92.5	−0.5
ירדן	44.5	+4.5
אמפא	114.5	−2.0
דיסקו השק' ב	170.5	−1.0
מזרחי השק'	114	−0.5
בל"ל השק'	199	−1.0
יצוא השק'	64.5	
כלל השק'	208	
עת השק'	142	
צמודות לדולר		
6% חשמל ב'	143.5	−2.5
5% ים המלח ווסא הפסקת מסחר		
5% ים המלח ב	142	—
7% צים	126.2	+0.2
נסחרות במטבע־חוץ בלבד		
אוניקו	968	—
6% הולליס 6	148	+1.0
6% הולליס 7	149.7	+0.5
6% הולליס 8	106	—
6% הולליס 9	105.5	—
6% הולליס 10	103.6	−1.4
6% הולליס 11	106.5	+0.2
6% הולליס 12	106.8	−0.2
6% הולליס 14	107	+0.9
6% הולליס 15	105	+0.7
6% הולליס 16	104.9	+1.2
6% הולליס 17	109.5	—
6% הולליס 18	105.4	+1.4
6% הולליס 19	105.3	—
6% הולליס 20	104	−0.7
6.5 בטחון		
פ"א	158.7	−2.0
פ"ב	158	+0.5
פ"ג	154.3	+2.3
פ"ד	154.5	−0.5
פ"ח	147.2	+1.2
פ"ט	146.4	+1.2
צ"א	142.1	−0.6
מילוה ברירה		
רצ"ה	146.1	+0.6
רצ"ז	145.6	+0.5
רצ"ח	145.5	+0.6
רצ"ט	145.5	+0.4
ש'	142.7	+0.3
ש"א	142.7	+0.3
ש"ב	142.5	—
ש"ד	142.4	+0.2
ש"ה	142.2	−0.1
ש"ו	137.1	+0.1
ש"ז	136.5	—
ש"ח	136.1	−0.3
ש"ט	136.4	+0.1
שי"א	136.3	—
שי"ב	133	−1.2
שי"ג	134.4	−0.2
מילוה קליטה		
1964	361.5	+0.5
1964	329	+1.0
1965	322	+0.5
1965	292.5	+1.0
1966	300	+0.5
1966	309.2	+0.2
1967	291.7	−0.8
1967	284.4	−0.6

בנקים מסחריים וחברות לאחזקות בנקאיות

שם הנייר	השער	ב' שינוי
א.ה.ה. ב	263	
דיסקונט א	850	−35.0
המזרחי ע	465	
הפועלים ב	287	−1.0
בל"ל	229	−3.5
בנקים למשכנתאות		
אפותיקאי ב	251.5	−1.0
שכון ב'	185	−2.0
טפחות	260	
ביטוח		
אריה	432	+3.0
כור	348	+40.0
מסחר ושירותים		
בית הרכב	72	
דלק ב	146	+0.5
קרור 10	175	+8.5
חשמל	78	
מקרקעין, בינוי, פיתוח והדרים		
אזורים	177	
אפריקה 10	299	

הועידה לטכנולוגיה של המידע תיפתח בסוף ח"ז בירושלים

תפוקת התעשיות המחשביב בארץ תגיע השנה ל־130 מיליון ל"י לעומת 85 מיליון ל"י אשתקד, והיצוא יגיע ל־11 מיליון דולר לעומת 5.5 מיליון ב־1973.

על כך מסר אתמול ד"ר משה מנדלבאום, מנכ"ל משרד המסחר והתעשיה, במסיבת עתונאים שנערכה ב"בית סוקולוב" בת"א לקראת ועידת ירושלים השניה לטכנולוגיה של המידע, שתיפתח ב־29 ביולי ב"בנייני האומה" בירושלים.

הדובר ציין, כי שמונה המפעלים בארץ, המייצרים מחשבים זעירים, מסופים וחלקי מחשבים, מעסיקים כיום 1200 עובדים. לפי התכנית תתפתח התעשיה בקצב כזה, וב־1977 תגיע התפוקה ל־280 מיליון ל"י, היצוא ל־35 מיליון דולר ומספר העובדים ל־2800.

להרחבת הענף יהיה צורך לקלוט 480 אקדמאים, נוסף ל־320 המועסקים כיום בתעשיה זו. הענף יקלוט 15 אחוז מהאקדמאים שייקלטו בכל התעשיה. כיום קיים מחסור בכוח אדם בתחום התכנות והביצוע.

בבירור על השימוש במחשבים במשק הישראלי, שרובם מיובאים מחו"ל, מסר הדובר, כי בארץ פועלים כיום 470 מחשבים, שההוצאה הכרוכה בהם מגיעה ל־600 מיליון ל"י. בעשור האחרון גדל מספר המחשבים פי 15. ישראל היא כיום בין 10 המדינות הראשונות בעולם ברמת השימוש במחשבים.

אהרון גרן, מנהל אילת"ם (חברה הממשלתית לקידום נושא המחשבים במשק) מסר במסיבה, כי לועידת ירושלים יוזמנו 300—400 אורחים מחו"ל. שאין לדעת אם כולם יבואו לרגל המלחמה בקפריסין, וכאלף ישראלים. הועידה תשולב בכנס הארצי ה־9 לעיבוד נתונים מטעם האיגוד הישראלי לעיבוד אינפורמציה (איל"א). האירוע ייערך במסגרת "שבוע המחשבים בישראל". במסגרתו יתקיים גם כינוס בינלאומי של ועדות המחשבים שליד הועידה הכלכלית.

הועידה תיפתח בנוכחות נשיא המדינה פרופ' אפרים קציר וחברי ממשלה. (ע)

משלחת רמת דרג של קציני משטרה בכירים מאקוודור, בראשות סגן המפקח הכללי, קולונל חוליו אלברטו אבורס סובאר, הגיעה לישראל אתמול לפני הצהריים כאורחות משטרת ישראל. (ע)

ירושלים

שר התחבורה אהרון יריב ישתתף בעתון המתנאים שיתקיים בליל שבת בשעה 9.30 בבית העם. וירצה על הנושא: "סיכויים וסיכונים". בעתון ישתתף גם ד"ר יואל ברודי, מנהל המחלקה לאמריקה הדרומית במשרד החוץ, שידבר על "יחסי ישראל ואמריקה הלטינית". העורך יהיה דן כנר מרשות השידור.

העתון נערך בשיתוף עם המחלקה לתרבות של העיריה. הכניסה לכל. עתון זה הוא האחרון בעונה זו.

תל־אביב

בתא לענייני עליה וקליטה

להנהלת התא לענייני עליה, קליטה והתפוצות, באגודת העתונאים בת"א נבחרו: שרה פרנקל (יו"ר) — (שידורי ישראל), א. כבירתי (אומר) וחיים פייקרס (הצופה).

חיפה

עיריית חיפה משען, מעניקה לספורטאים קריית־חיים

הערב ב־7 תרצה מירי רום. על הנושא: תנ"ך, הציבור מוזמן.

הננו משתתפים באבלו הכבד של חברנו בעבודה
ריימן ישראל
במות אשתו
פלה ז"ל
תנחומינו למשפחה האבלה
ההנהלה והעובדים

ג'ורג' איברהים, הידוע יותר כסמי של סוסו, נשא לאשה את השחקנית ג'קי איוב. (צילום: פוטו וויס)

כ־10 מיליון ל"י — הרווח הנקי של פוספטים בנגב

מאת דויד מושיוב, סופר "דבר" לענייני פיתוח

חברת פוספטים בנגב סיימה את שנת הכספים 1973־74 ברווח נקי, שינוע בין 5 ל־10 מיליון ל"י. תהיה זאת השנה הרווחית הראשונה של החברה אחרי שנים של הפסדים מצטברים.

רווח נקי זה הוא לאחר הפרשה לפחת על תנור הקליה הגדול, שהיה בשנים קודמות הסיבה העיקרית להפסדי החברה, ואחרי הפרשה של 8 מיליון ל"י להוצאות מימון שהעיקו בעבר על החברה. השינוי במצב החברה בא עם העליה התלולה במחירי הפוספטים בשוק העולמי החל מינואר 1974. במאזן חברת הפוספטים לשנת 1973־74 מתבטא השיפור רק בחודשים ינואר—מארס, שבהם נמכרה התוצרת במחירים גבוהים, עד 40 דולאר הטונה, לעומת 12 עד 14 דולאר לטונה באפריל—דצמבר 1973.

בשנת המאזן ייצרה החברה 700,000 טונות פוספטים. מזה יוצאו לחו"ל 600,000 טונות, ו־100,000 טונות שווקו לצרכנים בארץ.

מחזור החברה בשנת המאזן הסתכם בכ־60 מיליון ל"י. החל מ־1 ביולי השנה עלה מחיר הפוספטים בשוק העולמי ל־60 דולאר לטונה וחברת הפוספטים בנגב כבר משווקת תוצרת במחיר זה. בשלושת החודשים הראשונים של שנת הכספים 1974־75, בחודשים אפריל עד יוני 1974, הסתכם יצוא חברת הפוספטים בנגב בכ־10 מיליון דולאר. החברה מקווה כי עד סוף שנת התקציב הנוכחית יכוסה כל ההפסד המצטבר שלה, שהסתכם בסוף שנת הכספים 1972־73 בסך 91 מיליון ל"י.

275 מיליון ל"י — גרעון צפוי ברשויות המקומיות

הגרעון הנוסף של הרשויות המקומיות בעקבות המדיניות הכלכלית החדשה, יגיע ל־275 מיליון ל"י — על כך מסר יו"ר איגוד הגזברים אביגדור הכט בישיבת הנהלת האיגוד, שנערכה במרכז השלטון המקומי בת"א.

סכום זה הוא בנוסף לגרעונות המצטברים של הרשויות המקומיות, הן בתחילת השנה התקציבית והן בעקבות העלאה שחלו בחודשים שעברו. לפי הערכה, הסכום של 275 מיליון ל"י מורכב מ־175 מיליון ל"י תוספת השכר, בעקבות תוספת היוקר של חודש יולי, והסכמי העבודה בשנת 1974. 20 מיליון ל"י בעקבות צמצום היקף הבניה, שבשל כך יפחתו ההכנסות, בעיקר ממסי השבחה. ההתייקרויות בחמרים ובשירותים כ־50 מיליון ל"י, ומלווה בנכסים שיוטל על הרשויות המקומיות ב־30 מיליון ל"י.

יו"ר המרכז לבטחון סוציאלי י. וילן:

מצבן האקטוארי של קרנות הפנסיה של ההסתדרות אינו מדאיג

קרנות הפנסיה ההסתדרותיות אינן נהנות מההקלות שנהנות מהן קרנות התגמולים ותכניות חברות הביטוח במיסוי הממשלתי, אך הן מבטיחות למבוטחים בהן זכויות פנסיוניות גדולות ומשמעותיות יותר מקרנות ותכניות ביטוח אחרות — אמר שלשום יו"ר המרכז לבטחון סוציאלי בהסתדרות חבר הועדה המרכזת יעקב וילן בישיבת הועדה המרכזת.

וילן אמר כי פרסומים מסויימים בעתונות, על יום עיון במרכז הישראלי לניהול (מי"ל), ציטטו לא באמנות ולא בדייקנות דברים מפי שר העבודה מ. ברעם ומנהל מדור הפנסיה בהסתדרות ע. אבל.

כאילתה בנושא זה למנכ"ל ההסתדרות י. מכל הגיש חבר הועדה המרכזת ג. אלפולנגי, מכיון כי לפי הפרסומים נשאלה שאלה אם קיימת "דאגה למצב קרנות הפנסיה של ההסתדרות".

משל הטיל על יו"ר המרכז לבטחון סוציאלי י. וילן לבדוק את המצב. וילן פירסם את ההודעה הבאה:

"יו"ר המרכז לבטחון סוציאלי שנכח ביום העיון הנ"ל הנני מודה על כסיה לא מדויקת בנוסח הקטע שהופיע בעתונים הכלכלי והחברתי על רבבות עובדים המבוטחים בקרנות הפנסיה של ההסתדרות. מהדברים שנאמרו לא היה רושם שקיימת בקרב לבטחון סוציאלי דאגה למצבן האקטוארי של הקרנות".

הביטוח הלאומי אימץ תביעות ההסתדרות לתיקונים בחוק

במכתבו של מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי ראובן והלקוב לראשי המרכז לבטחון סוציאלי בועד הפועל של ההסתדרות י. וילן וג. אדר הוא מאשר חלק ניכר מהתביעות לתיקונים בחוק הביטוח הלאומי, כפי שהועלו בתזכיר של חה"כ א. אפרת. הצעות ההסתדרות עובדו בשעתו ע"י המדור לשירותים כלכליים בראשותו של כ. שהם.

במכתבו כתב וולקוב שלאחר בדיקת הנימוקים כאמץ הביטוח הלאומי את התביעות הבאות: הצבת שיעורי ההטבות הסוציאלית לבוטי אמצעים לעליות בשיעורי קיצבאות הזיקנה. עם כל שינוי בשיעורי קיצבאות הזיקנה והשארים, כתוצאה משינויים בשכר הממוצע במשק והתשלום תוספת היוקר, יחול עקרון זה גם על הזכאים להטבות סוציאליות.

גיל הזכאות לקיצבת זיקנה. הוסר לביטוח לאומי יציע למשרד המשפטים את החזרה לנוסח הקודם של גיל הזכאות לקיצבת זיקנה ויציעה על 65 שנים לגבר ו־60 שנה לאשה. פגיעה בעבודה תוך רצלנות — המוסד יבחן הצעת תיקון סעיף 38 לחוק, בבקרה של הוכחה רשלנות בעבודה או אי צייות להוראות הבטיחות ויעבוד את תקופת הרצוה לשלילת הזכות לדמי פגיעה על 12 יום. במקום 28 ימים, כפי שקיים היום. קיצבת תלויים לתודים — המוסד יבחון אפשרות של הפעלה תיקון סעיף 74 א' לחוק בנגבה להרחיב את חוג הזכאים לקיצבת תלויים לתודים, שבנימים קיפחו את חייהם באונאה עבודה.

ספד משפטי לנפגעי עבודה — כיהולת המוסד לביטוח לאומי הטילה על גורם מבפנים לבדוק את נושא הסעד המשפטי לנפגעים. הבדיקה תסתיים תוך כחודשיים והיגש הצעה תיקון חוק. בחלות מקצוע — הביטוח הלאומי אימץ את הצעת ההסתדרות להרחיב רשימת מחלות המקצוע הכרוכות. ביכיס הקריבים הנדרשים בנה תקנות בנושא זה. הרשימה הורחב על 12 מחלות מקצוע חדשות. מענק לידה לאבטלת ילדים: המוסד בוחן כתורי הצעת בדבר תשלום בעבור לידה (תוספת) לאבטלת ילדים. דמי לידה לעובדים עצמאיים: המוסד בוחן ברי־החוב לנושא זה ובקרוב יגבש הצעת תיקון לחוק להבטחת תוכות לדמי לידה לעובדות עצמאיות וד קבוצות עבודות אחרות. החזרת דמי ביטוח: מינהלת הביטוח הלאומי עוסקת לנבח הצעת חוק כבוד ביטול הגבלת התקופה (7 שנים) לענין החזרת דמי ביטוח, ששולמו בעבר להם קבייע הבי ביטוח לעלה.

ברעם נפגש עם ראשי התנועה הקואופרטיבית

שר העבודה משה ברעם נפגש אתמול עם משלחת ראשי התנועה הקואופרטיבית בלשכתו בירושלים, שדרשה לקדם את חקיקת החוק הקואופרטיבי ולהעלות את מעמדה של המחלקה לענייני קואופרציה שבמשרד העבודה.

מזכיר המרכז החקלאי יצחק שפירא אמר, שאין התקדמות בחקיקה הקואופרטיבית ואף לא בחקיקת המשנה. אף כי שר העבודה מוסמך לכפל בדרך כל תקנות בענינים כמו מעורבותה של הקואופרציה ב"חברות" המוקמות על ידי קואופרטיבים שירותיים או ההיישבותיים, שתכליתן של כמה מהן היא להשתחרר מהתניות שהקואופרציה מטילה על חבריה.

ועדה מטפלת במינוי מנהל למכון היצוא

ועדה מטעם הנהלת מכון היצוא מטפלת במינוי מנהל חדש למכון היצוא, לאחר התפטרותו של אברהם דר. מינוי המנהל החדש ייעשה בשבועות הקרובים, לאחר שדר הודיע כי יפרוש מתפקידו בסוף אוגוסט.

כיום יש שלושה מועמדים לתפקיד מנהל מכון היצוא: מנהל סניף ירושלים של הבנק הבינלאומי הראשון שנמנה בעבר על עובדי משרד המסחר והתעשיה ירחם זיו, לשעבר מנכ"ל "סיבי דימונה", יחיאל גולדפארב, וסגן מנהל מכון היצוא, שרגא צור.

נראה שהוועדה תשקול הפעם היטב את בחירת המנהל החדש, מתוך כוונה לבצר את מעמד מכון היצוא כגוף מרכזי המטפל בענייני היצוא. קיימת נכונות למצוא אישיות המקובלת הן על היצואנים והן על צמרת משרד המסחר והתעשיה במגמה לרכז במכון היצוא את כל הגופים המטפלים בקידום ובעידוד היצוא, במקום הפיצול הקיים. בשנים האחרונות נתגלעו חיכוכים בין מנהלי מכון היצוא לראשי חטיבת סחר חוץ במשרד. דבר שפגע בתכניות להפוך את המכון לגוף מרכזי.

סיעת הליכוד במועצת העיריה בחיפה הודיעה אתמול על הגשת תביעה משפטית כדי לפסול את ההנהלה הנוכחית ויתר המוסדות של התיאטרון העירוני ולהכריח על עריכת בחירות למוסדות התיאטרון.

תעשייני טקסטיל דורשים סיוע ממשלתי למניעת משבר ביצוא

מאת סופרו הכלכלי של "דבר"

כינוס חירום של תעשייני אופנה ומקבילי המאורגנים במכון היצוא דרש אמש עזרה ממשלתית מיידית, כדי למנוע משבר ביצוא, כן נתבעה הממשלה להכין תכנית לטווח ארוך להבראת תעשיית האופנה.

בכינוס שבו השתתפו כמאה יצואנים, ציינו התעשיינים את הקשיים הגוברים ביצוא עקב התנאים שנוצרו בשוקי העולם. ירד ההיקף למבנאי אופנה וגברה התחרות בצד הבעיות המתפתחות. אם הממשלה לא תסייע להם לעמוד בתחרות החריפה, הם יאלצו להקטין את היצוא ולאבד שווקים. לדעתם, על הממשלה להיכנס לעובי הקורה ולפעול לפתרון הבעיות. התעשיינים מוכנים לסייע לפתרון בכל דרך שהממשלה תמצא לנכון, כולל הצגת מאזנים וחשבונות.

יו"ר מכון היצוא בנימין גיבלי, סקר את הפגישה שהתקיימה עם שר המסחר והתעשיה חיים בר־לב, שבה הוצגה הבעיה להצלת הכריזי היצוא. בר־לב דחה את הדרישה, כי לדעתו לא קיימת בעיה כללית ביצוא וכי היצוא ימשיך לגדול. המשתתפים בפגישה פירשו עצה זו של הממשלה בכך, כי מי שאינו יכול לייצא בתנאים הקיימים, ימצא לעצמו פתרונות עד כדי הפסקת יצוא.

הכינוס בחר בוועדה שתיזום פגישה נוספת עם נציגי הממשלה בנוגע להכנת פתרונות כוללים לבעיות שהתגלו. במידה שיתקבלו תשובות שליליות, ישקלו צעדים נוספים.

שר הבטחון ערך ביקור פתע בלשכת השיקום ביפו

מאת י. ד. בורשיוב, סופר "דבר"

שר הבטחון שמעון פרס נוהג להפתיע את עובדי משרדו כדי לעמוד מקרוב על שיטת עבודתם באגפים השונים.

אתמול בבוקר זימן שר הבטחון לדיון את ראש אגף השיקום ומנכ"ל משרדו י. עירוני לדיון בנושא השיקום. עם בואם לדיון הציע להם השר לנסוע ללשכת השיקום האזורית ביפו כדי לעמוד מקרוב על תהליכי הטיפול של הלשכה בנכים, אלמנות ולכל הפונים ללשכה. פרס עבר על תיקים שונים. שאל מבקרים שונים מה מהלך הטיפול בהם, כמה זמן המתינו עד לקבלתם, כמה ביקורים ערכו במקום ועוד.

פרס הציע להקים בלשכה קווי טלפון נוספים כדי לחסוך לפונים ביקורים בנושאים שאפשר לברר באמצעות הטלפון.

הסכם שכר לנהגי תובלה כבדה

הושג הסכם לתעריפי שכר יסוד לשנת 1974, תקן ותיקונים בכללה (מסורה כבבב) — נאמר בכינוס הארצי של ועדי נהגים ברכב כבד, שהתקיים בבית הועד הפועל בהשתתפות 28 נציגי מפעלי תובלה.

יו"ר המדור להסתדרות י. פרי וחיים אלכסנדר מהמזכירות והצ'ה דיווחו על הצורך בשותפות לקידום מקצועו, ועל הרחבת בסיס הפנסיה.

בדיון הכללי השתתפו: צמרים (גליל מערבי), שור (גבל חדש), יוסף (כפר־גלעדי), בן אביתם (פרי"ב ת"א), קומר (פרי"ב חיפה), דוד (גליל עליון) ואליר (התנועה). ש. פרי אמר כי יש הצעה להרכיב גוף מייצג ארצי של נציגי כל הקוקבויים בענף.

דבר ספורט

יוון — ישראל 65:67 באליפות הנוער בכדורסל

נבחרת הנוער של ישראל בכדורסל נחלה אתמול הפסד רביעי באליפות אירופה בכדורסל, הנערכת באורליאן (צרפת), כשנוצחה ע"י יוון בתוצאה 67:65.

במחצית הראשונה היתה ידם של הישראלים על העליונה ובכיכובו של דני ברכה אף הוליכו בתום 20 הדקות הראשונות ביתרון בן 9 נקודות (30:39). במחצית השניה הוציאו הכדורסלנים היוונים בזריקותיהם מטווחים שונים. היוונים ניצלו את יתרון הגובה שלהם כדי לקטוף כדורים חוזרים מן הסל.

כוכב המשחק היה הישראלי ברכה, שקלע 30 נקודות. במחצית הראשונה. הקלע השני אצל הישראלים היה, שקלע 10 נקודות. אורי אברהם וחמו נתקפו בחולי.

יצויין, כי המשחק נפתח של כשעה וזאת לאחר ש הודיעו בשעות הבוקר, כי את האליפות.

השחקנים הישראלים עיפה ומוצנה בהיכל הבחון מסתבר כי "מנהר" בלתי פגעה ביכולתם.

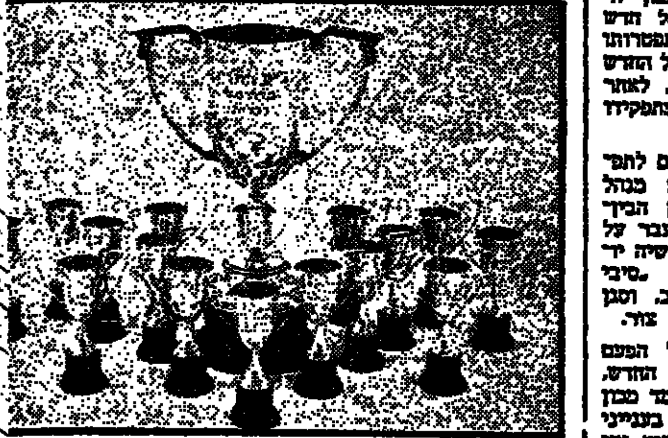

גביע המדינה לנשים בכדורסל וגביעים אישיים, שי למנצחות במקום המדליות שהיו נהוגות עד כה, השנה ע"י מחלבת "שטראוס" נהריה.

הערב: "דרבי" ת"א לנשי בגמר גביע הכדורסל

"דרבי" תל־אביב בכדורסל לנשים בין קבוצות הפועל ומכבי יערך הערב בכל הספורט בחולון בגמר גביע המדינה לעונת.

לכתר הקבוצות יהיה זה יוקרתי במקום שהפועל ת"א זכתה באליפות המדינה, במשחקי גביע אירופה ומכבי ת"א בכל מקרה בגביע אירופה לכחוקות.

שתי הקבוצות התל־אביביות הגיעו לגמר בדרך הקלה קיימו בשלבים המוקדמים משחקים. אותם סיימו במשכנעים.

בשלב חצי הגמר ניצחו פועל ת"א את בנות אליצור וכדורסלניות מכבי ת"א קבו לנצח את בנות מכ. שבע.

החידוש מבנין יהיה הפעלת גביע המדינה. כל המנצחות תקבלנה, במקום שהיתה נהוגה עד כה, דמור גביע המדינה.

הבלגי מרק זכה בחמישי

רוכב האופניים הבלגי מארקס, זכה בשלב ה"טור דה פראנס", בבנת האחרון (22) כשהוליאן מארקס ניצל את מסילתי ארצו מאכריק סוף. מעמה ראשון במיאנץ עקב הסיכה דרכו של האדריוסבורק לפני הקו.

מארקס שכל את הכבוד שיא נוסף, במנהן בקלו בחמשת זכייתו. הקודם היה טייך לנרבה לאדיק 25 קפצים. בא את 4090 הק"מ, ב־16 ו־16:58' דקות.

מארקס הקדים ב־0:4 את הצרפתי הוגרק בן כון פולידור שכדים שני השלישית בהופעתו.

◆ ביה"ב זכתה בגב' לבני בהאבקת הנשית, בלאסיפלכם על ארה"ב.

◆ הכנבאי הארגנטי ויאס זכה בטורניר של הולנד בנצחו בגמר את האוסטרלי בלי פיל 4:6, 2:6, 6:1, 3:6.

● הנרי הריטקוביץ מה קבע אתמול בבטוחה בב' מצולה ברובה אוויר, ה' במסגרת אליפות הרעל. מתוך 400 אפשריות, בבקר כהשיא הישראלי הקודם סהראן.

במטוות בר"ג ניצה כ"ג הנן (פ"ת) באליפות הג' אקדה מממנדרי מ־25 מ' צבר 531 נקודות.

שני הגיע איזיק ריזין (לן) לפני אהוד הנבין 520.

בתחרות הקבוצתית ג' פועל פ"ת — 2011 נ' ת"א — 2005 ור"ג.

בחירת המנכ"ל נדחתה לשבוע

מאת אליעזר מעוז

ועדת המכרזים של ההתאחדות לכדורגל, העוסקת במינוי מנכ"ל למוסד, סיימה אתמול את ראיון המועמדים, אך דחתה את ההכרעה בנושא זה לשבוע הבא.

סיבת הדחיה נעוצה בהעדרו של חבר הועדה, סגן יו"ר הנהלת ההתאחדות עזריקם מילצ'ן, השוהה בחו"ל.

אתמול רואיין רק סא"ל (מיל.) מרדכי גידרון, לשעבר עוזר משרד החוץ. מועמדים אחרים המשתתפים במכרז: יוסף דגן, מזכיר ההתאחדות, נחום ציפילביץ, החשב המוסדי יעקב אראל וזיו קופר.

ידחו המינויים באיגוד השופטים

מזכירות ההתאחדות לכדורגל ביקשה אתמול מאיגוד השופטים לדחות את האסיפה הכללית, שבה תבחר ההנהלה החדשה. ההתאחדות לכדורגל רוצה לקיים, לפני המינויים החדשים, דיונים עם אנשי האיגוד על מיכלול הבעיות ויחסי הגומלין המתנפחים בין שני המוסדות.

כדורסלני מכבי ת"א יצאו לאוסטרליה

אלופת ישראל בכדורסל, קבוצת מכבי תל־אביב, יצאה אתמול בבוקר בדרכה לאוסטרליה להדרת משחקי רעים.

הקבוצה עמדה לצאת ביום א', אך עם ביטול הטיסות לביירות מהראן ומזרחה נדחתה נסיעתה. לבסוף נמצא פתרון אחר, לפיו תהיה לכדורסלנים הישראלים חניה נוספת בנסעם "הארוך": הם עפו לאוסטרליה מעל הקוטב הצפוני, דרך אלסקה. בתום סיורם ישובו ארצה דרך המזרח הרחוק ויבקרו בהונג־קונג ובמקומות אחרים. (ע)

איראן זכתה בטורניר הכדורגל

נבחרת הכדורגל של איראן זכתה בטורניר הבינלאומי שנערך בטהרן, בנצחה במשחק הגמר את הקבוצה הצ'כית גלאסקספורט קושיצה בבעיטות 11 מ' (5:6). התוצאה בתום 120 הדקות היתה 0:0.

סטיאבל מרומניה תפסה את המקום השלישי, לאחר שניצחה את ואנגביה טוטנהם בפולין, גם כן בבעיטות 11 מ'.

סילבין לאומר מקובה וסטיב ויליאמס מארה"ב גמאו 100 מ' בזמן זהה של 10.0 ש', כשהקר באצי נקבע כמבנת.

הישג זה נופל בעשירית השניה מהשיא העולמי, לו שותף ויליאמס.

וְכִי־יָמוּךְ אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהֶחֱזַקְ
ויקרא כה לה
ישראל שלבך

בליל שבת הקרוב, ד' באב, 26.7.74
נתייחד עם זכר חברנו
אלחנן
בערב שירה
מתכנסים בשעה 21.30 בחדר האוכל
בית נתיב הל"ה

מכוניות למכירה

● ...ידיעת קוני מכוניות סוסיתא. ...תנו מאות מכוניות סוסיתא ...הדגמים ושנות הייצור. כל ...ת לאחר שיפוץ מכני והי... בדיקת. כל קונה מקבל עם ...שה: אחריות, ביטוח מכני ...כל השלפונים, טסט לשנה. ...ת בעלות, צבע לפי בחירת ... תשלום נוחים. לדרישתכם ...ת מכבירת הבאות: כ.ל.ם. ... בן שמן 10 תל־אביב (פינת ... גאולת יצחק) טל. 251980 ... קרית אריה ושהר רכב ... רחוב אריה שנקר 3, ... התעשייה פתח תקוה, טל. ...91

● ...קסטוול ויקטור 69 במצב + טסט ורדיו 879891.

● פולקסווגן בסחורי ודיאגם 1600 ...1969. טלפון 851730.

● ...טנדר פג'ו 1972 טסט לשנה ...116 רחובות ב"ש 8—19.

● ...טנדר 1400 די. אל. 51000 ...מודל 23 טלפון 733641 גם ...

● ...איגל 70 404 מצוין טסט ...ה. 262120 — 56099

● פולקסווגן מסחרי נפוך ודיאגם ... 1969 במצב מצוין. בעבודה 03-932764 בבית 03-82...

● וספה 400, בשיפר קרן היסוד ...רעננה. ארד, ובשבת 19.00— ...932374 : ...

● ...מיני מינור 1963 לפני אוברול ...412 אחרי 16.00

● ...בהזדמנות ב"ם 58 + טסט ...מצב מכני טוב. 477871

● פולקסווגן 1973 1300 כרוסא 23 ק"ב 27.500.— 742697.

● אופל רקורד 65 שנה טסט ...מצב מצוין 870743.

● למכירה בהזדמנות לארק 63 ...מצב מצוין 877074 שמואל.

● ...פג'ו 403, סוף 1962 יד ...נה. טסט לשנה. 03-441501

● ג. כ. או. 1200 + 1968 רדיו ...אוברול במצב טוב. 03-911379

● פאסט פולקסווגן אוטומטי 74 ...9.0 ק"ב. 457114 16.00—19.00

● פיאט טופולינו 52 מיוחדת. ...ע חדש טל. 448833.

● פיאט 850 1969 70.000 ק"ם ...בירות. להתקשר אחרי 7 בערב ...7396 תל־אביב.

● ...למכירה פיאט 850 1969 אחרי ...19. טלפון 03—739619.

● קונטסה 900 65 במצב טוב. ...טלפון 945778 ראשל"צ.

● פיאט 128 72 במצב מצוין. ...ה 911440. בעבודה 253753.

● סוסיתא סטיישן, מנוע פורד ...+ טסט לשנה. 255310.

● קומט פורד 62 במצב מצוין ...ס + רדיו. 449849 אחה"צ.

● פולקסווגן 1200, 1964 + טסט ...12.5 מנוע כשוטף, 280714 —...576

● סוסיתא מסחרית, 66, מנוע ...רה, במצב טוב. 901122

● ...טנדר במצב טוב שנת ...19. טלפון 832360

● פורד מסחרי (אקספורט) 1964 ...אחר שיפוץ כללי. 447952

● אוסטין א"ס 40 63 טסט 6 חוד־ ...ם. טלפון 413176

● פיאט 124 ספיישל יצור 71 רדיו ...ה. 477433

● טנדר סוסיתא 70 במצב טוב. ...3, נס־ציונה.

● סוסיתא 3.000 1963 ל"י. ראש־ ...ון לציון, הגלעד 12, ריוד.

● סוסיתא מסחרית 64 מנוע פורד ...טלפון 796967.

● פולקסווגן מיניבוס מודל 70 ...ראשונה מצוינת. 851934

● דוכס 66 פורד! + אוברול ...445 / 03—951721 כ־ ...16. — 03—958827

● פורד קורטינה 1965, מצב ...764030 — גם בשבת.

● פולקסווגן קרמנגיה 1965. ...9843 — בבית. 820181 — בבוקר ...

● חלבו דה־לוקס, 65, גיר אוטו־ ...ט, נהדרת. 954744 958502

● קונטסה 1300/4 ,65 מצוינת ...רדיו. —8.300. 441714

● למכירה משאית פורד אף־350 ...דל 1969 ארגז ארוך כתודל מנוע ...דש טסט שנה במצב חדש. טלפון ...7322

● ל"א 1967, במצב מצוין. טל. 8229 16.00 אחרי — 201976.

● קונטסה 1300/4 1968. במצב ...887007 אחה"צ.

● פורד פלקון 63, בארץ מ־68, ...מצב טוב. —15.000. 826328. כ־ ...16.00—

● חיפושית + בבתים חדשים ...אחריות. 1961 — 1953 — ...440545 .19...

● אקורדים ביד ראשונה + ...הריות, 1971 — 1970 — 1969 ...4405...

● פג'ו 404 ביד ראשונה 1971 — ...440545 .1965 — 19...

● הילמן מינקס 63 אחרי אוברול. טל. 613687 עזרא.

● טנדר 304 1970 במצב טוב. מ־4.00 הרימון קריית־גנים רעננה. אדלאר.

● כרמל דוכס 67 מנוע פצרה. 915260 לא בשבת.

● פורים אוקספורד 56 8 חוד־ שים טסט 1350. 759917

● דה סוטו 1964 + טסט מצב טוב. לדני. בעבודה: 692852, בבית: 953368

● הילמן 69 סטיישן + טסט במצב מצוין. בהזדמנות. 841517

● פיאט 600 ד"י 1968 בהזדמנות. טלפון 255810

● אסקורט 1100 2 דלתות 1970 במצב מצוין. 225451

● דוכס 1970 במצב טוב. 11.500 טלפון 748534 בערב.

● קורטינה 69, במצב מצוין, טסט לשנה. כרופא. 613055

● פריגן 4 1968 מצוין 7.200 768259 בעבודה 823054

● פיאט 258, מסחרית, 1970, יד ראשונה, מצב מצוין, 961687 — 965155 בערב.

דירות למכירה

● ביד אליהו: דירת 2 חדרים למסירה מיידית. טל. 202104.

● לכהמידי התלכה ורציניים בלבד 3½ ברמת־אביב. טל: 418856.

● 4 מפוארת חדשה מודרנית כל הכלולים 120 מ"ר 320.000 דבתרון זאורי 5 דירה 6 אחה"צ.

● פיירי רוהוק 3 בצפון ב' חזית מעלית בים המים 457475

● בהזדמנות, 3 חדרים באזור יהודה, פרת 5, 75.000.—. ק"ה. ספק מול.

● בתים, 2½, עקיבה, 90 מ"ר + פ"א. ק"ה. 875631

● 2 ק"ם + ארון קיר + מגנו. דרך השלום 73. 762462.

● בלוך שכונת זורת 4½ חדרים ק"ג מצויינת —155.000. טלפון 961394 בערב.

● דירה למכירה בכל חלקי הארץ. טל. 615360 ת"א.

● בהזדמנות 2½ ברחוב פרץ ת"א ק"ה. 615028 מ־5.00.

● בהזדמנות 3 ברמתיים ק"ב חדשה לקוקוס 180.000 252077. 477436

● בשיכון תפרל המזרחי ליד השוק 4, קרית־שלום, דגני.

● בהזדמנות — 3 + פינת אוכל. בתיים. בלפור 117, יעקבי.

● בהזדמנות 4 מפוארים בתוך בית ל' ק"ב ע"פ ב־340.000. טל. 412808

● פיירי דחוף! 3 בצפון ב' חזית מעלית + בים חמים. טל. 457475

● בבתיים 2½ עקיבה 90 מ"ר + פ"א ק"ה. 875631

● ראשל"צ, ברבה, 4, חדשה. כניסה מיידית. חזית. ק"ג. טל. 941884

● דירת 3 חדרים חדשה לקוקוס בהרצל פינת. 266528

● דירה 3 חדרים קיר עם כפי לה למכירה. טלפון 265294

● בדרום צהלה מפל לברכה הי בסחרי, דירה נפלאה 4½ עם/בלי ריהוט. 474089 מ־19.00

● בתים 3 חדרים גדולים ק"ב חזית סלופה כיוונים + הניה. 879584 .190.000.—

● בפתח־תקוה 2 גדולים ה"ל גדול. למסירה ב־1975. 905044

● בבתיים, 2½ עקיבה, 90 מ"ר + פ"א. ק"ה. 875631

● 3 חדרים, ק"ה, בצליה, ר"ג, ביאליק 105 820262.

● 2½ ק"ק + מעלית, גג, בים חמים מרכזי. בתיים, ליד הים. 877008 .140.000.—

● בחולון בברכה 3 חדרים ק"ג ארון קיר. 188.000 840273.

● בגבעתיים במרכז הטקס 2½ ארון קיר הגות. טלפון 266315

● למכירה ליד ב"ם בנובמבר דירה באר 4½ חדרים צ"פ הסקה מרכזית הבית חוד ארונות אויר־ טה קיר. לפנות בין 6—10, ר 9—7 — 241308 459568

דירות להשכרה

● ברמ"ש דירה מפוארת 4 חד־ רים קומה ג' ליד רוטשילד ת"א. טלפון: 624424.

● במעוז אביב 3 חדרים ריהוט חלקי לשנתיים. 471253

● בפתח תקוה דירת 3 חדרים קומה ב' טל: 916978.

● בחולון דירה 3 חדרים ק"ב הנקין 88 טלפון 857462

● בצפון דרושה שותפה לדירה לקמפס טלפון + בלהדירה 350 231661.

● להשכיר דירת 4 חדרים לזוג מים בבבלי טל: 03-446443

● להשכרה דירת 2½ + חצר בבית דו משפחתי בראשון־לציון. טלפון: 946321.

● בבתיים חדשה, מפוארת, ברוך הטה הלקית. 3½ חדרים. 878918.

● ברמ"א, דחוף! דירה 160 מ"ר, יהודה הלוי 8 למשרד, כחנן ר' כנורים. 55064.

● קידאון במרכז 3 חדרים ק"ה. טלפון 754665.

● ברמ"א 2 חדרים + מחסן, למגורים או לבית מלאכה. טל. 614873.

● 3½, חדשית, בדיזנגוף וחבר־ מה). 03—239287 7.30—9.00 ב־ בוקר.

● דירת 4 חדרים + הספה ד' טלפון. טלפון 03—647... שעד ד' שבת.

● בבת"ם 4 חדרים + פ"א + מעלית ק"ה. טלפון 857580.

● להשכרה דירת 2½ מרוהטת ברמת־גן. 721432. גם בשבת.

דירות מרוהטות

● מחפשת שותפה לדירת 2 חד־ רים. —250. 289816 דחוף!!!

● חדר לבחור, בסביבה ככר די־ זנגוף. 35870 מ־17.00.

● 3½ חדרה ריהוט חלקי מול בילינסון פתח תקוה. טל. 910976.

● בצפון 3 חדרים ק"ב מרוהטת למשפחה + טלפון. 477433

● בבבלית 3 חדרים מרוהטים ב־ גבעתיים טלוגב 30 + טלפון. טל. 253659

חדרים מרוהטים

● דירת חדר בת"א לאדם רציני. טל. 820130.

וילות ובתים

● וילה בהרצליה, כדנה, 4. הול ושתי מרפסות. 758874.

● "מברכי" ניהול החלה בבנית של ב' בשכונת הוילות "ארזים 30" הכוללת וילות יוקרה בתו־ כנות להפליא. הכוללת 5—3 חד־ רי שינה, סלון, פינת אוכל 3—2 חדרים, מטבח פרוזה, גינה, חדר ש־רות וכל העכלולים החדישים. פרטים: "מברכי" יהודה המכבי 49 טלפונים: 444567 254121.

● ברעננה וילה לקוקוס למכירה או להשכרה, כניסה מיידית. טל. 472430

קבלני בנין

● בחולון בנינים דירות 3½ — 840273 .230.000 4 .215.000

● חיים גרופר ושות' חברה ל־ בנין בע"מ. מוכרים דירות פאר 3 ו־4 חדרים במרכז ראשון. טל. 948722

ביקוש דירות

● מעוניין בחדר מול באזר בת"א. 611200, עזרא ליר.

הצעות עבודה

● דרושה מזכירה בכירה לעב־ דה בשפה מצולעה. הכישורים הדרושים: ידיעת השפה העברית והאנגלית על בוריין, הדפסה עב־ רית אנגלית רצויה. נסיון בניהול משרד. שעות הקבלה: 11—9 בבוקר. פרטים: "אירס", יהודה המכבי 49 ת"א. טלפון: 444567 454121.

● דרושים חייטים מעולים לבגדי טור. דחוף. לפנות בשעות 17.00— 20.30 לכר לב, טל. 764601. שכר הולם מובטח.

● דרושים חייטים מעולים לבגדי טור. דחוף. לפנות בשעות 17.00— 20.30 לכר לב, טל. 764601. שכר הולם מובטח.

● דחוף, פקיד קבלה ללילה ד' שבת הודדית לבלון. 57465.

● דרוש מפעיל לטרקטור שופל 955 טל. 418563.

● תופרות ויצבר ואוברלוק ומוכי־ רותייה. כל גיל. 822120

● דרושה מטפלת מסורה לתינוק ל־8 שעות בברכה ר"ג. 795653.

● דרושה מטגריסטות לבטון פרי־ סי. בתנאים מצויינים. נא לכתוב בצירוף פרטים מלאים לת.ד. 2229 ת"א.

● דרושים חרט וכרסם לעבודות מדוייקות. הכלי בע"מ, מסילת ישרים 92 ת"א. 822746.

● מטפלת לתינוקת בת 4 חודשים ברמת השרון. טלפון 476888

● הלהמיב!!! דרושים קצונת ל־ כלה ולבבאה לכלה אירגיות. חם דחיל. 737196

● דרוש מבואי מבקים או מבור־ כים או בעבר מבגי, ובחור למנהל יצור. בית"ר כביר 820332 ת"א.

● דרוש/ה קופאי/ת מנוסה ל־ עבודה בקופה הרכבת. ליום עבור דה מבנגד. שנקרוב, דיזנגוף 128 ת"א. לטלוב.

● דרושים נגר הרוסים ומתלי־ בד. לפנות ת.ד. 1334 תל־אביב ד'/6478.

● דרושה אשה לעבודות בית. דחוף. טל. 986366 אילנה.

● לאופנה "סלרוד" דרושות פועלות לאוברלוק. דגבר ללאות הכפתורים. בתנאים טובים. ישנן כל מחיר לפנילת המתאימה. הד חלוציב 13 ת"א. ק"א.

● בפיסון דן, דרושה מטפלת ל־ יום שלם. טל. 418728 מ־16.30.

● קהלומים. דרוש הותך ליתר החלקים. דחוף. טל. 53054 דרך פ"ת בת. מיכאל.

● פקידה מתחילה לבני שירות צבאי. הודעת הדפסה. טלפונים: 613853 623294.

● דרושה צעירה עבודה נקיון לגן ילדים. טלפון 456384.

● נהג לעבודה בחנין תל־אביב. 56848 מ־8—19. 740031 מ־19— 21.

● פקידה המולכת חיסר בהמבפר מאוה, ופקיד בבבלים (בהלמד), למשרד עבודות בכס. 52803 — 56352.

● להב. שביריה מתקיים, רמת־ גן ז'בוטינסקי 61. דרושים שובי־ רים מהרצליה ברכהיאהבה, כ־ כפר־סבא.

● דרושים פרגלים בכל הסוגים לנגריה. אזור גבעת הרצל. טל. 828553

● דרושה מטפלת ל־3 ילדים ב־ גן ראשל"צ. 945912 מ־16.00.

● לחברת סרוחים בת"א דרושה פקידה כללית בוגרת תיכון ולאחר שירות צבאי. שעות העבודה: 8— 4. לקביעת ראיון טלפון: 57768.

● הוצרות מוכחייה לקונפקציה. מכלולת "אספיה", ארלוזורוב 22 רמת־גן.

● דרוש חשמלאי רכב בעלה בתנאים טובים. טלפון 951308 רחובות. בשעות העבודה 7.30— 15.00.

● דרוש פרפל למכונת סריגה שטוחה. 885916.

ביקוש עבודה

● פקידה בתחילה היודעת להדפיס בעברית מחפשה עבודה ל־ יכות החופש. טלפון: 888361 ר' לבקש את אירית.

● ספרית נשים מחפשה עבודה במספרה לחצי יום. טלפון 266588.

● מקבלת עבודות וילונות ב־ ביתה. טלפון 31573 מ־17. נאוה.

● מקבלת הדפסות בעברית ב־ ביתה. טלפון 851413.

● גנן מקצועי, קיבוצניק, מקבל טיפול בגינה באהויה. 829192.

עסקים

● בהרצליה להשכרה מספרה + ציוד. אפשר לקנות רק ציוד. טל. 983522

● מעוניין במספר לשמירת. שכיר צמירים, טלפון 985603 בערב.

● בהזדמנות מזנון, בלפור 53 .70.000. כ"ל פיסנון. 625400.

● בבת"ם למכירה מרתף 70 מ"ר למלאכה ודירה. 868749.

● בסכ"ח מכולת וירקות שקטה. צמבי. אבא הלל 101, רמת־גן.

● בסכ"ח חדרים למשרדים ובתי מלאכה. יבנה 19. טל. 241832.

● הלוואות לכל ענף ובמיוחד ל־ יבואנים!!! 03—231066 8.00—12

מגרשים

● בראשון־לציון בגוש 3924 מ־ פרצ. 1 דונם. 941942.

● דחוף!!! קונים מגרשים להש־ קעה. ולחקלאות בכל הארץ. טל. 03—297506

● בהזדמנות!!! בכרמל — כד־ רכוה לחיפה 3½ דונם 28.000 ל"י בלבד!!! "השקעות" — אלנבי 55 ת"א. 03—282656

● בזכרון־יעקב — 3 דונם החוב־ נותי!!! —27.000 ל"י בלבד!!! 03—297506

● ליד ראשפינה — 8 דונם קרקע פרטית —40.000 ל"י בל־ בד!!! 03—297506

● ברעננה — 750 מבבד מוקף בניה, להשקעה. 62.000 ל"י. טל. 03—282656

● ליד רחובות — באיזור כת־ פחח צבוד לכבים לירושלים —8.500 או —11.000 ל"י. "השק־ עות" — אלנבי 55, ת"א.

● בבנייבנה 20 דונם נ"ם 559/20 80.000 לדונם. טלפון: 03—256538

חנויות

● בבתיים חנויות —35.000 עד —280.000. היודד "הדר" טלפון 863448

● להשכרה באלנבי, ליד הדואר המרכזי, 35 מ"ר. טל. 946794.

● ברמת־השרון חנות עם טלפון למכירה או להשכרה. 472430

● חנות להשכרה ברמת־השרון רח' סוקולוב. טלפון 448850.

אולמות

● בזמ"ת, ברמת 230 מ"ר 40 כ"ס. טל. 842417.

טרקטורים

● למכירה שופל 955 איבי, כריה 10800, במצב מצוין. 251976 — בערב.

חקלאות

● טרקטור 135 בנשר וקולטיבטור לכרם. אפשר אבבני שובב ביהשבה.

רהיטים

● שולחן פורמיקה + ש"ג כסאות יפהפה במצב חדש. 870737.

● ארון 4 דלתות במצב חדש. בהזדמנות. 214530

● יבואן ולוחוק ללהתמחות־ בה. בטלון 79 (מרכז מסחרי) בל"י.

אופנועים קטנועים

● למכירה 71 למכירה, כוכב יו־ כה, ההגנה 52 תל־אביב. טלפון 36747

● וספה טפרינט 68 שירה כפרי־ בהלה. טלפון 53055

● בהזדמנות! הלהראופנוע רויי־ לבר 69. 35876 שמואל. בערב.

מסג'ים

● אם כבר טוב רצית... אבל "יפה" מיבית. 442039

● מגבים להרגעה בשיטות כוד־ החה. להזכבת הור טל. 243742

חיות בית

● למכירה גורי שנאוצר עם גו־ רים עם תעודות. 479306

מכונות כביסה

● הור חצי אוטומטית במצב מצויין. 415496 בערב.

מקררים

● מקרר אמקור "פאר" במצב טוב מאד. למכירה, לפנות טל. 798323 בני ברק.

● למכירה אמקור 10, 784027. הרצוג 4 בני־ברק.

● אמקור 10 אוטומטי ואמקור 2½ במצב טוב. 622477 מ־2.00— 4.00

כלי נגינה

● בהזדמנות — ציוד כלי נגינה טרומבון. 255911. לבקש: חיליל שמואל.

● בהזדמנות תזרת תקלים אחר־ גאון 5 אוקטבה + הופים חדש בתהלופים. צלילות, ביאליק 10 ראשל"צ. 949229 אחה"צ.

● מתופף מעוניין בנבי רוק באזן (לפני צבא). גיטריסט, באסיסט, אורגניסט. לפנות: כוכות אברהם סיון 20, שכונת התקוה ת"א.

שרותים

● שרותי נקיון, הסקה מרכזית. אחזקת מבנים ואחזקה כשרדים כלליים, ליסוש כרצפות בוקס אקרילי, "אלדר" בע"מ. טלפון: 220691

● "ברק", מלטשים ומבריקים מר־ צפות. —200. ונקיון יסודי בבוכי־ חיות ובאחריות. 761833.

מכירות

● חיסול המלאי, שכלות הריון וכו'. במחירים זולים. כנבבו, יחדי שלום רח' הכבלות 8.

● למכירה מקרר אמקור "פאר" במצב טוב —700 ל"י; דיוון לפינת אוכל (ניתן להרכבה עצמית) כולל מסילה — גבוה 2.65 רוחב 2 ב' בכוזר —225 ל"י; שולחן כתיבה לילד (להרכבה עצמית על עבודים) בשטח 0.90 X 0.45 ב־ 4 מגירות בצד יכין לאותה באבגע (הבהיר —120 ל"י. לפנות: בזרינסקי, רח' השניים 20 גבעתיים.

● עגלת תינוק, "בודי" במצב טוב מאד חדשה למכירה. לפנות טל. 798323, בני ברק.

● למכירה שולחן סלוני במצב מצויין מתאים גם להודר הה' הטיבנות 13 דירה 3. טל. 246719 בשעה 13.

● לרגל נסיעה — מכרת וסיים פיליפס ... 759840.

● 4 גלגלי טיגר במצב הזדמנות 03-612982

● מכונת כביסה לקטרה סינגרהאוזן מצויינת. תנור אפיה + גריל וכירים. ... רובן 03-726335

● אופני מרוץ פיג'ו 10 הילו־ כים במצב מצוין טל. 448734 בין השעות 19.00—20.00

● מערכת סטראו מקצועית. טייפ מ. סי. 730, טייפ דק קסטות. טיונר מרנץ. אמפליפייר דיוסקי 50 ווט. רמקולים שני. פטיפון ב. אס. אר. הכל חדש. סטראו מעולה בהיר עצמי — טייפ טיונר פטיפון רמקולים. רדיו טייפ סטראו קסטה לאוטו ולבית 16 ווט, תנור אפיה וגריל. כורסה עתיקה, מחשב כיס "מלכה" עם זיכרון ופונקציות עגלת כוכל ומפוזי כבעם חדשות צבאויות אביזרי רכב ובכבת. טלוויזיה פליפס חדשה בהזדמנות + אחריות 5 שנים. אלון. שבת הי ב 56, גה רפוק, רכה הרוק יום ד' 17.00—21.00 שבת ...10.00

● מכונות קפה 14/16 (קפטה) אברולקים (יינולדי) דרגנר חד־ ברים טלפון 821388

● "קסאו" פאור אמפליפייר כבי רמקולים "מבאי" כפריאג. 870743

● רמקולים גם להרכבה עצמית מטיפונים מבבורי קול מבורכת סטראו מ־750 ל"י. גאיר. 821609 בערב: 845041. לא בשבת.

● וולווקר חדש —90. ודדין ל־ כלבית רפקול —170. 867019

● לבהיר התלמה! בהזדמנות, מערכת סטראו ביתית מצויינת, רדיו — טייפן + רמקולים + אוזניות. 2.200.— 739941

שידוכים

● רופא מעוניין באשכנזיה רצי־ נית ועדינה עד 38. הפניות תיענה בכתב (לא בטלפון). ת.ד. 3323 תל־אביב.

● נאה ומשכילה 168/35, גרו־ שה (בלי) מעוניינת באשכנזי גבוה נאה ומשכיל, 35—50. ת.ד. 6186 ת"א (פרטיה).

● יפו — 230868 — דיזנגוף 212 בכינה: אקדמאים, דתיים, עירים, בגבאים.

● בן 50, בתהליך גירושין, מחפש אשה רצינית. ת. ד. 30311 תל־אביב.

● נבחה, רווק נהדר, 30.175 מעוניין בידידות לגיל סביב הארץ בהחדים אומנה. הוצאה על חשבונו. ת.ד. 133 ת"א 10958/ד.

● פרקי! 36.173 מבקש הכרות מתאימה טלפון: 967839 20.00—18.00.

● בחורה למוסיקה נאה, סימפטית ונבונה 27/160 ת. ד. 37431 ת"א בציון טלפון.

● פרקי! רווק נאה 28/175 (גבוה) קלה מאד בכף היד) + מכונית מעוניין בנתונה למטרה רצינית. ת.ד. 1334 ת"א ל/9251.

● אקדמאית אירופאית נחמדה ו־ מבוססת מעוניינת בהכרות בגיל 30—36 למטרה רצינית. ת.ד. פרטי 3034 תל־אביב.

● אקדמאית 29/165 אשכנזיה רזוקה, נאה, מעוניינת באקדמאי ל־ נישואין ת.ד. 37206 ת"א.

● 170/37 רווק מעוניין באלמנה אשכנזיה. ת.ד. 1334 ת"א ל/9259.

● 22/175 מעוניין להכיר רצינית יפה ושקטה באזור תל אביב. ת.ד. 1032 פתח תקוה.

● כוכבה! הכרויות לבלוי ל־ נישים בהיכם! 615360. סודיות מובטחת.

● פרקי! הכבד 21 מעוניין ב־ נחמדה משכילה 19—16, רצינית. ת.ד. 1324 רחובות.

● היירה 30 אקדמאית מקנדה, דוברת עברית מעוניינת באקד־ מאי. ת.ד. 16292 תל־אביב.

הלוח החדש דבר דחף חיפה והצפון

מכוניות למכירה

● טריומף הראלד 65 גג נפתח 8.000 טל' 80607.

● פולקסווגן מסחרי 1964 אחרי אוברול בלי טסט בהול 11456.

● מעוניין באופל מסחרית מודל 70—69. בהצעות לכתוב לאנגלסמן, הורב 60, חיפה.

● פולקסווגן 73 אוטומטית אל 1303 + רדיו טל' 83968.

● משאית ליילנד דבל אקס + מנוף וציד הדישים + חייבר טל' 723927

● ביואיק אוטומטית מיוחדת כב־ הרכה, טסט לשנה. גג ויניל, הנה בתקפה. מזגן ט"ש. 04—924159

● סוסיתא טנדר 64 מצוינת — 5.000 ק. בעבקין הגבוז 3113.

● פריגן 4 מודל 1968 במצב טוב. טל' 643774, 642666 בין השעות 16.00—19.00.

● פיאט 124 — 1970. טלפון: 04—84779 שישי אחה"צ, שבת כל היום.

● בהזדמנות לרגל נסיעה למכיר־ טסט באוריל טל' 256518.

● פולקסווגן 1300 — 1972 טסט לשנה 37.000 ק"ם טלפון 81463.

● חיפושית 1961 מנוע 1970 — טסט. רדיו טלפון 222098.

● חיפושית 1300, 1967, 100.000 רה מבאורד 1300 דגם 1972 טלפון 533494

● רנו 4 אל 1972 19.000 ל"י. טלפון 243000.

● בהזדמנות פולקסווגן 1972 כ־ 50.000 ק"ב. טלפון 666196/7 — 252757

● בהזדמנות, פיאט 600 1963 — 4.750 ל"י. טל' 710284.

● פורד טאונוס 65 לאחר שיפוץ 4.900 — 225875 בערב.

● חיפושית 1962 במצב מצויין אחרי אוברול טלפון 81327.

● פיאט 850, 67 טסט לשנה ב־ הזדמנות טלפון 727443.

● בהזדמנות מיני מינור מסח־ רית 1964, טסט בדצמבר מנוע אורגינלי 528149.

● אסקורט 69 במשרד 89765 — בבית 242836.

● פג'ו 404 — 64 במצב מצויין — טסט שנה + רדיו טלפון — 04—934276.

● קונטסה 900 — 1966 מצויינת טל' 241389 משעה 17.00.

● ג.ס.או. 4 — 67 במצב מצוין + רדיו + טסט טל' 713046.

● פריגן 4 אל 1970 מיד ראשונה 63.000 שנה טסט 537038

● אופל קדט סטיישן 64 — טסט לשנה + רדיו 252092.

● טנדר 404 — פג'ו 1971 במצב טוב 04—255206 משעה 14.00.

● פיאט 124 ספיישל 1974, עבודה 716043 בבית 664045.

● פג'ו 404 — בז אוטומטי + רדיו + טסט. טלפון 663118.

● טנדר פיג'ו 1971 — מבורה + כל התוספות. ק. ממכון טלפון: 04—934996.

● למכירה פיאט 600 1964 טנדר סוסיתא 1972 065-40615.

● טריומף ספורט ספיטפייר 1970, גג מתקפל, רדיו, מצב מצוין. 17.000 ל"י. 04-251723.

● פריגן 4, 67 טסט לשנה + רדיו. 768971 — 766955.

● קונטסה 900 1965 + טסט + ספורט כבול + חלקי חילוף 85921.

● דופין 1966 אוברול טסט נבי־ בבבר במצבורי דיוק 231973.

● פולקסווגן 1200 שנת 1974 — רדיו לרגל נסיעה 920412.

● פולקסווגן, 1963 130.000 ק"ב. במצב מצוין טל. 661934.

● הקונטסה 900 מודל 66 מצבו יפה! טלפון 667995—241389.

● פיאט 1100 64 סטיישן במצב טוב. טל. 04—224847.

● אלפא רומאו 1300 1965, מצב — 10. 534741—537059.

● סוסיתא סטיישן 71 במצב טוב טלפון 17252.

● פולקסווגן 1200, 1963, במצב מצוין 14.000 טלפונים 89565 245961

● בהזדמנות עקב נסיעה לחו"ל פיאט 128 קופה חדשה 88240.

● סוסיתא מסחרית 1964 טסט חצי שנה. 3.900 719276.

דירות למכירה

● 3 + שיפורים בקרית ים ב' למכירה בגיד שנה אחרי 16.00 — 711778

● בנצב דירות בנות 3—4 חד־ רים טל' 251173 אחה"צ.

● שלוכה חדרים קומה ד' כגד־ הה מיידית 190.300 — 512981

● ברוממה החדשה 88 מ"ר שמר רה הימבה, ב"ה, טל' 253916 בשבת 16.00—18.00.

● בשלבי בית 3 + פ"א בנוה יוסף טלפון 530628.

● בסביבות הנפן 3 חדרים מגורי־ בה 155.000 טלפון 533019.

● בנוה שאנן 2 + הול + מרי־ פסת סגורה טלפון 254785.

● דירת חדר + הול, רזיאל 49 פינקלשטיין טל' 224226.

● בקרית מוצקין, דירה 3 חדרים ופינת אוכל + שיפורים טלפון 713769

● ברמת רמז 3 חדרים + הול 145.000 לפנות לטלפון 729333.

● דירה 3 חדרים בסילבר 3/111 יורקאליה. משעה 16.00.

● בקרית חיים מערבית דירה 2½ חדרים, מיידית. טלפון 710679.

● דירת 2½, נוחה. מרפסות כבודה כרבב ברפתי 539373.

● דירה 3 חדרים, הול, שיפורים 65 מ"ר, רחוב טבאיר 7, התפנה בנובמבר 1975. 60.000 בחתימת החוזה. הנשאר אהה"ב — 223485 — 235325

● דירה 3 חדרים ברוממה קרן היסוד 44. 242540.

● באחוזה מיידי 4 בבית קטן + שיפורים 280.000 ל"י. טל' 241870.

● מרכז 2 + הול גדול מתפנה במרץ. טל' 526983 לא בשבת.

● בכרמל 3½ חדרים, ארונות, מרפסות קומה ב' 81985.

● הדכוה יפנה 3 + פ"א הסקה, ארונות שבורה להפליא הנוף כי שנה 185.000 — 244327.

● במרכז הכרמל יפה 2 + הול + מרפסות כבודות וזוויות. פר־ מסודר, מרפסה קבצה ושרותים נפרדים, כניסה מיידית 525354 גם בשבת.

● ביורקאליה 3 חדרים + פ"א + ארונות + טפטים טל' 252680.

● באלנבי — שרי רוטשילד 2½ + פ"א, ק"ג. טלפון 511053.

● 3 חדרים + מרפסת סגורה ק"א + נוף בקסים באולה 51 663101.

● 3 + פ"א בדרך צרפת סביבה כרמלית, יפה ושקטה 04-522067.

● באחוזה 3 גדולים + מרפסות גדולות + משבה ענק + הול 210.000 במצב חדש 251920.

● 3 חדרים חדשה בסילבר 3/111 יורקאליה לפנות מ־16.00.

● בקרית חיים רובדים מולד 7 ב: ק"ב 3 + שיפורים 718466.

● צפון תל אביב מיידית 2 + ארונות 170.000 טלפון 448594.

● 3½ חדרים + פ"א + 2 מרפסות בקרית אליעזר ק"ב טל. 530286.

● בשכונת זיו ליד הטכניון 4 חדרים 240.000 טל. 223731.

● בכרמל צרפתי דירה 3 חדרים + פ"א ארונות קיר קומפלט 170.000 אדמונד פלג 40. טלפון 526768 פרט לימי שבת.

● 3 חדרים + ארונות שכב־ לית 46/11 קרית שפרינצק טל. 523484.

● בית חדרים 3 + הול ק"ב רחוב הירדן 645091.

● בנוה שאנן 2 + הול + מרי־ פסת סגורה, ק"ק. 254785.

● 3 חדרים מרכז אחוזה כניסה נפרדת והוספות 240.000 טלפון 242328.

● 2½ חדר נוה שאנן 73/א 110.000. 221545. דעיק לרוב הכבב בהתחלה.

● 3½ חדרים מרוהטת בודה הד־ כוב, בהדר טלפון 84003.

● בהזדמנות בבבתת עילית בודה ירושל 4 חדרים מסורה מיידית טל. 04-640567.

● ביפן דירה 3 חדרים ופינת אוכל טלפון 331119.

● באחוזה רחוב ויתקין 3½ חד־ רים. 3 מרפסות. 04-245996.

● 3 בקרית ים ב' למכירה בגיר שנה. אחרי 14.00 711778.

● 2 חדרים + פינת אוכל בנוה יוסף 70.000 ל"י. טלפון 232870 לפנות הערב ובשבת.

דירות מרוהטות

● מבבילת 3½ מרוהטה + הס־ קה — טלפון במשבעבר טלפון 715898

● בקרית חיים דירת חדר בודדה + שרותים + מטבח טל' 729479.

● 3 חדרים מרוהטה דקוטים מה־ בעיין —600 ל"י 04-234543.

● בקרית ביאליק 3 חדרים ברוך הבה + טלפון לתקופה ארוכה 732576.

● 3 חדרים, חדשה מרוהטה ב־ קרית שפרינצק 530531 משעה 17.

● 3 חדרים מרוהטים רח' הפר־ חים, רוממה. טל. 530593.

● בדוכה, 4 חדרים, רהוט מלא. הגנה, לשנה. 251358.

● 1½ כבר 2 עם טלפון בצפון. להתקשר 04-89550.

● חדר שלוש נשים ליחיד במרכז הדר בבבה נפרדה בזוקן, אחרי השעה 15.

ביקוש דירות

● דרושה דירה ברמ"ם בקריות. טלפון 730883.

הצעות עבודה

● דרוש/ה נער/ה לשליחויות ולעבודות משרד, שעות העבודה 8.00—15.00 טל' 662157.

● לפנימיה הדירה שתפתח הש־ נה בהדר דבבבר במרכז הארץ דרושים: מנהל חינוכי. מרכז הד־ רכה, אם בית, מרכזנית, מודרי־ כים ומטפלות בעלי הכשרה ונסיון מרכבדים רציניים יפנו לת. ד. 78 זכרון־יעקב תיק פירוט תולדות חייהם ונסיונם והבצוף מכתבי המלצה.

● דרוש רתך לעבודה גם בבבבה + בטכורת 13 טל' 733504 בערב

● סטודנטיות הכנסה גבוהה בזמנך הפנוי טלפון: 231360 — 256015

● סטודנטיות הכנסה גבוהה ב־ זמנך הפנוי טלפון 231360 — 256015

● דרושה פקידה מ־8.00—13.00 לפנות שבואי ליי 19 חיפה.

● דרושה מטפלת ל־8 שעות לתינוקת 3 חדשים, ברוממה הד־ חדשה 88965.

● למשרד תכנון כבישים דרוש/ה שרטט/ת לפנות 663588.

● דרושה מטפלת לתינוקת ב־ למנהרכה להמירה ימים בשבוע 251019.

● למוסדות פנימתיים בשומרון דרושים לשנת הלימודים תשל"ה מנהל חינוכי, מרכז הדרכה, אם בית, מרכזנית, מודרים ומטפ־ לה. בעלית הכשרה הנסיון, מוע־ מדים רציניים יפנו לת. ד. 78 זכרון יעקב, הוך פרט תולדות חייהם ונסיונם והבצרף מכתבי המלצה.

● מפעל לעבודות מתכת — כפר־ דין חיפה דרושים: מנהל עבודה מסגרים ורתכים ת.ד. 6212 חיפה טל' 721151.

● דרושה מטפלת אצל מודה ב־ כרמל לתינוק וילד בגן 13.30— 7.30 טלפון 252118.

● דרושה מזכירה כתבנית מיזמרי רות צה"ל. לעבודה לפה"צ. טלפון 523044.

● דרושה אשה לשמש חברה ל־ אשה בודדת + בישול קל רצויה השפה הונגרית / אנגלית / גרמנית + המלצות טל' 04—235289.

● צעיר דינמי ונמרץ, יוצא קבוץ, בעל רקע טכני רחב, רשיון נהי־ גה לרכב כבד. נסיון בהפעלת ציוד מכני וטכני מעוניין בעבודה כתי־ איכה טל' 231917 מ־16.00.

● בנוה שאנן דרושה מטפלת ל־ תינוקת בת 10 חודשים. בעבודה לירדה 531181.

● דרוש שופר ליהל לבית מלון בהדר הכרמל ת.ד. 4496 חיפה ל־ כמ' 49718.

● דחוף אשה לטפל באשה בה־ דיון + הכנת אוכל. שכר טוב (נוה שאנן) 222225.

● דרושה תופרת וילונות מעולה להתקשר 712767, בערב 716865.

● דרושים עובדים בעלי רקע טכני הכשרה הנתן במפעל תנאים טובים אי.סי.אס. בע"מ מפרץ חיפה 712660.

● דרושה עוזרת בית כולל טיפול בילדים בקרה מלאה ברור בית להם לפנות לטלפון 532741 בערב.

● דרושה מזכירה כתבנית ב־ כהנדסה צה"ל משעה 8—1 524388 523044.

● המדעאי השכל בעל נסיון ב־ תכנון ופיקות, שרטטת חשבה. מסוד י. בהדר בע"מ, 242724.

● טיפול בתינוקת עזרה בבית 5 ימים בשבוע 83715, 520973.

● דרושה מטפלת מנוסה בקריה־ ביאליק טלפון 726235.

● לבוטיק "אריקה מרכז הכרמל" דרושה מוכרה כבוחה טל. 85701 משעה 528361.

● דרושה מטפלת 5 ימים בשבוע ברמה, ומאוקשכד בהבנות הבי־ ניין ארקין. להבן שמאורט 24/1 בערב.

● דרוש שבאי שלחייה עצמאי בעל נסיון ורשיון רכב רצוי עם רכב. 910942.

● דרושה פקידה כתבנית הרבה לחצי כבורה הנאים טובים ת. ד. 4496 חיפה לכב. 49919.

● דרושה עוזרת בית 6 או 5 ימים בשבוע מ־11.00 לשבדה 15.00 בספטמבר 82697.

● דרושה צעירה חבוכה כדוגמניה צילום כודדי. נסיון לא הכרחי. פדדית מוחלטת. ת.ד. 6359 חיפה. עם הצלום.

ביקוש עבודה

● מנה"ח מוסמך מעוניין לבצע עבודות במכוך, או לנהל חש־ בונות בבלואם. 282349.

● מצויינות בהדפסות בעברית ובאנגלית. להתקשר טל. 722803.

● טכנאי טלויזיה מעוניין בעל נסיון ורכב. 732571.

● גננת מוסמכת, צעירה ומורצת מצוינת בהצעות 732571.

מכירות

● מדיח כלים ווסטינגהוז 3 שנים. 800 ל"י. 89679.

● מכונת חישוב שרפ סוללה — חשמל 2 זכרונות. כישה נעצד בלי מוזזן. 245308.

● מחשב אלקטרוני טקסס אינסט־ רומנטס כל הפעולות טלויזיה סי־ מנס חדשה. 04-254117.

● מערכת סטראו "פיוני" שולחן כתיבה, מכונת הקרנה, מכונת כתי־ בה אנגלית, מכונת תפירה השב־ ליה הדברי בית שונים פרידמן גלבוע 11, נוה שאנן.

● סלון, תנור בישול חשמל ספה. ומיטה כפולה 87942.

מקררים

● למכירה אמקור 9 במצב טוב להתקשר 225295

● מקרר אמקור "טופ" מצב טוב מאד 245568 לא בשבת.

● פריגידר אמקור פאר במצב חדש. —650 ל"י. 448594

רהיטים

● למכירה בגל ארון 4 דלתות זילברכן, ארלוזורוב 99, חיפה.

עסקים

● לפרסום התוצאה לאזור דרוש שותף מקיף. עדיפות לאיש ב־ כירות. ת.ד. 4572.

● למכירה בוטיק אקסק־ לוסיבי הכי יפה במרכז הכרמל טל. 85701 בבבת 528361.

● ברמ"ש בכולה בכרמל טלפון 04-80203.

חנויות

● חנות בסכ"ח חדשה בקרית אתא ברחוב הרצל. פרטים: 52780.

אופנועים וקטנועים

● וספה ס.ב. סוף 68 + טסט ל־ שנה. 231540.

משרדים

● משרד לקליניקה, דירה 60 מ"ר שבתאי־לוי 17 קומה א' טלפון 663021 1—8.

מכונות כביסה

● למכירה מכונת כביסה אמקור קומפקט במצב טוב. 252940.

חיות בית

● למכירה גורי קוקר — ספניאל 8 שבועות אחה"צ 04-524067.

סירות

● מנוע קרייזלר 3.6 הו"ס + אר־ ריה למכירה טלפון 04-242637.

שידוכים

● אקדמאית (27/170) נאה ונבו־ כיה בעיוה רבויה. 04-255564.

● משכילה 22/165 נאה הדציה ת. ד. 8414 חיפה.

○ מבוקש הצעיר שנצלם המבוקר בחולון. ל־21/166... ת. ד. 354 חיפה.

● אלמן 53/175 נאה ומבודר ב־ חשב אלמנה בעל 40 בעית הי־ פיכה אשכנזית למטרת נישואין רצוי חיפנית. ת. ד. 4006 חיפה בציון טלפון.

● אלמן 53/175 נאה ומסודר מחפש אלמנה בעל 40 בעית הה־ פיכה אשכנזית למטרת נישואין רצוי חיפנית ת. ד. 4006 חיפה בציון טלפון.

בקרב 200.000 קוראי דבר
אתה עשוי למצוא את האנשים
ה-דרושים לך

קבלת
מודעות
בטלפון
סניף מוגרבי
בן יהודה 7 ת-א
טל.
58427.56120

אפשר לסמוך עליו בשקט

מזגן אויר
אלקטרה
עדיין בלי שינוי במחיר!

הבחירות לועידת ההסת' יופרדו מן הבחירות למועצות הפועלים

מאת סופר "דבר"

על כמיליון ורבע חברי ההסתדרות יש כ־110,000 עובדים בלתי מאורגנים בכ־15 אחוז מפעלים ושירותים, שלושים וכמה אלפים מאלה שילמו עד כה, לפי החוק המדינה, אחוז אחד משכר מקסימום של אלף לירות כמס אירגון, ועתה הועלתה ה"תקרה" עד 1500 לירות, כלומר, במקום 10 ל"י לחודש ישלמו מעתה 15 ל"י לחודש.

יו"ר מחלקת האירגון בהסתדרות אהרון הראל, שמסר על כך אתמול במסיבת עתונאים, הודיע כי ההסתדרות פנתה אל ועדת־העבודה של הכנסת וביקשה תיקון החוק כדי שאפשר יהיה לגבות כמס־אירגון של אחוז וחצי. הראל הודיע כי כל הכספים שיתווספו מכך יוקדשו לפעולות אירגון על מנת לצמצם ככל האפשר את מספר מקומות העבודה הבלתי מאורגנים.

כן והודיע כי ההסתדרות העקוד מעתה לקיום אחת ההחלטות הישנות שלה, שאושרה מחדש בוועידה האחרונה, האוסרת על מוסדות ההסתדרות לקיים קשרי מסחר ועבודה עם מפעלים ושירותים בלתי מאורגנים.

בהמשך המסיבה מסר יו"ר מחלקת האירגון בהסתדרות על ביצוע שינויים מהותיים במפת ההסתדרות על־ידי צימצום מספרן של מועצות הפועלים, מ־65 ל־46, הקמת מועצות מישנה בכיפים הגדולים שיאוחדו. למשל, ברמת־גן — גבעתיים תהיה מועצת פועלים אחת ברמת־גן וכן מועצת־מישנה בגבעתיים, כך גם בחיפה, קרית חיים ומקומות אחרים. בסיכום יהיו 20 יישובים שיקבלו מעמד של מועצת מישנה למועצה הגדולה. בתשובה לשאלות עתונאים אמר הראל כי במבצע זה לא ייחסך כוח אדם ולא כסף. "ז הוא יביא לייעול יתר של העבודה בכל המישורים וימנע כפילות. מועצות המישנה תהיינה עצמאיות בפעולה הקהילתית, כגון תרבות, חינוך, ספורט וכו', אך לא בשטח המקצועי.

כן הודיע כי יש כוונה להרחיב את פעולת ההסתדרות ביישובים הערביים והדרוזיים. בשבוע הבא תוקם מועצת פועלים בשפרעם. כן הוקם ועד פועלים ראשון באופירה. שם יש גם בית פועלים ולשכת־פס.

הוסר הווטו על צירוף ה"ליכוד" למזכירויות מועצות הפועלים

הראל מסר כי הדעת יו"ר סיעת המערך בנושא זה היתה בלתי מוסכמת. החברים בהנהלה המרכזת ובלשכת המבלבה החליטו להסיר את ה"ווטו" על צירוף ה"ליכוד" לזכויות מועצות הפועלים. "איננו מחייבים לצרפם, אך כל מועצה רשאית להחליט על כך". בשלב זה ידוע כי ב־15 מועצות בינוניות וקטנות מתוכננות לצרף את נציגי הליכוד למזכירות מועצת הפועלים.

הבחירות הבאות (בשנת 1977), אמר הראל, יצביעו העובדים בשתי קלפיות נפרדות, אחת למועצת הפועלים והשניה לוועידת ההסתדרות (כשם שמצביעים באותו יום בנפרד לכנסת ולרשות המקומית.) כדי לבחון כיצד תהיה בבבב זה ההצבעה ואם יהיו שינויים בה, כפי שיש שינויים בבחירות לרשויות ולכנסת, הזמינה המחלקה סקר אצל מידגם מייצג של 1193 חברי הסתדרות בעיר ובכפר (בלי קיבוצים ומושבים), שהראה את הממצאים הבאים: 73 אחוז יצביעו כפי שהצביעו בבחירות הקודמות; 13 אחוז ישנו הצבעתם; 10 אחוזים עוד אינם יודעים איך יצביעו. הנטיה להצביע אחרת היא כפולה בירושלים, מאשר בבקרבות אחרים והיא מתרכזת בעיקרה בין החברים בגילים 31—40 (24 אחוז). אז תהיה ירדה בין ההצבעה לוועידת ההסתדרות וההצבעה למועצת הפועלים: יצביעו 64 אחוז בשתי הקלפיות באופן שווה, 14.7 אחוז יצביעו הצבעה שונה לוועידת ההסתדרות ושונה למועצת הפועלים. 6 אחוזים הודיעו כי במקרה הפרדה לא יהיה להם עניין בהצבעה בכלל. שני אחוזים יצביעו רק למועצת הפועלים ולא להסתדרות. הראל מסר כי כבר נבחרה ועדה להכנת הבחירות הבאות, הלומדת את הלקחים מבחירות 1973; פתילת ליישום שיטת הבחירות החדשה, המחייבת שינויים ביחודים; עורך דין מיוחד יעסוק בענייני תחיקה וייעץ בכל השאלות שתתעוררנה; כן תופעל ועדת מחקר ש' דוק כל חודש את דעת הקהל (אם תרצינה המפלגות כי סקרים אלה יכללו גם התפלגות ההצבעה לפי המפלגות, הדבר ייעשה).

מיפקד כללי

לקראת הבחירות הבאות ייערך מיפקד כללי של חברי ההסתדרות, שיימשך חצי שנה. יפורסם ספר מיוחד של כל ועדי העובדים בארץ, נוסף לספר מקומות־העבודה שכבר הופיע. יוכן ספר הבוחרים, שפולג לפי האיגודים המקצועיים, כך שלכל 38 האיגודים המקצועיים יהיה ספר בוחרים מיוחד.

82 אלף הצטרפו להסתדרות ב־1973

חיים אושרי, ראש המחלקה לחברות בהסתדרות, מסר כי ב־1973 הצטרפו להסתדרות 82.000 חברים חדשים. לאחר ניכוי מספר העוזבים, הירודים הנפטרים וכו' גדלה ההסתדרות נטו ב־54.000 חברים. זהו גידול ניכר בהשוואה לשנים קודמות.

דורשים להחליט על גורל מצפה רמון

ועדת ערי הפיתוח במרכז השלטון המקומי ויו"ר ועדת ערי פיתוח אריה מאיר קרא לראש ממשלה יצחק רבין ולשרי הממשלה להכריע בעניין גורלה של מצפה־רמון.

ראש המועצה המקומית מצפה־רמון י. שפירא סיפר לועדה שיש תסיסה בקרב תושבי מצפה רמון ועזיבות. הוא אמר שערי הפיתוח מוכנות להגיש סיוע למצפה רמון, אולם על הממשלה להחליט על עתיד המקום.

ועדת הפנים חזתה ב"ישו כוכב עליון"

מאת סופר "דבר"

ועדת הפנים של הכנסת הלכה אתמול לקולנוע כדי לראות את הסרט "ישו כוכב עליון".

בשעתו הגיש שובל מ"הליכוד" הצעה לסדר־היום, לאסור את הצגת הסרט מפני שיש בו ביטויים אנטישמיים. שובל הודה שלא ראה את הסרט ולא את ההצגה.

הצעתו של שובל הועברה לועדה, ואתמול הלכו חברי ועדת הפנים לראות את הסרט.

רשות הנמלים מעוניינת במלווה מהבנק העולמי

מאת דויד משיוב, סופר "דבר"

רשות הנמלים מעוניינת לקבל מלווה של יותר מ־80 מיליון דולר מהבנק העולמי למימון עבודות פיתוח גדולות, והיא בודקת אפשרות לקבל הלוואה כזאת.

תכנית הפיתוח שהכינה רשות הנמלים לחמש השנים הבאות מחייבת השקעה של 1.5 מיליארד ל"י במחירים שוטפים. כשני שלישים מהיקף ההשקעה, כלומר כמיליארד ל"י, יבואו ממקורותיה העצמיים של הרשות, ושליש מהלוואות ממקורות שונים.

רשות הנמלים בודקת אפשרות קבלת הלוואה עד 500 מיליון ל"י מהבנק העולמי, למימון בניה והשלמה של מספר מסילות בנמלי חיפה ואשדוד, של מיתקנים לספינות ופריקה צובר בנמל אשדוד וכן להקמת ממגורה גדולה לגרעינים בנמל אשדוד.

ביטול הזמנות הרכש — בפגישת פרס — מולק

מאת כתב "דבר" בחיפה

בפגישה עם שר הבטחון ש. פרס, שביקר אתמול בחיפה, העלה מזכיר מפ"ח א. מולק את עניין ביטול הזמנות־הרכש של משרד הבטחון במפעלים אחדים בעיר, ביניהם המפעל להרכבת רכב "אוטוקרס". הצורך להנהלה חדשה עם רכישתו על־ידי "כור" מסודה של חברת "כלל". מולק חזר אתמול לעבודתו, אחרי שחזר מביקור של חודש בחו"ל.

צינורות
שחורים/מגולבנים/תקן
טל. 32795 חיפה

התעשיינים יבדקו שיטת תוספת היוקר

מאת סופרו הכלכלי של "דבר"

ועדה לבדיקת האפשרויות להכניס שינוי בשיטת תוספת היוקר הקיימת תוקם על ידי התאחדות התעשיינים.

נשיא התאחדות מרק מושביץ הביא הצעה זו שלשום לאישור נשיאות ההתאחדות. הוא מנמק את הצורך בשינוי שיטת חישוב תוספת היוקר בכך שהתוספת מהווה גורם אינפלציוני וכי השיטה לא שונתה מזה 33 שנה. חברי הוועדה יהיו: הכלכלנים יוסף אלשייך וברוך בר ומנהל מחלקת העבודה בהתאחדות יוסף הארוזן.

בישיבת הנשיאות, הובעה תרעומת על שהממשלה אינה נותנת עירנות מספקת לסכנה הגדולה הנשקפת לעתיד היצוא. הוטעם, כי בשל הירידה הגדולה ברווחיות והגידול בעלויות הייצור יש חשש רציני לאובדן שווקים בחו"ל. אם לא יוגדלו התמריצים הודגש בישיבה, צפוייה קטסטרופה למאזן התשלומים בעתיד.

בישיבה דווח על פגישה עם שר המסחר והתעשיה בקשר להגדלת התמריצים. התעשיינים תובעים הגדלה נוספת של התמריצים בעוד כ־42 אג'. נשיא ההתאחדות מסר, כי שר האוצר, יהושע רבינוביץ, הביע רצונו להשתתף בישיבת הנשיאות כדי להסביר את התכנית הכלכלית החדשה, עקב ההתנגדות שהביעו התעשיינים לפילות ההודעים.

270 מיליון ל"י — להשלמת יחידות־דיור במושבי הגליל

מאת ישעיהו עשני, סופר "דבר" בצפת

270 מיליון יושקעו בחמש השנים הבאות להשלמת יחידות־הדיור ב־72 מושבים בגליל ל־1250 בני מושבים, 60 יחידות דיור בממוצע בכל מושב — אמר מנהל חבל החר של המחלקה להתיישבות אהרון נחמני במסיבת עתונאים בצפת.

נחמני אמר כי יודגשו המרכזים האזוריים מירון, גרנות, גורן ומבואות־חרמון בצומת בנייריעש, ויוקמו שני כפרים תעשייתיים קואופרטיביים, בתוספת ענפים מיוחדים כגון קים, ולול כמשק־עזר, אחד באיזור בירנית ואחד לבני המושבים של המפעל המורחי.

נחמני אמר כי 216.000 ל"י יושקעו בביסוס הכלכלי של כל אחד מ־1250 הבנים מדור ההמשך בגליל, לפי הצעת המחלקה להתיישבות בחבל הגליל, שנתקבלה בחיוב על־ידי שר החקלאות א. עוזן ושר השיכון אברהם עופר. הוגשה לאישור הממשלה.

המחלקה להתיישבות הודיעה למושב אליפלט שהיא מוכנה לבנות בו 20 יחידות חקלאיות נוספות ולהעמיד לרשותו שטחים חקלאיים רחוקים ממנו, כמו ליישובים אחרים.

במסיבה השתתף אבשלום מובחר, מנהל מדור התיכנון והפיתוח בחבל הגליל.

שניים ניספו בתאונות ברמאללה

צעיר בן 19 ואשה בת 70 קיפחו את חייהם בשתי תאונות ביהירות שאירעו אתמול באיזור רמאללה.

ג'ומעה מחמוד עלי, בן 19 מהכפר ביר איזית, התחשמל ומת כשעבד בהלחמת חבית נפט.

הפידה מחמד חסין, בת 70, נכוותה מהתפוצצות פרימוס ומתה בבית החולים ברמאללה. (ע)

לעסקים־סע באגד

זול נוח ובטוח
המחלקה ליחסי ציבור

עופר: תוקפא בניית וילות וקוטג'ים בהיקף חצי מיליון מ"ר

מאת סופרו הכלכלי של "דבר"

צו הגבלת הבניה יביא להקפאת בניה בהיקף של כ־1.5 מיליון מ"ר. מתוך זה, לפי הערכת משרד השיכון, תוקפא בניית וילות וקוטג'ים בכחצי מיליון מ"ר — מסר אתמול שר השיכון אברהם עופר, בישיבת המועצה הארצית של מרכז הקבלנים.

אם הקפאת הבניה בכ־1.5 מיליון מ"ר לא תביא לרגיעה בענף הבניה, יבחן השר הגבלות נוספות בבניה.

אך אם יסתבר, בתום חצי שנה, שצווי ההגבלה הביאו להאטה ניכרת בבניה, יפשירו את ההקפאה.

נשיא מרכז הקבלנים דוד שטרן קרא לקבלנים להתארגן ליחידות משקיות גדולות, כי התפתחות ענף הבניה תהיה בעתיד במסגרות של יחידות גדולות שיוכלו להתמודד ביכולת ביצוע ובמחירים. היקף הבניה השנה יגיע לכ־6 מיליון מ"ר — צמצום של כ־25 אחוז בהשוואה ל־1973, שבה היקף הבניה הגיע לכ־8 מיליון מ"ר וב־1972 לכ־10 מיליון מ"ר. שטרן דרש תמיכה ממשלתית מקסימאלית לבניה, במתכונת העזרה הניתנת לתעשיות אחרות. יש גם להקטין את המסים על כלים מיובאים ולאפשר פתח. מאחר על הציוד כדי לורז את קצב הבניה.

שטרן תבע שהחברה הכלכלית של מרכז הקבלנים תיהפך לחברה משקית שתעסוק בבניית דירות ליעדים סוציאליים ולשוק הבניה הפרטית. כן עמד על הצורך להקים חברה מיוחדת שתטפל ביבוא חמרי בניה שיש בהם מחסור וגם ביבוא מלט. שטרן הציע לייצור ליד מרכז הקבלנים גופים של חברים גלורים, אליהם ישתייכו מפעלים מתעשיית הבניה. בדרך זו ניתן יהיה — לדבריו — לאגד את ענף הבניה כדי שייאבק על דרישותיו.

מ"מ ראש עיריית תל־אביב יגאל גריפל מסר שהעיריה תיזום תיכנון עירוני כולל ותמנע מבעלי מגרשים הסמוכים לאתרי הבניה להקפיץ את מחיריהם ולגזור רווחים ספקולטיביים.

תושבי אליכין ישבתו היום נגד המועצה האזורית עמק־חפר

מאת סופר "דבר"

תושבי שיכון אליכין בצפון עמק חפר העובדים במפעלי תעשיה ובחקלאות באיזור יקיימו היום שביתה כללית נגד המועצה האזורית עמק־חפר שאינה פותרת, לדבריהם, בעיית 200 זוגות צעירים בני השיכון. לזוגות אלה אין דיור משלהם והם מתגוררים בבתי הוריהם או במחסנים שאין בהם שום תנאים סניטריים.

על השביתה הכללית הוחלט בוועד המקומי של אליכין. כן ייערך היום הפגנה ליד בניין המועצה האזורית בכפר ויתקין וליד רחבת הכנסת בירושלים כדי להעלות תביעות תושבי השיכון לשיפור תנאיהם.

יו"ר הוועד המקומי מ. משה שאול, אמר בפגישה עם עתונאי האיזור כי השירותים הניתנים על ידי המועצה האזורית עמק חפר הם מינימליים. אמנם. החלו בבניית 30 דירות לזוגות צעירים. אך ראש המועצה מסיר את כל האחריות, לדבריו, לחיבור קווי החשמל לשטח המיועד לשכונה צעירים. המועצה מסרבת גם להשתתף בהכשרת שטח נוסף להמשך הבנייה ל־30 זוגות נוספים. ואינה יוזמת רכישת שטח של כ־120 דונם בין אליכין למושב הרב לאת.

בן־צבי: נהנים מהעדפה

לעומתו טוען ראש המועצה האזורית ת. בן צבי כי שיכון אליכין הוא הישוב היחיד באיזור מבין 48 ישובי המועצה האזורית הזוכה להעדפה מיוחדת לגבי הוצאות מוניציפליות. לדבריו, הוציאה המועצה המקומית בשנת התקציב האחרונה על שירותים מוניציפליים של השיכון יותר מ־300.000 ל"י. אמנם קיים ועד מקומי. אך מאז הקמת השיכון, זה יותר מ־20 שנה, איננו מגלה רצון לפעולה מוניציפלית עצמאית ככל ועד מקומי אחר ביתר הישובים והמועצה האזורית מטפלת בבנייה. מסים אצל כל תושב לחוד. בשנת התקציב האחרונה 73—74 הוטל על כל יחידת דיור לשלם 120 ל"י לשנה. במבצע שילמו רק כ־50 אחוז, בו בזמן שכ־90 אחוז מהאוכלוסיה המקורית מסודרים לדברי ראש המועצה, בעבודות קבועות במפעלי הסביבה ובחקלאות. כן אמר שהמועצה האזורית השקיעה ב־12 השנים האחרונות יותר מ־1.600 מיליון ל"י בשיכון אליכין לצרכי בטחון, דת, תאורה, פיתוח ושטח לזוגות צעירים ועוד.

בן־צבי מסר כי הנהלת המועצה החליטה להביא הצעה למליאה, שתתכנס בסוף החודש. על הוצאת אליכין מתחום השיפוט של מועצת עמק חפר ולהכריז עליו כעל מועצה מקומית עצמאית.

מנהרת בני־דן בשיכון בבלי תיפתח ביום א'

מנהרת רחוב בני־דן, המחברת את שיכון בבלי עם צפון העיר תיפתח לתנועה ביום ראשון הקרוב (28.7.74). רחוב בני־דן יהיה דו־סטרי בקטע וייצמן—בבלי. בו באותו בוקר יופעלו הסדרי תנועה חדשים באיזור כולו: רח' יהודה המכבי יהפך לחד־סטרי לרכב פרטי לכיוון מזרח, ודו־סטרי לתחבורה הציבורית בקטע שבין דרך חיפה ורח' וייצמן.

עם הפעלת הסדרי התנועה החדשים חלו גם שינויים בשורה של רחובות באיזור כולו: רח' בני משה יהיה חד־סטרי לכיוון מערב בקטע צירלסון — ועידת קטוביץ; רח' בירנבוים יהיה חד־סטרי לכיוון מערב בקטע צירלסון—הרב פרידמן; רח' הרב פרידמן יהיה חד־סטרי לכיוון צפון בקטע בירנבוים—יהודה המכבי; רח' ועידת קטוביץ יהיה חד־סטרי לכיוון דרום בקטע בני־דן—יהודה המכבי; רח' דילף יהיה חד־סטרי לכיוון מערב בקטע צירלסון—ועידת קטוביץ; רח' הרב צמאל יהיה חד־סטרי לכיוון צפון בקטע יהודה המכבי—ניסנבוים; רח' אונקלוס יהיה חד־סטרי לכיוון מזרח בקטע הזוהר—סנהדרין; רח' ניסנבוים יהיה חד־סטרי לכיוון מזרח בקטע ויצמן—הרב צמאל.

מחסור חמור במלט במחצבות כפר־גלעדי

מאת דוד שליו, סופר "דבר"

חוששים שעבודות הביצורים בקריית שמונה, בישובי גבול לבנון ובקו הפרדת הכוחות ברמת הגולן ייפסקו בקרוב בגלל מחסור חמור במלט במחצבות כפר־גלעדי, הספק היחיד כמעט של בטון מוכן לקבלנים המבצעים עבודות במתחנויות אלה בגליל וברמת הגולן. יש גם סכנה של פיגור חמור בבניית בתי מגורים בשכונה המזרחית בקריית שמונה.

צ. שנקמן (גרישה), מנהל מחצבות כפר־גלעדי אמר אתמול לעתונאים כי עוד בחודש שעבר אזל המלאי של 400 טונות מלט שנאגר במוסכי המחצבות בגלל האטת הבניה בימי מלחמת יום־הכיפורים והחודשים אחרים אחריה. עם הפרדת הכוחות בין סוריה וישראל עלתה פי־ארבעה הדרישה לבטון מוכן ממחצבות כפר־גלעדי בגלל הצורך להכין קו הגנה חדש. הגברת קצב הבניה ושל מערכות הבטחון בישובי הימות בגבול לבנון והבטחת הממשלה לבנות בקריית שמונה שכונת מגורים עם יותר מ־1000 דירות. המפעל זקוק עתה ל־3500 טונות מלט בחודש, אך ביהח"ר למלט "נשר" מספק רק 2000 טונות בחודש, וגם אספקה זו אינה סדירה. לא פעם התעכבה יציקת מקלטים וחדרי־בטחון בקריית שמונה עד שהובאה מ"נשר" משאית מלט למפעל הבטון של הקיבוץ. ומשם הובא הבטון במערבלים ניידים למקלטים שיציקתם הופסקה.

שנקמן אמר כי ידוע לו המחסור במלט בישראל. אך מפעל הבטון בכפר גלעדי צורך רק 2 אחוזים מתפוקת המלט, והקיבוץ דורש לתת לו עדיפות בהספקת מלט לבניה בטחונית בגליל וברמת־הגולן ולהפעיל את פעולת הוועדה לחלוקת המלט בין קבלנים ויצרני בטון, שנשמרה בזמנו על חלוקת מלט צודקת והיתה כתובת לתלונות.

הערב בטלוויזיה

משדר שירות בנושא הבטיחות בדרכים:
ההגה בידך
מוגש ע"י
משרד התחבורה
והמועצה הלאומית
למניעת תאונות
הפקה:
שירות הסרטים הישראלי

כדאי להצטרף לבטוח הדם של מד"א

הודעה למנויי הטלפון בירושלים

שמספריהם מתחילים בספרות 28,27,25

מרכזות הטלפונים הכשרתת מנויים אלה חוברה אל רשת החיוג הבינלאומי הישיר.

מעתה יוכלו כל מנויי הטלפון בירושלים לחייג ישירות,

ללא תיווך הטלפונאית בשרות "18" — אל הארצות הבאות:

אוסטריה • איטליה • אנגליה • ארצות־הברית • בלגיה • גרמניה המערבית • דנמרק • הולנד • יון • נורווגיה • ספרד • צרפת • שוודיה ושוויץ.

השרות פועל משעה 19.00 בערב ועד 07.00 בבוקר בימי החול בסופי שבוע מ־19.00 בערב ביום שישי עד 07.00 בבוקר ביום ראשון ברציפות.

לרשות המנויים הופעל שרות לבירורים "195"
המנוי יוכל לפנות לטלפן זה כדי לברר תופעה בלתי מובנת בה נתקל בחיוג הבינלאומי הישיר.
שרות זה פועל בימים א'—ו' מ־08.00 עד 23.00 בלילה.
עלון הסברה מפורט, המכיל את כללי החיוג, הקידומות של המדינות השונות, התעריפים וכד'.
נשלח ישירות לכל המנויים הנוגעים בדבר.

לשכת הפרסום הממשלתית — יואב גרפיקה בע"מ

ועדי עובדים בואו למשמרת מחאה נגד היוקר

מול משרד האוצר בקריה תל־אביב. ברחוב ד'
ביום רביעי 24.7.74 בשעה 10.00 בבוקר.

הוועדה היוזמת של ועדי עובדים
ת. ד. 1848, בני־ברק

אגף האספקה והאחסנה

מכרז

החברה מזמינה בזה הצעות לייצור / אספקה כמפורט להלן:

מס' המכרז	הנושא
9605	גבס (התקשורת שבתית)

לקבלת טפסי המכרז ופרטים נוספים יש לפנות אישית החל מהיום בשעות 0900—1300 למדור מכרזים חיפה, המשרד הראשי, ליד תחנת הכח החדשה, או בכתב לפי הכתובת: חברת החשמל לישראל בע"מ אגף האספקה והאחסנה, מדור מכרזים ת.ד. 10, חיפה.

על ההצעות למכרז הנ"ל להגיע עד ליום 8.8.74 למשרדנו הראשי בחיפה.

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

בצער רב הננו להודיע על פטירתו ללא עת של יקירנו

צבי צ'רני

ההלויה תצא היום, יום שלישי, ד' מנחם־אב תשל"ד (23.7.74) בשעה 2 אחר הצהריים מבית החולים בילינסון פתח־תקוה, דרך ביתו ברחוב ל"ה 60 גבעתיים לבית העלמין בחולון.

המשפחה — דפוס אחדות

במלאות שנתיים לפטירת יקירתנו

שושנה אורבך ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום א' ט' באב תשל"ד (28.7.74) בשעה 4 אחה"צ בבית העלמין של המשק.

המשפחה
וקבוץ כפר־סאלד

עליה לקברו של בעלי הבלתי נשכח

מרדכי צוקרמן

במלאות שנה למותו

ביום חמישי, 25.7 ב־3 אחה"צ בבית העלמין בחולון (ליד השער החדש).

אשתו

לחברנו **שמואל אלוני**

אתך באבלך הכבד
במות
בתך

מנהל שרותי ההנדסה
במשרד התקשורת
וועד העובדים

במלאות חמש שנים לנפילתו בקרב בתעלה, של חברנו

יצחק דרור ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו. מחר, יום ד', ה' באב 24.7.74, בשעה 4.30 אחה"צ בבית העלמין בקבוצת שילר.

בית קבוצת שילר

למשפחת ילין

משתתפים בצערכם במות האב

רחמיאל לבשטיין ז"ל

הנהלת יובל־גד
ועובדיה

הפסקת האש — ומה אחריה

כי פעולות האיבה מאז תחילת הפלישה התורכית לקפריסין היו מוגבלות ולא דמו במימדיהן למלחמות שאנו רגילים להן באזורנו. אימו פעולות אלו לסבך בעימות צבאי את תורכיה ויון ולחולל תלקחות באגן המזרחי של הים התיכון. בלי שיהיו מעורבים כבר חשנו בימים האחרונים תוצאות המשבר בניתוק חלק מקוי התעופה הקודים הימים אלינו. יחד עם כל ... האזור מברכת ישראל על הפסקת האש מאתמול, שהופעה לאחר מאמצים דיפלומטיים נואשים מצד ארה"ב; ויש תקווה כי לאחר שתיפסק האש כליל היא לא תתחדש עוד. עם זאת צריך להיות ברור כי המאמצים הדיפלומטיים הצפויים עתה בהשתתפות בריטניה, יוון ותורכיה — שלוש המדינות הערבות להסכם המקורי של קפריסין ב־1960 — יהיו קשים יותר מאלו שהביאו להפסקת האש, וידרשו רצון טוב ויתורים מכל הצדדים כדי לגבש מחדש ויזונו.

המישור הראשון שבאי הועידה יצטרכו לטפל בו הם יחסים בין הקפריסאים היוונים לבין הקפריסאים התורכים. ... להניח כי ניתן יהיה להחזיר את המצב מלפני ההפיכה ... פני ההתערבות הצבאית התורכית. ההסדר המקורי בקפריסין, העניק למיעוט התורכי זכויות משודיינות לעוצמת הרוב היווני, ... עוד בתחילת שנות השישים, ועם כל ההישגים הצבאיים ... לתורכים בשלושת ימי הלחימה הם בוודאי לא יסכימו ... הנצחת המעמד הנחות של בני עדתם שחיו במובלעות סגורות ... וגנות על־ידי כוח או"ם. על רקע זה קיים ניגוד גם בין התור... ים לארכיבישוף מאקאריוס. למרות מס־השפתיים שהם שילמו ... כה בעניין החזרתו לנשיאות והרף העניין הסובייטי בהחזרת ... נשיא הנייטראליסטי שבגללו אף נתנו את אהדתם ליריב ... היסטורי. עם זאת העמיקה מלחמת הקפריסאים היוונים בצבא ... תורכי את הפער בינם לבין הקפריסאים התורכים שקיבלו את ... צנחנים התורכיים בזרועות פתוחות. ולפחות מבחינה רגשית ... רוב גברה קירבת הקפריסאים היוונים ליוון. תכנית חלוקת ... אי בין תורכיה ליוון וחיסול המדינה הקפריסאית העצמאית, ... נראית אולי לאמריקאים. נתקלת אף היא בקשיים מרובים ... לא פחות מהחזרת משטר חוקתי תקין על פי ההסכמים מ־1960. ... זאת בגלל פיזורו של המיעוט התורכי וקנאות היוונים הקפריסאים לשלמות האי.

משימה חשובה לא פחות תהיה להפיג מחדש את המתיחות בין יוון לתורכיה המהוות את האגף הדרומי־מזרחי של נאט"ו. העובדה כי שתיים מחברות הברית הצפון־אטלנטית היו קרובות למלחמה בינן, בעוד שלעולם לא נשקפה מלחמה בין חברת נאט"ו לחברת ברית ורשה, מעידה על חולשת נאט"ו בתקופת הדטאנט. כאשר הצטרפו תורכיה ויוון לברית בראשית שנות החמישים נחשב הדבר להישג גדול למערב. אולם מאז שנות השיא של המלחמה הקרה — כשהסובייטים איימו על הדרדנלים ויוון ביקשה עזרה לאחר שתי התמרדויות פרוקומוניסטיות — חלף זמן רב. השאלה היא אם וכיצד ניתן עתה לשקם את אמינות הברית האטלנטית באזור, ועל כך נתוסף הקושי של חולשת משטר הקולונלים ביוון גם אם בשעת כתיבת שורות אלו טרם התאמתו השמועות בדבר הפיכה צבאית חדשה.

החטא הנורא של בר־לב

הבקורת המוטחת מבדרים מסוימים על הדברים שאמר השר בר־לב בשבוע שעבר בעניין עתיד יהודה ושומרון באה ליצור את הרושם כאילו נמסרה כאן הצהרה מדינית יוצאת־דופן הסותרת את כל עקרונות היסוד המקובלים על ממשלת ישראל. בתוך המהומה של גינוי „הרבותי־כביכול" דומה שראוי להזכיר, כי כל האפיקורסות הנוראה של בר־לב נתמצתה בהבעת הדעה, כי כמסגרת הסכם שלום תהיה ישראל מוכנה להחזיר לירדן את רוב שטחה של הגדה המערבית חוץ מירושלים, שישראל לעולם לא תסכים עוד להלוקתה מחדש.

אמת, הנכונות לוותר על שטחים בגדה מנוגדת לעמדתה של האופוזיציה הימנית. אבל מאז מלחמת ששת הימים היתה נכונות זו — תמורת שלום אמיתי — חלק ממדיניותה הרשמית של ישראל. לכן לא היתה בדבריו של בר־לב שום חריגה עקרונית ויש לראות את ההתקפות עליו רק כנסיון לסתום את פיו של מי שאינו מוכן בהתבטאויותיו הפומביות ללכת בתלם האופוזיציה. אין להניח שהטענה על דיבורים מיותרים ובלתי־מוסמכים היתה נשמעת מצד המבקרים, אילו דיבר מישהו מן השרים על אי־יכולתנו לסגת מיהודה ומשומרון.

כל הפרשה מזכירה את הפוגרום שערך הימין ב־1968 בלוי אשכול ז"ל בעקבות ראיון ל„ניוזוויק" האמריקאי. ראש הממשלה של אז דיבר על נכונות לוותר על שטחים תמורת שלום אמת. דבריו שהוקעו אז כאילו בא להפקיר את מדינת ישראל, הם כיום — לאחר מלחמת כיפור — נחלת הרוב הגדול בעם.

בעבר הלא־רחוק אסור היה לדבר על אפשרות נסיגה מיטה כלשהו שכבשנו. היום מנסים לדכא את חופש הביטוי לגבי שטחי הגדה. מדינת ישראל לא תוכל לגזור על עצמה קונסנסוס של־שתיקה כדי להניח דעתה של אופוזיציה קולנית. דברים כמו אלה שהריע השר בר־לב אין פ רושם. כמובן החלטה — בבוא עת הכרעה מובטח במצע הממשלה. כי יישאל פי העם — אך בשום פנים ואופן אינם בגדר דברים שאסור לשר להשמיעם במדינת ישראל.

„אל־על": תזכורת נוספת

בפרוץ המלחמה בקפריסין עדים היינו מחדש לתופעה שבלטה גם בימי מלחמת יום הכיפורים — והיא כי בו גע של הפרעות בתחנויות כלשהן (והפעם, לא בישראל עצמה), מוצאת את עצמה המדינה מנותקת מן הקשר האווירי עם העולם שמחוצה לה. ואין חברה זולת „אל על" היכולה, ומוכנה, להבטיח קשר זה.

אפשר היה להניח אחרי מלחמת יום הכיפורים, כי הלקח הזה נלמד, וכי לא יוצע עוד להנהיג טיסות־שכר לישראל שבזקן כלפי חברת התעופה הלאומית שלנו ודאי. מסתבר שהנוהה זו היתה הוטעית; והשאלה הועלתה על הפרק מחדש.

היא הועלתה מחדש למרות שהוכח כי תועלתן של טיסות־השכר מפוקפקות גם לגבי התיירות. טיסות־השכר מסקנדינאויה הנהוגות בישראל לא הגבירו את התיירות משם, אדרבא, היא ירדה יותר מאשר מולכי עולם אחרים. השפל בתיירות לא פסח על מדינות אשר התנועה אליהן בנוייה ברובה על טיסות־שכר; אדרבא, הן סובלות יותר מאחרות.

וכנגד התועלת המפוקפקת הזאת עומדת העובדה כי „זכויות נחיתה" הנחשבות אוצר טבעי של כל מדינה ומהוות נושא למיקוח קשה של תן וקח, יינתנו במקרה זה ללא כל תמורה. כל זאת נוסף על הפגיעה בחברת „אל על", שדובר עליה לא מעט. אם היתה דרושה תזכורת נוספת לאווילות הרעיון העקר לפגוע בה, הרי הפלישה התורכית לקפריסין שהביאה להפסקת הטיסות לישראל, לבד מ„אל על", סיפקה תזכורת נוספת זו.

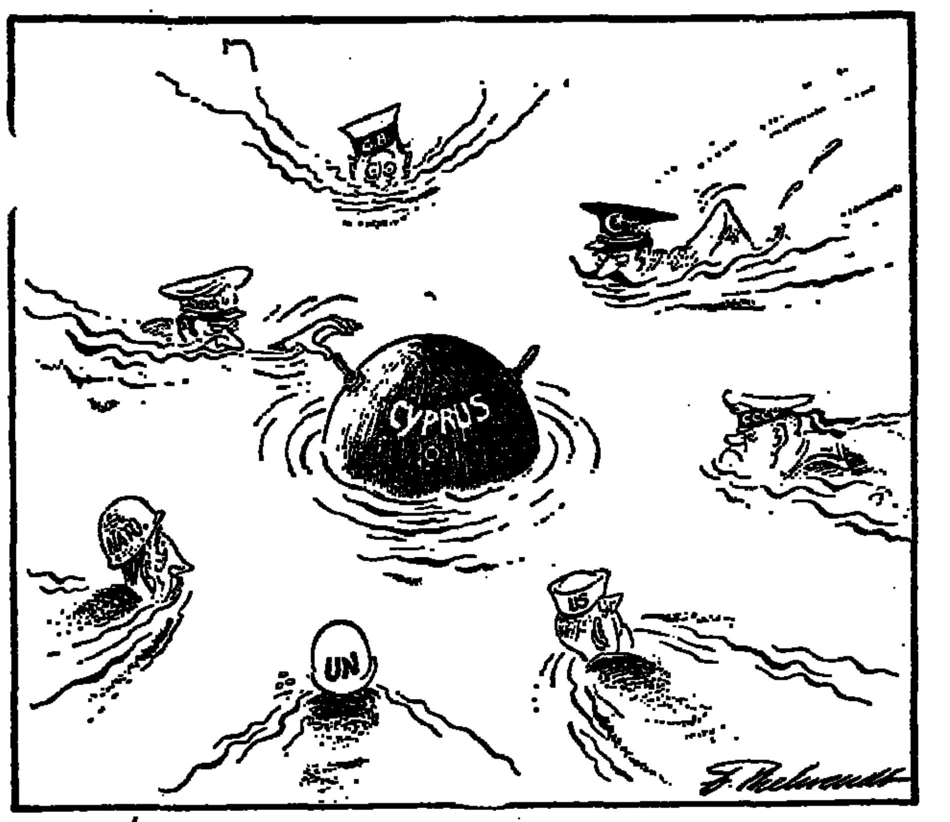

מיוחד ל„דבר", מאת פריץ בהרנדט, אמסטרדם

המשך הדו־שיח הישראלי־ערבי

מאת חגי אשד

את החלטת הממשלה שלשום בנושא הירדני־פלשתינאי אפשר לראות מצידה החיובי או מצידה השלילי, אבל לאמיתו של דבר אלה הם ה„פוזיטיב" וה„נגטיב" של אותו צילום עצמו. בפוזיטיב נאמר, כי ישראל רוצה לנהל מו"מ על הסכם שלום עם ירדן. הנגטיב הוא, שישראל לא תנהל שיחות נפרדות עם הפלשתינאים. יהיו אשר יהיו, כדי לא לפתוח ולו גם סדק צר ביותר לקראת כינונה של מדינה פלשתינאית נפרדת; שישראל לא תקיים „שיחות הפרדה" עם ירדן אלא שיחות על הסכם שלום. כאמור, ושישראל לא תעמוד על הקדמת השיחות עם מצרים, כפי שהגו דוברים ישראליים להכריז עד לפני זמן קצר.

ההכרעה שנפלה שלשום בממשלה — ואין כל טעם לכנות את ההחלטה בשם אחר — היא הכרעה טובה משלוש בחינות מעשיות: היא מאשרת את המשך הדו־שיח הישראלי־ערבי הקודם; היא קובעת לו את היעד האפשרי הבא, והיא תוחמת לו תחומים ברורים מפני גלישה על שרטון או על שדה מוקשים מסוכן.

בהחלטת הממשלה יש בראש וראשונה משום תשובה חיובית על הוצעת היד המצרית־ירדנית המשותפת בדבר המשך המו"מ לקראת ועידת ז'נווה, שהרי בהחלטה המשותפת של הנשיא סאדאת והמלך חוסיין, שהתקבלה באלכסנדריה, נקבעה למעשה, כי המלך חוסיין הוא שייצג את הפלשתינאים בפגישה הבאה של ועידת ז'נווה ובשיחות לקראתה. היה בכך משום אישור ותזכורת לפרו־פלשתינאים בתוכנו — וביכללם כמה שרים בממשלה — כי המלך חוסיין, ולאו דווקא ישראל, הוא המונע למעשה הכרה ערבית בין־לאומית בארגון השחרור הפלשתינאי ואף בארגונים פלשתינאים אחרים, כנציגים המוסמכים לשאת־ולתת עם ישראל בשם הפלשתינאים. להלכה ניתנה לפלשתינאים הכרה ערבית זו, אך במבחן המעשי הראשון הוברר, כי לפי שעה היא בגדר תשלום מס־שפתיים בלבד ועובדת קיומו של המלך חוסיין ופנייתו לייצג גם את הפלשתינאים של הגדה המערבית, היא לפי שעה העובדה הקרובה. על אף ההיסוסים השוליים בנושא זה בקאהיר ובוואשינגטון.

החלטת הממשלה משלשום ביצירה וביססה את העובדה האנורית והבין־לאומית הזאת, ואף היתה בחזקת תשובה חיובית על ההזמנה למחול עם המלך חוסיין. כנציג מוסמך של העולם הערבי לשאת־ולתת עם ישראל גם בנושא הפלשתינאי. עם זאת שומרת ישראל לעצמה את הזכות להגיב בעתיד על הרכב המשלחת הירדנית. לאחר שיתברר מי יהיו הנציגים הפלשתינאיים שיצורף חוסיין למשלחתו, אם אכן ינסה יצליח לעשות כן.

אך לא רק בכך מעניקה החלטת הממשלה משלשום המשך של תנופה והאצה למחול הדיפלומטי המזרח־תיכוני. באורח פאראדוקסאלי היא עושה זאת גם על ידי הנמכת היד הישראלית המושטה קודם לכן לעבר הנשיא סאדאת, כפארטנר הבא למחול. הבורר למעשה שהנשיא סאדאת אינו רוצה, או אינו יכול, לקיים מצידו את המשך ההנעה התאוצה הדיפלומאטית. שנעצרו על־ידי תזימת הסכמי ההפרדה עם מצרים ועם סוריה. סאדאת בעצר ד ישראל מגיבה על כך באמרה, כי אין הדרך אצה לה לקאהיר דווקא. ישראל רוצה להבהיר לנשיא סאדאת, כי הוא טועה אם הוא סבור שהיא מעוניינת יותר ממנו בהקדמת פתיחתה תעלת סואץ, בשיקום ערי התעלה ובפיתוחה הכלכלי של מצרים. אמת, ישראל רואה בכל אלה את הערובה הטובה ביותר למניעת חידוש המלחמה ולאפשרות של התקדמות לקראת שלום. אבל הנשיא סאדאת עצמו מעוניין להיעצר ולהאט את ההתקדמות לקראת יעדים קונסטרוקטיביים אלה, לא תצמח כל תועלת מכך שישראל לא היעצר יחד אתו ולא תאט גם היא את קצב המהלכים הדיפלומטיים בכיוון ההידברות עם מצרים. אם סאדאת אינו רוצה בפיתוח, ספק רב אם יהיה שלום במזרח־התיכון לאורך ימים.

את החלטת הממשלה משלשום אפשר לראות, לכן, כגילוי של גמישות טאקטית וכתגובה הולמת על קצב המהלכים המצריים וכיוונם. אך יש בהחלטה זו גילוי נוסף של גמישות טאקטית ראויה לשבח. הגילוי הוא בכך שישראל מציעה לנהל עם ירדן מו"מ על הסכם שלום ולא על הסכם הפרדה. לכאורה היה מוסכם על ישראל, על ארה"ב וגם על מדינות ערב וברה"מ, כי יש להתקדם לקראת שלום שלב אחרי שלב ד צעד אחרי צעד, ומוטב להשאיר את הבעיות הקשות הכרוכות בהסכם שלום בלא לסוף התהליך. זה היה המהפך הגדול במדיניות האמריקאית, שביטויה המעשי הקודם היה „תכנית רוג'רס". זו היתה הנחת־היסוד המוסכמת לכינוס ועידת השלום בז'נווה, כמסגרת ל„דיפלומטיית המסעים" של קיסינג'ר. הנחת־יסוד זו נתגלתה כמועילה עד כה והיא סייעה בהשגת הסכמי ההפרדה עם מצרים ועם סוריה, שדרכם חלה הדינמיקה מבלחמת יום הכיפורים. עתה מתברר שאותה שיטה עצמה, שהיתה חיובית ומועילה אשתקד, עלולה להפוך ל„שיטת הנקניק" היום או מחר. כיוון שכך הופכת עתה ישראל את הקערה על פיה — על כל פנים כך יכולה היא לעשות בשלב הטאקטי הנוכחי. שעשוי להיות קצר מאד או ארוך מאוד, לפי הנסיבות. עתה באה ישראל ואומרת, כי כדאי אולי לחזור אל ההתחלה ולשאול את כמטלת ירדן אם היא רוצה בהסכם שלום מלא עם ישראל; אם היא רוצה ויכולה לפתור במסגרתו את „בעיה הפלשתינאית", ובייחוד את בעיית הפליטים; אם הפלשתינאים עצמם יראו בכך את „הזכויות הלגיטימיות" שלהם. ואם מדינות ערב יראו בכך סוף פסוק לבעיה הפלשתינאית.

מסתבר שדרושה לעתים תגרעת מטולטלת כדי להבטיח את המומנטום. ובכך אין חידוש מיסודי קאלי ואף לא דיפלומאטי מהפכני. החלטת הממשלה משלשום עשויה לשמש חודש בחוק תגרעה יזומה ומקובל זה ובכך מילאה הממשלה את תפקידה בקיום המשך הדו־שיח הישראלי־ערבי הכולל. היא הקיבה בחיוב. תוך סייגים של הזהירות וגיבוש מובנים, על ההזמנה הערבית למחול. עתה תורם של הערבים לצעות את הצעד הבא.

> **החלטת הממשלה**
> **קובעת היעד הבא**
> **לפעילות לקראת**
> **ועידת ז'נווה**

אל שר התקשורת

העתק: אל שר המשפטים והדתות

א.נ.

לפני כשבועיים קראתי ידיעה בעתון, בה נאמר כי „הרב הראשי בצפת, הרב דוד דיין, הוציא פסק־הלכה, האוסר על הדוורים בדואר המקומי לחלק ואמר תעמולה של המיסיון". וכי הדוורים, שרובם דתיים, הודיעו למנוניהם עליהם כי הם יצייתו לפסק זה. לפיכך, כאלפיים מעטפות המכילות חומר־תעמולה זה, והאורזות בשלושה שקים, מונחות בבית־הדואר, ו„הנהלת הדואר בצפת אובדת עצות".

כשקראתי ידיעה זו, חשבתי שזהו עוד בעשה־טירוף של קנאים הבזים לכל חוק ולכל נוהל, וכי הרשויות הנוגעות בדבר תתגברנה עליו, כשם שהתגברנו על רגימת אוטובוסים בשבת וכד'. סוף־סוף זוהי „מדינת חוק" ולא מדינת הפקר, שבה כל קנאי יכול לכפות את דעתו על הממשלה ומשרדיה.

בכל־זאת, למען הזהירות, ומכיוון שמוכחתי כי לא הכל במדינה זו מתנהל כפי שנראה לי כמובן־מאליו — החלטתי לבדוק את הדבר.

ביום ב' שעבר, התקשרתי טלפונית עם מנהל הדואר בצפת, הזדהיתי כעתונאי מ„דבר", ושאלתיו מה עלה בגורלו של דבר לאותם מכתבים של המיסיון. „אינני יכול לומר לך כלום בעניין זה" — ענה האיש לאקונית — „אנחנו שייכים למחוז חיפה. העניין לא בידינו. תתקשר עם מחוז חיפה ויגידו לך". — „ברצוני לדעת רק פרט עובדתי אחד" — אמרתי — „האם המכתבים נשלחו או שהם מונחים עדיין בשקים". — „אדוני, אמרתי לך: העניין הוא בידי מחוז חיפה. תשאל את המנהל, מר ירושלמי".

צילצלתי למנהל מחוז הדואר בחיפה, מר ירושלמי, ושאלתיו אותה שאלה. התשובה היתה: „אדוני, אני אינני יכול לומר לך כלום בעניין זה. תשאל את משרד התקשורת בירושלים". — „את מי במשרד התקשורת?" — „את מנהל יחסי ציבור, מר זכריה מירוצקי". — „ומה בכל־זאת העובדה? המכתבים נשלחו או לא נשלחו?" — „אינני יכול לומר לך".

צילצלתי למר זכריה מירוצקי בירושלים. נשאלתי לשמי ועניתי. נאמר לי שהוא בישיבה. אך ממלא־מקומו ישנו. שאלתי את מר דני, ממלא־מקומו, את השאלה הנ"ל, ונתבקשתי לצלצל שוב בעוד עשר דקות. הוא ישאל את הממונה עליו ויודיעני. צילצלתי כעבור 10 דקות. מר דני איננו. מר זכריה בישיבה. שאנסה כעבור שעה. צילצלתי עוד שלוש פעמים, בפעם הרביעית, ענתה לי המזכירה: „אה, כן, יש לך מזל, מר דני ישנו". אך כעבור כמה שניות אמרה: „אני מצטערת, הוא יצא". (ברקע שמעתי את קולו של מר דני). — „איך בכל זאת אוכל לדבר עם מישהו מהם?" — שאלתי. „תשאיר את מספר הטלפון שלך, נתקשר אתך". השארתי את מספר הטלפון שלי. דבים התקשרו אתי באותו יום. אבל לא משרד התקשורת.

„אני אדם עקשן. ביום ו' התקשרתי שוב. שניהם נעדרו מן המשרד. שאצלצל ביום א'.

ביום א' שוב התקשרתי. נשאלתי לשמי. כשאמרתי מה שמי, מיד לא היו במשרד, לא מר זכריה ולא מר דני.

ולמשרד קוראים משרד התקשורת. ולמחלקה קוראים — יחסי־ציבור. וקשה להאמין שהמדורי ההתחמקות הם כליכך פרימיטיביים, בתקופה מתוחכמת זו.

אבל זה לא לעניין.

לעניין עצמו, אני פונה אליך, שר המשפטים והדתות, כיוון שאין עתה שר תקשורת בפועל, וכיוון שאני סבור שהעניין מגע גם הן למשפטים והן לדת:

הדואר הוא אחד המוסדות העתיקים ביותר של החברה האנושית. וכבר במיקרים, במצרים, בדומא, בממלכת האינקה, או בימי־הביניים, כשמכתבים היו נשלחים באמצעות רצים, שליחים, סוסים, מרכבות, יונים — מובטח היה לו לאדם (כך אני קורא באנציקלופדיה), שכששהוא שולח מכתב, יגיע המכתב לתעודתו, ללא פגיעה של הרשות והבחוכה. סודיות המכתב היתה הכלל המקובל בחברה התרבותית.

בעידן החדש, על־אחת־כמה־וכמה. לא יעלה על דעת הדואר לבדוק תוכנו של מכתב, כדי להחליט אם יישלח או לא (פרט לדברים הכתובים בזמן, כגון: סמים, כלי־נשק, או במדינות מסויימות, ספרות פורנוגרפית). לא רק במדינות הדמוקרטיות כך, אלא, אם אינני טועה, אפילו בברית־המועצות, בספרד, ואולי גם במצרים, כשאדם שולח מכתב, הוא סומך על הדואר שיגיע למענו.

האם קיים חוק בישראל האוסר לשלוח בדואר „חומר תעמולה מיסיונרי"? או חומר תעמולה בודהיסטי? או קומוניסטי? או כל חומר תעמולה שהוא? אם אין חוק כזה — איך יכול רב לכפות משרד ממשלתי להפר חוק? מדוע לא מחייבים את הדוורים לחלק את המכתבים שנשלחו באמצעות הדואר כתוך אכפן בו? או, אם אין כוח לחייבם, מדוע לא נשלחים המכתבים על־ידי דוורים אחרים, שסמכות הרב איננה גבוהה בעיניהם מסמכות החוק?

אשר לצד „הדתי" שבדבר. אני במקומך הייתי תובע את הרב דוד דיין לבית־דין רבני — כי הוא עבר על חרם דרבנו גרשום מאור־הגולה, עבר על התקנה המקודשת של סודי־המכתבים, האוסרת על יהודי לקרוא מכתב שלא מיועד לו —

ואשר לצד האזרחי — אני רואה בזה פגיעה באותו מכוויותיו היסוד שעליהן עומדת המדינה. ואם לא יתוקן הדבר, אראה זאת הונה לעצמי לתבוע את משרד התקשורת לבג"צ.

האם משום שהוא חומר של „גויים", חל עליו הכלל „לא חשוב מה יאמרו הגויים, חשוב מה יעשו היהודים"?

אהרן מגד

באמת לא כדאי?

מאת ד"ר יוסף בורג

אפיינו לתקופה שלנו, שהדליקה בין המגמות כמעט שאינה קיים. כל אחד חי במעגל הסגור שלו — משפחה, כלכלה, מפלגה — ואינו שובע וקל וחומר שאינו מקשיב להתרחשויות אצל הזולה הציבורי. העובדה שרוב עתוני הבוקר שייכים לבעלות המיוגדת בומן הפוליטי איננה עזרה להידברות. „הפלספנים המבורדים" הנהלו עלינו, מקצה פיסית, וכהרגה — נפשית. המאמר של יורם קניוק אשר הופיע ביום ג', כ"ו בתמוז תשל"ד, בהתירת „לא כדאי", הוא מסע שמל לטנאה המפעפעת כלפי אנשים דתיים. אולי צריך אני ללכד זכות ולהניח שהמלים בכוהרה „לא כדאי" היו בגדר הערת השוליים על המחצורה המכוזרת בהפקעת דברי מר קניוק. פרחי סבונ, כמי פרחים בעבע, באים לפעמים ללמדנו משהו על הגנן הזוכע הפספל. לא אדבק ישראל ולא אהבת תורת ישראל בינתו של מר קניוק. נשתבל בכמה כפרחי הסגנון של המאמר.

המחבר קבע שאין שום צורך להציל את בורג ורפאל, גורן וכהנ. הן תן על שהממבר טמי כראשון, אף כי יותן שבקביעה שאין להציל — כל הקודם לאי־הצלה פותה בטובה ויותר בחזקת סכנה. כיוון שעדיין בכבגון עסקינן, מסור אני בהקשר זה להוכיח כי אני, כה אני, כה מצולתי הציבורית, כה במעמדי האקדמאי הרבבי. חיי איש ציבור. לצערי, הפקר הם; אבל בכל אופן לא כבסר תחום מונחים לפני הקורא. נראה את המיקום של הרב הראשי גורן (כמובן בלי תואר כלכתו) אחרי בורג, רפאל ולפני כהנ. האם מקרה הוא המיקום, רשלנות הכותב או כוונה לפגוע?

דמותו של מר קניוק לקבוע בכבדי זה בודקת, כי „פולמית אלוהי השובה יותר לגוף חיינו היום מ־תמיכה עקשים כסבורי". נוסף על כגון ואחים פסיכולוגיים כצורך בנו קניוק בצעמים לדעת מדוע דווקא תמיכה עקשים — ואולי חשב על ארבעה אחרים ומי הם. אילו הייתי משתמש בסגנונו של קניוק, הייתי מציע בדיקה פסיכולוגית מעמיקה של המקורות הנפשיים וההסברים שלו, אשר הביאו אותו לריבוי הי־שימוש בביטויים כגון: „משרד הדתות יהיה כמשרד של אבנים קדושות ומים קדושים"; „ליהודים — לא של דם קדוש"; „הכפפת הדם הקדוש של יהודים".

ועכשיו כמה הערות מעבר לפירוש הסגנון.

קניוק כותב — ושוב בסגנון הברושורות הידועות: „ואין לך עניין שכייבי הנפחיד אותם יותר כאשר מצבם הכספי". „מצב כספי קיים בכל פיני טונדות, פעם בכותר צפוני של מפלגה גדולה, פעם במערכת עתון גדול, פעם בברכה, פעם בבנק. וכה רבותא? ומדוע זה „עניין שכייבי"? ואיך מגע מר קניוק לכתוב: „על כן נשלח הרב גורן אל בורח ההלכה באמריקה". האם נעלם מעיני הכותב שהרב גורן נסע על בנת להשתתף בוועדי דת המסתדרות הרבנים ולהופיע בכמה אירועים מטעם מפעל ה„בונדס"? אלא כשהשנאה מדברת, האמת נידונה לשתיקה. כמה אמרו־שמים בעולם הזה לכתוב על מכדר הפנים של מדינת ישראל שהוא „של גירוש אנשים מן הארץ בעזון אי־היותם יהודים".

והאם באמת „ממשלת ישראל עמהם (כלומר עם המפד"ל) תהיה כמשלה של נוטר לקוי"? ואם כך, האם כל השנים שהמפד"ל ישבה בממשלה היתה זאת כמשלה של „נוטר לקוי"? מי יגלה עפר מעיני בן־גוריון, לוי אשכול ז"ל, שלא זכו לראות דברים כאלה בעתון „דבר" שלהם?

שום תרומה מחשבתית אינה כלולה בדברי מר קניוק. בעיית הי־טמיצה ונישואי־התערובת קיימת. ולכן קיימת גם בעיית הגיור. עם ישראל הוא יחידה דתית־לאומית, ולכן יש בהצטרפות לאומה שלנו יסוד דתי־לאומי. וכיוון שאנו אומה עם זכרונות משותפים ותקוות משותפות, יש למצוא את התשובה לציוני גיור בהלכה המקובלת בעם ישראל מזה דורות.

רות המואביה לא רק הזדהתה עם חכוזה באורח אינדיווידואלי, בחיים, באמרה: בכל אשר תלכי אלך, ובמות באמרה: באשר תמותי אמות, אלא היא הזדהתה עמה גם בהזדהות דתית־לאומית באמרה: עמך עמי ואלוקיך אלוקי. את הדין ההיו־לאומי של ההתגיירות רואים עמוק בדברי חכמינו (בי־מסכת יבמות, דף מ"ז, עמוד א') כאביא בקיצור וללא פירוש: „תנו רבנן: שבא להתגייר בזמן הזה אומרים לו, מה ראית שבאת להתגייר? אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דוויים, דחופים, סחופים ומטורפים ויסורים באים עליהם? אם אומר יודע אני ואיני כדאי (רש"י: ואיני ראוי להשתתף בצרתם ומי יתן ואזכה לכך) מקבלים אותו מיד ומודיעים לו מקצת מצוות קלות ומקצת מצוות חמורות וכו', ומודיעים אותו עונשן של מצוות. אומרים לו: הוי יודע שעד שלא באת למידה זו אכלת חלב (חי צורית) אי אתה ענוש כרת; חללת שבת אי אתה ענוש סקילה ועכשיו אכלת חלב ענוש כרת וכו' — וכשם שמודיעים אותו עונשן של מצוות כך מודיעים אותו מתן שכרן".

ניו־יורק: הוכחה מעורבות יוון

ניו־יורק (עיר). — השבועון „ניוזוויק" כותב, כי שירות הביון האמריקאי קלט, שעה אחת בלבד לפני ביצוע ההפיכה בקפריסין ביום ב' שעבר, הודעה שמגמה מתבררת מעורבותה הישירה של ממשלת יוון במעשה זה.

השבועון מציין כי אותה הודעה נשלחה בקפריסין לאתונה, ובה נאמר: „בבצע הנשיא בשלב ביצוע — ולפי התכנית".

עוד כותב השבועון, כי בלילה שלפני ההפיכה, אשר בה הודח הנשיא מאקאריוס, נראו יותר מ־100 קציני צבא יוונים, לבושים אזרחית, כשהם עולים על כמוס „אוליבר פיק" בטיסה שלא מן המנין לניקוסיה.

השבועון מציין, כי קצינים אלה לוו לנמל התעופה על ידי קולונל מיכאל פיליקוף, עוזרו הראשי של מפקד המשטרה הצבאית של יוון, גנראל דימיטריוס יואנידיס.

השנאה העזה למשטר ההאשמי

מאת דני רובינשטיין

... קצר לאחר מלחמת ששת הימים סמנו ישראלי שעבר בי־... הספר התיכון „אל־ראשידיה" בירושלים מין משפחתיהוב ... שקלבו תלמידי כתתו. בי־בין תואר המלך חוסיין, הניכם ... האחרון למלחמה לקבר סבו. ... עבדאללה, ברבת־עמון ד־... „סידי יא סידי תעל עבדי ... אתה אל־לפה סלמנה אל־יהוד". ... הוא בעודך כך: „זקני ... וקני בא אצלי, בזיו הבצבצות ... כלים. שאותה נתג עבדי ... להבוש) הכנעתם את הגדה ... מערבית). עומנים וסיסמאות ... אלה. הכתאים את בידיהם ... המלך חוסיין היו נפוצים לא ... בין כתלי „אל־ראשידיה". ה־... הנעמכי הירושלמי שמבנו ... עטרת הפגנות של סלידה ... השלטון ההאש. בכל עוזרות ... הפלשתינאיות נפליגים ... היום, בדרכי־ביטוי שונות. ב־... סכנתו של המלך חוסיין ... לישראלים, כמעט בהנאה. ... הגדה המערבית. כדי להיפטר ... הפלשתינאים, לא בעקרה בתנאי ... את המלך חוסיין, הבא ... סבו עבדאללה כאילו כדי ... לו: „זה הסלבתי את נק־... אותה נרצחת בידי פלשתי־... ואני לא הגינותי עליהם; ... את „הודמנות ובכורים ... הביבוש הישראלי, כדי ... לקח.

לשלטון הירדני ולמשפחת המאשמית, מתארים את שחיתות הנסיכים המקורבים לחוסיין, את כמנוי הרצח שמבולל השריף באצר בן נציל (אחי אבר של המלך), את חייו הנישואין של המלך ומשפחתו; את להיטותם להימרים ולחיי עשעשים בבתי קאזינו ובמועדונים זוקים אחרים. ב־שווקים העריים יימצאו תמיד אנשים שיחיו מוכנים להסביר את גיכות הלוקת מובות־ההנאה של הכשרר המרשחת: חלוקת רשיונות יבוא, צורת השיחות של הפקידות הממשלתיים ועוד כהנה וכהנה.

הגלגול והשנאה הם כה עמוקים עד שהדבר מעורר כמה תמיהות: ראשית, כיצד יכול בכלל משטר כזה להתקיים מול איבה צבעית כה רחבה? שנית, מדוע לא הורגבה איבה זאת עד כה לשפה של כח פוליטי ופלילית. מדוע שותפים כל כך שלטון זה, כאם נותם קיקשה בכבא, שהוא עשה למען הפלשתינאים אולי יותר מכל עשה כל שלטון ערבי אחר.

התשובות הן מורכבות. איבת רוב הציבור הפלשתינאי לשלטון ההאשמי מקורה עוד בירכות ההיסטוריות שהתגלעו תחל בבקנות השלושים. ואולי עוד קודם לכן. בין כהניג הלאומיות הפלשתינאית, המופתי חאג' אמין אל־חוסייני, לבין אמיר עבר הירדן של אז, עבדאללה בן חוסיין. עבדאללה רצה להרחיב את גבולות הנסיכות הבדווית הקלושה, שבריטניה נתנה לו כבעס באקראי ב־1921, וכבר הדברים פנה לפלשתין (וגם לסוריה) אחרי שבעיראק התבסס אחיו פייצל. לשם השגת מטרתו היה עבדאללה מוכן לבוא בדברים ואף להתפשר עם הציונות ולהחלק עמה בשליטה על ארץ־ישראל. לעומתו המופתי — שלמען האמת יצג באמנה את מגמתם הלאומית של ערביי הארץ — לא גילה כל נטייה לקרוע את ארצו בין הציונים מזה השליט בן הידבאו כזה. להשגת מטרותו גייס עבדאללה את האופוזיציה לשלטונו של המופתי בארץ־ישראל. התגוננות על־ידי משפחת נשאשיבי. כך קמה ופעלה, ברמות שונות ובתקופות שונות, מפלגת ברית משולשת לא־כתובה בין האמיר (והמלך) עבדאללה, לבין היישוב היהודי באר"י, כתר נסא התאופוזיציה הנאשאשיבית בארץ כשמבדכר באווירי השלושה עמדה הפלחה בלאומות הפלשתינאית הנזקקה של הנהגת המופתי.

בעיני הרוב הכוכריע של ערביי ארץ־ישראל, נקהו אחרי הי־ועד הערבי העליון והמועצה הי־מוסלמית העליונה שבשליטת הי־מופתי, לא נעלמה ברית זאת. באו ראשית שנות השלושים קיי־בו אלוהי שטן, מי שהיה או איש המחלקה המדינית של הסוכנות, ואחרים בבעים הדוקים עם עבדאללה; הארכיון הציוני ב־ירושלים עשיר בדוחות הצליח הי־רכבי של חצר המלכות ברבת־עמון מחמד אל־אנסי. תכניתו של עבדאללה התגשמה לבסוף ב־1948, כאשר ארץ־ישראל חולקה ביגו לבין היהודים. הוא המשיך בכגעים ובהידברות לקראת הסכם עם ישראל בשנותיו הראשונות של הכדיקה, כאשר בדרום, ברצועת עזה, נאבקה בו בראשית כתות ממשלה פלשתינאית חלופה של אנשי המופתי. עבדאללה נרצח על־ידי תומכי המופתי לאחר שרשרת של הפגנות נגדו והאשמות כבד פלישי לה, רמלה ואזורים אחרים, כי הפקיזם לנפי שם והסגיר את ביתם ורכושם למדינה היהודית. הרחוב הפלשתינאי בבלל לא סלח והאינו סולח עד היום למלכות הירדנית על נכונותה להשגה עם ישראל. הוא סולד מכנה על כי קשרה את גורלה עם הכרבב ונקטה מדיניות פחות פייטאנית ופחות מהפכנית ברוב שכנותיה הערביות.

השנים שבתן העסו הפלשתינאים לעמדת־השדרה של חיי החברה והכלכלה בירדן לא שינו את מידת האיבה. העצמית לשלטון ההאשמי. גם העובדה שירדן מנכה להציג תמונה של סיתוף פלשתינאי בשלטון (הפארלאמנט הירדני מורכב חציו מבני הגדה המערבית) לא הקנתה למלכות הי־שלטת פופולאריות ברחוב הפלשתינאי. זכויות ההתאזרחות שקיבלו הפלשתינאים בירדן הקנו אך במעט את הנידון העוינה לשלטון זה, שבו רואה עד היום הלאומיות הפלשתינאית — נוטה המופתי ד נוטה אס"פ — אחד הגורמים הי־ברוכים ל„אסון" של 1948 ולי־המשכה, קרי: קום מדינת ישראל.

עם זאת הצליח המשטר הירדני לרכוש בידות בה של תמיכה פלשתינאית, שראשיתה בהתנגדי המופתי, כמו שייך ג'עברי מחברון (שארגן ב־1951 את ועידת יריחו שקראה לסיפוח הגדה לירדן) ד המשכה במנהיגות בעוריות פלשתינאיות, שהדרכינה ראשה וחיפשה כמזה־הנאה בשלטון זה. ב־עזרתם — שאינה מבוטלת כלל וכלל — ובעזרת משטרה חשאית כעולה ולכידונים בפיקוד בני הי־בדים כמורה לירדן מצליח השלטון ההאשמי לעמוד על כנו. לגבי דה המערבית הוא מורים היום כבפים ונמנול מלהתחראותה לאחרית במוכרי קרקעות לישראלים. על־ידי הזהתם המערבית למשפט בבית־הדין כיהוד בירדן.

המלך חוסיין כדבר על אופוזיציה לפלשתינאים, על זכותם לבחור את עתידם לאחר החזרת הגדה. בידעו שאחוזת שתי גדות הירדן היא נפתח לגדל האוכלוסיה הפלשתינאית היושבת כשני צידי הנהר. שהרי השלטון ברבת עמון הוא החולש על בשרי הירדן, שהם עם חיים לכיליון ערבים פלשתינאים בגדה וברצועת עזה ורק דרכם עובר הקשר לכל העולם הערבי בחצר המלכות הירדנית מדברים עתה בגלוי על כך, שאפשר גם להינתק מכל הפלשתינאים שתחת לשלטון ישראל ולהשאירם למורלם כול האויב הישראלי. ירצו — יקימו להם מדינה. ירצו — יילחמו בישראל או יחפשו קלותם ללא העורף הערבי שאין דרך אליו זולת רבת־עמון.

השנאה למשטר הירדני כבולה איפוא במזיח חברתי. כלכלי ופוליטי, שאינו כאשר כלל התחויות קו גבול מדיני, שיפריד ויקרע את העם הפלשתינאי כעל 70 אחוז מבנין המרכזים בשתי גדות הירדן.

> **מפגש**
> **פלשתינאי־**
> **ישראלי**
> **(ג')**

לקחי המחדלים בקפריסין

מאת יהושע תדמור

קפריסין היא המדינה היחידה קרובה ביותר אלינו בכל איזור הים־התיכון שמקיימת עם ישראל יחסים דיפלומטיים תקינים, על אף הלחצים הערביים. אך משברי הזהות ההיסטוריות בקפריסין מעבירות כמותם החיים הישראלים שכבר שתי הבדיכות. יש כמה וכמה לקחים תכובים שיכולים אנו להפיק כמה להתחולל באי הקטן.

בראש וראשונה לפניו הוכחה וגספות, שכל כבהך מקומי באיזור רגיש זה קבל מייד משמעות בין־לאומיות בכיסור הבין־לאומי. לאור שיגות משבצות־הפל יוצאות עצמן מעורבות בו במידה זו או אחרת.

הפעם בא הדבר לידי ביטוי. בין היתר, בגילויי כנוות סירים בבד בריה"מ שתמכה באר"ב, שהאבו להפגין „נוכחות". בריתיתם הכוחות עשותה זאת על־ידי הרפת ירידות כבהירור בובר סבא דיחידות נוספות הנגדנות בסקבת הים־התיכון, ארה"ב — על ידי כתן פקודה ליחידות הסיימת הקשיש, לרבות נושאת מטוסים, לנוע לעבר בימי קפריסין; בד בבד עם ניהול מסילות דיפלומאטיות אינטנסיביות בבירות ובבתי־הבק — גם, באתונה ובבירות אחרות. זה היה כמעט לכתוב בי־שנאכיר. אם הדבר כמקום בי־כל התלקחויות האירופיות, ובכל הבהרת אם באמצעות ההתנגדויות לפתוח הטא. שנאמר הנוסה כהתנקשות באירופי הכדויות שמכרו ישראלים, יש היולים בכל זאת להסיק תקף הראשון, ייתכן, שעוד ... בא ... אם הופעלו במסגרת נאט"ו, ...

ההלך הראשון, היום, שגרם לטיבבר. נעשה בפידוזה של יוון, כת הקצינים שלה, בראשותו של ראש הממשלה „החזק" אדמאנדיוס אנדרואוטסופולוס. הגלה להתבבל לשלטונו של מאקאריוס ועוד לפני שהאהרון עבר על הכתוביהם כבר היה השלטון בידי סאמפסון הפרעותן, תזיד האיחוד עם יוון. התורכים, כמשהלים התורכה זקופה גם היא לפופולאריות ברחוב ובקרב השכבות המוסלמיות הקצינות, לא יכלה לבלוע את הבי־רוקרטיה והחליטה לפעול. היא כמה לב לבדותה הגובר של יוון, אך ביקשה לשבי בן „צור יוחף" בן הסובייטים. מעין ביטוח כיביה.

בזה רצו הסובייטים? קודם־כל לערער את הורע הדרומית של נאט"ו הגובלת בדרכה של ברית ... ובשמירות השלום שתי בריתות החזירה. זה היה כלשהו לנהוג בי־כל ההתלקחויות האזוריות. זוהי למעשה חזקה, שאף מסבר... ב' ... התקדמות.

הכוונה, שגם תורכיה וגם יוון הגרות בה, בד בבד מעוניינות בריה־המועצות בבצבצם הישפיגות ובאמונות של ארה"ב ובגלוי ... בריתה בקפריסין, שם נבצאים מיתקני הציוד האלקטרוני הרגיש לצרכי מעקב אחר תנועות הצי הכוסוסים הסובייטים. מבחינה זו היה מאקאריוס נוח לה, מכיוון כנבה לבריתות נייטראלית.

משפלשו התורכים לאי החלו הסובייטים מתברכים, וגם כאן נתגלה קו המאפיין את התנהגותם במצבים דומים, עד שלא התבררו הכוונות התורכיות באי, פעלו נציגי־המועצות בבועצת אבו־כתון בטבסיסי השהייה, ודחו את הפסקת־האש בבטרה להסות את נפות המאויים בשטח עצמו. בי־זוכה לכך נהגו. כמוה. בבלחמת יום־הכיפורים. בעת ובעונה אחת פותו בדיונים כאחורי הקלעים עם נציגי ארה"ב.

בם כאן מטרתם היא ברורה, לבד מניצול המצב שנוצר לסרי־ביתם ולבד מן הרצון להביא לפירוד בין ארה"ב לבין בעלות בריתה יוון ותורכיה, החברות בי־נאט"ו. הביצירה כשקלה כל נאט"ו בולה, הם רוצים לזכות גם ב־משהו מם־יי כאיזור אם כמעב־

(המשך בעמ' 8)

המבצע תוקף של המועצה לענף הלול

המועצה לענף הלול הוציאה למכירה פטמים ורבעי הודים שחוטים מוכשרים ובטיב מעולה, במחיר לצרכן של

... 7.25 ...

דרשי מבעל האטליז ובחנויות השרשרת את העופות במחירים אלה.

לגוון התפריטים פני אל המועצה לענף הלול ת. ד. 30124 ת"א ותקבלי חוברת מתכונים חינם.

هكذا من الاهل

הרצברג משיב לג'ייקובס

על ערכם של דברי חלקות בפי מנהיגי המחבלים

ד"ר ארתור הרצברג, כראשי היהדות הרפורמית בארצות הברית ופרופסור להיסטוריה באוניברסיטת קולומביה, הגיב בימים אלה לקוראי „וושינגטון פוסט" — העתון האמריקאי הגדול, שאינו מצטיין דווקא בידידות לישראל — כה ערכם של דברי־החלקלקות בפי מנהיגי המחבלים על עתיד של שיתוף פעולה יהודי־ערבי ב„פאלסטין דמוקרטית".

בגליון העתון מ־4 באפריל, מזכיר הרצברג, פרסם „וושינגטון פוסט", מעטו של פול ג'ייקובס, שיחה עם נאיף חוואטמה, ראש „החזית העממית הדמוקרטית". ג'ייקובס הציג אותה כ„קבוצה פלסטינאית בעלת אוריינטציה מארקסיסטית", ואגב כך הופעל כל כך ממה ששמע בפי חוואטמה, עד שהדגיש כי „בעולם לא ניסה מנהיג פלסטינאי להיכנס כבתוך בדיאלוג בלתי אמצעי עם העם הישראלי". יתר על כן, מציין הרצברג, לפי ג'ייקובס יש חשיבות גדולה לעצם העובדה, ש„בניגוד לגילויי־דעת קודמים לא השתמש חוואטמה אף פעם אחת בנוסח על הצורך לסלק בכוח את ישראל". ואף זאת (כדברי ג'ייקובס), ש„חוואטמה אמר לי במפורש, שקבוצתו שוללת חטיפת מטוסים". (השיחה עם חוואטמה התפרסמה, כמובן, גם בעתון אחד בישראל).

מסתבר, כותב הרצברג, כי חוואטמה זה עצמו התפאר בהסיבה עתונאים בדמשק, כי קבוצתו היא שביצעה את הטבח הטרוריסטי במעלות (הדברים נכתבו לפני מעשי הזוועה בשמיר ובנהריה). והוא גם לא הכחיש, כי מטרת הפעולה היתה לסכל את מאמצי קיסינג'ר להשכין שלום במזרח התיכון ולהזהיר את ממשלת ארה"ב מפני מסירת הגדה המערבית בידי המלך חוסיין. הרצברג מוסיף, כי משקיפים מפוכחים הביעו כבר, כי הדיבורים ברוח השקפותיו של ג'ייקובס על „חבורת תשובה בתחילה בהגעת ההתנגדות הפלסטינאית" אינם אלא דברי־תעתועים. וכל מי שמבקש לתלות תקוות בגילויי־דעת מתונים כביכול של הטרוריסטים איננו רואה אלא מהרהורי לבו. ברור, כי במקום כלשהו בהפרדה כהות הלי בבה.

„פילדלפיה אינקווייירר"

אם יישם קץ לטרור, ולא די בעובדה, שמדינות ערב מסביבות זמנית את נשקן.

הרצברג מוסיף: אכן, האחריות האמיתית רובצת על מדינות ערב. אלה המעמידות לרשות הטרוריסטים בסיסי־מבטחים, נותנות להם תמיכה דיפלומטית ועזרה כלכלית ומציידות אותם באמצעי־לחימה צבאיים. לולא הבסיסים בלבנון, לולא הדרישות של ממשלות ערב לשחרר רוצחים היושבים לבטח בלוב, לולא הכסף של סוריה וערב הסעודית ולולא הנשק שסוריה מספקת לטרוריסטים, לא היו הללו יכולים לפעול כפי שהם פועלים. מכאן ברור: שאם מבקשות מדינות־ערב באמת לחיות בשלום עם ישראל, מוטלת עליהן החובה למנוע בעד הטרוריסטים — שונאי־השלום המושבעים — את היכולת להמשיך בפעילותם הרצחנית. רק פעולה בכיוון כזאת תעיד באמת, שמדינות־ערב מתכוונות לשלום. שהרי כבן מאליו, כי ישראל לא תוכל לשבת בחיבוק־ידיים אם רוצחיהם של ילדי יהודים יוסיפו לקבל עידוד כל־ערבי לעלילות־רצח. כדי שלא יהיו כנשי־הגבול ישראליים צריכים להיפסק מעשי־הזוועה הערביים.

כיום כבר ברור יותר מבכל זמן בעבר, כי דיבורי חוואטמה (המלהיבים כל כך אנשים כמונו של ג'ייקובס) על „מדינה דמוקרטית מאוחדת שבה יחיו אלה בצד אלה פלסטינאים וישראלים ויהנו מאותן הזכויות ובאותן החובות" אינם אלא כוונה לכלילת שאיפותיו הלאומיות של העם היהודי, לשלילת זכותו ההיסטורית של העם היהודי לארץ־הקודש ולפיזיקה של מדינת ישראל. בהיסטוריה שהיתה בזמן האחרון מנת־חלקם של היהודים בסוריה, בעיראק, במצרים ובארצות־ערב אחרות לא קרו דברים רבים העשויים לעודד את כלרצה מיליון היהודים בישראל להיהפך למיעוט בפלסטינה מוסלמית. גם אין הנסיון הערבי בעניינים שבדמוקרטיה עשוי לדרבן ישראלים להפוך יסודה ב„מדינה הדמוקרטית המאוחדת" של חוואטמה. בישראל יש לה חופש עתונות, חופש דיבור, חופש אסיפות, חופש דת וחופש תנועה — ובכל סוגי החירות האלה נהנים יהודים וערבים כאחד. ערבים היושבים בשטחים שבפיקוח ישראלי רשאים לנסוע ולבקר בכל ארץ ערבית כרצונם ולחזור לבתיהם בישראל. איזוהי המדינה הערבית המתירה ליהודיה לנסוע לישראל, שלא לדבר על הרשות לחזור? מוסלמים, נוצרים ויהודים משתתפים בכל תהליכי הדמוקרטיה של ישראל, וערבים יושבים בכנסת שלה. איזו מן הקבוצות הקיצוניות הפלסטינאיות כבר קיימה ביום כן הימים בחירות בשורות עצמה?

לקורא בישראל אין, כמובן, בכל אלה חידוש — לא כן הקורא של „וושינגטון פוסט", שאין מצירכת העתון מפנקת אותו בקריאת חומר פרו־ישראלי. בעניין, כי מאמרו של ד"ר הרצברג (שכאן ניתנו רק עיקרי הדברים שבו) הודפס בעתון האמריקאי הגדול במדור המיועד לדברי ביקורת על מאמרים של סופרים קבועים של העתון.

א. כוכב

תורמים דם

מאת אהרן גבע

באוניברסיטת תל־אביב יוקם בנק תורמי דם, שיושקעו בו 15 מיליון לירות. אפילו יוזה את הקמתו במסגרת צמצום הבנייה הציבורית — הבנק קם יקום. כי הצורך בבנק דם הדיש הוא אחד מלקחי מלחמת יום הכיפורים.

כאשר פרצה המלחמה יצאו רבים לתרום דם. 50,000 מנות־דם נאספו בימי הקרבות מהתושבים. אף־על־פי־כן היו בבנק בסוף ימי אך אלפים מנות בהבר כי בימי מלחמה צריכים הרבה דם. לכן החליטו השלטונות עם תום המלחמה לפתח במערכת לגיוס תורמי דם. צה"ל, משרד הבריאות ומגן דוד אדום נחלצו בשיתוף לשם הגדלת מלאי הדם הצוכר לרכוזם. אחת הדרכים היא ביטוח הדם.

תורם דם מבטח את עצמו, את אשתו ואת ילדיו עד גיל 18. התורם מנה שניה אחרי שלושה חדשים מבטח גם את הוריו. למבצע זה ניתן פרסום רב והוא הגדיל את מספר התורמים. צה"ל פנה על־ידי הרבת דם חיילים.

מגן־דוד אדום עשה צעד נוסף. הוא פנה למפעלים והציע להם עיסקה: אם 10 אחוזים מהעובדים או החברים תורמים מדמם, יבטחו את כל העובדים או החברים. בדרך זו ביטחו עצמם, למשל, רוב הקיבוצים השתופיים. מגן־דוד אדום מוכן לבטח אחרים גם ללא תרומת דם. המדובר בבעלי סוג דם נדיר. את אלה מבטיחים תמורת הבטחה שיתרמו מדמם בשעת הצורך.

הצורך בדם גדל בימי מלחמה כבימי שלום, כי גדל מספר הניתוחים שמבצעים בבתי־החולים. הצרה היא, שאי־אפשר ליצור דם סינטטי. המקור היחיד לדם הוא גופו של אדם בריא. וכאן שורש הרע: תושבים, שלא בצדק, לתרום דם.

קיים יחס מיסטי לדם. גברתנים בריאים, חיילים מצטיינים, סטודנטים לרפואה, מתעלפים כאשר מחדירים את המחט לוריד עם. יש כאלה שמתמוטטים אצלם ההורים. ידועים מקרים של בנים שסירבו לתרום דם לאביהם ושל אבות שסירבו לתרום דם לבניהם. „דם?! — הם קוראים בבהלה. הם מוכנים לשלם כסף, הרבה כסף, אך לא לתרום דם.

הנכונות לשלם כסף כדי לקנות את הדם של הזולת הקימה שכבה של מתווכים ורמאים. פלוני מתקשר עם מתווך וזה הולך אל אחת הישיבות. לבחורי הישיבה, הרוצים לזכות במצוות, מספר המתווך סיפור מסמר שער על חולה או על איש השוכב על ערש דווי. בחורי הישיבה באים לתרום מדמם. המתווך מגלגל את הכסף לכיסו. כדי למנוע תופעה זו פנה ה. ויודיץ, מנהל מגן־דוד אדום בירושלים, אל הישיבות.

הוא הסביר כי תרומת את האברכים תגיע אתם לכלל הסכם: בחורי הישיבה באים לתרום מדמם כאשר פונה אליהם מגן־דוד אדום. הם גם מוכנים לנסוע לתחנה בשבת כדי להציל נפש מישראל. את הדרך הביתה הם עושים ברגל.

את עסקי התיווך בתחולים להסל. כאשר בא אדם ומבקש לתרום דם לחולה המאושפז בבית־חולים משוחחים אתו ולא פעם מתברר: התורם מקבל 20 לירות. המתווך ששלח אותו מקבל 200 לירות.

יש כאלה המעוניינים לתרום דם, אך אסור לנצל את דמם. המדובר בנשאי כיף, צהבת, קדחת, וכן נרקומנים ושכורים הזקוקים לכסף. למגן־דוד אדום יש רשימה שחורה והוא משתדל שלא לקבל את תרומתם.

תופעה זו — של שיכורים ונרקומנים המבקשים למכור דם — נפוצה למדי בארה"ב. פרופ' טיטמוס השווה שתי שיטות: את שיטת השוק הקאפיטאליסטי, כפי שהיא מקובלת בארה"ב, ואת הדרך החברתית, כפי זה שבבריטניה.

בארה"ב מקובל לקנות דם ולמכור אותו. התוצאה היא ששכורים ונרקומנים מנסים למכור מדמם. לעתים מכיר הסגל בבתי־החולים את האנשים האלה ומסרב לקבל את דמם. נרקומנים רבים מגיבים באלימות וכך קורה שבתי־החולים נאלצים לא אחת לקחת דם שהם יודעים כי לא יוכלו להשתמש בו.

יתר על כן: שיטת השוק גורמת לירידה במהימנות הדם בבתי־חולים אמריקאיים. הנרקומן רוצה למכור דם, לכן הוא מכחיש שחלה אי־פעם במחלה שבגללה אסור לנצל את דמו. רק בשלב מאוחר מגלים את האמת. זו אחת הסיבות לכך שארה"ב מייבאת דם. בעצם — אמר ד"ר כץ, פי שהיה מנהל המיכון הלאומי — מייבאות דם גם ארצות עשירות אחרות. הדם זורם מהארצות העניות לארצות העשירות. כי בארצות העשירות הרפואה מפותחת. בארצות עשירות מבצעים, למשל, ניתוחים של לב פתוח שבשבילם זקוקים לכמויות גדולות של דם. בארצות עניות הרפואה פחות מפותחת ומספר הניתוחים קטן יותר. לכן יש היצע של דם בארצות עניות והוא מספק את הביקוש בארצות העשירות.

כנגד המגרעות של שיטת שוק הדם הקאפיטאליסטי, מצביע פרופ' טיטמוס על יתרונות „הדרך החברתית", הנהוגה זו שבבריטניה. שם אנשים תורמים דם מתוך הרגשה של חובה. אדם הבא לתרום מרצונו החופשי לא ישקר, אלא ישיב ביושר על השאלה, האם היתה לו צהבת. המסקנה של פרופ' טיטמוס: הדם הבריטי אמנם אינו כחול, אך הוא מהימן למדי.

בישראל „התופעה ההשתייכותית" מפותחת, ולכן יש די תורמי דם גם בימי מלחמה וגם בימי שלום. אמנם קונים דם, אך רק בשוליים.

לקחי קפריסין

(המשך מעמ' 7)

בה־על זוהה לארה"ב, ההודעה ליישוב המצב באי, הנך שיתוף פעולה אביץ עם תורכיה ואם בצים היזוק מעמדם באי, אולי אף עד להשגת נוכחות סובייטית כלשהי במקום. אפשר שהאמריקאים יתנו תמורה לסובייטים במקום אחר, על כל פנים המיקוח הסובייטי־אמריקאי נפתח כאשר ידם של הסובייטים על העליונה. ואמנם יש סימנים שכבר הולך ומתגבש, בדיונים הסובייטיים־אמריקאיים, מודל של פתרון, שאין ספק שהסובייטים יצאו נשכרים ממנו.

מה הלקחים הקונקרטיים ביכולתה לישראל להפיק מגילויים אלה? הדברים אינם חדשים, אך טוב שיחודדו בעבק לתודעתנו: כוונות ארה"ב, שתנו באי זה בכבר וגופה למנוע התנגשויות בין תורכיה ליוונים, הוכיחו פעם נוספת את אפסותה. הם כמעט שלא התערבו במאורעות.

לקח נוסף: ברית נאט"ו התגלתה הפעם נוספת כ„נמר של נייר", אף שהפעם היו מעורבות בעניין שתי מחברותיה, שנודעה להן חשיבות מיוחדת באגן המזרחי של הים התיכון.

לקח חשוב עוד יותר — ושינגטון הופתעה שוב. היה זה כוב מחדל מודיעיני מובהק, מלווה מחדל מדיני שהורגש בזירה עבמה. כל דרך פעולתה של ארה"ב בסכסוך זה היתה איטית, מגמגמת וחסרת תכלית. האמריקאים לא חזו את המאורעות ולא שמרו בידיהם אופציות מדיניות לפי עולה, משום שיחסיהם עם התורכים ועם היוונים באחה, משודרים.

לקח נוסף הנוגע לישראל: במזרח התיכון, אולי יותר מאשר בכל חלק אחר של העולם, אפשרית בעת הזו ימות הוקפאיזה, עד מלחמות של ממש, כאשר המעצמות אינן תמיד מסוגלות, או אינן תמיד מוכנות, לפקוח פעולה־בלימה בידיות לפני הכוונה ה„קליינטיות" שלהן. בכך מתבקשת מסקנה, המחייבת להתחזק א ברית השתתפות של ישראל כבר בשיחות הקרובות בוואשינגטון.

כי מה מציע לנו בסופו של דבר קיסינג'ר בכל מאמציו להסדר להסכם? הסדרים שהם פתח לשלום; הסדרים שיהיו תלויים, בסופו של דבר, ברצונם של הערבים לכבדם או להפרם.

כוח ההירוס של ארה"ב והגבוה בעבר הנחיה טוב בקפריסין, שהוא בשעת קנה רצוץ, אפשר ודאות אף אומרים גלויה, שאלה לא יכבדו מבשל להיורש המלחמה. אם אין בכוחה של ארה"ב למנוע התדרדרות לבלהבה ופליה יסודה כמבודר בהתיים מבגלות־ברית־ה באנט"א, קל וחומר כבכובבר במבגלות־ערב. פרשת קפריסין חייבת איפוא לעורר להנציגה של ישראל כיצן בצל מסקל בכל שיג ושיח עם האמריקאים לקראת כל הסדר בעתיד.

טוב כשתתעורר בכל אלייות: אר"ם והיהודים שיכם בקליפה הזוה. אם יבקשו המצרים והסורים להודים את האש. הבטחות אמריקאיות — התיגה ההבטחה כאשר היתה — ערכן יהיה. ההסדרים וההסכמים וכל באמצעי השלום חייבים להיות מבוססים רק לפתרון אבחות: עליהם לגעת בשורשיו של הסכסוך כולו. לא עם האמריקאים עלינו להגיע להסדר אלא בראש וראשונה עם הערבים. אמצעי בריתה לא יועילו כאן.

פרשת קפריסין הציגה שוב, שכל פרובוקציה, מכל צד שהוא, עלולה להביא להתדרדרות מהירה ביותר באיזור רגיש זה אם היא מבדיקה את המאזן, ומה שחשוב לא פחות: כל הרוצה בשלום — חייב להגהיר אליו בעקשנות וללא הפוגה, אך בעת ובעונה אחת חייב הוא להתכונן לאפשרות למלחמה. זו התרעה הזו השרויה הבטוחה ביותר באיזור הרגיש הסכסוך שלנו.

יהושע תדמור

המושבים פונים לתעשיה

שיחה עם מזכיר תנועת המושבים א. נחמקין

מאת א. סדומי

לאחר התלבטויות ממושכות הגיעה תנועת המושבים לכלל מסקנה, כי אם יש ברצונה להמשיך ולהיות גורם במפעל ההתיישבות הציונית ולתת תשובה על התהיה לעתיד של אלפי בנים מתבגרים בתוכה, היא חייבת ללכת בדרכם של הקיבוצים ולפנות אל התעשיה, אם כי בדרך שונה לחלוטין.

מזכיר התנועה א. נחמקין אמר בוועידת החקלאות האחרונה, כי אם ירצו מרכזי ההתיישבות הדשים של כל התנועות להכות למשאבים קרקע ולמכסות מים, כדי להקים משק חקלאי מסורתי, לא תהיה כל אפשרות למלא את הדרישה. הדוגמה בשטח זה של יישוב כל חלקי הארץ ביהודים. הקיבוצים עשו רבות בפיתוח תעשיה ענפה והם כבר מגיעים לכך ש־50 אחוז ובעלה מהכנסתם מקורם במעשיה. הגיע הזמן — אבד — שנעבת את גישתנו המסורתית שהמושב צריך להתבסס על החקלאות בלבד. את ההתיישבות החדשה עלינו לבנות כמושבי תעשיה, עם משק־עזר חקלאי קטן, שיהיה בו כדי להזק את קשרו של המתיישב אל ישובו. לדעתו זו צריכה להיות גם דרכה של התנועה הקיבוצית בבניית ההתיישבות החדשה. משום שהתנועה זו היא בעלת נסיון רב יותר בתעשיה.

— מה זה מושבי־תעשיה? — נשאלנו לאחר תום הוועידה את א. נחמקין.

— התנועה החליטה כי במושבים שיש בהם די אמצעי־ייצור לספק את פרנסת החברים מהחקלאות, לא תושלב כל תעשיה. התעשיה תיכנס רק לאזורים שבהם אין למושבים סיכוי להתקיים מהחקלאות בלבד, ואף שם יעשה הדבר במסגרת אזורית בלבד.

— מה פירוש מסגרת אזורית?

— איננו גורסים שטוב ורצוי

א. נחמקין

שבכל מושב יקום מפעל תעשייתי, כמו בקיבוצים. בגלל המיבנה הארגוני־חברתי של המושב קשה יהיה להרכיב צוות מומחים לניהול העבודה במפעלים של תעשיה מתקדמת. שבמסגרת הזאת יהיה איש המושב חייב לעבוד בהם כשכיר. היות וחבר המושב הוא עצמאי, אין בכוונתנו לעודדו, ודאי שלא לחייבו, לעבוד בשכר הדיר. במפעל כיטתי, במסגרת אזורית, אפשר יהיה לגלות גמישות רבה יותר לגבי בנים שאינם יכולים למצוא פרנסתם במשק ההורים. אפשר יהיה לשבץ בעבודה מתיישבים באזורי ההר, למשל, שענף הלול אין בו כדי לספק להם יום עבודה מלא וכו'.

— האם יש לכם כבר תכניות מעשיות?

— יש תכניות מבדקות. בעצה אחת ובשיתוף עם המחלקה להתיישבות של הסוכנות, להקים באזורים שבהם אין תנאים לפיתוח החקלאות, מושבים עם ענפים מקצועיים, שיהיו מושתתים בעיקר על תעשיה.

— למשל?

— באיזור יודפת שבגליל המרכזי. אנו מבררים אפשרויות להקים שם חמישה מושבים. יש לנו כבר גרעין ראשון בשם „יפה", רובם בוגרי הטכניון ואחרים בעלי ידע מקצועי וברמה טכנית טובה. הב־שנקיינים להיות החלוצים בהקמת מושב התעשיה הראשון. הפרויקט המוצע להם הוא פיתוח תעשיה הקשורה במחשבים. הגרעין מוכן לעלות מיד לאיזור כיישוב זמני, בתנאים חלוציים ממש, כלומר ללא בתים בנויים. היות ואנו מעריכים גרעין זה כבעל רמה, הוא ישמש לנו כמבחן ראשון להתמודדות עם נושא בלתי מוכר, שיש בו כדי לענות על צרכי השעה. אני קורא גם לתנועה הקיבוצית ללכת בדרך זו ולא לחכות למשאבי צורה קרקע ומים כדי להקים התיישבות חדשה. נראה לי שכל מי שחרד להמשך ההתיישבות צריך לראות בכך משימה חשובה, על אף הקשיים הרבים הכרוכים במבנה חדש זה. אגב, לתנועת המושבים יש כבר מושב ותיק, שאינו מושב שיתופי אלא מקיים ענפים כשותפים שהתעשיה היא הגורם הדומיננטי בהם. מושב בית־חירות מתקיים ממפעל לייצור בשר הודי, ממשק רביה של הודים וממפעל להדפסת צבעוניות. מבנה המושב הזה מעורר אמנם בעיות ארגוניות וחברתיות, אך המושב הצליח לשמור על חיי חברה תקינים ומפעליו הם ברמה מינהלית גבוהה ומבוססים מבחינה כלכלית.

— האם הוא מבוסס גם על עבודה עצמית?

— ברובו הוא מושתת על עבודת אנשי המושב ויש רק שכירים מעטים.

מזכיר תנועת המושבים מציין, כי מימוש התכנית להקמת מושבי תעשיה יהיה כרוך בכמה צעדים מהפכניים. ברשת החינוך במושבים: יהיה צורך להפנות רבים מבני המושבים, בגיל צעיר, ללימוד מקצועות אחרים, מלבד החקלאות; יהיה צורך להכניס שינויים דראסטיים במערכות הלמידה, להקים בתי־ספר מקצועיים־טכניים באזורים ולהחדיר את הדעה התעשיה לאנשי החינוך במושב.

בתשובה על שאלה נוספת אמר, כי מושבי התעשיה ישתלבו גם במערכת המסועפת של שירותים אזוריים לענפים החקלאיים בשביל המושבים. הקמת בתי־קירור, בתי אריזה, מפעלים לעיבוד תוצרת וכו' תהיה חלק בלתי נפרד מהתכנית הכללית, שמגמתה היסודית היא לא לחדול מהעלאת גרעינים חדשים להתיישבות מפאת מחסור במשאבות קרקע ומים. „רק בדרך זו אפשר יהיה לקדם בשנים הבאות הבניות ליישוב הארץ בחלקיה הריקים מיהודים. ויש כל הסיכויים שימשכו לכך אלפי בני נוער מהארץ ומהגולה", אומר מזכיר תנועת המושבים.

פס"ד עקרוני בביה"ד לעבודה

נכנס לעבודת לילה - לצמיתות

מאת גימס יעקב רוזנטל

פסק־דין עקרוני שפסק לפני כמה ימים בית־הדין הארצי לעבודה ראוי לתשומת־לב משום שהוא מהווה לא רק הלכה מקצועית־סוציאלית כבדת־משקל, אלא גם הפיכת מבחנת ומבהירות. דווקא כי שחולק על גישת השופטים, חייב בהבנת נכבדם כובדי, כדי לעורר את ההתמודדות אתו. מה גם שמגרעת השופטים יוצרת תקדים. המעורר תמיהה בהוצרו בידי כוכל להבטחת קידמה סוציאלית ולהפשרת בוקבות שמרניות (החוק: דין כמו ליד 62 — 3).

העובד־התובע נתקבל, כבהיה כבן 67, לעבודה בתחנת דלק הפתוחה כל 24 שעות היממה ועובדיה מועסקים במשמרות. הוא שובץ במשמרת לילה, אם כי הועסק לעתים גם במשמרות־יום. כמה פעמים התנפלו שודדים על התחנה בשעות עבודת לילה שלו, ועד בו ואף פצעוהו. לבקרתה היה מאושפז ולא יכול לעבוד. לקראת החלמתו ביקש שיסבבוהו במשמרות־יום, כי חש שלא יוכל עוד לשאת במעמסה הלילית. וציין, כי הוא מבקש להישאר בשירות מעבידו. ברם, הלה שלל את משאלתו והעמיד אותו בפני ברירה: לשוב לעבודת לילה או לעזוב את מקום העבודה. לאחר בירורים שנמשכו כחודש ולאחר שלא קיבל עוד שכר עבודה, התפטר העובד בי־כשתתו והשיג פיצויי פיטורים על סמך הוראות חוק פיצויי פיטורים, המזכה, בנסיבות יוצאות מן הכלל, גם עובד המתפטר בפיצויים, כאילו פוטר בידי מעבידו. אבל לא השיג שכר עבודה בעד הזמן שבין החלמתו ובין התפטרותו.

בית־הדין האזורי לעבודה דחה את תביעת העובד לתשלום שכר העבודה בעד התקופה הנ"ל, והעובד ערער על הכרעה זו לפני בית־הדין הארצי לעבודה.

„מפעל עצבים בו בכעשרה."

„לא יועבד בו עובד בעבודת לילה יותר משבוע אחד בתוך שלושה שבועות" — מורה סעיף 22 לחוק שעות עבודה ומנוחה; והמפר הוראה זו צפוי לעונש. בית־הדין הארצי לא רק מודע להוראה זו, אלא גם קובע, כי בבקרה זו היתה שיטת העסקת העובד בבחינת עבירה פלילית. המעביד הוא ודאי מבחינה־המעבירה ואולי גם במהיליה, אישית. פעולה בעיקרה היא גם טענת החברה שתחנת הדלק אינה „מפעל", במשמעות החוק הנ"ל, ושהחלוקת העבודה בה אינה בצורת „משמרות". ויתירה מזו: בית־הדין הארצי נוקף גם בשלטונות המופקדים על ביצוע דינים סוציאליים ועל הגנת עובדים מבני ניצול: „יש רק להצטער על שבידי מנגנון הפיקוח על העבודה אין, כנראה, הכלים הדרושים לפקח על עבירות כגון אלה, ועל ניצול מצוקתו של אדם מבוגר גילו". ובאיזו מסלול חסרמה מבעיק בית־הדין: „כן ברור שחוזה העבודה שנקבע בין השניים, בהיותו עבודת כמילה במשמרת לילה, במפעל שבו עובדים במשמרות, הוא בלתי־חוקי", ולכן אל לו לשופט להת יוד לאכיפת חוזה כגון זה, ופן יכוון ערמומי, הגיד קיום קביעה זו לטובתו. כי המסקנה היא שאין לעובד כוח זכות לשכרו, קובע בית־הדין שהעובד אינו „שותף לעבירה" ובאי־חוקית שיטת העסקתו אינו מורעת כהעובדה שיהיה עם מעסיקו יחסי עובד־מעביד הם ולפיכך מגיע לו כלוא שכרו אף בעד עבודתו שעבד בשיטת העסקה אסורה; שהרי „יסוד ההתקשרות" עודו „שריר וקיים, על כל המגלה מכך", כמו מלוא הזכויות הסוציאליות של העובד, המוגנות בקצרין החוזים עם מעבידו, וכן שכרו בעד העבודה שעבד.

עד כאן הכל שפיר ובהיר, ודאי אין חולקין ואין מהדרין. אבל מכאן ואילך בתעקבת דרך התערבה הפיצויים: „המקרה הנדון אינו כאלה שבהם מדובר בסעיף הקודם" — אומרים השופטים, ומדוע לא? „העובד נתקבל לעבודה מוגדרת — עבודת לילה בלבד". לרגע קט חוזרים השופטים על עקבותיהם, תוך הגדרה חוזרת על שיטת העסקה זאת כפסולה וכאסורה: „העבודה שלה נתקבל העובד, התנאים שבהם הועבד, מוגדים את החוק". אלא מאי? „אך לעבודה אחרת לא נתקבל".

עם כל הכבוד, מי שקורא בשורה־שיפוט זו יעמוד פעור פה: ראשית, לא אסור להעסיק האיש גם ביום. שנית, כאשר שאסור לויתק אדם בצל כוחו לעבודת לילה בלבד, כאשר בבירה מחזיק אותו מפעל גם מכסכודה לעבודת יום לאותו סוג עבודה, ומיוון שאותו איסור כולל גם דרך לכוצא והיא הפסקת העובד המוגע בדבר גם ביום, הרי ברורה המסקנה: את סעיף תנאי ההעסקה שבחוזה העבודה יש לקרוא כאילו כתוב בו: „שבועיים בתוך שלושה שבועות אמנם יועסק ביום, אבל שבוע אחד הוא חייב בעבודה לילה, ומפנה בל יתנבק". כי ברוב הבונגו לא הסתפק המחוקק באיסור בלבד ובקביעת העונשים הכרוכים בהפרתו, אלא הוסיף לדין איסור ועונשין הפלילי מעין השלמה עבודת האזרחי, החוזי־סוציאלי, לטובת העובד. לפי השלמה זו יהא נוסח החוזה, המוסכם־כביכול, אסור יהיה — השבועיים של עבודת יום, בנוד השבוע של עבודת לילה, מובטחים לעובד, בלי שיקופח מעמד העבודה הכולל שלו, לרבות שכרו, ובלבד שתוספת־שכר לעבודת לילה תגיע לו רק בעד הלילות שבהם עשה עבודת לילה בפועל. ולא עוד, אלא כל איבת שירצה יוכל לדרוש העסקתו במפעל הזה.

בית־הדין הארצי מעלים עין מדרך זו של קיום החוק, בתיקם הסד־שהר: למה דומה המקרה הזה? הוא שואל ומשיב: „לנער שנתקבל לעבודה שחוק עבודת הנוער אוסר כי נער יעבוד בה... או לאשה שנתקבלה לעבודה שחוק עבודת נשים אוסר כי אשה תועבד בה... במקרים אלה לא יוכל אמנם המעביד לחלוק על זכותו החוזית לתבוע פיצוי על הפרתו (של חוזה העבודה — י.ר.); אך הנער או האשה לא יוכל... לטעון כי אמנם העבודה היחידה שאליה נתקבל אסור כי יעביד בה אותו המעביד, אך המעביד חייב לספק לו עבודה אחרת, וכל עוד שמוכן העובד (נער או אשה) לעבודה אחרת, מגיע לו שכר" (כלומר, בעד עבודה אחרת, שהיה מוכן לה).

אולם דווקא הוסר היסוד להשוואת־ביעת שבית־הדין גם מפי נער או אשה, כמוכר לעיל, כוביה צדקה עבודת־התביעתו של עובד הלילה: א) לנער או לאשה לא הוכל להימצא העסקת חילופין, כיוון ש ס ו ג העבודה, להבדיל מ ש ע ו ת העבודה הוא מה שאסור לנער או לאשה לגעת בו, בעוד שלגבי העובד שבו מדובר אסורה, ואף זאת לא החלטית, ה ק ו פ ת ההעסקה בתוך היממה, בעוד שסוג העבודה מותר לדידה, ואף ניתן לבירור ולחילופין בתוך המפעל.

ב) לגבי נער או אשה קיימים שני מיכשולי איסורים: שעות העבודה וסוג עבודה. לגבי הסוג בודק בית־הדין, אם כי הוא מתשיא את מטרת החוק; אבל לגבי מישור השעות — שמא יחול גם בו דין הכה בהחלפת ההעסקה האסורה בהעסקה מותרת?

ג) החוק עצמו, חוק שעות עבודה ומנוחה, פותח, כאמור, דרך, ואף באורח מחייב, להעברה אסור בטית של ויתוק חוזי לעבודת לילה אל סכי העסקה־בסירוגין ביום ובלילה; ודווקא בהבדל זה ובאבחנת־תיכונו זו לא טיפל כלל בית־הדין הארצי.

נאמן לדרך חשיבתו המבצרה דוחה בית־הדין הארצי את עירעור העובד, בשלול ממנו זכות לקבל שכר בעד התקופה בירור כמפוה, ודהיינו תקופת נכונותו לעבודה מותרת ועד התפטרותו־מרצון. הבה נקווה שבהיקראו להכרעה בעניין דומה, בעתיד, יחזור בו בית־הדין הארצי מעמדתו ומגישתו.

עירית חיפה האגף לתרבות, נוער, חברה וספורט
משרד החינוך והתרבות אגף הנוער-מחוז חיפה
קייט

מפעלי הקייט העירוניים בחיפה

מודיעים כי בשל דרישת ציבור ההורים
תימשך ההרשמה

לקייטנות בחורשות הכרמל

מחזור ב' 29.7.74 עד 15.8.74

פרטים והרשמה (אשר תסתיים ב־26.7.74), בימים א' וה' מ־9—12 ומ־16—19 רח' הרצליה מס' 17 (במקלט מאחורי שק"ם היוטים), בית אבא חושי יזרעאליה, בית רוטשילד, מרכז הכרמל, מרכז הנוער צ'רנה, שד' דגניה 86 קרית־חיים. סידורי הבטחון בקייטנות תואמו עם המשטרה והצבא.

אולפן עקיבא נתניה
מרכז ללמוד השפה העברית, תרבות ישראל וידע הארץ
משרד החינוך והתרבות
המחלקה לחינוך מבוגרים

ערבית מדוברת למתחילים

3 שבועות

פתיחה: (מחזור 14) 4.8.74

★ שיטות הוראה אינטנסיביות לפי שיטות האולפן
★ כיתות קטנות ★ פעולות חברה ותרבות בחווי ערבי

הקורסים מתקיימים בתנאי פנימיה צנועים, תושבים קבועים של נתניה מתקבלים כתלמידים אקסטרניים.

ללומדי הקורס תהיה הזדמנות לשוחח בערבית מדוברת עם ערבים הלומדים עברית בקורס מקביל.

פרטים והרשמה: אולפן עקיבא, חבצלת השרון, טלפון 053—24506

מרכז רפואי סורוקה בנגב
באר־שבע

נמשכת ההרשמה
לבית־הספר לאחיות מוסמכות

מתקבלות מועמדות לאחר 12 שנות לימוד או עם 4 בחינות בגרות.
במסגרת תוכנית הלימודים המורחבת, התלמידות תתמחנה בקורסים שונים באוניברסיטת בן־גוריון.
מועד התחלת הלימודים, סוף אוקטובר 1974.
המעוניינות תפנינה בהקדם למזכירות בית־הספר לאחיות.

הנהלת בית־הספר לאחיות

הועדה המקומית לתכנון ובניה "המרכז" ו"השרון הדרומי"
רח' העליה השניה 2 פתח תקוה טלפון 916547

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לועדה המקומית לדיון, בישיבות הועדה המקומית המרכז מס' 7 ביום 27.6.74 והשרון הדרומי מס' 47 מיום 3.7.74, בקשות לבניה הרשה ותוספות בניה המהוות חריגה, היתר: הקלות בניה ושימוש חורג בהתאם למפורט: —

תיק בנין	ישוב	המבקש	גוש/חלקה	מהות ההקלה
996	מידה	פאול בשארה	7765 26	הקלה בשטח הבניה.
229	נחלת־גנסין	כרים ויצחק לנובל	6504 67	הקלה במספר יחידות דיור.
378	נחלת־יבנה	רות ומנחם שארי	6502 424	הקלה במספר הקומות.
745	גבעת שמואל	גדי שלמה	6189 221	הקלה בקו בנין לחזית.
177	קלנסואה	מוסטפה באכר גואני	7861 44	הקלה בקו בנין צד.
1819	טייבה	יונס צמשה	7846 21	הקלה במספר יחידות דיור.
1273	טייבה	מחמד סאלם מראח + פואד צאלח מצרוה	7841 46	הקלה 1) בשטח הבניה ס"ה 65% מ־ הקומות 2) במספר יחידות דיור.
424	נחלת יהודה	משה יוסף	6092 69	הקלה ב־1) רוחב הדרך לגבי 2 מגרשים; 3) שטח הבניה.
747	גבעת שמואל	מרצה מקומית	6189 38	שימוש חורג שאינו משנה את אופי הסביבה.
52	חגור	קול אבינר	4	הקלה בשטח המגרש.
41	הדר	סיגה צורא	7524 17	הקלה בשטח הבניה ובבנה של 2 חלקות.
126	צופית	דוד יובל	7595 20	הקלה בשטח הבניה.
125	צופית	נפתלי יעקב	7624 54	הקלה במספר יחידות דיור.
127	צופית	אפשטיין	7624 56	הקלה בשטח הבניה.
18	גת רמון	שחר חיים (גרינשלץ)	6718 16	הקלה במספר בנינים על חלקה.

כל המעונין, אם כבעל ואם מבחינה אחרת, בקרקע, בבניינים או בבנינים אחרים, שהבקשה משפיעה עליהם, יכול לעיין בתכניות במשרדי הועדה המקומית, בשעות העבודה הרגילות ולהגיש התנגדויות לתכנית תוך 14 יום מתאריך פרסום זה.

ע. לאלו
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ובניה המרכז והשרון הדרומי

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965
מרחב תכנון מקומי, חיפה
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, חיפה, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה, חיפה, הופקד שינוי תכנית מפורטת הנקרא „תכנית מס' חפ/1544א' — אתר ברחוב אלכסנדר ינאי — כרמליה" — המהווה שינוי לתכנית חפ/ כרמליה ולתכנית חפ/136 — מרכז מישור הכרמל — עם התשריט והנספח המצורפים אליו.

ואלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית:
גוש 10764 חלקי חלקות 19, 114.

עיקרי הוראות התכנית הם:
שינוי יעוד ממגורים לאתר לבנין מסחרי, לצורך הקמת בין רחוב אלכסנדר ינאי לרחוב חנה.

כל מעונין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו ללא תשלום ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל מעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן הועדה המקומית, שמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או גובל בו, רשאים להגיש התנגדות לשינוי התכנית תוך חדשיים מיום פרסום ההודעה ברשומות.

יוסף אלמוגי
יושב ראש הועדה המחוזית לתכנון ולבניה

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו
תיק עזבונות 3497/74
בענין: חוק הירושה תשכ"ה — 1965
ובענין: עזבון המנוח אהרן בן יעקב מוהר ז"ל ת.ז. 0146957 אשר נפטר ביום 23.5.1974 ומקום מגוריו האחרון בבני־ברק, רחוב רבינוביץ 170.
המבקשת: פפי (פייגי) אבנת, ת.ז. 146960 ברח' ארלוזורוב 183 ת"א, ע"י ב"כ עוה"ד ד"ר ס.

הודעה

להוי ידוע כי הוגשה בקשה לבית־המשפט ליתן צו על ירושת המנוח אהרן בן יעקב מוהר ז"ל, ת.ז. 0146957. כל מי שרוצה להתנגד יגיש התנגדותו תוך 15 יום מיום פרסום הודעה זו.

רשמת בית המשפט המחוזי

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965
מרחב תכנון מיוחד בית־שאן
הודעה בדבר הפקדת שינויי תכנית מפורטת מיוחדת

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965, כי במשרדי הועדה המיוחדת לתכנון ולבניה בית־שאן ובמשרדי הועדה המחוזית הופקדה שינוי תכנית מפורטת מיוחדת, יחד עם התשריט והנספחים המצורפים אליה.

ואלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית:
גוש 22907, חלקי חלקות: 30. 28. 25. 16. 14. 12. 11. 10. 9. 8. 7. 6. 5. 4. 2. 3. 1. 62. 60. 59. 57. 54. 52. 50. 49. 44. 42. 40. 36. 32. 65.
גוש 22895, חלקי חלקות 33. 15. 6.

כל מעונין בתכנית, רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל מעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי התכנית רשאי להגיש התנגדות תוך חדשיים מיום פרסום ההודעה.

כהן שלום
יו"ר הועדה המיוחדת לתכנון ולבניה בית שאן

דורשים העלאת מחיר העגבניות לתעשיה

מאת מ. יסוד, סופר "דבר"

…כעשרה ימים ייפתחו שע־…רי המשרדים לקליטת כמה …אות עגבניות תעשיה ליום …בבוסתניהם לא נותר כל …יצור אשתקד והיבולים …של התוצרת טובים מאוד. …קד נוצר מחסור בתוצרת …בשוק העולמי. כיוון ש־…קליפורניה הקטינו את ה־…רבו לגידולים מכניסים …נסתבר, כי לא רק בישראל …שנה ריכוז על קביעת ה־…לעגבניות וכי גם בקליפור־…נראה, יותר לגדל …אר היסים, בהם יש פחות

…יה הישראלית עיבדה ב־…עבודה 85.000 טונות עגב־…עשיה ומצאה שוק "רעב". …אך עם זאת לא השכילה …כי כדי להבטיח את הב־…בדושת לה לעונה זו (ה־…היה ליותר מ־100,000 טו־…ריך להבטיח למגדלים מחיר …במקום 200 לירות לטונה. …מגדלי הירקות לשנה …לירות לטונה. התעשיה …את הסו"ם מ־240 לירות …אותו ב־280 לירות. בשנה …אי קליפורניה הובטחה ל־…תוספת גדולה הרבה יותר.

…אם לכך נחתמו חוזים בין …ה לבין המגדלים על הספקת …טונות. לפי הנסיון אין …כאלה מתבצעים במלואם

ויש להניח כי לא יהיו השנה יותר מ־80—85 אלף טונות. אם כי השדות נראים יפים מאוד ובב־שיחים יבולים טובים. במשך הזמן נמשכו מגעים בין הצדדים. שי־עקבותיהם הובטחו למגדלים הט־בות שונות העשויות להסתכם ב־עוד 50 לירות לטונה, כלומר, למע־שה יקבלו, איפוא, המגדלים לא 280 ל"י אלא 330 ל"י לטונה. אלא שסידור זה שוב לא יכול היה להשפיע על הגדלת השטחים. אגב, המחיר של 280 ל"י נקבע לפי 5.62 ל"י לדולר. תוספת ה־תמריץ ליצוא של 42 אג' לדולר תיתן למגדלים תוספת מחיר של 12 אחוז. מזכיר ארגון מגדלי ה־ירקות אמר לנו כי אילו הובטחו למגדלים בזמן הסו"ם 300 לירות לטונה עגבניות, היו בוודאי מגדי־לים את השטחים.

נפתרו קשיי האיסוף

גידול העגבניות לתעשיה הת־פתח בשנים האחרונות. לאחר ש־התגברו על קשיי האסיף עם ה־קומביינים. הוכנו שיכלולים סבי־ריים בקומביינים אלה ואף הובאו דגמים חדשים ומשוכללים יותר. המגדילים את התפוקה לשעת־עבודה ומקטינים את אחוזי הפחת. בשוקי היצוא כבשו להם מוצרי העגבניות שלנו מקום נכבד. על אף ההתחרות הרבה מצד ארצות אחרות, וההכנסה במטבע זר מי־צוא זה עולה משנה לשנה. עם זאת, עדיין לא מוצו כל האפש־רויות הקיימות להרחבת השטחים, וזאת בגלל חילוקי דעות מתמידים על המחיר לחקלאי. תעשיית הש־מורים מעוניינת בעונת עגבניות מלאה, המאפשרת לה לסתום את פער הזמן בין גמר עונת עיבוד ההדרים ופירות הקיץ (כגון מש־מש) לבין עונת ההדרים החדשה ולהחזיק את העובדים בתעסוקה מלאה. כיוון שכך הדבר היא חייבת לשלם למגדלים מחיר מי־דוד ולא "לגרש" אותם לגידולים אחרים.

אגב, בימים אלה ראינו כבר על דוכני מוכרי הירקות, מקצת מעג־בניות התעשיה. הארוכות והמסו־מות מאוד. מזכיר ארגון מגדלי הירקות סיפר לנו כי על פי הסכם בין מועצת הירקות לבין התעשיה רשאית המועצה, במקר־פה מחסור בעגבניות מאכל בשוק המקומי, להפנות לשוק המאכל בעשרה אחוזים מהיבול. ב"שופר־סל" דרשו שתי לירות לק"ג, ואילו בשוק הסיטוני נמכרו העג־בניות בלירה לק"ג בלבד. הרי זה כמעט פי ארבעה מהמחיר שמשלמת התעשיה.

4.8.74

אחפש!?
…בונות ציוד מסמכים
SAVI
100% איכות
100% אמינות
100% שרות
…רומנטיק בע"מ
ציוד משרדי …
הקבוצות 41 טל' 666577
יפו 6 טל' 222450
קרליבך 23 טל' 266712

דין וחשבון נפש כלכלי (ב')

רפיון בייצור וגאות בצריכה

מאת אשר שלאין

ברשימה הראשונה בסדרה זו נס־קרו חלק מההתפתחויות הכלכליות העיקריות בתשעת החודשים הרא־שונים של 1973. ברשימה נעשה נסיון להציג בהדירות את המכבנה המסובכת, שבלטה בתקופה זו של התרחקות מעצמאות כלכלית, וכן את מגמת הגידול בצריכה הפר־טית וההשקעה ביחס ליצוא. רשימה זו מוקדשת לניתוח היחסים בין התוצר, ההכנסות והצריכה.

הגדלת חלקו של עודף היבוא בתוספת המקורות לשנת 1973(9) כרוכה לא רק בהגדלת היקף השי־מושים המקומיים בקצב מוגבר, אלא גם בהאטה מסוימת בגידול ה־תוצר. התוצר המקומי למועסק ש־עלה ב־1966 ב־2 אחוזים, קפץ ב־1967 ב־7 אחוזים. לאחר עליית שיא של התוצר למועסק בשיעור 7.5 אחוזים ב־1968 החלה התוספת לקטון, והיא היתה 3.3 אחוזים ב־1972 ו־3.4 אחוזים בתקופת 1973(9).

ההאטה בגידול התוצר הכולל ב־1973(9), (8 אחוזים לעומת 10 אחוזים ב־1972(9)) נובעת בעיקר מ־ריבוי יחסי של עובדי עבודה חל־קית ונעדרים מהעבודה ב־1973(9). בדו"ח בנק ישראל מועלית האפ־שרות, כאילו עם עליית רמת ה־חיים העדיפו עובדים רבים לצמצם את שעות עבודתם. אפשרות ש־איננה מועלית ע"י בנק ישראל היא, כי שעות עבודה רבות (ואולי גם תוצר המופק בהן) לא דווחו ולא נמדדו.

התוצר למועסק גדל בקצב גבוה יותר במשק הפרטי, והדבר זה קשור בעתירות ההון הגוברת של המיגזר הזה. אולם במשק הפרטי ניתן למדוד גם את פריון הייצור ביחס לכל גורמי הייצור (לרבות הון). מדידה זו מגלה גם היא הא־טה ניכרת בגידול הפריון בשנים 1972 ו־1973 ביחס לשנים הקודמות.

כאמור, היתה מגמת ההאטה ב־גידול התוצר הלאומי מלווה במגמה של האצה בצריכה הפרטית. למע־שה, האצה זו נמשכת זה מספר שנים. בשנים החל מ־1970 עלתה הצריכה הפרטית בסדרת השעורים: 3 אחוזים, 5 אחוזים, 8.8 אחוזים ועד 12.4 אחוז לשנה בתקופה 1973(9). בשנת 1970 כמעט לא גדלה הצריכה לנפש, אך זו הלכה והואצה עד לגידול של 5.3 אחוזים ב־1972 ו־8.8 אחוזים גידול צריכה לנפש ב־1973(9).

מהעליה של 12.4 אחוז בכך ה־צריכה הפרטית בתקופה 1973(9) הרי במוצרים בלבד היתה העליה ב־15 אחוז, ובמוצרים בני קיימא ב־36 אחוז; בהלבשה, הה־נעלה והציוד האישי ב־22 אחוז — הכל במונחים כמותיים. מתוך המו־צרים בני הקיימא היה הגידול בר־כישת כלי רכב אישיים לעומת שנה קודמת בשיעור 45 אחוז ב־1972 ובשיעור 47 אחוז ב־1973(9). בציוד למשק בית היתה עליה קטנה יחסית (4 אחוזים) ב־1972 ועליה של 33 אחוז ב־1973(9).

באותן שנים הלכה והואצה גם ההשקעה (לכעט אניות ומטוסים), הגידול היה ב־1971 14 אחוז, ב־1972 17.3 אחוז וב־1973(9) 18.2 אחוז. שיעורים אלה הושפעו מן התנודה החריפות בגידול המלאי, שהואט מאוד ב־1972 והואץ מחדש ב־1973. אם נפחית מן ההשקעות את ההשקעות במלאי וגם במגורים, נקבל את ההשקעה בנכסים קבועים בענפי המשק. גידול ההשקעה ה־זאת היה בשיעור 10 אחוזים ב־1971, 20 אחוז ב־1972 ו־10 אחוזים ב־1973(9).

ראוי לציין, כי בשנת 1973(9) קטנה יחסית ההשקעה בענפי ה־חקלאות, המחצבים והחשמל, וגד־לה בשיעור 5 אחוזים בתעשיה ו־בשיעור אחוז אחד בענפי הציוד לבניה, המסחר והשירותים. גידול של ממש בהשקעה היה דווקא ב־ענפי התחבורה וכן בדיור וב־מלאי. החל משנת 1971 היה גידול ניכר בהשקעות הממשלתיות, עם האצה מיוחדת ב־1972. אותה שנה הצטיינה גם בגידול יחסי של ה־השקעה במגורים, שיש לה מש־מעות ביחס לתצרוכת. ב־1973(9) גדלה ההשקעה במגורים יותר מ־אשר בשאר ענפי המשק גם יחד. אם אכן גידול הצריכה ושיפור ה־דיור מודדים את הרווחה הכלכלית, הרי יוצא, כי בשנים 1972 ו־1973, עד למלחמה, הלכה וגדלה רווחתו של "התושב הממוצע". ברור, כי תוספת זו לרווחה עולה בד בבד עם ההתרחקות מעצמאות כלכלית.

הירות הצריכה הציבורית, לרבות הבטחונית, לאחר ירידה ריאלית ב־1972, עלתה אך בשיעור מבוטל ב־1973(9). מתבקשת המסקנה, כי תו־ספת עודף היבוא נוצלה יותר ל־העלאת רמת הרווחה הכלכלית של האוכלוסיה, מאשר לבטחון או ל־השקעות יצרניות.

הטבלה הבאה מביאה נתונים על ההתפתחות המכוניות בתוצר, ב־הכנסה הפנויה ובצריכה בשיעור שנתי לעומת תקופה קודמת.

התוצר, ההכנסה הפנויה והצריכה

	1971	1972	1973(9)
תוצר לאומי גלמי לנפש	6.5	6.5	4.5
הכנסה פנויה לנפש ממקורות פנים	8	7	6
הכנסה פנויה ממקורות פנים בניכוי מלוה חובה נטו	5.5	8	6
הכנסה פנויה בכל המקורות בניכוי מלוה	7.5	9.5	3
צריכה לנפש	2	5.5	9

טבלה זו מראה, שהגידול בצרי־כה ב־1971 היה בשיעור קטן ב־הרבה משיעור הגידול בהכנסה וב־תוצר, ושב־1973(9) היה הגידול בצריכה גדול בהרבה מגידול התו־צר ומגידול ההכנסה. הטבלה מוכי־חה גם על ירידה בהכנסות הפ־נויות "בכל המקורות" ב־1973(9) בשל צמצום התקבולים החד־צד־דיים מחו"ל. לא ניכרת השפעת צמצום זה על התצרוכת. מתברר שה, כי אחוז ההכנסה הפרטית ה־מוקדש לחסכון גבוה יותר ב־1972 וב־1973 מאשר השיעורים שהתקיי־מו עד 1970, אך ניכרת ירידה בנ־טיה לחסוך בין 1972 ובין 1973(9). מובן, שבחישוב החסכון לא נחשבו כהוצאה ההוצאות לרכישת דיור.

כדי להבין טוב יותר מה קרה ב־1973(9) בהשוואה ל־1972(9) נציג את היחסים בין התוצר הל־אומי, ההכנסה הפנויה והצריכה בתקופת 1972(9) ואת היחסים הנ"ל בתוספת עד 1973(9). נשתמש לשם כך במושג "עומס נטו של מסים והתמיכות". עומס הנטו של המסים והתמיכות הוא ההפרש בין התוצר הלאומי ובין ההכנסה הפרטית ה־פנויה. עומס זה הוא סך המסים הישירים, המסים על ייצור מקומי והכנסות הממשלה מרכוש, בניכוי תשלומי העברה (בעיקר לרווחה) והסובסידיות לייצור המקומי.

עומס נטו של מסים ומלוות

	ההרכב ב־1972(9) אחוזים		התוספת הריאלית ב־1973(9) אחוזים		
	מתוך התוצר הלאומי	מתוך ההכנסה הפנויה	שיעור גידול ריאלי	מתוספת התוצר	מתוספת ההכנסה הפנויה
תוצר לאומי גלמי	100.0		8.4	100.0	
עומס נטו של מסים ותמיכות	19.6		0.5	1.5	
ההכנסה הפנויה ממקורות פנים בניכוי מלוות חובה	80.4	100.0	10.3	98.5	100.0
צריכה פרטית	58.2	72.4	12.4	85.5	86.7
חסכון פרטי ממקורות פנים	22.2	27.6	5.0	13.0	13.3

מלוח זה אפשר ללמוד, כי הגי־דול בסכום העומס נטו של מסים והתמיכות היה בעיקר נומינלי, וסך העומס הריאלי כמעט ולא עלה. ה־עומס הממוצע לנפש גם ירד ב־כמעט 3 אחוזים, דבר המוסבר על ידי גידול התמיכות ובעיקר ה־סובסידיות. כך כמעט כל התוספת הריאלית לתוצר התבטאה בגידול ריאלי של ההכנסה הפנויה. מתוך התוספת של ההכנסה הפנויה שעמ־דה לרשות האוכלוסיה. הוצא ל־תצרוכת שיעור העולה על שיעור הצריכה מן ההכנסה בתקופה ה־קודמת בערך בחמישית. כתוצאה מכך היה שיעור החסכון מתוך תו־ספת ההכנסה כמחצית כשיעור ה־חסכון בתקופה הקודמת.

דו"ח בנק ישראל מציע הסברים לגידול בשיעור הצריכה. הסבר אחד הוא, כי בשנים קודמות פיגר גי־דול הצריכה אחרי גידול ההכנסה הפנויה, וב־1973(9) בא לביטוי המשך תהליך ההתאמה משנים קוד־מות. הסבר אחר הוא אי־הוודאות, שרווחה בציבור בנוגע להגדלת שי־עורי המסים העקיפים לאחר הבחי־רות (כגון מס ערך מוסף) שתרמה להקדמת רכישות של מוצרי צריכה ובמיוחד מוצרים בני קיימא. עוד הסבר נעוץ בירידת העומס היחסי של תשלומים על חשבון חובות בלתי צמודים בשל עליית המחי־רים; כך שוחרר חלק גדול יותר של ההכנסה עבור צריכה.

בנק ישראל אינו מציע כהסבר את האפשרות שגדל משקלה של הכנסה שהועלמה ולא נכנסה כלל לחישובים. אם אמנם כך היה, הרי משמעות הדבר היא קיום גידול רב יותר מזה שנמדד בתוצר, בהכנסה הפנויה ובמיוחד בחסכון. בין השי־מושים, ייתכן כי יש להביא בחש־בון מעט יותר צריכה ואולי גידול לא מבוטל בהשקעה במגורים. רק מחקר נוסף יוכל לגלות אם יש קשר בין גידול סמוי בחסכון ובין ההאטה הבולטת בהצרית מטבע של יחידים בחו"ל.

דו"ח בנק ישראל אינו מביא נתונים מפורטים על ההתפתחויות בקשר להתחלקות ההכנסות. מתק־בל רושם, כי בתקופה 1973(9) לא נמדדו שינויים בעלי משמעות לא בחלוקת ההכנסה בין שכר לסו־גי הכנסה אחרים ואף לא בין מקב־לי השכר לבין עצמם•. הדו"ח אינו יכול לקבוע דבר לגבי ההתפתחו־יות בתחום הכנסות של שכירים שלא משכר, לרבות הטבות בעין לשכירים, שאינן מוגדרות כשכר. הדו"ח משער, כי שיעורן של הט־בות למיניהן הולך ועולה, אך אינו מעריך באיזו מידה הטבות אלו משנות את חלוקת ההכנסה. עם זאת, סביר לראות גם בגידול הט־בות אלו גורם המעודד צריכה פר־טית נוספת.

(רשימה שניה בסדרה)

• אגב: בשנתיים שקדמו לתקו־פה זו היתה ירידה ניכרת בחלקו של השכר.

יעקב ארנון

האם יש להצמיד מלווה חובה?

המאבק על התכנית החדשה לבלימת האינפלציה ולשיפור מצבנו במאזן התשלומים, הגיע בשבוע שעבר לקיצו. נראה עם זאת, שרצוי לנסות כבר עכ־שיו, לנתח את ההתרחשויות ולהסיק מסקנות לגבי מלוות החובה. אחת הנקודות המרכז־יות באמצעי המדיניות שבתום נקט האוצר. מה שבולט לעין בתכנית שבוצעה הוא, שהאו־צר ויתר רק על חלק קטן של הספיגה שהוגדרה כנחוצה. במגמה להקטין את הביקוש ה־פנימי, בחיפוש אחרי אלטר־נטיבות לעיקור חוק תוספת היוקר, ובמסגרת שמירת ה־הבטחה לא להטיל מיסים חד־שים על ההכנסה, החליט ה־אוצר להשתמש במלווה חובה, כדי להשיג את ההשפעה הדרו־שה.

עוד לפני הסיבוב הבא של המלחמה באינפלציה, חשוב ל־דעתי, לנתח מהי המשמעות האמיתית של אמצעי זה. ב־מסגרת זו ברצוני לעסוק בשתי שאלות: — א) מהם הנימוקים העיקריים נגד מלוה חובה ו־בעד מס הכנסה? ב) מהי ה־בעייה המתעוררת עכשיו בגלל ריבוי המלוות והגידול הניכר של הסכומים?

נדמה לי שקיימת אצלנו אי־הבנה יסודית ביחס למשמעות ההבדל בין מלווה־חובה לבין מס־הכנסה.

נכון שגם מס־הכנסה וגם מלווה־חובה מקטינים את ה־הכנסה הפנויה של הציבור ה־רחב, בשנה שבה הם מוטלים. באותה מידה. אך אצל חלקים בציבור רווחת האשלייה ש־עצם השם מלווה, בניגוד למס, גורם להבדל משמעותי בשביל המשלם: במקרה של מס, הוא "נפרד" מכספו לחלוטין שלא על מנת לקבל באותו בעתיד. בעוד שבמקרה של מלווה חו־בה, יוחזרו לו הסכום הרשמי שהוא "חסך" כעבור 10 שנים. חשוב, איפוא, לקבוע שאין כל דמיון בין אשלייה זו לבין המציאות. להוציא קבוצה קט־נה, שהיום משתתפת בפעילות הכלכלית ומשלמת מלווה חו־בה, ולא תהיה במצב זה בעוד 10 שנים (נישואים בגיל 55 ומעלה) וקבוצה קטנה אחרת שהיום אינה משלמת, אך בעוד 10 שנים תהיה פעילה (אחוזים בגילים 12—22) — כל יתר משלמי המלווה, המצפים ל־"החזרתו" בעוד 10 שנים, חיי־בים לדעת שהם בעצמם ימממנו את ההחזר שיקבלו, אם ע"י תשלום מס, או ע"י מלווה־חובה חדש.

*

השימוש בשם מלווה הוא שמחזק את האשלייה שהמדו־בר בחסכון. כדי להמחיש כדאי לבדוק מה קורה בחסכון ממשי. חיסכון ממשי מבוסס על צמצום הצריכה בהווה כדי לאפשר צריכה בעתיד, כשה־יכולת להתפרנס תהיה קטנה יותר. זהו היסוד לקרנות ה־פנסיה, לביטוח חיים, ולכל סוגי הפעילות האחרים של אנ־שים פרטיים המנסים לאפשר לעצמם צריכה פרטית גם ב־זמן, שיכולתם להשתכר בזמן מצוקה תצטמצם, או אחרי סיום פעילותם המשקית. לא במקרה קיים במשק הכלל, ש־כספים אלה שנחסכו בדרך ה־רגילה יושקעו בנכסי הון, ש־יתנו את פירותיהם בעתיד. פי־רות אלה יאפשרו למשק לע־מוד בהתחייבויותיו לחוסכים, שאיפשרו בדרך זו את ההשק־עות.

מצב זה איננו דומה למצב הנוכחי במדינה: הצורך לממן את הפעולות השוטפות ולמנוע לחץ אינפלציוני דורש, לפי כל תיאוריה כלכלית, הטלת מיסים ולא מימון ע"י מלוות. יש לז־כור שאין פה שימוש בכספים ליצירת נכסים, וברור גם ש־המשק לא יגדיל כתוצאה מצ־עד זה את מלאי ההון שיאפ־שר צמיחה נוספת. זוהי הסי־בה שהחזרתם של תשלומים אלה תטיל עול נוסף בעוד 10 שנים על האוכלוסיה, מעל ומ־עבר לתשלומים שהמשק יהיה חייב בעתיד לחוסכים האמתי־יים, בארץ או בחו"ל שדאגו להשקעות במשק. בעולם הגדול (שבו לא מטילים מלוות חובה במקום מיסים) קיים טיפול מיוחד בהעלמה של חובות פני־מיים בגלל ההשפעה השלילית הנודעת להפרשת סכומים גדו־לים לציבור בזמן פרעונם. ב־ארה"ב יש במשרד האוצר מח־לקה מיוחדת המתכננת את זמני הפרעון בצורה כזו, שה־שוק יוזלק לא רק באופן מתו־אם במשך השנים אלא גם יתאים לצרכי המשק בחודשים מסויימים של כל שנה.

קיים חשש שגידול החוב ה־פנימי הישראלי, עקב ריבוי מלוות החובה מעבר למלוות שהם תוצאה של חיסכון אמי־תי, יביא להתמוטטות המשטר הפיסקאלי. הגורם שהחריף אצלנו את הבעיה הוא עיקרון ההצמדה. שגרם להגדלת ה־סכום הנומינלי שיש לגייס ב־שוק ההון לפרעון ההלוואות שנלקחו בעבר.

בהקשר זה, עלי להעיר, ש־אולי יש עוד זמן לקבוע, ש־מלוות החובה שעליהם הוחלט עכשיו לא יהיו צמודים. ה־מגבלות בהצמדה, תפעל באופן חיובי בשני תחומים: ראשית, היא תקטין את עול התשלו־מים בעוד 10 שנים, ושנית, הדבר יהפוך את ההלוואה לפ־חות מושכת בשביל אלה ש־חוסכים בלאו הכי.

מנקודת ראות חברתית ההי־סכן הגדול של מלווה חובה הוא, שהעשירים ביותר, שהיו חוסכים מהכנסתם בכל מקרה סכומים ניכרים באג"ח, יחליפו את השקעתם החופשית במלווה חובה, ובשל כך יקטינו ההשפ־עה המקרו־כלכלית מזה, בלי שצריכתם שלהם תקטן במידה מספקת מאידך.

לדעתי חייבים שני נימוקים אלה לשכנע — גם בשעה מאו־חרת זו — שיש להחליט על אי־הצמדה של מלוות־חובה. אם הוחלט שלא לנקוט בדרך הרגילה ביותר, כלומר הגדלת מס־הכנסה. אל יחמיצו את ה־פתרון השני. של אי־הצמדה של מלוות־חובה. כך ניתן יהיה לשפר את התועלת מה־אמצעי זה, גם באופן כלכלי וגם באופן חברתי.

מגדלי הקרפיונים מוחים נגד מדיניות המחירים החדשה

מאת א. סדומי, סופר "דבר"

משרד האוצר הלך לקראת ה־חקלאים ונענה לדרישת הגישו־תיים לתיקון המחיר בענפי ה־חלב. הלול והקרפיונים. חבל רק שהדבר נעשה "ברגע האחרון", בלחץ האיום להשבית את הספקת החלב וביום בו פורסמו בכל עתו־ני הארץ המודעות הגדולות על "ענף החלב לפני התמוטטות" (ו־בה בעת אף ברצע "התרגיל" ה־ישן של העלאת מחירי המספוא), דבר שהשאיר אצל החקלאים טעם מריר. אבל, המחיר תוקן, ואם לא סופקו התביעות במלואן, הרי בקרוב ייפתח בצד הסו"ם על המחירים לשנת 1975/76 ויהיה מקום לתיקונים נוספים. בכל או־פן, אם גם אין מקום לשביעות רצון מופגנת מצד החקלאים מס־כימים רבים מהם, כי אין זה גם הזמן לעלות שוב "על הבריק־דות"...

אולם, הראשונים שהודיעו כי אינם מסתפקים בתוספת שניתנ־נה להם, ועורכים כבר לקיים בחורתיים אסיפת מחאה, הם מגדלי הקרפיונים. לדבריהם, קיצצו להם שש אגורות מכל ק"ג דגים וכמש־מעות הדבר שמענה לא יוכלו ל־המשיך ולייצר דגים בהתאם ל־ביקוש ויווצר מחסור. גידול ה־דגים בבריכות הוא מהענפים ה־רווחיים ביותר במשק החקלאי המעורב. הוצאות הייצור עלו, אמ־נם, ונדרשו השקעות גדולות כדי להביא את הענף ליתר אינטנ־סיפיקציה. אבל התוצאות נראו בעליית היבולים ובאפשרות ל־גדל באותן בריכות. מלבד הקרפ־יונים, גם סוגי דגים אחרים, מבו־קשים בשוק וחופשיים מפיקוח על המחירים.

נראה כי שש אגורות יותר (או פחות) לק"ג קרפיונים, אין בהן כדי לקבוע את רווחיות הענף ל־עתיד. הדבר העשוי לקבוע את עתיד הענף הוא העמדת הקרפיו־נים בשוק במצב שווה עם כל שאר סוגי הדגים. כלומר, הסרת הפיקוח על מחיריהם ומתן אפ־שרות לשווקם בשוק חופשי, על פי ההיצע והביקוש. החזקת ה־מחיר המלאכותי הבלתי ריאלי לקרפיונים, בעזרת סובסידיה, רק היא תגרום למחסור בהם. ברא־שית השנה הזו בוטלה כליל ה־סובסידיה לקרפיונים ועתה חוד־שה שוב ותוספת המחיר למגדלי הדגים תתבטא בשבעה מיליונים לירות סובסידיה בשנה.

הדבר אינו מוצדק משום בחי־נה. הסנטימנטים של היהודים יוצ־אי אירופה המזרחית על מנת ה־"געפילטע פיש" (הצברים אינם אוהבים קרפיונים וגם לא יוצאי ארצות האיסלאם ואלה צריכים לשלם מחיר כפול ומשולש בעד דגי־הים), אינם מצדיקים את ה־עובדה שרק דגים אלה מוחזקים בסד הפיקוח על המחירים, ב־עזרת סובסידיה. אגב, מסובסידיה זו נהנים גם בתי־מלון, מסעדות, בתי הבראה ונופש, אולמות ל־חתונות וכו', ואין מחיר הדגים המסובסד משפיע על רמת מחירי־הם.

אם יש טעם לאי־שביעות רצון מצד מגדלי הדגים על המחיר ה־חדש שהובטח, הם צריכים לטעון לא לשוד שש אגורות אלא נגד תוספת המחיר בסובסידיה, ולת־בוע שוויון מעמד לקרפיונים בין כל סוגי הדגים בשווקים.

מיסוי הפרשי הצמדה

מאת עו"ד ש. י. חנן

מזה שבועות מספר רווחות שמועות בדבר כוונת האוצר ל־שנות את הכללים ביחס למיסוי הפרשי־הצמדה. חשוב לזכור כי עד כה טרם נעשה דבר בנידון, ויהא זה לכן מן המועיל לעמוד על המצב החוקי כפי שהוא ב־תוקף כיום.

פקודת מס הכנסה שנחקקה ב־1941, איננה מזכירה את הפרשי ההצמדה אף לא במלה אחת. עם זאת לצורך הבנת המצב. די אם נבחן שניים מתוך כתריסר ער־עורי מס הכנסה, שעסקו בהפ־רשי ההצמדה. האחד, שהוא אולי אף החשוב ביותר בכל הסוגיה הזו, הוא פס"ד ע.א. 167/58 — נציב מס הכנסה ופקיד השומה למפעלים גדולים נגד בית החרו־שת לסיגריות לוד בע"מ, שפור־סם בי"ג פד"י 1475. ומעשה ש־היה שם כך היה: החברה הני־שומה לקחה הלוואה צמודה וכך נאלצה להחזיר בנוסף לקרן ול־ריבית אף הפרשי־הצמדה. הני־שומה טענה, כי דין הפרשי ההצמדה הללו כדין הריבית על ההלוואה וכשם שהריבית הצמו־דות על קרן ההלוואה מוכרת כהו־צאה, כך יש מקום להכיר גם ב־הפרשי ההצמדה שנצמחו על קרן ההלוואה כבהוצאה. פקיד השו־מה, שלא קיבל את הטענה, סי־רב להכיר בהוצאה זו ומכאן ה־ערעור, שהתגלגל בסופו של דבר עד לבית המשפט העליון.

בפסק דינם נעזרו השופטים ב־פסק דין קודם — שלא מתחום מס ההכנסה — שבו הוחלט (ב־משפט בין נושה ולווה), כי הפ־רשי ההצמדה על קרן של הלו־ואה הם תוספת לקרן ולא חלק מהריבית. לדעת השופטים שם, הפרשי ההצמדה הם המאפשרים לנושה לקבל את קרן ההלוואה בחזרה לא בערך הנומינאלי שלה, אלא בערכה הריאלי. מתקדים זה למדו השופטים בערעור "לוד", שאין מקום להכיר בהפרשי ה־הצמדה, ששילמה הנישומה, שהרי כשם שהחזרת קרן ההלוואה לא תוכר לחברה כהוצאה, לצורך חי־שוב ההכנסה החייבת במס הכנסה, כך אף התוספת לקרן לא תוכר.

הולכה זו, שגרמה קרוב לוודאי כפח נפש לחברת "לוד" גרמה באותה מידה שמחה לנישום, ש־נתן את ההלוואה לחברה, שכן הפרשי ההצמדה, שהוא קיבל ל־ידיו היו אף הם "תוספת לקרן" ובתור שכזו — פטורים ממס בידיו, בדיוק כמו הקרן של ה־הלוואה שהוחזרה לו.

אגב, חשוב מאוד לציין, שה־אמור כאן נכון כל עוד נותן ה־הלוואה או מקבלה אינם בנק. אבל בנק או מוסד כספי אחר "תוספת לקרן" היא הוצאה מו־כרת (כשהוא משלמה), והכנסה חייבת (כשהוא מקבלה), שכן אצ־לם הקרן של כסף ההלוואה הוא כמין מלאי, ושינויים במלאי, כי־דוע, יש לקחתם בחשבון לצורך חישוב ההכנסה החייבת במס.

את ההלכה העקרונית של "לוד", לפיה הפרשי הצמדה על הלוואה אינם הכנסה חייבת ואינם הוצאה מוכרת, כל עוד שהנישו־מה אינה בנק, יש להעמיד ליד הלכה אחרת העולה מע.א. 66/304 (עורך דין י. כהנא, מנהל עז־בון המנוח י. מורביץ, נגד פקיד השומה 4, שפורסם בה"ו (4) קפ"א 20).

דין שונה להפרשי הצמדה על אשראי ספקים

בערעור זה פסקו שופטי בית המשפט העליון, כי הפרשי ההצמדה על "אשראי ספקים" דינם שונה מהפרשי הצמדה על הלוואה. הפ־רשי הצמדה על אשראי ספקים הם הכנסה חייבת בידי מקבלם ו־הוצאה מוכרת בידי המשלם או־תם. נושא הערעור היו הפרשי הצמדה ששולמו לקבלן שביצע עבודות פיתוח. הוסכם עמו, כי התמורה לעבודות תשולם לו ב־ארבעה תשלומים צמודים ש־השתרעו על שנתיים ימים.

השופטים שישבו בדין פסקו, כי במקרה כזה הפרשי ההצמדה, שנתקבלו, הם תוספת לתמורה ל־עבודות וכשם שהתמורה חייבת במס — כן גם התוספת חייבת ב־מס. בערעור זה ציינו השופטים, כי לא נעשתה שום פעולה בין הקבלן לבין מזמין העבודות אשר שינתה את אופי התשלומים. איל־לו היו הצדדים "מסכמים", שה־מזמין ישלם לקבלן את התמורה ומיד לאחר מכן נתן הקבלן הל־וואה צמודה שתיפרע בארבעה תשלומים שישתרעו על שנתיים ימים, היו תוצאות הערעור שו־נות, שכן אז היתה חלה על המקרה הלכת "לוד", לפיה הפר־שי ההצמדה שקיבל הקבלן על הלוואה אינם בגדר הכנסה חייבת. מאידך אילו הלכו הצדדים בדרך זו לא היה המזמין יכול לנכות את הפרשי ההצמדה כהוצאה, וזאת שוב בהתאם להלכת "לוד". היות הצדדים, כאמור, לא הלכו ב־דרך זו. אלא היה כאן מקרה של אשראי ספקים, ולא הלוואה. הרי המזמין היה רשאי לנכות כהו־צאה את הפרשי ההצמדה ששי־לם.

מכיוון שהפיכת "אשראי ספקים" להלוואה איננה דבר מסובך כלל ועיקר, בדרך שעשיית או אי־עשיית פעולה כזו תלויה בשאלה מיהו הצד החזק בעיסקה — ה־ספק או הלקוח? כאשר הצד ה־חזק הוא הספק, שצפוי שיקבל הפרשי הצמדה, הוא ילחץ בכיוון על הפיכת האשראי להלוואה פורמלית, כך שהפרשי ההצמדה שיקבל לא יתחייבו במס. אך אם הצד החזק הוא דווקא הלקוח, הרי ש־צפוי שילחץ בכיוון של השארת המצב של "אשראי ספקים", כי־כן במקרה כזה תוכר לו ההוצ־אה בעת חישוב הכנסתו החייבת.

להשלמת התמונה יש להעיר כי לכלל של הלכת "לוד", לפיה הפ־רשי הצמדה אינם הכנסה ואינם הוצאה לצרכי מס ישנם שלושה חריגים: מקרים של בנק ושל אשראי ספקים שהוזכרו כבר. ו־החריג השלישי הוא בדמות חוק מס הכנסה (ניכוי הפרשי הצמ־דה) התשכ"ד המתיר במקרים מסויימים ניכוי הפרשי הצמדה כהוצאה וזאת על אף הכלל הרחב שנקבע ב"לוד".

גידול בסחר עם ארצות הים התיכון

מאת סופרו הכלכלי של "דבר" בירושלים

בניס של התיירות — למשר־במשרד המסחר והתעשיה, כי היקף הסחר עם אר־אגן הים התיכון — יוון, סין, תורכיה, מלטה, ספרד וגל — גדל מ־38 מיליון ב־1967 ל־85 מיליון דו־ב־1973. הנתונים כוללים את היבוא והיצוא לארצות אלו. הכל הסתכם היצוא לארצות בשנת 1973 ב־43.6 מיליון לעומת 40.88 מיליון דולר …מהן. יעד היצוא העיקרי הים התיכון הוא יוון, ש־אליה הסתכם בכ־14.5 …ון דולר לעומת 4.6 מיליון יבוא.

…קר היצוא ליוון הוא של …ות ופוספטים (יותר מ־20 …ן דולר), חוטים ואריגים מ־4 מיליון דולר) ומוצרי …ה, הדפוס, דשנים וצבעים …ר מ־4 מיליון דולר). סמנכ"ל …יני סחר חוץ במשרד ה־מוסחת עזין טלבר, אמר, כי כבר צפוי בקרוב לביקור משלחת מעו־רבת מיוון, שבראשה יעמוד נשיא לשכת המסחר של אתונה.

גם לקפריסין עולה היצוא ה־ישראלי בהתמדה מדי שנה. ב־1973 הוא הסתכם ב־10 מיליון דולר, לעומת 2.6 מיליון דולר ב־1967. בחודש ספטמבר 1973 ביקרה בארץ במסגרת תערוכת הכי"ה משלחת בת 43 אנשי עסק קפריסאים.

לעומת היצוא הגדל, קופא ה־יבוא מקפריסין על שמריו, וב־1973 היה פחות ממיליון דולר. במסמך שהוכן במשרד, נאמר, כי "פער גדול זה (בין היצוא לבין היבוא) הגביר את הלחץ ה־ערבי על קפריסין ושימש חומר תעמולה נגדנו". בעקבות זאת הוחלט לשגר משלחת קניינים ל־קפריסין על מנת לנסות ולצמצם את הפער. המשלחת פעלה תחת חסות לשכת המסחר תל־אביב־יפו, ונוהלה על ידי רם כהן, האחראי לסחר עם ארצות אגן ה־ים התיכון במסח"ת. לדברי חוגי המשרד התקבלה המשלחת באהדה על ידי חוגי השלטון ולש־כות הסחר המקומיות. תעשיינים וסוחרים. סוכמו עיסקות יבוא ב־ענפי המזון, הירקות והפירות בע־יקר, נודע, כי בכוונת ליבא כלים מקפריסין לא עלה יפה. כמו כן נערכו תכניות לקידום התיירות באי השכן.

מצב הפוך שורר ביחסי הסח־ר בין ישראל לבין תורכיה. ל־פי עדות אנשי משרד המסחר ו־התעשיה, עוברת תורכיה תהליך נמרץ של פיתוח תעשייתי, ומאז 1968 לא עלה כמעט היצוא ה־ישראלי אליה. בחלקו נובע ה־דבר ממדיניות תורכיה. האוסרת יבוא מוצרים המיוצרים בתחו־מיה. בסך הכל הסתכם היצוא הישראלי לתורכיה בשנה שעברה בכ־4.1 מיליון דולר. בעיקרו היה זה יצוא של אבקות פלסטיקה, ומוצרים כימיים ורפואיים. וכן יצוא מברות ומוצבצים. לעומת יצוא מועט זה יחסית, גדל מאוד היבוא מתורכיה ועלה מ־2.5 מיל־יון דולר ב־1968 ל־16 מיליון דו־לר ב־1973.

בשלוש השנים האחרונות ביק־רו בישראל שלוש משלחות של סוחרים ותעשיינים מטעם לשכות המסחר והתעשיה התורכיות, ב־איסטנבול, איזמיר ואנקרה. כמו כן היו ביקורי גומלין של שתי משלחות ישראליות בתורכיה. כן ביקרה בארץ משלחת בת 12 תע־שיינים בתערוכת הכי"ה למדינה. עיקר היבוא מתורכיה הוא של צמחים ומוצרי צמח, מוצרי מזון מוכנים, טבק וסוכר, מוצרים מן־צבחיים. עורות וכן עץ ומוצריו.

גם הסחר עם ספרד גדל יחד־סית. בשנים האחרונות. היצוא של 9.4 מיליון דולר ב־1968 הגיע היצוא ל־15.6 מיליון דולר בשנה שעברה. היבוא שהיה 1.3 מיל־יון דולר ב־1967, הגיע ב־1973 ל־10.8 מיליון דולר. עיקר היבוא מספרד הוא של צמחים ומוצרי צמח. מוצרי מזון מוכנים וטבק, מוצרים מאבן, גבס וזכוכית, מת־כות ומוצריהן, ומכונות וציוד חשמלי. בקיץ 1973, במסגרת ה־ועדה הכלכלית, ביקרה בישראל משלחת מסחרית בפעם הראשונה. בעקבותיה הגיעה משלחת של 17 איש לתערוכת הכי"ה למדינה, ו־לירוד החקלאי בספטמבר 1973 הגיעה משלחת נוספת של 25 איש מאזור אנדלוסיה והאיים ה־קנריים. אנשי מסח"ת אומרים, כי הם מתכננים השתתפות ישראלית בירוד הבינלאומי החקלאי במד־ריד שיתקיים במאי 1975. ל־התערוכה תתלווה משלחת מסחרית שתורכב ממציגים בתערוכה ונצי־גים אחרים.

אחרים עושים רק:

חרש החברה היחידה המאחדת את האחריות לכל ענפי ההנדסה המכנית בבנין

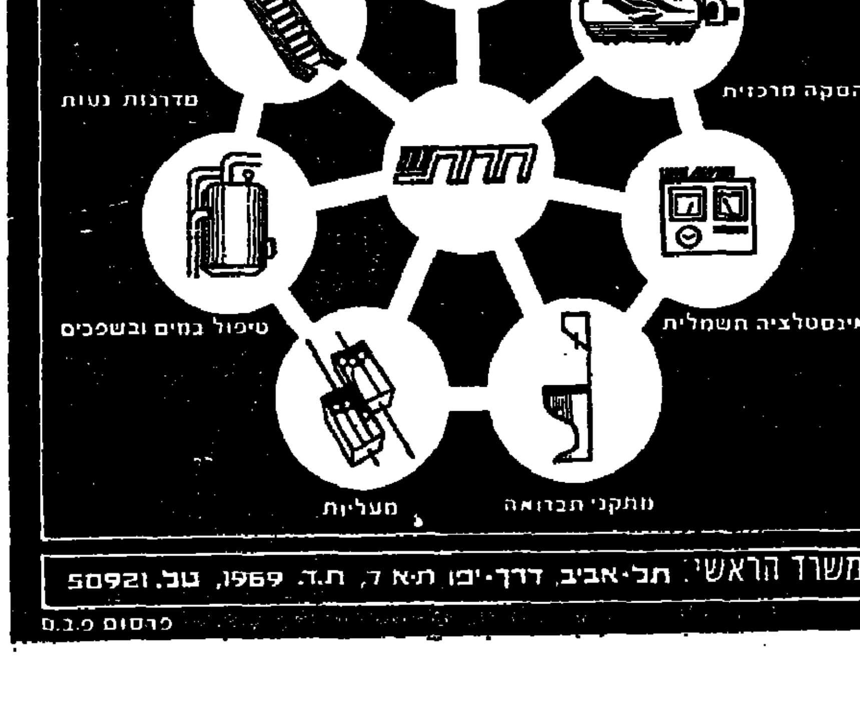

המשרד הראשי: תל-אביב, דרך-יפו ת"א 7, ת.ד. 1969, טל. 50921

פרסום פ.ב.ס.

שרון אילוס אויר

אנו פותרים בעיות אוורור

REVERSIBLE המאוורר הדו־כיווני

שרון תעשיות מיזוג אויר בע"מ

פינת הנהג האדיב

הנהגים ששמותיהם מופיעים להלן הצטיינו במעשי אדיבות וזכו בפרס כספי בסך 25.— ל"י כל אחד.

1. מר יהושע לבקוביץ מפתח־תקוה, עצר את רכבו וסילק מכשול מהכביש.
2. מר יעקב חי מתל־אביב, איפשר להולכי רגל אשר המתינו לחצות את הכביש בבטחה.
3. מר אברהם מלך מחיפה, איפשר לנוהג רכב אחר, אשר בא מדרך צדדית להשתלב בזרם התנועה.
4. מר אשר שמידט מירושלים, עצר את רכבו וסייע לנוהג רכב אחר, שנעצר עקב קלקול בדרך.
5. מר שלמה פיסמן ממושב מירון, עצר את רכבו וחילץ מכונית אשר ירדה מהכביש וגררה מהבוץ לכביש.

כל הכבוד לנהג האדיב

זכור

תן זכות קדימה לתיוך...

המועצה הלאומית למניעת תאונות — חברת סונול

דברים

עוד הפתעה בועדת אגרנט

במידה של הדהמה קראנו הי־ שבוע בעתון, אגב פרסום הדו"ח השנתי של נציב קבילות חיילים, כי ר/א (מיל.) חיים לסקוב עו־ דנו מכהן בתפקיד נציב הקבילות. כמסתבר הוא, בתמימותנו, כי הוא התפטר מתפקיד זה עם מינויו כחבר ועדת החקירה של מלחמת יום הכיפורים. שהרי לא יעלה על הדעת כי עובד משרד הבטחון יידרש להיות דעתו על התנהגות שר בטחון, שהמשיך לכהן כל תקופת עבודתה של הועדה ב־ דו"ח הראשון כולה. הביטויים שאפשר היה לצפות לו, לאחר ש־ קיבל על עצמו ח. לסקוב את ה־ תפקיד המעין־שיפוטי בנושא ש־ בנע לשר הממונה עליו — הוא שלא יהיה סימולטניה גם איש המערכת שאותה הוא בא לחקור.

עתה מתגלה כי לא היתה זאת אלא הנחה תמימה. אך אפשר כי בהקשר של עבודת הועדה ש־ היו בה הרבה חריגה מן הנוהג הטוב ומן השכל הישר, שום דבר אינו צריך להפתיע עוד.

מ. ד.

יזמה מיותרת

ישראל לא ניתקה קשריה הד־ דיפלומטיים עם ברית המועצות; היא לא מנעה מישראלים שונים (ספורטאים, אנשי־מדע, פעילי רק"ח) לצאת לבריה"מ לכנסים ו־ אירועים שונים; היא לא מנעה את הכניסה לארץ מנציגים שונים רשמיים או בלתי־רשמיים, של ממשלת בריה"מ. בריה"מ, היא ש־ חמישה בנעק השבוה את אויבי ישראל ועדיה אותם למלחמה טוטאלית נגדנו; היא שכרתה „ברית אחוים" עם „אירגון השחרור" הפלסטינאי ולא הסתייגה מפעולות הטירור הרצחני של המחבלים; היא שמנהלת נגד יש־ ראל הסתה שיטתית בביטויו המ־ דיני, בכל צנורות התקשורת האפ־ שריים, בלי לבדוק בדברים ובלי להירתע מהפצת בדותות ותמרות שקר; בריה"מ, היא הרודפת יהו־ דיה המגישים בקשות לעליה, מו־ ללת מהם את מקור פרנסתם ושו־ לחת אותם לבתי הסוהר, וכו' וכו'.

נוכח כל אלה קשה להבין מה הטעם ומהי התכלית בהקמת „ה־ ועד לטיפוח היחסים עם ברית המועצות", כל עוד לא הוקם ועד כזה בצד שני, שיהיה מוכן לרא־ יית הידברות ושינוי המצב המ־ תואר לעיל. המורכב הבלתי־שיבור־ תי של ועד זה, הכולל ח"כים ממפ"ל, ומד רק"ח, אין בו כדי להשיב על סימני השאלה שהת־ עוררו מסביב להקמת ועד זה...

מ. יסוד

מלחמה בסרטן — ובזבוז

בימים אלה קיבלתי לערכת מכתב מאת מנהל האגודה למלחמה בסרטן בו הוא מתכבד להביא לי את הדו"ח השנתי של האגודה משנת 1973. כמוני קיבלו במע־ רכת עיתונים אחרים את הדו"ח בצירוף מכתב אישי של מנהל האגודה. איני יודע מדוע צריך לשלוח דו"ח שנתי של אגודה, המתקיימת מתרומות הציבור ואשר משרתה לפעול נגד הסרטן, במאות עותקים לאנשים שונים. בחוברת מתפרסמות תמונות רבות הכרו־ כות בהוצאה כספית ניכרת.

נדמה לי, כי במדינה הנתונה במצב מלחמה המחייב את קבר־ ניטה המשקיים להתריע מדי יום ביומו על מצבה הכלכלי הקשה ועל הצורך להדק את החגורה ול־ צמצם בהוצאות, אין מקום למשלוח מאות רבות של עותקים מהדו"ח השנתי של האגודה למלחמה ב־ סרטן, על חשבון התרומות שנ־ עדו, כמובן, לריפוי מחלת הסר־ טן...

דויד מושיוב

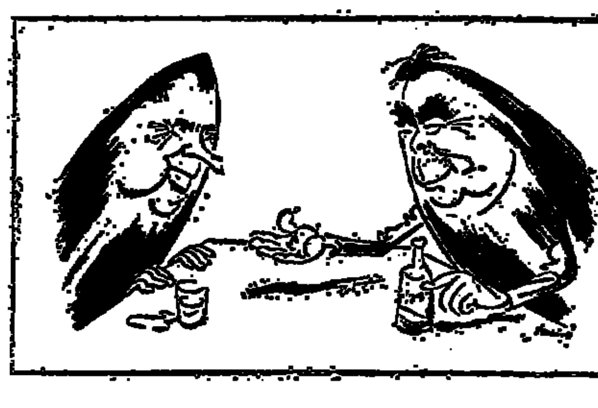

ראשי נפץ מתחייבים (הרמונג, די הלט)

מכתבים למערכת

שערוריות בימי חירום

כדי פעם מופיעות פרשיות או ערוריות, שאמת משכיחות את הבניה, ובינתיים הכל נשאר כמות שהוא, ללא הקפדה בביקורת כש־ קית, כספית והברתית, — ואין הרגשת בטחון לכל אדם במדינה, שאכן יש דין ודיין והרע ייעקר משרשו.

הנה, טרם נשכחה פרשת „נתי־ בי נפט" (היו משפטים, בירו־ רים, ועדת חקירה ממשלתית, פי־ טר המנהל כ. פרידמן הכנס מב־ חל חדש, אולם עד היום טרם בא לשובכין כי שחייב היה לבוא. המשטרה גמרה חקירותיה, אך מי יודע כמה זמן יימשך המשפט) ובימים האחרונים שוב עלו שמו־ עות ודיעות על גניבת רכוש באברדינם. נסיעות לטוקיו ו־ הכחשות; וטרם הספקנו להשתח־ רר מפרשת „נתיבי נפט" שוב הדהמה: בנק א"י בריטניה לפני נפולת, עיסקות בלתי־כשרות, הע־ ברת כספים, בדולרים ובלירות שטרלינג לבנקים בין־לאומיים; כמובן דיון בממשלה, הודעות נגיד הבנק, מכירת הבנק למר־ רים בנקאים ישראלים וציפיה למה יהיה. איננו יודעים לעת עתה מה הפסד הצפוי למדינה (מדב־ רים על עשרות או מאות מיליו־ נים) שכמובן ישולם ע"י מדינת ישראל ויוטל על משלם המסים הישראלי.

לא נעמוק בענינים האקטוא־ ליים הקשורים בהצלת הכספים של המדינה. אולם מה שקרה בבנק א"י בריטניה מציג בחד־ ריפות את בעיית הביקורת הצי־ בורית הממלכתית. בעיה זו מת־ עוררת עם הופעת פרשיות במשק ובחברה, אולם אין פתרון ואין דאגה לשינוי מעשי. אפילו לו הדין וחשבון השנתי של מבקר המדינה, שהצביע על שורה של פגימות ותקלות חמורות במוס־ דות ממשלה, וגם במשרד הבט־ חון, לא הביא לתיקונים ממשיים. ורבים שואלים — איך נהיים יהו־ דים מרוחי מלחמה?

שר אוצר הולך, ושר חדש בא, נגיד בנק הולך ונגיד חדש בא. השערוריות הבנקאיות נמשכות. כאילו לא עמדנו אף פעם בפני התמוטטות של „בנק פייטסהנגר", „אלרן" ומה פרשיות אשר חיי־ בו השקעת הממשלה בגרעון של רבע מיליארד ל"י ויותר. במק־ רים כאלה אנו שומעים טענות: למה ומדוע אין פיקוח מספיק על הבנקים המבצעים עיסקות ספקול־ טיביות? והתשובה: אין חוק מת־ אים לכך, כי במדינה קיימים עוד חוקים מתקופת המנדט למרות ש־ עברו 26 שנה; בנק ישראל קיים כבר קרוב ל־20 שנה והוא היה צריך לדרוש חוק חדש שיתאים לצרכי המדינה, ויפעל נגד שערו־ ריות ספקולטיביות וימנע הפקרות של בנקים כמו א"י בריטניה.

אנשים שאינם בקיאים בהלכות בנקאות שואלים: למה ומדוע מכר בנק ישראל 30 מיליון ל"י לבנק א"י בריטניה בלי ידיעת האוצר? הייתכן שמי שעוסק במטבע זר לא היה שותף בשיקולים האלה? לפי העובדות שלפנינו אין לדעת ממי לתבוע אחריות. אולם המס־ קנה העיקרית המתבקשת, איך להבטיח פעם להבא, מניעת שע־ רוריות כאלה, ואם נחוץ לתקן חוקים, ולקבוע שיטות פיקוח אח־ רות, ולהתאם תיאום מוחלט בין מחלקת המטבע הקשה לבין בנק ישראל. הרי יש לעשות זאת לא כעבור שנים אלא מיד וללא דיחוי.

שאלה אחרת: לשם מה קיים מוסד מבקר המדינה? האם אין לו שום תפקיד לגבי הפיקוח על בנק ישראל? יתכן שהזיכה הח־ וקיתית חייבת להיות נתונה לנגיד הבנק, לשר האוצר, ולשר המשפ־ טים ואין לשחרר אף אחד מאחר־ יות זו.

פרשת בנק א"י בריטניה מעו־ ררת מחשבות לא נעימות ולא במקרה מזכירה לנו את פרשת „נתיבי נפט": האם באמת עלינו לקבל כל גזירה ובעיות משקיות, כספיות ובנקאיות יהיו נתונות תמיד לסכנות ולפסלים? נוצר אקלים שהכל מותר. ואין שום סיכוי להמורה מהירה, לעקירת הרע. האיש ברחוב שואל: מדוע מציגים לו תביעות בשם שעת חירום, ויש ויכוחים וסכסוכים בד־ בר השלום והוספת יוקר ומלוות חובה. כאשר השערוריות, כמו בנק א"י בריטניה נמשכות. אם אמנם אנו חיים בשעת חירום, הרי אין מעשה יותר חשוב מאשר לעקור את השחיתות ואת הבולמוס של התעשרות קלה.

בר"ד רפפורט

אתיקה עתונאית

ביום ה', 18 ביולי, ראינו ב־ „דבר" תצלום של גולדה מאיר עם אסתר חן, אם ל־17 ילדים מהדרייקוף, והכתובת תחת הת־ מונה סיפרה כי הפגישה היתה בעת ביקורה של גולדה „כאורחת בקייטנה לאמהות מרובות ילדים של ארגון אמהות עובדות בתל־ אביב".

באותו בוקר, כעבור שלוש שעות, ראינו אותו הצלום ב־ „מעריב", הכתובת עם אפרה: „ראש הממשלה לשעבר גב' גולדה מאיר ביקרה אתמול בקייטנה ל־ אמהות ברוכות ילדים בהדרייקוף ובתוכם עם המשתתפות בה. מי־ מין: אסתר חן, אם ל־17 ילדים". הכל יש כאן, פרט לפרט הקטן — שמו של ארגון אמהות עוב־ דות, שאירגן את הקייטנה לאמ־ הות ברוכות ילדים.

מכיוון שהתצלום הוגש לעתוני המערכות על ידי אותו צלם ב־ צירוף אותה הכתובת — הרי אחת בשתים: או שמערכת „מעריב" מחקה את כתיבת הכתובת תחת התמונה לאיש מעמר וכרושל, או שזה עתונאי, שהשנאה לת־ נועת־העבודה מעבירה אותו על דעתו.

אם עובדת

הלוח החדש דרושים

המועצה המקומית מעלות - תרשיחא

מכרז מס. 7/74

1) המועצה המקומית מעלות תרשיחא מבק־ שת בזה הצעות מועמדים לתפקיד

מזכיר המועצה המקומית

הכשורים הדרושים:
א. ידיעת השפה העברית על בוריה, רצויה גם ידיעה בצרפתית ובערבית.
ב. השכלה תיכונית מלאה. יועדף אקדמאי.
ג. כושר ניהול צוות עובדים מוניציפלי. יועדף בעל נסיון קודם בעבודה דומה.
ד. כושר התבטאות בכתב ובע"פ וניהול משא ומתן עם גורמים שונים.
לבעל תכונות מוכחות תינתנה הטבות.
המועמד שיתקבל, יתחייב לגור במקום, ותי־ נתן לו עזרה בקבלת דיור.

2) מנהל חשבונות ראשי

הכישורים הדרושים:
א. ידיעת השפה העברית על בוריה, רצויה ידיעה בצרפתית ובערבית.
ב. השכלה תיכונית מלאה, רצוי אקדמאי.
ג. הבנה מלאה בבניית תקציב מוניציפלי, בעל תעודת מנהל חשבונות סוג ג', יועדף בעל נסיון בעבודה.
המועמד שיתקבל יתחייב לגור במקום והינתן לו עזרה בקבלת דיור.
את ההצעות יש להגיש בהקדם למזכירות המועצה המקומית.

אלי בן־יעקב, יו"ר המועצה

לעבודה במשרדנו בחיפה דרוש:

טכנאי מכונות או הנדסאי

בעל נסיון של 5 שנים לפחות לעריכת חוזים עם קבלנים ופיקוח על עבודות. שליטה בעברית ואנגלית הכרחית.

לעבודה במפעלנו באורון דרוש:

טכנאי או הנדסאי

לטיפול בהתקשרויות עם קבלנים. בעלי הנסיון הרב ביותר יועדפו. שליטה בעברית ואנגלית הכרחית.

התקשרות לפנות טלפונית לגב. רוני שינדלר, 03-255451.

חברת פוספטים בנגב בע"מ

קופת חולים
של ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

דרוש
מנהל למלון „דולפין"
בשבי ציון (ליד נהריה)

לפנות בהצעות למחלקה להבראה במרכז קופת חולים, רח' ארלוזורוב 101 תל־אביב, טל. 262211

המועצה המקומית תל־מונד

מכרז פומבי

בהתאם לסעיף 13 לצו המועצות המקומיות (שירות עובדים) תשכ"ב—1962, מכריזה בזה המועצה המקומית תל־מונד על משרה פנויה כדלקמן: —

מכרז מס' 7/74

1. תאור המשרה: מנהל/ת לשכת הסעד של המועצה.
2. דרגת המשרה: בדירוג עובדים סוציאליים.
3. שיעור המשרה: משרה מלאה.
4. תאור התפקידים אחראי/ת על פעילות הלשכה כגון עם קהל ומוסדות הנוגעים בדבר.
5. נתונים אישיים למילוי המשרה: עובד/ת סוציאלי/ת מוסמך/ת.
6. דרישות מיוחדות למילוי המשרה: מוסמך/ה לטיפול במשפחות (רצוי נסיון של שנתיים).
7. בקשות למכרז יש להגיש להנהלת המועצה עד יום ... באב תשל"ד, 28.7.74.

טפסים להגשת הבקשות אפשר להשיג במשרדי המועצה ובמינהלים המחוזיים והנפתיים של משרד הפנים.

נחום משה, ראש המועצה המקומית תל־מונד

חברת ביטוח גדולה

דרוש
מנהל חשבונות בכיר
לניהול מערכת ממוכנת
בביטוח ימי
ואחראי על גביה ודיווח

הכישורים: —
נסיון של 3 שנים לפחות בניהול עצמאי של מערכת חשבונות;
שליטה בשפה האנגלית.
תנאים טובים עם אפשרות קידום לאדם המתאים.
אין צורך בנסיון בביטוח.
סודיות מובטחת.
נא לפנות בכתב לת. ד. 1469, ת"א, עבור כפ' 237.

לכפר הנוער גלים

דרושים עובדים
1. מנהל חשבונות עצמאי
2. מסגר/רתך

עובדים בעלי נסיון הכשרה מתאימים יפנו בכתב להנהלת כפר גלים, דואר כפר־גלים.
קיימת אפשרות של מגורים במקום.

לעבודה בחיפה

דרוש צעיר
דובר רוסית או רומנית

בעל השכלה אקדמאית (או סטודנט המסיים לימודיו) ואחר שירות צבאי מלא, המוכן להשתלב במסגרת קבועה ומעניינת.

בדבר פרטים ניתן לפנות לת.ד. 2133 חיפה מיקוד 1000 ולצרף קורות חיים.

— רק פונים מתאימים ייענו —

דרושה
מזכירה כתבנית
אנגלית עברית

שעות העבודה: 8.00—16.00
תנאים טובים
לפנות בין 8.30—14.00
טלפון: 442125, 448502

לחברה טכנולוגית מבוססת

דרוש:
מהנדס בנין/מכונות

להאם התכנון ביצוע הקשורים בקנה מידה גדול.

הכישורים הדרושים:
1. נסיון של 8—10 שנים בתכנון.
2. נסיון בתאום עבודות מתכננים וקבלני בנין.
3. ידיעת השפה העברית על בוריה.

הדרגה תיקבע בהתאם לכישורים.

מועמד מתאים מתבקש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים אל: ת. ד. 7089 ת"א.

דרוש
טכנאי קירור
מוסמך

לפנות טל' 261912 למר עמנואל
בין השעות 08.00 — 12.00

לכפר מונאש
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
עדיף בעל נסיון
לפנות טל. 053-98089

פרסם בלוח החדש דרושים

הועדה לאנרגיה אטומית

במסגרת התארגנות הועדה לאנרגיה אטומית למילוי משימותיה בתכנית כור הכח

דרושים מועמדים

1. קלימטולוג/מטאורולוג
איסוף נתונים מטאורולוגיים ועיבודם
הערכות קלימטולוגיות
הערכות כושר המיהול והפיזור של האטמוספירה

2. פיזיקאי/מהנדס, למחקרי דיספרסיה
סיקור תורות ומודלים של דיספרסיה באויר ובמים
עריכת חישובי פיזור מזהמים
(נסיון בתכנות מדעי הכרחי)

3. ביולוג/אקולוג
איסוף מידע אודות שימושים בקרקע חי וצומח
הערכת התרכזותם של איזוטופים בטבע
סיקור שרשרות מזון
ניתוח השפעה סביבתית של תחנות כח גרעיניות

4. מהנדס מכונות/גרעיני
לימוד הכרת מערכות של מיתקן גרעיני
ניתוח תקלות במתקן גרעיני
הערכת פליטות רדיואקטיביות במערכות מתקן גרעיני

● נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים הנסיון קוד לת.ד. 39068 תל־אביב.

סודיות מובטחת.

עבודה בטחונית מעניינת בדרום הארץ מוצעת

לאנשים בגיל 25—40, שהנם בעלי השכלה תיכונית, המעוניינים [illegible] הארץ.

הכרחית ידיעה טובה מאד באנגלית (רצויה שפת אם וכן שפה זרה נוספת) ורשיון נהיגה.

* תנאי שכר הולמים + תוספת שכר מיוחדת הקלות במיסים
* השתתפות גדולה בדיור (באחת מערי הדרום)
* רכב צמוד.

קביעת אפשרות להעסקה קבועה, או עפ"י חוזה לשנה (עם אפשרות להארכה).

מועמדים בעלי נתונים כהאמורים מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. 33232 ת"א, מיקוד 61330 (עבור כפ' 7) ולציין פרטים אישיים וקורות חיים.

למוסד מחקר
דרושים:
כימאים
בעלי תואר M. Sc. או B. Sc.

* על המעוניינים להגיש מועמדותם בלווית תקציר תולדות חיים, העתקי תעודות ושמות ממליצים אפשריים.
* למועמדים מחוץ לאיזור הדרום תנתן עזרה ניכרת בדיור.

הכתובת לפניות: ת. ד. 9001 מיקוד 84190 באר־שבע.

סודיות מובטחת

עיריית חולון

עיריית חולון מכריזה על קבלת הצעות למכרזים הבאים:

87/74 — התקנת והצבת מתקני משחקים מפיבר־ גלס בגנים ציבוריים (כולל פסלים ואשפתונים מדגמים שונים)

88/74 — ביצוע עבודות טיפול ואחזקה בשטחי גינון כולל גיזום שדרות עצים והדברת עשבים

את חוברי המכרזים אפשר לקבל במחלקת הנטיעות בעיריה חדר 78.
יש להגיש ערבויות כספיות או בנקאיות בהתאם לדרישת גזבר העיריה, בשעור של 5% מערך ההצעות, לתקופה של 3 חדשים. אחרת לא תובאנה ההצעות לדיון.
את ההצעות יש להגיש במעטפות סגורות למזכיר העיר לא יאוחר מ־8.8.74 שעה 17.00.
העיריה משאירה לעצמה את הזכות לחלק את העבודות בין מספר קבלנים, לפי ראות עיניה.
הכושר והנסיון של המציעים יהוו שיקול בעת הדיון על מסירת העבודות, ואין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

פ. אילון, ראש העיר

הועדה המקומית לתכנון ולבניה המרכז

רח' העליה השניה 5, בית, טל. 916547

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לועדה המקומית לדיון, בקשה להקלה בתקני חיזור.
תיק בניה מס' רמ/6/865
בגוש: 6696, חלקה 20, 28, 31, 32, 33, 34, 59, 60, 61, 63, 65, 67, 69 חלקים. על ידי כוהצה בקובית יהוד, והמהות הריבת, היינו: שימוש חריג לתקני חיזור.
כל המעוניין, אם כבעל ואם מבחינה אחרת, בקרקע, בבנינים או בנכסים אחרים, שהתכנית משפיעה עליהם, יוכל לעיין בתקני התכנית במשרדי הועדה המקומית בשעות הקבלה, ולהגיש התנגדויות לתכנית תוך 14 יום מתאריך פרסום זה.

ע. לאור
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה המרכז

מדינת ישראל

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965

מרחב תכנון מיוחד בית־שאן

הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת מיוחדת

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965, כי במשרדי הועדה המיוחדת לתכנון ולבניה בית־שאן, ובמשרדי המועצה המקומית בית־שאן הופקד שינוי תכנית מפורטת הנקרא: ב"ש 30 א', שינוי לתכנית המפורטת ב"ש 20 ב', בגוש [illegible], ביחד עם התשריט המצורף אליה.
ואלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית המוצע:
א: גושים 22684, 22884, 22889, 22599, 22879.
ב: גושים 22493, 22876, 22877, 22903, 22937.
כל המעוניין בתכנית, רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר, הרואה את עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן כל מהנדס ועדה מקומית שהמרחב שלה כלול במחוז התכנית וכל אחר רשאי, תוך חדשיים מיום פרסום הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המיוחדת האמורה.

כהן שלום
מזכיר הועדה המיוחדת לתכנון ולבניה — יו"ר הועדה המיוחדת לתכנון ולבניה בית שאן

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

מרחב תכנון מקומי נס־ציונה

הודעה בדבר אישור תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז המרכז, אישרה תכנית מפורטת הנקראת: „תכנית מפורטת מס' נס/58".
ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: גוש 3768, חלקות 52, 53, 54, 58-60 בשטח חקלאי.
עיקרי הוראות התכנית: הסדר חלוקה שטח חקלאי בין הבעלים.
ההודעה על הפקדתה יחד עם התשריט המצורף אליה, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 1668, תש"ל, עמ' 127, ובעתון בוקר „על המשמר" מיום 13.10.70, ובעתון בוקר „למרחב" מיום 12.10.70.
התכנית האמורה בצורה שבה אישרה הועדה המחוזית, ביחד עם התשריט המצורף אליה, הופקדה במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה בנס־ציונה, וכל המעוניין רשאי לעיין בה, ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

(חתום) א. היין
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז המרכז

כ"ט תמוז התשל"ד, 19.7.74

למפעל בפתוח וייצור מערכות באזור ת"א

דרושים:

1. ראש פרוייקט ייצור
להקמה וניהול פרוייקט בתחום התעופה.
● הכישורים הדרושים — נסיון בנושאי הארגון וניהול פרוייקטי יוצא חיל אויר בקצונה ממ"ס — הרכבה כפית. שלב 2 רצוי קצין טכני בה"א. השכלה רצויה מהנדס/טכנאי.

2. מהנדסים / טכנאים מכונות ואלקטרוניקה
לפתוח ולייצור מערכות אלקטרו־מכניות לפרוייקטים עתידיים

3. מרכיבים
יוצאי חיל אויר במקצועות: ממ"ס, ממ"ס ואלקטרונאים לעבודה הרכבה אלקטרו־מכניות במערכות עתידיות בה"ט.

4. מזכירה בכירה לבעל תפקיד בכיר
● הכישורים הדרושים — נסיון מעשי של 5 שנים לפחות בניהול ארגון ומעקב מסודר, השכלה תיכונית וידיעת השפה עברית ואנגלית. כושר הבעה וכושר לקיים מגע נאות עם אנשים בעבודה.

● מעונינים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. ...821 ר"ג.

24 שעות·24 שעות·24 שעות·24 שעות

מבחר

טלוויזיה

* 17.42 — „סדרת מבט" — „צייד חיות הבר".
* 18.05 — „פנאי לי" — מה לעשות בנופש הגדול.
* 18.32 — „כוח אווירי" — „כיבוש האוויר", היא האמריקאי מצליח לפרוץ את הקליפות האווירית של חיא הגרמני באמצעות הי־ שימוש בכוסים אוטוריטחה.
* 20.00 — „מורשה" — „הודי בן לגאולה, במקרא ובקבלה", שיח בין הד"ר פנחס פלאי, הפרופ' רבקה שץ־אופנהיימר, והפרופ' בנימין אופנהיימר.
* 21.00 — „מקמילן ואשתו" — „מרוץ הכוסים הקטלני".

ברדיו

* 17.05 — „אותי זה מצחיק" — לקט מערכונים וקטעי הומור (ב).
* 19.05 — „מן המתהבה" — שיחה עם קאציה — מפקד יחידה בסילואים, שיחות לאחר המלחמה היום של גדעאי בלהקה רצליה, יחסים עם האויב ושרות בצבא (צ).
* 20.30 — „הפסטיבל הישראלי 1974" — (סטראו) (הקלטה מקונצרט שהתקיים ב־13.7.74 בבנייני האומה). בתכנית: „שירה גורה" מאת ארנולד שיינברג (בבכורה בישראל). התזמורת הפילהרמונית הישראלית, בהשתתפות חברי תזמורת האקדמיה למוסיקה של אוניברסיטת תל־אביב; המקהלה הפילהרמונית תל־אביב (בהנהלת סטנלי ספרבר); המקהלה הקברית ליד האקדמיה ע"ש רובין בירושלים (בהנהלת סטנלי ספרבר); מקהלת הגברים שליד בית ציוני־אמריקה (מנהל: יוסף פרידלנד); והמקהלה הקבית חיפה (מנהל: יהודה אנגל). מנצח: זובין מהטה; סולנים: ג'סי נורמן, רוזה האגמאן, הינץ קרוזה, הוגבורג נימסגרן (א).
* 22.05 — „דעת קהל" — היידפארק רדיופוני (ב).

ברידג'

מאת רחל מטלון

נצחון הצעירים

בפסטיבל הברידג' שהתקיים ה־ בקאן ניצחה קבוצת הצעירים של צרפת את אלופי העולם, „הקבוצה הכחולה". לאחר מאבק בן 96 משחקים. אחד המשחקים המעניינים של המפגש זה היתה היד הבאה:

כולם פגיעים. כחולק מזרח.

צפון: ♠ A 7 ♥ J ♦ K J 4 ♣ A K J 10 7 4 3

מערב: ♠ K J4 ♥ A K 10 9 2 ♦ Q 7 6 ♣ Q 2

מזרח: ♠ 8 2 ♥ 8 6 5 3 ♦ 10 9 8 2 ♣ 9 8 6

דרום: ♠ Q 10 9 6 5 4 ♥ Q 7 4 ♦ A 5 3 ♣ 5

מזרח	דרום	מערב	צפון
פאס	„אס	1 הארט	3 קלאבס
פאס	3 ספייד	פאס	4 ספייד

בשני השולחנות היה החוזה זהה, וגם היציאה במלך הארט היתה זהה.

במערב ישב לבל, אחד משחקניה המבריקים של נבחרת הצעירים. לאחר שנגלה לו הדומם המשיך עם ה־2 קלאב. הכרוז עלה עם האלוף. החיות היה משתבע שלבל יש קלאב בודד, המשיך עם בן־המלך קלאב השליך מידו הארט. מערב זכה בבלכה קלאב וכדי להבטיח לעצמו שתי לקיחות בשליטים הב־ שיך עם האלוף הארט בהכריחו את הכרוז לתתוך. והכשיל את החוזה.

בשולחן השני ישב במערב דיאללי, נציג הקבוצה הכחולה. לאחר שזכה במלך הארט המשיך עם ספייד קטן. הכרוז נתן ללקיחה לעבור הכה בידו עם המלכה. לי אחר כבן שיחק את האלוף ספייד, על הקלאבס הגבוהים השליך את הקלפים המפסידים בידו והשלים את החוזה עם לקיחה יתר.

על־אף ההגנה המבריקה של לבל שגה הכרוז האיטלקי — בזאנקי, שגיאה חמורה. לאחר שזכה במלך קלאב, היה עליו להמשיך עם האלוף קלאב ולהשליך עליו הארט. במידה ומערב חותך אותו יש ל־ כרוז שתות להגביה את הקלאב, לאחר מסיכת האלוף שליט.

אף־על־פי־כן, ההגנה של לבל היתה ההגנה היחידה שהיה בה סי־ כוי כלשהו להכשיל את הכרוז ול־ הכשילו.

תיקון טעות: בטור של ה־ שבוע שעבר נפלה טעות: בטבלה הראשונה בידיים צ"ל A 3 2 ב־ קלאב ולא 2 3 4 כפי שהודפס בטעות.

קולנוע

שחור־לבן הם אפור

מאת קיר"ה

„צנה בוכה לאוהביה" — „פאר", תל־אביב)

...רשוב, כורכו בקדוס הקולנועי, ...לנו הבמאי הצרפתי קלוד לוס ...הפתעה, והפעם הוא ...ח בתוכה שבנות של צלופן: ...אוהבת הנכן — עוסק הסרט ...גבר, בתוה ובהוויה לעתיד: ...ניקת הצלילה — עסק הסרט ...י סיפורים מקבילים של שוד ...נוה. ומכיון שאין זה די ספור ..., נובע ללוס את חוויה בשני ...ים: הגבר, האהבה והשוד הם ...עוציים, מספוניים כמו במצלמת ...א־קולור; ואילו ההווה והתי־ ...ית לעתיד הם בשחור־לבן. כלו־ ... אפור, ואפור כמובן, מבצה ...בעיקר מיום שאין צנה ואין ...בצה. אלה הם החיים.

...סימון הוא איש בשנות הא־ ...יים המאוחרות שלו. ולמרות כי־ הוגו החיצונית בגופשת הוא נראה כמתאגרף לשעבר שהצליח לפרוץ כן הזירה לפני שעיקמו את אפו. כבלדורינו אנושי המסוגל לפ־ רוץ דרך קיר בגופו. הוא סיפוס עליו, תוסס ובעל־לב, ואת לב־ רות שהוא הי בשולי החברה, בצד הטוב של החוק, בצד המוצל של המדריכות מיבוביות. הוזה על־ העבכון בוה־השוקון של החברה ה־ נוצצת — בקיצור, סימון הוא שודד ועוד בעל הבית צרך מצי־ מדיה. כשהוא נשאל, מאחור יר־ תנ, על־ידי נצרתו המבקרת או־ תו בבית־הסוהר, כיצד הגיע ל־ „מקצוע" שלו, הוא משיב: „בד־ יוק כמו שאת נעשית מוכרת עתיקות". כלומר, זה עניין של נסיה; פשוט, כך נתגלגלו הדב־ רים.

אבל סימון איננו סתם שודד. הוא שודד מתוכנן, מתחכם, מהיר. הוא אמן במקצועו, שודד הבשי־ איר מתכנסוירה קטן מאוד ל־ מקריות — למרות שהמקריות היא אשר מביאה אותו אל מאחורי סורג ובריח. והיתה זו גם המקריות שהפגישה אותו עם פרנסואז היפה. פשוט, החנות ל־ מימכר רהיטים עתיקים היתה צמו־ דה לחנות התכשיטים היקרים, הי־ תבודה היטב, שאותה מתכנן סי־ מון להריק בעזרת ידידו השלכבי־ אל המזוקן שאולה.

וכך, בדיבבר עם ההכנות הקפ־ דניות לשוד הגדול המתקדמות בקצב איטי, אך משכנע, לקראת שעת־האפס — מתפתחים ופורחים יחסיהם של פרנסואז וסימון הני־ לים של סביל האהבה.

פרנסואז היא גרושה כפוליטיקאים ומתוכבבת. בחברת על אינטלק־ טואלים גלגלים המדברים בשפת האורגיסטים ... הכמעלית, שפה ריקה מתוכן ונעי־ דרת מששות לאנוש הערלות של סימון, הנקלע באקראי לחברתם. סימון הוא גבר מנוסה, ... שלמרות עיכוקיו הפורחים באי־ וויר ניצב ביחסיאבוש על שתי רגליים הנעוצות בקרקע המציאות הגברית של החיים. ומכיוון שי־ אי־אפשר לאכול כל היום מזה בטוק־עבריית, בנערת פרנסואז את ידידיה האינטלקטואלים ובו־ חרה בבטיק־עבגריא, כלומר בסימון.

הסרט משופע המצאות ודיאלו־ גים מרנינראתן, גבה בדיוות בהצעתות בתחום העסקים וה־ ביורליבניה. „קונצ'ב" השוחלים פה יכס להיאבון כדודבנים בקפבת — זה כל אלה כבר ראינו, בכו־ רה או אנו אזורת, בכוססיק האוי־ רים של ללוש, אבל אנחנו בכו־ ... ליתנות מהם. סימון (לינו ונטורה) מגיש כשחק בצלה הי־ בצנה פגיד ילד אתכם בדרך הי־ ביתה בן הזבנה; פרנסואז (פרני־ סואז פאבייך) היא המיכה — לא כשבבת, אבל חתיכה המולפת את רצונותיו של גבר מודק, ישאר ההחקים עיסים עבודה יפה.

ידו המכוונת של הבמאי הי־ כעצב ללוש כורגשת לאורך כל הדרך והוא איננו מבאיר, ממש כמו גיבורו סימון, לום כיצה ליד המקרה, אם כי (כמו גיבורו) הוא מהפיא בכמה פקרים. אבל בכו־ הכל הזו סרט מהנה מאוד.

מרכז ההסברה
שירות הפרסומים

הופיעה מהדורה חדשה של הספרים העדויות במשפט אייכמן

סיפוריהם של 106 עדים מישראל ומחוצה לה המגוללים בעדויותיהם את פרשת השואה והגבורה.
* שני ספרים המכילים יחד 1254 עמודים
* כריכה קשה

מחיר שני הספרים: 30 ל"י
* להשיג בכל חנויות הספרים.
* להזמנות מרוכזות יש לפנות אל שירותי ההפצה של פרסומי הממשלה. יש לצרף דמי משלוח בסך 3 ל"י. רח' ב' 29 הקריה תל־אביב.

קופת חולים
של ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

החלה ההרשמה
לקורס אחיות מעשיות
שיתקיים בבית ספר לאחיות ליד מרכז רפואי סורוקה בנגב.
מתקבלות מועמדות בגיל 45—17 בעלות השכלה של 8—10 שנות לימוד לפחות, ואשר עומדות בהצלחה במבחני הכניסה.
הקלות מיוחדות ניתנות לנשים בעלות משפחה.
לפנות בכתב או בטלפון למזכירות בית הספר.

מרכז קופת חולים

אוניברסיטת חיפה

טקס חלוקת תעודות לבוגרים

יתקיים מחר, יום רביעי, ה' באב תשל"ד, 24.7.74 בשעה 5.30 אחה"צ, בבנין הראשי.

משרד התקשורת

קבלן מהנדס בעל דחפור

פגיעה בכבל טלפון תת־קרקעי מנתקת בין רגע אלפי טלפונים, מוסדות ציבור, בתי חולים וכד'.

החוק מחייב אותך לפנות למשרד התקשורת לפני התחלה כל חפירה.

לקבלת פרטים והנחיות פנה למשרד התקשורת:
בירושלים — רח' גרקיס 43, טל. 02-530418
בתל־אביב — רח' יהודה הלוי 41, טל. 03-828881
בחיפה: — רח' י. ל. פרץ, בנין הטקה, טל. 04-663203

מרכז ההסברה
שירות הפרסומים

הופיע!

הוצאה לפועל של שטרות

מאת הרשם דוד בר־אופיר
רשם בית משפט השלום
וראש ההוצאה לפועל, תל־אביב

בין התוכן:
* הדרכים לגביתם של שטרות שלא נפרעו במועדם.
* מהם כלי השטרות שניתנים לביצוע בלשכת ההוצאה לפועל.
* היכן וכיצד מגישים בקשה לביצוע שטר.
* פתיחת התיק וקביעת שכר עורך־דין.
* התנגדות לביצוע שטר.

המחיר 3 ל"י

זוהי חוברת שלישית בסידרה המשפטית להסברת חוקים נבחרים, בעריכת עו"ד אורי שטנדל. עד כה הופיעו: „חוקים להגנת הדייר" (המחיר 3 ל"י) ו„חוק החייל המשוחרר" (מהדורה חדשה). הסידרה מופקת בשיתוף עם משרד המשפטים.

להשיג במקומות הבאים:
* ירושלים: תמיר בינשטוק, רח' בן־יהודה 2, בנין סנטור, טל' 224808
* תל־אביב: א. ספרים לעם, רח' יבנה 7, טל' 621885
  ב. שירותי הפצה של פרסומי הממשלה, רח' ב' מס' 29, הקריה טל' 255286
* באר־שבע: רהדיק, רח' גרשון 25

קופת־חולים של ההסתדרות הכללית · מחוז תל־אביב · לוח התורנויות

א. תורנויות לידה

בהקיפות ערב ערב, כולל שבת וחג, בשעה 8 בערב עד 12 בלילה (פרט להדר יוסף מ־8 עד 11):

1. מרפאה התקווה ב' רחוב דוד פינת רח' ברכיה. טלפון 31122 — לחברים מסניפי: התקוה א' רבי נסקה וכפר שלם.
2. מרפאת הדר יוסף, רחוב קהילת ורשה מספר 12—10, טלפון 478095 — בשעות 8.00 עד 11.00 בלילה. לחברים מסניפי הדר־יוסף, נוה שרה, צהלה, רמת חייל, תל־ברוך וכן לחברים שהשכונות הקרובות לסניפים הללו.
3. מרפאת נוה שאנן, רחוב יסוד המעלה פינת לוינסקי טל. 33483 — לחברים מסניפי: נוה שאנן, ישיגבסון ושלוסקין.
4. מרפאת קסוביץ, רחוב רביזה קסוביץ 36 פינת יהודה המכבי טל. 444494 — לחברים מסניפי: קסוביץ, רבינוביץ ורמת אביב.
5. מרפאת תל־נורדוי, רחוב רב הת 1 טל. 243233 — לחברים מסניפי: תל־נורדוי, אלי־ תריד בארי אהרונוב, גלבוע, הגמל ורפסודים.
6. מרפאת קרית שלום, רחוב דהבבקי 12 טלפון 622715 — לחברים מסניפי קרית שלום וקרית־שלום (שכון צבא קבע).

הערה

א. אחרי השעה 12.00 בלילה ועד 7.00 בבוקר מתקיימת תורנות לידה בבריא רח' מזא"ה 13, טל 101.

ב. החברים מסניפי: עלקין, ידידיה רמת חן, עממי ג רמת ישראל בהדלברג, כריאנד אר לפנים שבדי יונה הנביא ומוני־ סיסורי — הזקוקים לרופא בין השעות 8 בערב עד 7 בבוקר יפנו למגן דוד אדום, רח' מזא"ה 13, טלפון 101.

ב. תורנויות ערב שבת

בימי ששי משעה 2 אחה"צ עד 8 בערב מתקיימת תורנות במגן דוד אדום, רח' מזא"ה 13, טלפון 101

1. בית מרקחת במרפאת זמנהוף, רח' זמנהוף 42, טלפון 289221, בין השעות 2.30—5.00 אחה"צ. במרפאה מנדלבלט, רח' אלנבי 75, טלפון 614467, בין השעות 2.30—5.00 אחה"צ.
2. מעבדות במרפאת זמנהוף רח' זמנהוף 34, בין 3—4 אחה"צ.

ג. תורנויות שבת וחג

1. בתקיימות בין השעות 9.00—11.00 לפנה"צ במרפאות:

גלבוע	— טל' 242870
התקוה א'	— טל' 32579
ישיגבסון	— טל' 828180
הדר יוסף	— טל' 47809
יד־אליהו	— טל' 34278
יונה הנביא	— טל' 55979
כפר שלם	— טל' 31546
מנדלברג	— טל' 614467
נוה שאנן	— טל' 33483
קרית שלום	— טל' 822715
קסוביץ	— טל' 44449
רמת אביב	— טל' 412294
רמת חייל	— טל' 471162
תל נורדוי	— טל' 243233

משעה 1.00 בצהרים עד 8.00 בערב מתקיימת תורנות במגן דוד אדום, רח' מזא"ה 13, טל' 101.

2. רופאים מקצועיים — לכל סניפי המחוז, מרפאה מנדלברג, רח' אלנבי 75, טל' 614467.
א. רופאי א.א. וגרון ורופא עיניים בין השעות 9.30—11.30 לפנה"צ.
ב. רופא כירורג בין השעות 9.00—12.00 לפנה"צ.

3. תורנות מעבדה — לכל סניפי המחוז במרפאת זמנהוף, רח' זמנהוף 34, טלפון 284242 בשעות 9—11 לפנה"צ, 4—5 אחה"צ.

בית מרקחת במרפאת מנדלברג, רח' אלנבי 75, בין השעות 9.30—12.00 לפנה"צ, 4.00—5.00 אחה"צ.

הערה:
בית מרקחת מנדלברג, רח' אלנבי 75, פתוח בימי א'—ה' משעה 8 בבוקר עד 7 בערב ללא הפסקה.

מערך לאריזת תפוחים למכירה

הציוד במצב טוב

לפנות לרכז המשק
קיבוץ הגושרים ד.נ. גליל עליון
טל. 067—40731/2

מחלקת עבודות צבוריות — המשרד הראשי
רח' לינקולן 3, טל. 289251
תל־אביב

מועד הגשת ההצעות למכרז 62/74/א

אספקה 2 מכונות צבע לסמון כבישים

נדחה

לתאריך 2.8.74 שעה 08.30.

י. זיו
ס/מנהל מע"צ (מינהל ואפסנאות)

הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז ירושלים

הודעה לציבור בדבר הפקדת תכנית מפורטת עפ"י הודעה ברשומות בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965
תכנית מפורטת מס' 1970

שכונת גונן א', רחוב פת. גוש: 30169, חלקי חלקות 60, 67, 83.
מטרת התכנית: קביעת שיכוש בשטח המיועד לאזור מגורים 5 לפי תכנית, המתאר להקמת גן ילדים ובית כנסת והתוויית שביל להולכי רגל.
הודעה בדבר הפקדת התכנית הנ"ל פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 2010 מיום 23.5.74.
במשרדי הועדה המקומית לתכנון ובניה ירושלים, ובמשרדי הועדה המחוזית לתכנון ובנית ירושלים, הופקדה התכנית הנ"ל ביחד עם התשריט המצורף אליה.
כל המעונין בתכניה רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר, הרואה את עצמו נפגע ע"י התכנית וכן מהנדס ועדה מקומית שמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או גובל אותו, רשאי תוך שבועיים מיום פרסומה של הודעה זו בדבר הפקדה בעתון להגיש התנגדות לתכנית הנ"ל במשרדי הועדה המקומית האמורה, רח' הלל 23, ירושלים.

ר. קדר
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ובניה ירושלים

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965

מרחב תכנון מקומי, גבעתיים

הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מתאר מקומית

1. בהתאם לחוקי התכנון והבניה, תשכ"ה—1965, ניתנת בזה הודעה בדבר הפקדת של הנ"ל (הנקראת): תכנית מס. 302 שינוי לתכנית מתאר גבעתיים 53 (להלן התכנית) במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ובניה גבעתיים.
2. בקומם של השטחים אשר התכנית מתייחסת אליהם:
   1. גושים וחלקות: 6168, חלקה 108.
   ב. שם רחוב, מודיעין 162 — קטע בין רח' מודיעין, רח' הגורן ורח' כאיר הסמבר.
3. עיקרי הדברים המוצעים להיקבע או להשתנות על ידי התכנית הם:
   א. לשנות את ייעודה של חלקה 108 מאזור מגורים ב'2 ו'א לאזור מגורים מיוחד עם חזית חנויות.
   ב. להפריש שטחים לשביל ציבורי ולהרחבת דרך קיימת.
   ג. להפריש שטח להשלמת חלקה 384.
   הכל כאמור בתכנית המופקדת.
4. כל המעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר, הרואה את עצמו נפגע על ידי התכנית וכן כל הזכאי לכך על פי סעיף 100 לחוק, רשאי תוך חדשיים מיום פרסום הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות במשרדי הועדה המקומית האמורה.

כ"ה בתמוז תשל"ד 15.7.74

א. חיון
כ"מ יו"ר הועדה המחוזית
לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב

ממצאים עתיקים חשובים נתגלו בחפירות תל אפק

מאת צבי אילן, סופר „דבר"

שרידים של מיבנה מתקופת שהיית בי שריפה עזה, משוך מהתקופה הכנענית המאוחרת, נחשפו לראשונה בחפירות תל אפק שליד מעיינות הירקון.

אלה הם שרידי מיבנה מפואר, מגראה שער, שרק לנער האוהל נד תרה וכה קיר אבן בגובה שלושה כוכרים ועליו שורות של לבנים. מקום המיבנה הוא בתוך המצודה העותמכנית שבתל. יתכן שגו כצור דה ממלכתית שהוקמה בעיר הדי וכנת ספק למעבר הדרך הזין בדרך הים התעוקה. יתכן שיש לייחס את החורבן בבניין, שנמצא בתאריך ל־1200 לפני הספירה לערך, לי כיבוש של בני ישראל, שהרי אפק נזכרת בתוכיך בין הערים שכבש יהושע. מאותה תקופה נתגלה בי תל קבר בנוי, עשיר במצאים, מסוג הקברים המיקניים. נמצאו בו כלי חרס מקומיים וקליידיא כי קפריסין ומפקני עבויות. בין הי מבצאים מחרוזות ארפוסיות, כלי נשק, אצעדות, קערת ברונזה וכלי נחושת. בצפון התל נחשפה חומה מהתקופה הכנענית הקדומה לי אורך 15 מטר ושרי שכמתיישוב הקיסרות בה.

באותו מקום נחשפה חומה מי התקופה הכנענית התיכונה שלב ב' לאורך 25 מ' עם רצפות שעליהם כלים רבים ותן גיגשות לחוכה. בין המצאים נתגלו גיבורי צלם של קופסה. בקטע של הציר הרומית אנפיתבורים, שהחלה להתחפר בתל אהוקה. ממשיכים לגלות את הי מיבנה הגדול הרודייני משפסים קסיפה ושסחר בגיג עד כה ל־200 מ"ר. נחשפו עד כה 10 רצפות — רובן מדוגים גיאומטריים ובחלקן תיאורי סצינות עם בני אדם וי חיות. אך מצב השתמרותן גרוע. במקום נבצאו בשנה זו 200 מש־ בשה, בנוסף ל־500 אשתקד. בי אפק חופרת זה חרדש משלחת הי כוה כ־200 איש מטעם המכון ארכיאולוגיה באוניברסיטת תל־ זר לה צוות החפירות הבליטית, בהשתתפות אוניברסיטאות באר ה"ב ובעזרת עיריית פתח־תקווה.

תיאטרון ישראל

הערב 23.7

הבימה:
בית דנמן:
תל־אביב, האולם הגדול

הקאמרי:
הצגה: תל־אביב
התיאטרון העירוני חיפה:
סילבסטר 22: ירושלים

האופרה הישראלית

מיטת מנהלת: א. דה־פיליפ
הנחה לחיילי צה"ל הסדיר

הצגות בסודה
ת"א הצגת גאלה
29.7 ● 24.7 ●
3.8 ● 31.7
ירושלים: 14.8 ● חיפה: 8.8

הרוזנת מריצה
אופרטה מאת קלמן

ת"א 4.8, 23.7
קונצרט אופרטי
וערב בית האופרה

ת"א 30.7
לה טרוויאטה
אופרה מאת ורדי

כרטיסים: אלנבי 1 טל. 52222

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו

תיק עזבונות 3212/74

בענין: ירושת המנוח אליהו צרפתי מרח' לה גרדיה 10, ת"א, שנפטר בבית איכילוב ביום 26.1.68 (כ"ו טבת תשכ"ח).
המבקשת: ויקטוריה משרה כהן ביאליק 60, ר"ג.

הודעה

להודי יודע כי הוגשה לבית המשפט בקשה ליתן צו המבדיע על ירושת המנוח הנ"ל והנני מכריז בזה כל אדם המעונין שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוח הרוצה להתנגד להכרזה, להגיש, תוך המישה עשר יום מיום פר־ סום הודעה זו התנגדות להכרזה המבוקשת, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כמבוקש בבקשה.

דוד דגן, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

פרסם בלוח החודש
דרושים

בתי־מרקחת

ירושלים

בית הכרם, בית הכרם 19, 531089; אל ארז רהוב באב אל הזרה, 282682.

תל אביב

הנביאים, רח' המלך ג'ורג' 23, טל' 286740; הרופא, רח' דיזנגוף 217, טל' 223488; יאבה, רח' יהודה הלוי 67, טל' 612474.

בחיפה

בלפור, מסדה 1, 662289.

ברמת־גן

הן — רמת גן, ז'בוטינסקי 99.

בני ברק

הן, ז'בוטינסקי 99, רמת־גן.

בבת־ים

בלפור — בתים — בלפור 90.

בחולון

אסותא — חולון, רח' סוקולוב דוד 4, (מול פי רח' שנקר 19).

בנתניה

נתניה, הרצליה, כפר שמריהו, רמת השרון, רעננה, כפר סבא, רמתיים

קדימה — נוה מגן מרכז מסחרי.

קולנוע

תל־אביב

בשעות 4.30, 7.30, 9.30
אופיר — הסינדיקט ישלם
אסתר — פרפר
אורלי — אבו אליבאבא
אלנבי — העוקץ
בן־יהודה — תושטה עד הצוות
גורדון — ללא רביעה
גת — אותנטי
דקל — פרנק סרפיקו
דרייב אין —
8 — המיטה המעופפת
10 — קם בלו
הוד — פארק האהבה
המרכז — הכמוסטים במערב
זמיר — השוקות בבלא הנביים
חן — שלגיה ושבעת הגמדים
ליכור — תום סויאר
מוגרבי — ליל הכלולות
מתמיד — זה ערב הזהב
מקסים — הארסיסטים
בסופר־קס
סינרמה — קוראים לי אף אחד
סינמה — 1 — תמים והציים
סטודיו — עינים גדולות
פאר — צנה סובה לאוהבים
פאריז — לעקות ללחישות
צפון — קוראים לי אף אחד
רמת־אביב — סקרפיו
תכלת — בדרך כפרבה
תמר — פראום
תל־אביב — שלושת המוסקטרים

יפו
נגה — צ'ארלי ואוריק
צליל — אני אוהב את ברושתי בתיים

רמת־יוסף — גורלה של אשה יפה 7.30 — 9.30

חיפה
ארמון — אבו אליבאבא 7.30 — 9.30
ב־4.30 — עירית הדרום
מגדל — האיש שלנו בולס 7.30 — 9.30
ב־4.30 — סרקן הנער הגדול
סביר — לידי קרולין לאמב 7.30 — 9.30
ב־4.30 — צוות של הגנובים

רמת־גן הבקעתיים
אורדע — אבו אליבאבא 7.15 — 9.30
אואזיס — שלגיה ושבעה הגמדים — 4, 7.30, 9.30
ארמון — הוזן בה 7.30, 9.30
גל־אור — תאוה ונקמה
הוד — פארק האהבה
דוד — גבר ונוסף
רמה — ללא מצבורים
רמת־גן — אהבת החיים
שביט — רבי יעקב

נתניה
אסתר — לוס אמיגוס 7.15 — 9.15
ב־4.30 — קשת האש
סטודיו —
פתוח: הבלונדיני עם הנעל השחורה — 8—10
סביר: כרפיקו 7—9.15
שרון — שלושה טובים ואחד נבל 7—9.15
ב־4.15 — כוהן של אב

הרצליה
דגניה — הבלונדיני עם הנעל השחורה 7.30 — 9.30

כפר־סבא
עמל — הצגה מאידיש ב־8.30
חן — פרפר 9

חדרה־השרון
בית הפועלים —
המגנו האחרון 8.30

חדרה
הוף — רבי יעקב 7.30 — 9.30

פתח־תקוה
אורדן — כלומר 8.45
הדר — עיניים גדולות 4, 7.30, 9.30
היכל — 24 שעות של פתח 4, 7.30, 9.30
שלום — רוצח במשק
הסטודנטים — 7.30, 9.30

ירושלים
בשעות: 4, 7, 9
אדיסון — הגדול האביון
אוריון — יאיר
אורנע — כך היה
ארמון — הדיכר אחד גבה
אור־גיל — עיניים גדולות
הבירה — המבט
חן — קוראים לי אף אחד
ירושלים — הרפתקה בפוסידון 9 — 7
סבדר — נשיא על המזנה 6.45 — 9

עדן — העוקץ 3.45, 6.45, 9.15
רון — אבו אליבאבא
מיגדלור — שמי גברים בעיר

חיפה
אורדון — איזה מין כומר
אורה — אבו אליבאבא
אורלי — פרפר
אמפיתיאטרון — קיפודה של ניטפשבית
ארמון — העוקץ
בית רוטשילד — פרנזי 9—6.45
אורדן — קובלן
חן — בשחור הראשון
מירון — העקרב הצהוב
עממי — אורות הכרך
עצמון — קוראים לי אף אחד
פאר — שמה בשלג
רון — עינים גדולות
שביט, הר הכרמל — לרצוח המיסטר
קרית מוצקין —
קריה
יובלאנד — הווים 9—7
זהר — אני אוהב את גרושתי 9.15—7

טלוויזיה לימודית

10.00 — בחצר הפלפלים — הורדים בהבבה; 10.25 — דף מספר — אל הכתכל בקנקן; 10.34 — מלאכת יד — פטיפס עתבוזה; 16.00 — מה שאמיר בספר על קלינסקי; 16.13 — אנגלית לקראת כיתה ה'; 16.30 — בקו ייבר — הכתם הדרשים; 16.47 — אמנות היהוך העץ; 17.05 — ציפיה.

טלוויזיה כללית

17.30 — חדשות; תכניות יל־ דים; 17.32 — מבדר שירות; 17.42 — סידרה טבע; 18.05 — פנאי לי; תכניה ערבית — 18.30 — קיצור החדשות; 18.32 — כוח אוירי; 19.00 — לבמשפחה; 19.30 — חדשות; 20.00 — מורשה; 20.30 — מבט להדשות; 21.00 — מקמילן ואשתו; 22.10 — מוקד; 23.00 — פסוק מדברי הז"ל על חורבן בית המקדש החדשות; 23.10 — מבדר שירות.

הגל הקל

06.00 — מה טובו; 06.10 — התעמלות בוקר; 06.20 — שעון מוסיקלי; 06.59 — רגע של עב־ רית; 07.00 — המוקד הזה — 07.25 — סקירת עתוני הבוקר; זמר זמר לך; 07.55 — אור ירוק; 08.10 — בוקר טוב; 08.55 — בעקבות החדשות; 09.05 — המשך בוקר טוב; 10.05 — כאן בבית; 11.40 — לאן הערב; 12.05 — במקצב יוצר; 12.30 — שירים משלנו; 13.05 — בתוי היום; 14.00 — סקירת עתוני הצהרים; 14.10 — על גליו יבוא; 15.05 — מצלילי המורה כבקבהק; 15.52 — על רגל אחת; 16.05 — רגע של עבריה; 16.06 — מהדורה עב־ רית; 16.30 — בתקווה שתבין את הרמז; 16.35 — המשך מהדורה עבריה; 17.00 — חדשות; 17.05 — אותי זה מצחיק; 18.05 — סדי בב לו השיר; 18.45 — היום ב־ ספורט; 21.05 — לטעמי; 22.05 — דעת קהל; 23.05 — אני שלך זאת שלי עד שעה 1. (כל הזכבה השעה כל שעה).

רדיו רשת א

08.05 — מעדנים מוסיקליים — פורסל: „אודה ליום הולדתה של המלכה מרי" (מקהלה ותזמורת בני צוה דניס סטיבנס); ק.פ.ע. באך: קונצ'רטו בדו־מינור לצ'מבלו ולה תזמורת (סולן: ג'ורג' מאלכולם — מנצח: נוויל מרינר); סטרויבינסקי: „פואנת האקסטזה" (התזמורת ה־ סימפונית של בוסטון בניצוח קלאודיו אבאדו); 09.05 — שעה ב־ מחיצתה של מנבת הגבל אני שאי לאן י. ב. באך: קונצ'רטו ברה־ מג'ור לנבל ולתזמורת; פטריני: דואט בפי נבל גבור לשני נבי לים (עם מרואן קוטל); פורה: אמפרומפטו אופוס 86; דבוסי: סונטה לחליל, ויולה ונבל (עם בור־ דן ולקייאן); 10.05 — בוצגון הי מוסיקה של רשות השידור עם גאי ביל אזאם. מאיר דיגמן והתזמורה הפילהרמונית הצבאית בנצות שלום רונליירדיקלס; 11.00 — עברית לעם; 11.15 — הארי הקדוש מצפת; „הבית הקטן מאחורי ה־ בית הגדול"; 11.45 — ספורי ארץ ישראל (בערבית); 12.05 — שי־ רת המקהלה; 13.05 — קונצרט צהרים — באך: קנטטה מס. 209 („אין יודע מהו כאבי") (אלי אמלינג — סופרן, עם הזכרה); בטהובן: שלישייה בדו־מינור ל־ שני אבובים ולקרן אנגלית, אופוס 87; 14.00 — סקירת עתוני הצה־ רים; 14.10 — לאם ולילד — לפ־ עוטות — ניסן ורחמים מעבון ב'. „חרחליל בארץ עוץ"; לילדים הי גדולים — „קול ורבקולי" — הי־ דון מוסיקלי; 15.05 — רדיוזע — משדרים להרחבת הדעת; 15.50 — שיחה בהלכות תשעה באב; 16.05 — רגע של עברית; 16.06 — צלילי עשרה — „כוחה של מוסי־ קה"; 17.05 — צלילי ג'ז; 17.45 — אניגמה; 18.05 — ירחון ל־ ענייני חקלאות; 18.55 — לחקלאי — שרות ידיעות יומי; 19.00 — היום הזה; 19.25 — קלאסי וקל; 19.50 — פרקי היום בתנ"ך: מג־ לי, פרקים כ"א, כ"ב; 20.05 — עולם המדע; 20.30 — הפסטיבל הישראלי "1974" (סטראו) — ארי־ נולד שנברג: „שירי גורה" (בכור בבורה בישראל); התזמורת הפיל־ הרמונית הישראלית בהשתתפות חברי תזמורת האקדמיה למוסיקה של אוניברסיטת תל אביב, המק־ הלה הפילהרמונית תל אביב (ב־ הנהלת סטנלי ספרבר); המקהלה הקאמרית ליד האקדמיה ע"ש רובין בירושלים (בהנהלת סטנלי ספר־ בר), מקהלת הגברים שליד ביה־ ציוני אמריקה; (מנהל: יוסף פריד־ לנד); והמקהלה הקברית חיפה (מנהל: יהודה אנגל); מנצח: זו־ בין מהטה; סולנים: ג'סי נורמן (סופראן); רוזה האגמאן (מצו־סופ־ ראן); הינץ קרוזה (טנור); וגי־ מונד נימסגרן (באריטון); בהפס־ קה — „אניגמה" — פתרון; 23.05 — בדק שידורן היהודה; 00.05 — רגע של שיר.

גלי צה"ל

05.58 — ברכת השחר; 06.05 — צלילי בוקר; 08.05 — יומן הב־ בוקר; 09.05 — ד"ש עם שיר; 10.55 — מילה בסלע; 11.05 — חמים וטעים — דיסים; 11.55 — מה לעשות; 12.05 — יומן הצה־ ריים; 12.30 — המשך חמים וטע־ עים; 13.30 — זה מגמר לי; 13.35 — הודעות לחיילים; 14.05 — שתיים עד ארבע; 16.05 — נא לצלצל; 17.05 — יומן הערב; 17.40 — פזמונים למלכם — דיסים; 18.05 — בן המלחמה; 19.05 — ממנה אליך; 20.05 — תוסס ורענן; 20.30 — מינה הי בין; 21.05 — ברצונכם; 22.05 — בוא נדבר; 23.53 — שיחת חצות; 00.05 — יומן חצות; 00.30 — ציפורי לילה; 01.30 — מבזקי ידיעות; 01.35 — המשך ציפורי לילה; 03.05 — מזמנים אל תוך השחר עד שעה 3. מבזקי ידיעות בשעות: 1.30; 2.30; 3.30; 4.30; 5.30.

לוח החודש דרושים

33

צהבת זיהומית - האם הפתרון קרוב?

מאת ד״ר אליהו ארדיטי

צהבת זיהומית או מחלת הצה־בת כפי שהקהל הרחב רגיל ל־כנותה, מוכרת בעולם הרפואה בשם דלקת־כבד נגיפית.

דלקת־כבד נגיפית היא מח־לה חריפה, לרוב קשה, הפוגעת בתאי הכבד כשהגורם לה הוא נגיף. היא מועברת מאדם לאדם על ידי מגע ישיר או באמצעות מי שתיה ובאכלים כגון צדפות או כריסות או משקאות נגועים על ידי נגיפים, אשר מתרבים במערכת העיכול ובמחזור הדם של בני אדם ועושים את דרכם אל הח־גות הביניים יחד עם הפרשותיהם.

צורה זו של דלקת כבד נגי־פית מצטיינת בכך שתקופת ה־דגירה (מרגע ההדבקה על ידי הנגיף ועד להופעתם של הסימ־נים הקליניים) היא קצרה, בין 15 ל־40 יום. שמה המלא של הצורה הזאת היא על כן דלקת כבד נגיפית מטיפוס A.

צורה שניה של דלקת־כבד נגי־פית מועברת מאדם לאדם בעק־בות עירוי דם של תורם הנושא בדמו את המחולל של המחלה ה־זאת מבלי להיות חולה. תקופת הדגירה היא בין 60 ל־160 יום. הנגיף הוא שונה, על כן מכנים צורה זאת גם בשם דלקת כבד מטיפוס B או דלקת כבד נסיו־בית.

צורה זו מועברת גם באמצעות זריקות.

דלקת כבד נגיפית המועברת על ידי האדם באמצעות ההפרשות מופיעה בהתפרצויות מגפתיות ב־עיקר בחודשי פברואר. נובמבר, בניגוד למחלות מעיים מדבקות אחרות השכיחות יותר בחודשי ה־קיץ. המחלה פוקדת את האוכ־לוסיה האזרחית והצבאית כאחת, הן בארצנו והן בארצות אחרות בעיקר אלה המחזיקות יחידות צבא במזרח הרחוק.

מבחינת בריאות הציבור דל־קת־כבד נגיפית מהווה בעיה ה־דורשת משרותי הבריאות הממלכ־תיים הערכות מירבית, הן כדי למנוע את ההתפשטות והן כדי לחפש אחרי מקורות ההדבקה.

בישראל המחלה שכיחה יותר בין הילדים בגילאים 4 — 1. אצלם מהלך המחלה הוא שפיר, והמחלה יכולה להתבטא אף ללא צהבת. עובדה זו מזכירה את מחלת שיתוק הילדים אשר ברוב המקרים וגם בארצנו היא הופיעה מבלי לגרום שיתוקים. שכיחות ה־מחלה בארצנו ל־100.000 תוש־בים מראה עליה וירידה דו־שנ־תיים:

ב־1960 130 מקרים על 100,000.
ב־1961 65 מקרים על 100,000.
ב־1962 100 מקרים על 100.000.

בארצות הברית התנודות הן אחת ל־7 שנים ושכיחות המחלה היא יותר גבוהה מזו שבארצנו. כמו כן בארצות הברית האוכלו־סיה הנפגעת ביותר היא קבוצת ילדי בית הספר.

שכיחות המחלה גבוהה יותר בין השכבות הנמוכות מבחינה כל־כלית־חברתית, הסובלות מצפיפות בדיור, רמה תברואית לקויה ומנ־הגי טיפול לקויים במזון.

במגפה אשר פקדה את חיילי צה״ל לפני כעשר שנים בלטה העובדה שהקצונה חלתה יותר מ־אשר חיילים בעלי דרגות נמוכות. תופעה זו היתה ידועה בעבר ב־מגיפות אשר פקדו את הצבא ה־בריטי במלחמת העולם השניה.

דלקת כבד נגיפית מתבטאת בחום, לפעמים בצמרמורת, בכ־אבים בגב ומאחורי גלגלי העי־ניים, והרגשה כללית רעה. ה־חום נמשך ימים ספורים ולעיתים רחוקות נמשך עד להופעת ה־צהבת. השם צהבת הוטבע למחלה הזאת בגלל הצבע הצהבהב האופ־ייני ובולט בעיקר בלובן העי־נים ובעור. המחלה מופיעה בצו־רה הדרגתית, מלווה חוסר תאבון ואי סבילות למאכלים שומניים.

באופן כללי המחלה היא קלה יותר בקרב הילדים לעומת המבו־גרים אם כי ישנם חולים בוד־דים השוברים אותה בצורה די קשה.

מקור הצבע במחלה הזאת הוא פיגמנט בשם בילירובין אשר נפ־רש גם דרך השתן המגוון לו את הגוון הכהה כשהמחלה היא ב־שיאה. במקביל להופעת הפיגמנט בשתן, נפרש עם הצואה אותו פיגמנט. הצואה מקבלת אז גוון אפור לבן. מכאן, ההתפתחות לק־ראת ההחלמה היא הדרגתית. ה־צהבת הולכת ונעלמת והרגשתו הטובה שבה לו לחולה תוך שבו־עות אחדים.

הסימנים של הצורה השניה של המחלה המכונה דלקת־כבד נסיובית הם יותר קשים.

הטיפול מוגבל למנוחה. יש ל־הימנע מקבלת זריקות כל שהן בתקופה זו כדי לא להעביר את המחלה באמצעות מזרקים לאנשים בריאים. הדיאטה צריכה להיות מאוזנת ולכלול גרם חלבון ל־קילו משקל של החולה. בעש־רים השנים האחרונות חלה התקד־מות בחיפושים אחרי פתרונות ל־מניעת המחלה או להקלתה.

לפני שנים מספר החל בחיסון סביל בעזרת גמא־גלובולין, מקטע חלבוני המופק בנסיוב דם של בני אדם. התוצאה העיקרית היא שדלקת כבד נגיפית מטיפוס A עשויה להיות ללא צהבת ובעלת תקופת דגירה ארוכה מן ה־מקובל. לגמא־גלובולין אין כל ערך בדלקת כבד נסיובית. המאמ־צים למצוא חיסון סביל מניח את הדעת נגד דלקת־כבד מטיפוס B קיבלו דחיפה רצינית כשהחל ב־מתן נסיוב היפר־אימוני ספציפי הודות למידע שנצבר בשנים האחרונות לגבי הגורם המכונה כיום בשם אנטיגן משולב להפא־טיטיס. הנסיוב הזה הוא יעיל עד פי 100.000 מהגמא־גלובולין הרגיל. חסרונו של הנסיוב הזה הוא בכך שהוא יכול לגרום ל־תגובות קליניות בלתי רצויות. אשר לייצור הנסיוב הוא נתקל עדיין בבעיות טכניות ומנהליות קשות.

המחקרים למציאת החיסון הפ־עיל הן נגד דלקת־כבד נגיפית מטיפוס A, הן נגד דלקת כבד מ־טיפוס B נמצאים בשלבים ההת־חלתיים. הנסיונות לגבי החיסון נגד דלקת־כבד נגיפית מטיפוס A נמצאים בשלבים מוקדמים עוד יותר מאשר נגד דלקת־כבד מ־טיפוס B.

המומחים העוקבים מקרוב אח־רי ההתפתחויות הן בחוץ־לארץ והן בארץ מביעים את דעתם של־גבי דלקת־כבד מטיפוס B או נסיובית עדיין אנחנו מצויים לנ־הוג זהירות־משנה ולנקוט בכל אמצעי המניעה האפידמיולוגיים המשתמשים מהמידע שבידינו.

יש לזכור שהאנטיגן משולב להפאטיטיס האחראי לדלקת־כבד מטיפוס B מועבר בהזרקה. על ידי עקיצת יתושים וזוקים אח־רים ואולי גם על ידי מגע מיני. בבנק הדם של כל בית־חולים ישנן הוראות קפדניות לגבי ה־בדיקות שיש לעשות בדמו של התורם כדי למנוע העברת הצורה הנ״ל של המחלה. אותם הכללים חלים גם על יחידות להמו־דיאליזה המטפלות בחולים הסובלים ממח־לות כליות ממושכות וקשות. יש להרבות בשימוש בציוד חד־פעמי לרבות מזרקים חד־פעמיים באר־גון המרפאות המשרתות אוכלו־סיה שבה נתגלתה המחלה ה־מגפתית. יש לצפות שבעשור ה־בא רבות מהשאלות שנשארו פתו־חות, תבואנה על פתרונן.

לאחר התקף־לב

החזרה לעבודה

מאת ד״ר בלה מיכאלוף

מחלת לב טרשתית, ובעי־קר התקף של אוטם בש־ריר הלב, פוגעת בימינו ב־מספר רב של אנשים צעי־רים בגיל של עבודה פוריה והתבססות כלכלית. ברוב המקרים התקף האוטם הוא פתאומי ומשאיר בלב החו־לה חרדה לעתידו, אי־בטחון כלכלי ודאגה לגורל בני משפחתו.

המחלה הטרשתית גורמת היצ־רות או סתימה של כלי־הדם הכליליים, המספקים דם מחומצן לתאי שריר הלב. בשעת מאמץ, התרגשות, עליה בלחץ הדם או דופק מהיר יש דרישה להספקה מוגברת של דם מחומצן לתאים. העובדה שכלי־הדם הם צרים או סתומים גורמת לכך, שלא כל כמות הדם המחומצן מגיעה לתאים ונוצר מצב של חסר בחי־מצון התאים. מופיע כאב בחזה ולפעמים חלות הפרעות בקצב הלב. כל התופעות האלה עשויות לחלוף במצב מנוחה.

חומרת אי־הספיקה הכלילית ת־לויה במידת ההתפשטות של ה־תהליך הטרשתי הסותם את עורקי הלב, ההיצרות, או הסתימה. עלו־לה להיות מקומית, בעורק אחד, או נרחבת — בכל כלי־הדם. ככל שגדולה יותר הפגיעה בכלי־הדם קשה יותר אי־הספיקה הכלי־לית. חולה עם פגיעה בעורק כלי־לי אחד עשוי לחזור לאורח־חיים תקין ללא כל הגבלה, ואילו חולה עם פגיעה בשלושת העורקים ה־כליליים סובל בדרך כלל מנכות גבוהה.

המצב התיפקודי של מחזור ה־דם של הלב תלוי גם בנוכחותם של כלי־דם עוקפים, המחברים זה עם זה ועוקפים את העורק הצר. הסתום. הנזק של תאי שריר הלב היא על חשבון הספקת הדם בעורקים העוקפים.

לאחר ההתקף החריף של אוטם בשריר הלב מופיעה הגבלה ב־כושרו הגופני של החולה. הגבלה זו נובעת מן הפגיעה בתיפקוד שריר הלב עקב האוטם וכן מן השכיבה הממושכת. מכאן החשי־בות המרובה הנודעת לשיקום ה־חולה ולהחזרתו בהדרגה לכושר גופני תקין.

תפקידו של הרופא לא רק ל־טפל בחולה כי אם גם להחזיר לו את הבטחון האישי ואת שמחת החיים. שיקום החולה מתחיל עוד ביום הראשון לאישפוזו בבית־החולים עם [illegible]. הת־נהגות קרוביו — חשיבותה מרובה בתהליך עידודו והחזרת בטחונו האישי. בשלב מאוחר יותר, ב־שלבי החלמתו של החולה, מעני־קים לו ביקורי חבריו לעבודה את ההרגשה, שהוא שייך למשפחת עובדים המעוניינים בחזרתו המהי־רה לעבודה.

החולה עוזב את בית החולים לאחר אישפוזו של שלושה שבועות עם הוראה למנוחה בבית במשך שבה שבועות עד חודשיים. ב־שלושת השבועות הראשונים עליו להיות במנוחה ולאחר זה להת־חיל בפעילות הדרגתית: הליכה מודרגת, עליה וירידה במדרגות ופעילות יומיומית רגילה. לאחר שלב זה מסוגל החולה ללכת שניים־שלושה קמ״ש ליום, לעלות ולרדת במדרגות של שתיים־שלוש קומות ולבצע פעולות יומיומיות ללא הפרעות; כושרו הגופני משי־ביע רצון. חולה כזה כבר מסוגל לחזור לעבודה בפקידות או בשי־רותים או לעבודות גופניות קלות. בחודשים הראשונים ממליצים על עבודה מקוצרת ולאחר תקופה זו חוזר החולה ליום־עבודה שלם.

בעיה מיוחדת היא החזרת ה־חולים לעבודות גופניות קשות יותר. כגון: עבודה בתעשייה, במלאכות יד, חקלאות ובניין. עם זאת, גם בעבודות אלו חוזרים רוב החולים לעבודתם הקודמת ורק מעטים מחליפים את מקצועם. בהתאם לגישתנו חוזר החולה לע־בודתו הקודמת תוך הקלה בתנאיה. החלפת העבודה גורמת לעתים זעזועים נפשיים וכלכליים חמורים יותר מן הסיכון הכרוך בעבודה הגופנית.

הערכה של כושר העבודה הגו־פנית אצל חולה לאחר אוטם שריר הלב נעשית באמצעות בדי־קה ארגומטרית. זוהי בדיקה פיסי־ולוגית הכוללת מדידת המאמץ הגופני המירבי המותר לחולי־לב. הבדיקה, הנעשית ארבעה־ששה חדשים לאחר ההתקף החריף, היא רב־שלבית ונעשית במאמץ ברכיבה על אופניים. בכל שלב רוכב החולה חמש דקות בעומס־עבודה מדוד. בשעת המאמץ עו־קב הרופא אחר השינויים במהי־רות הדופק, בעליית לחץ הדם, בכמות האוויר שנושם החולה ב־דקה ובתצרוכת החמצן. נעשה גם רישום ממושך ותמידי של אלקטרוקרדיוגרם - בשעת מאמץ ובמנוחה שלאחריו. הבדיקה מס־תיימת בהגיע החולה לשיא היכו־לת הנקבעת לפי רמת הדופק: 170 בדקה עד גיל 40, 150 — עד גיל 60, 130 — מעל לגיל זה.

הבדיקה נפסקת עם הופעת סי־מנים חולניים, כגון: כאב בחזה, הפרעות בקצב הלב, עלייה ניכרת של לחץ־הדם או ירידתו. גובה המאמץ, שגרם את התופעות ה־חולניות, הוא גבול היכולת המיר־בית של החולה, ואין לעבור קו זה הואיל ומאמץ גבוה יותר מסכן את בריאותו. המאמץ מבוטא ב־יחידות פיסיקליות, כגון וואט, ק״ג/מ׳ וקלוריות.

העקרון המנחה הוא, שהחולה יכול לחזור לעבודה, שאינה דור־שת תצרוכת אנרגטית בשיעור העולה על 30%—40% מיכולתו המירבית למאמץ גופני. מתוך ידיעת התצרוכת האנרגטית של כל העבודות והפעולות השונות בתעשייה מסווגים את העבודה הגופנית לשלושה סוגים: עבודה קלה, הדורשת שתיים־שלוש קלו־ריות לדקה, עבודה בינונית — שלוש־ארבע קלוריות, ועבודה גו־פנית קשה — למעלה מחמש קלוריות לדקה.

בתעשייה המודרנית כבר הוח־לפה העבודה הגופנית הקשה ב־מיכון ובאוטומציה. היום נעשית עבודה בתעשייה בתצרוכת אנר־גטית בשיעור שתיים־ארבע קלור־יות. עם זאת עדיין יש בארץ תעשייה פרימיטיבית, שהעבודה בה נעשית לרוב בידיים ובתנאים קשים. לפני החזרת החולה לע־בודה גופנית יש איפוא להתייעץ עם רופא תעסוקה, המכיר את התנאים האוביקטיביים במפעל. מבקר במקום העבודה ומתרגם [illegible]. הוא בא בדברים עם ועד העובדים והנהלת המפעל על מנת להחזיר את החולה לעבודתו בת־נאים האופטימליים.

נהגי אוטובוס ומוניות, לאחר התקף של אוטם בשריר הלב, חייבים להודיע על מחלתם למשרד הרישוי, ולפי החוק חייבים הם להפסיק את עבודתם. עובדים ב־עבודות המסכנות את בריאות ה־ציבור חייבים בבדיקות התקופתיות [illegible].

קרנות הפנסיה באות לעזרה ומאפשרות למבוטחים עבודה מקו־צרת לתקופה מוגבלת, ובמקרה נכות גבוהה — פנסיה מוקדמת. אצל חולים מסוימים יש צורך בהחלפת העבודה ובהסבת המק־צוע. חולים העובדים בעבודות גופניות קשות — כגון: בניין, חפירות וסבלות — מופנים לעבודה קלה יותר.

הצלחת החזרתם של החולים לעבודה לאחר התקף־לב תלויה לא רק בגורמים בריאותיים אוביקטיביים כי אם גם בתנאים הסוציאליים והכלכליים של ה־חברה. בישראל חוזרים למעגל העבודה למעלה מ־75% של החו־לים לאחר התקף של אוטם בשריר הלב. רק מקרים עם נכות גבוהה מבחינת הלב וחולים פסיכונוירו־טיים קשים אינם ניתנים לשיקום ואינם חוזרים לעבודה.

(מתוך „איתנים")

תולה לאחר התקף־לב בפעילות במכון שיקום בבילינסון

הרופאים נגד התינוק השמן

(8 עצות לאם)

בתוך כל אם ישראלית ישנה אם יהודיה המנסה לצאת מהוצה ולהרעיף על תינוקה מכל טוב העולם. „כמה הוא שמנמן ובו־מדי" היתה עד לפני זמן לא רב המחמאה היפה ביותר שאפשר היה לתת לאם ולתינוקה. אלא שמסתבר ממחקרים רבים שנע־שו בעולם שהתינוק השמנמן וה־נחמד הוא לרוב שמן מדי ומועד לסבול באחת הסכנות הבריאו־תיות הרווחות ביותר כיום — שומן־יתר.

מחקרים שנעשו מוכיחים כי יל־דה מרבע המבוגרים הסובלים מ־עודף שומן, לקו בשומן־יתר כבר בחודשים הראשונים לחייהם, כ־תוצאה מתזונה מופרזה.

מהי הסכנה? התינוק שאמו מזי־נה אותו בכמות מוגזמת צובר כמויות לא רצויות של שומנים. ישנה הצטברות מוגברת של תאים שומניים, שמספרם לא יקטן אף פעם. תינוק כזה הוא מבוגר שמן בכוח. הלבלב (פנקריאס) מתאמץ יותר על המידה, וקיימת סכנה שהתינוק יפתח נטייה לסו־כרת.

השומן גורם להפרעות נוספות בבלוטות, ובגיל מבוגר הוא המ־קור למחלות ולהפרעות רבות: [illegible], התקפי לב ובסופו של דבר ומחלה וחיים קצרה יו־תר.

הרי מספר עצות כיצד צריכה האם לנהוג כדי שתינוקה לא יהיה שמן מדי:

1) אל תרגילי את התינוק ל־מזון ממותק. יש להפסיק לחזור מין את הנוהג לתת לתינוק בק־בוק עם מים ממותקים כדי להר־גיע אותו. כאשר התינוק צמא, אפשר לתת לו מים (רתוחים) אך בשום אופן לא ממותקים. כן אין להוסיף סוכר לדייסות ולמאכלי חלב רבים אחרים.

2) אל תרגיעי תינוק על ידי מזון אלא אם הוא רעב והגיע זמן האכילה. אין צורך להאכיל את התינוק כל פעם שהוא בוכה. משום שכאשר יגדל, בכל פעם שירגיש פחד, עצב, שעמום או מועקה אחרת, יהיה הצורך לא־כול הרפלקס הראשון שלו. מוצץ מומלץ יותר מאשר מזון. יש לב־דוק מה מציק על התינוק ולעזור לו: לשנות את התנוחה שלו, „להחליף" אותו אם הוא רטוב, או לקחת אותו על הידיים ולשיר לו.

3) אל תמהרי לתת לתינוק מזון מוצק. הבשר אינו הכרחי להת־פתחותו של התינוק לפני גיל ששה חדשים. אין צורך למהר ולתת לתינוק דייסות או מרקים לפני גיל חמישה חדשים. הקטנת כמות החלב, פירושה הקטנת כמות הסידן שהתינוק מקבל. רופאים אמריקאים ידועים קובעים. כי ה־תינוק אינו צריך דבר מלבד חלב עד גיל חמישה חדשים.

4) אל תתני לתינוק מזון עשיר מדי. החלבים המרוכזים ו־הממותקים אינם די מאוזנים והם עשירים מדי בגלוקוזה. אין ב־דרך כלל צורך להוסיף סוכר ל־חלב של התינוק.

5) תני לתינוק כמויות מדוי־קות ונכונות של מזון. כל תי־נוק נזקק לכמויות שונות של מזון. יש לברר את הכמות הדרושה ל־תינוק ולהקפיד עליה. תינוקות רבים „זוכים" לתוספות גם ב־כמויות וגם במספר הארוחות. תו־ספות אלה מגבירות את סכנת ה־השמנה.

6) אל תבטלי מוקדם מדי את הארוחה הששית החמישית. לתינוק, כמו למבוגר, עדיף לא־כול פחות במספר רב יותר של ארוחות. ככל שמספר הארוחות קטן, המזון עשיר יותר. אז ישנה הצטברות גדולה מדי של שומנים. נוסף לכך, התינוק עלול להתק־שות בעיכול ארוחה עשירה מדי.

7) הניקי את תינוקך תקופה ארוכה ככל האפשר. משך ההנ־קה האידיאלי הוא תשעה חד־שים, כפי שעשו סבתותינו. כיום אין הדבר אפשרי, אך יש להא־ריך את תקופת ההנקה עד כמה שאפשר. בחלב המלאכותי יש כמות משולשת של חלבון (מכאן אגירת המים), וכמות משולשת של סידן ושל ברזל שאינם נספ־גים היטב. לעומת זאת אין בחלב המלאכותי די סוכר־חלב (לקטו־זה) אשר, בחלב האם, מגן על התינוק מפני חיידקים. חלב־אם הוא מושלם לגמרי. הגוף מנצל 96% מהמרכיבים אותו, בה בשעה ש־הוא מנצל 86% בלבד מחלב פרה. חלב־אם מכיל את הכמות המת־אימה לצרכי התינוק של סוכרים, חלבונים, שומנים, מלחים מינר־ליים וויטמינים. נוסף לכך, הרכב החלב משתנה: בהתחלת ההנקה יש בחלב יותר סוכרים וחלבו־נים, ולקראת סיום ההנקה, יותר שומנים. לבסוף, חלב־אם מסייע לתינוק להתגונן מפני זיהומים.

8) אל תהססי לבקש מרופא עצות מדוייקות. ביחוד בנוגע לתינוק בגיל שישה חדשים. שאלי אותו על שעות הארוחות ועל הכמויות הנכונות של מזון. נהגי על פי הוראות הרופא.

פריון הגבר ומים קרים

מעשה בגבר ממדינת יוטה בארה״ב, שניסה במשך שנ־תיים להוליד ילד ללא הצלחה עד אשר התחיל לעשות יום יום אמבטיות קרות במשך שבועיים ימים ורק אז הצליח להפרות את רעייתו.

שני גברים אחרים שעברו את הטיפול של אמבטיות קרות הצליחו להכפיל את כמות ה־זרע שייצר גופם והזרעים הפ־כו גם לפעילים יותר.

מחקרים שנערכו בארה״ב, מצביעים על כך, שחוסר פו־ריות אצל גברים יכול לבוא כתוצאה מחשיפה מוגזמת של אברי־המין לחום. ואילו חשי־פה לקור מביאה לתוצאה הפו־כה. הטמפרטורה הנורמאלית של האשכים נמוכה מזו של שאר אברי הגוף ויצירת הזרע באשכים נעצרת כאשר הטמפ־רטורה בגוף היא נורמלית או גבוהה יותר. (בערך 37,5 מע־לות צלסיוס או 98.4 מעלות פארנהייט). אמבטיות שמימי־הן חמים יותר (מ־98.6° פארנ־הייט) עשויות לעצור את ייצור הזרע.

ד״ר הווארד גבריאל מקנ־זאס מצא אצל 21 גברים לא פוריים בגיל ממוצע של 28 שנים שהם היו רגילים להת־רחץ באמבטיות חמות או ש־עבדו בתנאי חום קשים. אח־דים מהם התרחצו לעתים קרו־בות הרבה יותר מאשר גברים פוריים במים חמים כל כך ש־גרם לעורם להאדים (כ־54° צלסיוס). אחדים נהגו ללבוש מכנסיים הדוקים מאד וכאלה שקלטו חום של קרינה. תופעה שיש להביא בחשבון בארצות שאקלימן חם.

האיש אשר הצליח להוליד ילד אחרי שעבר טיפול של אמבטיות קרות, נהג מקודם להתרחץ באמבטיות חמות ב־משך 25 דקות בכל יום והיה חשוף שעתיים ביום לחום לו־הט במשך 5 ימים בשבוע. הטיפול שהביא להצלחה הצ־טמצם בהחלפת המים החמים במים קרים של כ־17° צלסיוס (65° פארנהייט) במשך חצי שעה ביום.

במקום אמבטיות קרות אפ־שר לפעמים להשתמש בהנחת שקית קרח על שקית האש־כים. אולם יש להניח שרוב הגברים יעדיפו על פני טיפול זה אמבטיות קרות.

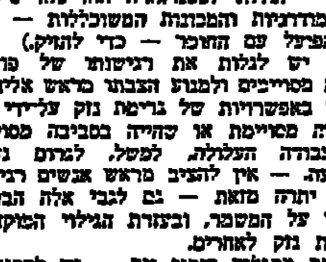

הצפיות אלה מזהירות כרו־זים מקבלים של קשר בין פריון הגבר והחום. יתכן ש־אמבטיות חמות החישו את נפילתה של האימפריה הרו־מית ומי יודע, אולי אמבטיות קרות סייעו אפילו לבינוי ה־אימפריה הבריטית. ולא כפי שחשבו אותם מנהלי בתי־ספר אשר לימדו את תלמידי־הם להשתלט על יצרם המי־ני, אלא על ידי כך שהם סייעו להם להקים משפחות גדולות.

על הרפואה התעסוקתית

מניעת „סיכונים מקצועיים"

מאת עמליה ארגמ

הרפואה התעסוקתית היא תחום חדש יחסית ברפואה. פעולתיה מתרכזת בעיקר בתחום מניעת הסכנות העלולות לפגוע בבריאותו של העובד: ביצי־רת תנאי עבודה נאותים שיבטיחו לפועל בתעשייה בחקלאות ובשטחי תעסוקה אחרים, משך עבודה רצוף ללא מחלות ונזקים. הסכנן במאמץ ומניעת תאונות עבודה.

אנשי הרפואה התעסוקתית אינם מחכים להופעת המחלה וסימני הנזק. הם באים אל העובד ומפקחים על תנאי עבודתו כדי למנוע ממנו „סיכונים מקצו־עיים".

עם המודרניזציה וההתפתחות הטכנולוגית רבו העבודות המסכנות את בריאות העובדים: רעלים שונים, חמרים כימיים, חמרי נפץ וקרינות למיניהן — יש בהם כדי לסכן את הבריאות ואף את החיים. כדי להתגבר על מצב זה דרושים מספר תנאים:

א) עזרת הטכנולוגיה עצמה, שתקטין את הסי־כונים עד למינימום, על־ידי מיכון מתקדם ושיטות עבודה משוכללות. (במקצוע הדפוס למשל — נחשב בעבר כמקצוע העלול לסכן את בריאות הפועל, בהיותו אחד המקצועות להרעלת עופרת. המגע הישיר עם האותיות ותהליך יציקת העופרת שנעשה בתנ־אים פרימיטיביים — חשפו את הפועל לאבק העופרת המסוכן משך שעות רבות ביממה, והולידו סכנות. כיום, — הודות לטכנולוגיה החדישה, שיטות הסי־כון המודרניות והמכונות המשוכללות — אין במגע של הפועל עם החומר — כדי להזיק.)

ב) יש לגלות את רגישותו של פועל לסוגי עבודה מסויימים ולמנוע הצבתו מראש אליהן, וכן — להכיר באפשרויות של גרימת נזק על־ידי התעסוקה בעבודה מסויימת או שהייה בסביבה מסויימת.

בעבודה העלולה, למשל, לגרום נזק לחוש השמיעה, — אין להציב מראש אנשים רגישים באזו־ניהם. יתרה מזאת — גם לגבי אלה הבריאים יש לעמוד על המשמר, ובעזרת הגילוי המוקדם לפעול למניעת נזק לאחרים.

כאשר מתגלים סימני נזק — יש לפקוח אחריהם ולמנוע נזק גדול יותר. לעתים נדרשת הרחקת העובד מעבודתו לתקופה מסויימת.

לדוגמא: בתהליך ייצור פרתיון ורעלים אחרים, נוצר זרחן אורגני שעם התפרקותו מצטבר חומר רעיל העלול לגרום הרעלת דם קשה. אנשים שעבו־דתם בכך, נתונים לבקר מתמיד במטרה לגלות את מידת הצטברותו של החומר המזיק. ברגע שהכמות עוברת את המותר — מרחיקים את העובד מהעבודה לתקופה מסויימת, וכאשר חוזר המצב לקדמותו — הוא כחוזר לעבודה.

חקר תהליכי העבודה מבחינה פיזיולוגית ומניעת מאמץ־יתר מעובדים שאינם מסוגלים לעמוד בהם — אף הוא אחד מכללי הרפואה התעסוקתית.

הצבתם של „מוגבלים" קשים כמו עיוורים, בעבו־דות המתאימות להם, וחקירת האפשרויות בנושא — אף הם מתפקידיה של הרפואה התעסוקתית.

במעבדות „קודק" למשל — מעסיקים עיוורים בעבודה בחדרי החושך. ולעומת זאת, לא הוסק עפ״י מחקרים — כי [illegible] להעסיק חרשים בעבו־דות רועשות.

הרפואה התעסוקתית משתרעת על פני כל מיש־ הרפואה. בתנאים הקיימים של פיקוח על העבודה קשה לרדת לעומקן של בעיות ספציפיות מבקצ־ בכל רפואית־התמחותית. מתפקידה של הרפואה התעסוקתית להדק את הקשר ושיתוף הפעולה בין המדע, הטכנולוגיה והרפואה. הנדסת אנוש ורפואה יוצרים מדע מיוחד הנקרא ארגונומיה, שהמתמחים בו הם רופאים שעברו השתלמות בהנדסת אנוש ומהנדסים שהשתלמו ברפואה.

בקופת־חולים קיימת מחלקה לרפואה תעסוקתית בראשה עומד פרופ׳ קארל דרור. כ־50 רופאי תעסוקה מאורגנים כיום בצורה מחוזית במ־ המרפאה הכללית של קופת־חולים.

„עיקר תפקידו של הרופא התעסוקתי — א־ פרופ׳ דרור — בעבודת שדה במפעלים, ובמקום העבודה. הוא לימוד העבודה והכרתה, ויצירת ק־ בינו לבין העובד המתפקד בה".

הרופא התעסוקתי חייב להיות מעורה במצב החברתי בארץ, מבחינה פסיכולוגית וס־ לית. „לעיתים, מסביר פרופ׳ דרור, בבמא ברחוב כאבים ומיחושים שהם תוצאה ישירה בעיות פסיכוסוציאליות. כדי לעמוד על ה־ לכך ולמנען — יש להכיר את תנאי הע־ והסביבה".

דרושה גם עירנות רבה מצד ציבור הרו־ הכלליים ורופאי המשפחה לגבי מקום עבודתו החולה. „במה אתה עוסק", היא שאלת מפתח לכל פאציינט.

למרבה הצער, מוסיף פרופ׳ דרור, אין רו־ רבים הנמשכים לעבודה מסוג זה. הצורך למצוא החולה ולגלות דברים; העבודה האפורה ה־ הפהר; חוסר האפשרות להתמקד בבעיות רפו־ טהורות לעמקן — אינם מושכים רופאים למקצוע. המצב היום הוא שיש יותר תקנ־ רופאים למלאם.

ההיסטוריה של הרפואה התעשייתית בארץ חילה, עם התפתחות התעשייה הצבאית, ער־ המהתרות. באותם ימים נוסדו אף מפעלי הת־ הראשונים במפרץ חיפה, שעם הקמתם נוצר גם לפקח על העובדים בהם.

היום מטפלת הרפואה התעשייתית כאחד צרכות העוסקים בבריאות הציבור. בקורסים מים בארץ בנושא זה — ניתן לבחור ברפואה סוקתית כמקצוע עיקרי. קופת־חולים מתכננת סים להסבה מקצועית בנושא הרפואה התעס־ לעולים חדשים.

לאחרונה נחתם הסכם בין משרד העבודה ו־ לביטוח לאומי, קופת חולים והאוניברסיטה אביב, להקמת מכון שיכשיר צוות מומחים ל־ בשטחי הרפואה התעשייתית.

הצוות יכלול רופאים, עובדים סוציאליים, ניסטים, ועוד. במכון יערכו מחקרים בקנה רחב, על בעיות העובד מועבדים שונים. מ־ מסוג זה נערכים גם עתה באופן בלתי רשמי רופאים בודדים.

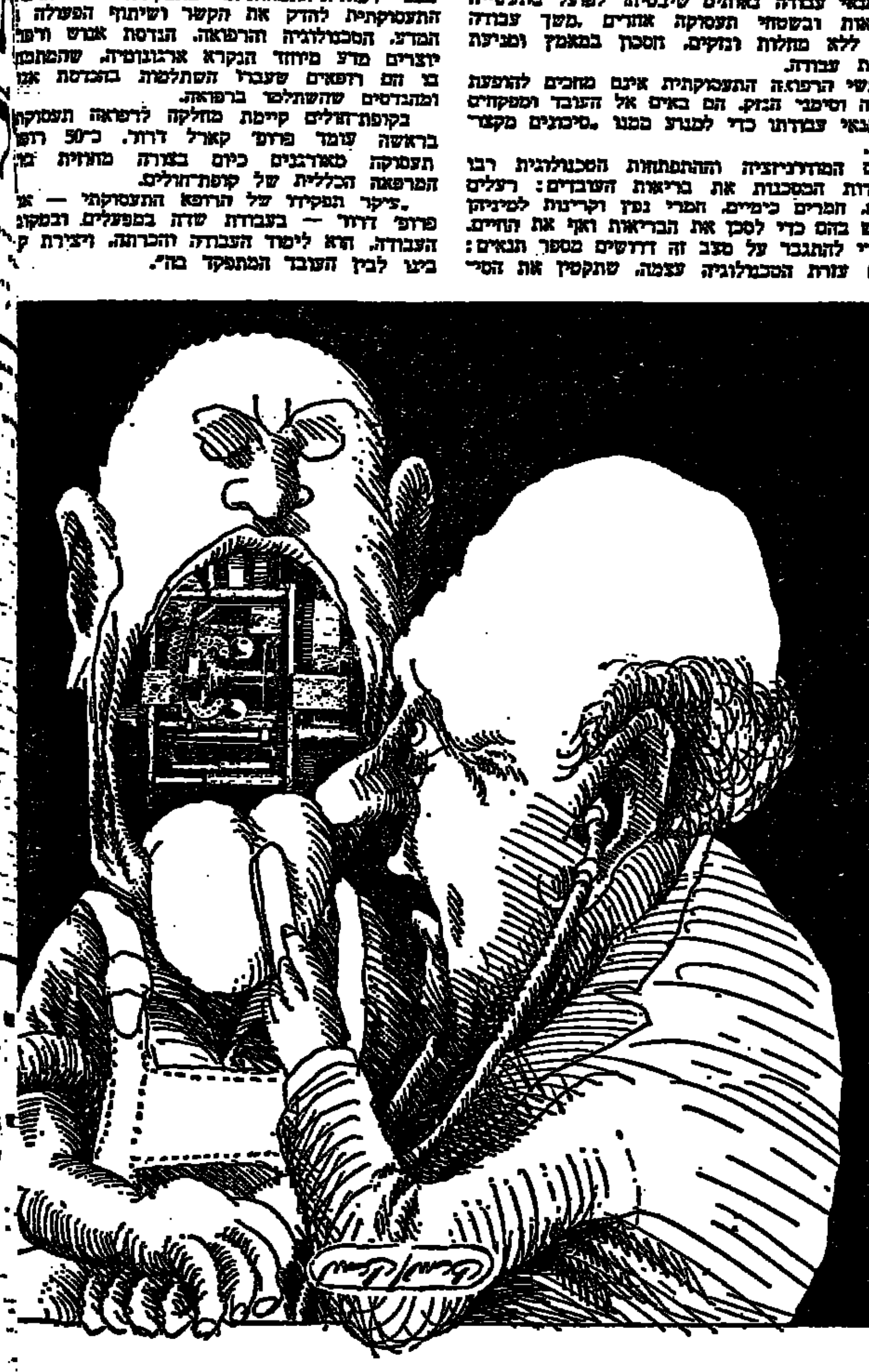

מוסף „לבריאות" — מוגש כשירות לקוראי „דבר". המוסף מופיע פעם בשבועיים והקוראים מוזמנים בזה להגיב לשת־פעולה. לשאול שאלות המטרידות אותם בכל נושאי הבריאות והאישפוז. כל השאלות והתלונות תיענינה במדורי המוסף על־ידי רופאי קופת־חולים ועל־ידי המחלקות המוסמכות במרכז קופת־חולים.

משרד העבודה
מחוז באר־שבע והנגב

קופת־חולים
של ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

נמשכת הרשמה
לבית־הספר לטכנאי רנטגן

מתקבלים מועמדים בוגרי ב״ס תיכון מוכר שסיימו שירותם הצבאי.
משך הלימודים: שנתיים בתנאי פנימיה.
במשך הקורס מקבלים התלמידים מענק עד 225 ל״י לחודש.
בוגרי הקורס יועסקו במכוני הרנטגן של קופ״ח.
ההרשמה: במרכז קופת־חולים, תל־אביב, רחוב ארלוזורוב 101, חדר 411, טל: 262211.
שעות הקבלה: בכל יום 08.00 עד 13.00.

דרוש מנהל
למלון דולפין בשבי־ציון
ע״י נהריה

לפנות בהצעות למחי ההבראה במרכז קופת־חולים רח׳ ארלוזורוב 101 תל־אביב, טל. 262211.

דרושים
למלון עין בוקק

1. מזכירת הנהלה
2. עובד אחזקה עם רשיון נהיגה
3. פקיד קבלה — לילה מגורים במקום.

לפנות טלפון 057־86024 או 057־86038.

דרושים
לבית ההחלמה בית בוסל בצפת

מנהלת משק — בוגרת תדמור
עוזרת למנהלת מטבח — בוגרת תדמור
אחראית לחדר אוכל
טבחים

לפנות לאגף הבראה במרכז קופת־חולים חדר 328 טלפון 262211.

חיל במילואים!
הצטרף לרבבות מנויי דבר